

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 12:11:10)

Kolege poslanice i poslanici, počinjemo rad.

Primjenom elektronskog sistema za glasanje utvrđeno je da postoji kvorum potreban za početak sjednice jer je prisutna većina ukupnog broja poslanika, pa otvaram sjednicu **Desetog vanrednog zasijedanja u 2022. godini Skupštine Crne Gore 27. saziva**.

Podsjećam da sam sazvala Skupštinu na sjednicu vanrednog zasijedanja, saglasno Poslovniku Skupštine, a na zahtjev Vlade Crne Gore. Zahtjevom za vanredno zasijedanje određen je dan održavanja i dnevni red sjednice.

Prelazimo na izjašnjavanje o dnevnom redu. Stavljam na glasanje dnevni red određen u sazivu. Izvolite glasajte.

Glasalo je 58 poslanika, 39 glasova za, bez glasova protiv i uz 19 uzdržanih glasova, pa objavljujem da je usvojen dnevni red određen u sazivu i to dnevni red:

- Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2022. godinu;
- Predlog odluke o izmjenama Odluke o zaduživanju Crne Gore za 2022. godinu;
- Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu;
- Predlog zakona o obradi podataka o putnicima u vazдушnom saobraćaju u cilju sprečavanja i otkrivanja krivičnih djela terorizma i drugih teških krivičnih djela i
- Predlog zakona o potvrđivanju Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu između Evropske komisije i Crne Gore koju predstavlja Vlada Crne Gore, o modelima sprovođenja finansijske podrške EU Crnoj Gori u okviru instrumenta za predpristupnu podršku IPA III.

Prelazimo na dnevni red.

Prelazimo na objedinjeni pretres o tačkama 1. i 2. Tačke **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2022. godinu i Predlogu odluke o izmjenama Odluke o zaduživanju Crne Gore za 2022. godinu**.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Aleksandar Damjanović, ministar finansija, Bojan Paunović, generalni direktor Direktorata za državni budžet i Agron Ibrahimović, državni sekretar Ministarstva.

Ovim putem pozdravljam uvaženog ministra koji je sa saradnicima prisutan današnjoj sjednici.

Izjesticima odbora su: Zakonodavnog odbora Nataša Jevrić i Vladimir Martinović, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Petar Ivanović.

Saglasno članu stav 69 stav 4 Poslovnika Skupštine poslanik Branko Radulović je izdvojio mišljenje na sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje.

Izvinjavam se, nisam vidjela.

Poslanik Popović procedura. Izvolite, poslanice Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ (28.09.22 12:14:34)

Zahvaljujem.

Još jednom pitam da li su legalne, legitimne, odluke ovih sjednica koje se održavaju u vanrednom zasijedanju uključujući i današnju, a mi nijesmo nastavili sjednicu vanrednog zasijedanja od 02. septembra, zahtjev za razrješenje predsjednice Skupštine. Prekosjutra u ponoć ističe rok vanrednog zasijedanja, mi do tada moramo tu sjednicu da okončamo. Nijesmo dobili nikakvo obavještenje kada će se nastaviti, danas, sutra, prekosjutra. Tada ste dali pauzu 15 minuta, pola sata, sat, ta pauza traje već 624 sata.

Molim vas, morate odgovoriti jer lako se može desiti, shodno Poslovniku, ako čitamo i ovaj član koji se odnosi 128 na vanredno zasijedanje, da sve ove sjednice koje smo u međuvremenu vanredne održali, da svi predlozi odluka budu ništavni. Morate dati tumačenje kad će se ta sjednica završiti. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 12:16:18)

Zahvaljujem poslaniku Popoviću.

Znači, kao što sam vam odgovorila i prošli put, odgovoriću Vam i sada.

Prvo i osnovno sve sjednice su zakazane apsolutno u skladu sa Poslovnikom, u skladu sa Ustavom i sa te strane apsolutno ne postoji ni jedan razlog da bi se osporavala validnost odluka koje Skupština donosi. Prva stvar.

Druga stvar što se tiče nastavka sjednice koja se odnosi na moje razrješenje, kada je predsjedavala potpredsjednica Bošnjak, je apsolutno i dalje još uvijek otvorena. Potpredsjednica Bošnjak je dala pauzu na zahtjev najvećeg kluba poslanika koji je bio i podnosilac inicijative.

Što se mene tiče kao predsjednice Skupštine, apsolutno sam spremna u ovom trenutku da napravimo pauzu ove sjednice, da sazovemo Kolegijum da se dogovorimo oko nastavka. Apsolutno nikakav problem nemam što se toga tiče. Naravno očekujem da oni koji su tražili pauzu da tu inicijativu i upute. Kada inicijativa bude upućena biće sazvan i Kolegijum i biće dogovoreno oko nastavka sjednice. Toliko vezano za Vvašu proceduralnu reakciju.

Nastavljamo dalje. Po redosljedu predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje. Imaće naravno izvjestilac odbora i poslanik koji ima izdvojeno mišljenje. Poslanik koji ima izdvojeno mišljenje će dobiti vrijeme kako je predviđeno po podsjetniku koji je meni dostavljen, dobiće vrijeme za izdvojeno mišljenje.

Poslaniče Raduloviću, niste po redosljedu sada za izdvojeno mišljenje, ali ćete dobiti vrijeme za izdvojeno mišljenje.

Znači prvo ide predstavnik Vlade, zatim izvjestilac odbora, onda Vi dajete svoje izdvojeno mišljenje.

Zahvaljujem poslaniče Raduloviću, svakako ćete imati svoje vrijeme za iznošenje svog izdvojenog mišljenja.

Znači, vraćamo se ponovo na početak.

Da li želi ministar da da dopunsko obrazloženje?

Izvolite, uvaženi ministre Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.09.22 12:18:16)

Zahvaljujem, predsjednice Skupštine.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Razumijem da je rasprava objedinjena po dvije tačke. Da li to znači da mogu dobiti neko dodatno vrijeme u odnosu na ovih desetak minuta koji su predviđeni da bih probao da u uvodnom obrazloženju, petnaestak, ne više od dvadesetak minuta obrazložim i jednu i drugu tačku?

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 12:18:45)

Uvaženi ministre, obično kad radimo objedinjenu raspravu to se radi i sa aspekta racionalnosti, pa i ste strane je racionalnost upućena u ovom dijelu koje se odnosi na Vaše uvodno izlaganje. Svakako imaćemo prostora i da budemo tolerantni. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.09.22 12:18:55)

Zahvaljujem.

Poštovani poslanici, shodno organskom Zakonu o budžetu, član 8 tog zakona, predložili smo izmjene i dopune Zakona o budžetu za tekuću godinu imajući u vidu da je potrebno uravnotežiti budžet usljed povećanje izdataka na pojedinim budžetskim pozicijama koji su prevashodno mandatornog karaktera i proizilaze iz zakona koje je ovaj dom donio, kao i usljed posljedničkog uravnoteženja primitaka, kako bismo sve te izdatke i novonastale izdatke mogli da finansiramo.

Negdje sam ovdje imao prilike da u maju, pa i u junu mjesecu zajedno sa vama konstatujem da će biti neophodno da se obavi rebalans budžeta. Ostavili smo dilemu da to bude krajem jula ili u septembru, imajući u vidu i turističku sezonu i efekte te sezone kako bismo imali bolje sabrane cifre i kako bismo preciznije išli sa rebalansom u smislu neophodnih sredstava i kao što smo i negdje obećali tada, evo u septembru, odnosno krajem septembra, ali svakako u septembru je Predlog rebalansa pred vama. Takođe sam tada najavio da je neophodno da imajući u vidu što se dešava tokom tekuće godine, a što i dalje traje i ratna dešavanja i složena geopolitička klima i kontekst koji se svakako tiče Crne Gore, posljedice koje se odnose i na energente, obezbjeđivanja snabdijevanja i energentima i hranom inflaciju itd. da će biti potrebe da se ovdje komunicira mnogo češće i u smislu eventualnih akata koje treba predlagati prema vama, odnosno prema Parlamentu u odnosu na ono što bi vi eventualno predlagali kao dodatne mjere kroz predloge zakona. Svakako i u odnosu na pripremu onoga što nam je najveći izazov, mnogo veći nego što je ovaj rebalans danas ovdje, koji samo treba da omogući nesmetano funkcionisanje države i sistema do kraja godine, a to je budžet za 2023. godinu.

Iskazujem ovdje spremnost i pozivam i Skupštinu da po prvi put, vezano za budžet 2023. godine radimo drugačije, da ovdje zajednički prije nego što uđemo u finalnu raspravu i predlog budžeta koji bi bio

dostavljen u novembru kako mi zakon nalaže da ovdje obavimo preliminarne rasprave i kroz ministrični odbor i kroz ostale odbore, i u Kolegijumu Parlamenta da se definišu šta su nam prioriteta i na prihodnoj i na rashodnoj strani. Taj budžet svakako neće biti lako sastaviti, a da bude i uravnotežen i da bude ozbiljno sastavljen i da bude negdje stabilan u smislu njegovog izvršenja tokom naredne godine, svakako mnogo drugačiji nego ovaj koji sad imamo prilike i potrebe da mijenjamo. Tako da očekujem tu neku saradnju, jer bismo htjeli da kako god bio politički kontekst u Crnoj Gori i inherentna politička nestabilnost, ne samo politička, nego i institucionalna imajući u vidu dešavanja u drugim granama vlasti da pokušamo da ovdje nađemo određeni stepen konsenzusa kako bismo ovo što se tiče svih nas, prije svega građana Crne Gore zaokružili zajednički i podnijeli zajedničku odgovornost. U tom smislu poziv nije retorički nego očekujem da i Parlament, a Vlada će svakako, odnosno Ministarstvo finansija dati svoje predloge, imamo permanentnu komunikaciju kroz, ponavljam, odbore i kroz Kolegijum u smislu definisanja i prioriteta da to bude ipak novi pristup imajući u vidu izazove koji su pred nama u tekućoj, a svakako prijete i u narednoj godini.

Odmah da jednu dilemu otklonim, ovdje na ovaj način ne skidam sa sebe odgovornost ili sa Vlade koju zastupam zajedno sa mojim kolegama, ali što se tiče Ministarstva finansija i Vlade kakva god da bude odluka ovog doma oko rebalansa ja garantujem da ćemo sve da učinimo sa ove strane da imamo nesmetanu isplatu svih davanja. Prije svega zarada, redovnu isplatu, penzija redovnu, socijalnih davanja koliko bi god to bilo gotovo nemoguća situacija, ukoliko se ne bi, naravno, izglasao rebalans i to jeste moja obaveza kao, prije svega ozbiljnog i odgovornog čovjeka, manje ministra naravno i ove vlade, ali nadam se Parlamenta koji će odgovornost pokazati danas tokom ove rasprave.

Dakle, Predlog izmjena i dopuna Zakona o budžetu za tekuću godinu kao suštinska verifikacija aktuelnog trenutka u javnim finansijama usloženog kroz dejstvo zakona i odredbi zakona koje su stvorili nove dodatne rashode i koji stvaraju nove dodatne rashode i za koje imamo potrebu da ih finansiramo i da obezbijedimo stabilan život u Crnoj Gori do kraja tekuće godine. Kada govorimo o toj rashodnoj strani dvije ili tri napomene vezane za cifre, a dosta je bilo otprilike da se oko cifara govori. Budžetom tekućim je bilo planirano da nedostaje ovoj državi 560 miliona evra za tekuću godinu, rebalansom to preciziramo na 755 miliona koliko realno nedostaje. Budžetom je bio planiran deficit negdje u nivou od nešto više od 5%, sada bi trebao da bude oko 8% i to je naša konzervativna procjena imajući u vidu stope rasta bruto domaćeg proizvoda i rast privrede. Očekujemo da će i ti bilansi i poslije turističke sezone, a i hidrologije, a i neki drugi faktori koji utiču na suštinske privredne grane ovaj rast i povećati, pa bi deficit svakako bio manji u bruto domaćem proizvodu koji će nam dati naravno Monstat tokom naredne godine precizno. Potrošnja koja je povećana na 2,69 milijardi evra i ona je sada negdje povećana za nekih 190 miliona evra koje smo iskazali kroz rebalans budžeta.

Prije svega, nedostajuća sredstva Fonda za zdravstvo - 38,6 miliona evra, imajte u vidu da smo 7 miliona morali da damo hitno iz tekućih rezervi, jer bi došlo do kolapsa u snabdijevanju lijekova, imali bi ozbiljne probleme i posljedice čime ispravljamo jednu nepravdu koja je prema Fondu zdravstva nanešena kada je budžet donošen, odnosno predložen od strane bivše administracije, bivšeg ministra, koji je prosto opredijelio mnogo manje sredstava Fondu zdravstva, iako je znao da Fond zdravstva treba da potroši najmanje 65.000.000 evra koliko mu je više traženo nego što su opredijeljena sredstva. To je dovelo do kolapsa i do permanentnog problema koji imamo, vezan je za snabdijevanje lijekovima, prosto kao da je neko namjerno htio da gurne ovaj sistem prema privatnom zdravstvu. Kada su već ukinuti obavezni, po Ustavu, doprinosi za zdravstveno osiguranje koji su obezbjeđivali 185 miliona evra prošle godine, a ostatak se nadomještavao kroz precizne planski definisane budžetske projekcije tada je svakako trebalo voditi računa, kada je već to urađeno, da ste mnogo brižljivije i pametnije isplanira budžet Fonda zdravstva kako nas ne bi doveli u situaciju da danas 28. septembra mi moramo da korigujemo ono što je veoma loše predložila prethodna administracija, odnosno rukovodstvo Ministarstva finansija.

Dakle, 36.000.000 za potrebe Fonda PIO, od čega 21.000.000 evra na nedostajuća sredstva za tekuću godinu kroz isplatu penzija nakon usklađivanja koje smo imali jednom ove godine, imamo ga sad u septembru za penziju koja je ide u oktobru i za podršku najugroženijim penzionerima, imajući u vidu da je procenat usklađivanja i formulu očekujemo da penzija bude u nivou oko 253 ili 254 evra prosječna koja će se isplatiti u oktobru do kraja godine, minimalna penzija. Imamo ovdje dogovor da razmotrimo mogućnosti dodatnog uvećanja penzija za januar naredne godine i polako, ali sigurno ćemo probati da dođemo do željenih 60% učešća minimalne penzije u minimalnoj zaradi što bi bio željeni, ciljani ishod od 270 evra za minimalnu penziju u ovom trenutku. Malo ili mnogo, a malo svakako, jedino moguće u ovom trenutku, jer prosto nema sredstava u ovom trenutku za veće povećanje, ali ćemo konstantno i shodno formuli i shodno usklađivanju koje je najavljeno tri puta godišnje pokušati da uhvatimo neki korak za rastom zarada kako bismo penzionerima, kao definitivno najugroženijoj populaciji koja je podnijela teret tzv. reformi prethodnog ministarstva kako-tako olakšali funkcionisanje.

Normalno, neću ići u to da su, uz Fond zdravstvo i uz penzionere, teret podnijele i lokalne samouprave. To smo ispravili na način da ste vi ovdje donijeli, jednoglasno čini mi, se izmjene i dopune Zakona o finansiranju lokalne samouprave čime smo iz državnog budžeta izmjestili 50 miliona evra prihoda

i premjestili ih u opštine. Podgorica čini mi se 24 ili 25 miliona i ostale 25.000.000, srećno bilo. Odluka je bila jednoglasna ovog doma i to jedan od suštinskih razloga zašto i ovaj rebalans, jer to je stavka koja se ne može nadomjestiti ni na koji drugi način sem kroz rebalans.

Uz ova nedostajuća sredstva koja sam nabrojao kod Fonda PIO i Fonda zdravstva tu imamo i nedostajuća sredstva za zarade zbog zakona koji su stupili na snagu od 28,5 miliona evra permanentno i dominantno na sektor prosvjete od 19 miliona, sektor zdravstva sedam miliona i ostale sektore. Za Zakon o obeštećenju bivših korisnica naknada po osnovu rođenja troje ili više djece sedam miliona nedostajućih sredstava. Za nedostajuća sredstva za primjenu Zakona o ostvarivanju prava na finansijsku podršku lica koja su bila zapošljena u privrednim društvima u sektoru rudarske i metalske industrije šest miliona, subvencije tri miliona, nezaposlena lica jedan milion i to je već nekih 120.000.000. Naravno, definisana su i sredstva od 25.000.000 za potrebe eventualnog uvećanja kapitala države u vlasništvu državnih preduzeća. To mislim prije svega na pokušaj da rješavamo akutne probleme u pojedinim državnim preduzećima od Igala i Meljina pa do Plantaža imajući u vidu i pokušaj da zaokružimo ponovo puno vlasništvo unutar luke na način da obezbijedimo sredstva za eventualni odlazak firmi iz inostranstva Porto ... iz luke. Naravno i sredstva koja omogućavaju da se zaokruže poslovni prostori koj su u finalnoj fazi za koji nedostaju sredstva, objekat jedan veliki prekoputa Milenijuma koji je planiran za potrebe Akademije, a sada je za potrebe državnih organa i još dva objekta kako bismo trajno riješili pitanje zakupa gdje odvajamo višemilionska sredstva svake godine, a u trendu rasta ovih cijena naredne godine i narednih godina ćemo odvajati mnogo, mnogo više. Sa svim tim nekim iskazanim potrebama i verifikacijom svega onoga što rade zakoni koje je ovaj dom donio jasno je da i Skupština mora biti svjesna da prosto verifikujem ono što smo donosili zajednički. Ova vlada za ovih 20-ak nedjelja koliko radi, koliko ja sjedim na poziciji ministra finansija, nije ovom domu predložila ni jedan jedini akt koji bi stvorio dodatnu potrošnju. Nije ovom domu podnijela ni jedan jedini akt koji bi stvorio dodatno oporezivanje, niti rast poreskih stopa, niti neku vrstu proporcionalnog odnosno neku vrstu. .. oporezivanja. Jedino što je ovom domu predloženo jeste da se smanje akcize od maja mjeseca na gorivo, tu je država faktički više od 25 miliona evra u ovom trenutku ustupila direktno građanima i privredi i neka je, pomogli smo građani privredu kod radikalnog skoka cijena nafte i naftnih derivata. Tu mjeru smo produžili juče i danas do 1. novembra, očekujući da se stabiizuje tržište, da cijene značajno panu i da možemo da ponovo imamo neku vrstu akcizne politike koju smo i planirali. Naravno zajedno sa poslanicima smo predložili i hvala na tome mjere koje se tiču smanjenje PDV-a na osnovne životne artikle koje nijesu mnogo pomogle građanima, jer nije došlo do očekivanog smanjenja cijena, a o tome možemo da pričamo tokom sjednice zašto smo u takvoj situaciji, ali je pomoglo privredi, proizvođačima distributerima itd. da se održi da opstanu u ovim nestabilnim vremenima.

Tako da je Vlada samo imala tu intervenciju, ne intervenišući ni sa novim rashodima, niti sa novim porezima i negdje je svakako naša odgovornost prosto u zoni onoga što smo mi predložili zajedno očekujem da Parlament i Vlada prihvate punu odgovornost, što ne reći ovdje, jednoglasnom podrškom ovom rebalansu prosto obezbijedimo da svi vitalni državni sistemi od isplate zarada, penzija, socijalnih davanja, funkcionisanja Fonda zdravstva lokalne samouprave, državnih preduzeća, funkcionišu kako treba, a da stvarajući prostor za njihovo normalno funkcionisanje, blagovremeno u oktobru i novembru mjesecu stvorimo uslove za novi budžet.

Ovdje svakako očekujem i odgovornost da kroz ustavno pravo amandmansko djelovanje ne dolazi do povećanja nove potrošnje. Imajući u vidu da je ovo maltene kraj septembra, početak oktobra, da ćemo već u novembru doći do novoga budžeta i tih mjesec i po dana svakako je dovoljno vremena da zajednički definišemo šta to možemo i šta je mjera mogućega za povećanje potrošnje. Naredne godine svakako treba ići ciljano prema najugroženijim kategorijama koje najviše i trpe i zbog globalnih dešavanja i zbog lošeg prethodnog budžeta i loše planirane politike bivše administracije.

Neću da krivim nikoga, bilo je prilike da se i kroz kontekst emisija i nastupa itd. dosta toga kaže, ko ovo doživljava ozbiljno ozbiljno će da shvati, ko ovo ne doživljava ozbiljno sretan mu put. Ko od ovoga pravi botovanje po instagramima i po fejsbucima srećno bilo. Ovdje se razgovara o ozbiljnim stvarima u jednom veoma ozbiljnom i delikatnom trenutku.

Pokušaj, ponavljam, da obezbijedim ako već nemamo tu političku stabilnost, za koju vjerujem da smo na putu da je obezbijedimo i da ćemo je obezbijediti, da obezbijedimo makar finansijsku stabilnost i ekonomsku, da pošaljemo poruku i unutra građanima, a i našim partnerima spolja, da kakav god bio politički kontekst država funkcioniše besprekorno i nesmetano i svi njeni vitalni sistemi i da smo spremni da politiku odvojimo. Ja konkretno mislim da sam kroz neki svoj primjer negdje i pokazao da sam politiku uspio da sklonim i iz Minsitarstva i da nikad u ovih nekoliko mjeseci ne politizujem stvari koje se tiču suštinskih državnih interesa.

Kratko, da bih ušao u ovih 20-ak minuta, ne više, naravno, Predlog rebalansa prati i odluka o zaduženju, odnosno izmjene i dopune Odluke o zaduženju, to je nešto što treba da obezbijedi nedostajuća sredstva za tekuću godinu. Podsjetiću i nije to loše znati ovdje i reći, da se 2021. godine ušlo u relativno laku, lagodnu i u odnosu na ovu veoma laku godinu sa čak 812.000.000 evra depozita, kroz famoznu

emisju obveznica i depoziti su bili naslijeđeni iz 2020. godine i da se u toj 2021. godini, shodno sad već finalnom izvještaju DRI potrošilo negdje oko 409 miliona evra. Dakle, više se potrošilo depozita 2021. nego što je ostavljeno za 2022. godinu. Mi taj dio ostavljenog depozita koristimo uz te depozite planirano je prvobitno bilo da se pozajme odlukom Parlamenta oko 70 miliona evra, to će biti nedovoljno i trebaće nam do 350.000.000 evra zaduženje, to je ono što mijenjamo odluci o zaduženju. Podsjetiću samo da je prvobitni predlog 2021. kada nije bilo ni pomena o globalnoj krizi, o inflaciji, o rastu cijena, o snabdijevanju hrane itd. i problemima koje imamo na tržištu energenata, da je tada traženo mnogo, mnogo više novca i da ovaj parlament to tada nije odobrio, traženo je čak 900.000.000 evra za refinansiranje duga i 500.000.000 evra za novo zaduživanje.

Ponavljam, 2021. u odnosu na 2022. godinu, kada nije bilo svega ovoga o čemu pričamo uz potrošnju depozita 2021. koje je veće nego deoziti koji su nam preostali. Te dvije činjenice molim vas imajte u vidu, o tome kad pričamo, o racionalnosti i neracionalnosti i kako se lagano trošilo prošle godine i kako je neko još laganije pripremio na jedan glup način neodrživ program koji smo svi mi htjeli da imamo i izguramo, ali mnogo pametnije, mnogo stabilnije, da ne bi stvorili ovakve posljedice. Otklonićemo ih kroz ovaj rebalans i stvorićemo prostora da sačuvamo sve socijalne kategorije do ovog nivoa i da unaprijedimo taj nivo tokom 2023. godine. Ne tražimo, naravno, 500.000.000, tražimo dodatnih 280.000.000 uz ono što je odobreno već odlukom, kako bismo zaokružili do kraja tekuće godine stabilno, funkcionisanje svih vitalnih sistema u državi i uradili nešto za državu. Možda i neku imovinu vratili u državno vlasništvo, podržavili kako bi neko rekao, ja to kažem ponešto i kupili jer su vlade uglavnom do danas, a ja se nadam da smo sa tom praksom prestali uglavnom prodavali, otuđivali, evo prilike da se nešto možda i prihoduje u vremenu kada će sigurno to što pokušamo da prihoduujemo biti mnogo skuplje i sve nas skuplje koštati narednih godina.

Gledam na sat jer su dvije tačke objedinjene, a i računam da sam na ovaj način značajno racionalisao vrijeme makar kod pojedinih diskusija jer sam neke stvari već unaprijed i definisao, da ne bih morao da se ponavljam kroz izlaganje.

Da zaokružim time kakva god bude odluka, lično ću se založiti da svi vitalni sistemi funkcionišu i da nema problema u isplati ni penzija ni zarada, ni socijalnih davanja, koliko god to bude teško to je naša obaveza, obaveza zajednička, a zbog svega što sam iznio i zbog svega čemu svjedočimo, očekujem apsolutnu podršku rebalansu u ovom domu i rad zajednički na pripremi predloga budžeta za narednu godinu.

Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 12:38:58)

Zahvaljujem ministru Damjanoviću.

Da li izvjestioci odbora žele riječ?

Poslanik Petar Ivanović, ispred Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ (28.09.22 12:39:10)

Zahvaljujem.

Poštovani građani Crne Gore, uvažene kolege i kolegice, uvažena predsjednice Skupštine,

Odbor je nakon više sati, ja bih rekao jedne konstruktivne rasprave, donio velikom većinom odluku da ne podrži predlog budžeta i odluku o zaduženju, mi smo i tada vodili objedinjenu raspravu. Kada je u pitanju odluka o zaduženju glasanje je bilo sedam protiv, dva za, kada je u pitanju glasanje za Zakon o budžetu bilo je izdvojeno mišljenje profesora Radulovića, dva glasa za, šest uzdržanih.

Mi nijesmo dobili odgovore na postavljena pitanja na Odboru, ali sam siguran da ćemo ih dobiti danas tokom rasprave koju ćemo voditi u plenumu. Uočili smo takođe da postoji određeni nedostatak objašnjenja za pojedine pozicije koje se predlažu u budžetu. Imamo, takođe, i danas mogućnost da o tome malo povedemo razgovor, ali ono što je jedna opšta ocjena i zbog čega sam se najviše javio da uzmem riječ, to je bez obzira na to ko pripada kojoj političkoj partiji, postoji jedna opšta zabrinutost za stanje javnih finansija u Crnoj Gori. I bez obzira na glasanje, bez obzira na to kako smo se formalno izjasnili, mislim da ću potpuno fer i korektno prenijeti tu zabrinutost članova Odbora za ekonomiju, finansije i budžet u odnosu na sve ono što je dosad rađeno i u odnosu na dva predloga o kojima diskutujemo. Zahvaljujem se.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 12:40:34)

Zahvaljujem poslaniku Ivanoviću.

Sada dajem riječ poslaniku Branku Raduloviću koji je izdvojio mišljenje u skladu sa članom 69 stav 4 Poslovnika.

Izvolite, poslaniče Raduloviću.

BRANKO RADULOVIĆ (28.09.22 12:40:47)

Hvala.

Gospodo, krajnje zabrinut i sa stanjem u kojem se nalazi Crna Gora, predvidio sam već odavno da da smo pred bankrotstvom. Imajući u vidu značaj ovoga rebalansa budžeta da bi preživjeli do kraja godine, a mnogo veći značaj budžeta za iduću godinu gdje treba da on bude proizvod nove ekonomske politike, a prije svega imajući u vidu ulogu ovoga parlamengta i našeg odbora, a i činjenicu da naš odbor nema predsjednika zbog toga što se u ovom parlamentu ne zna ni ko je vlast ni ko je opozicija, ja sam Vama, predsjednice Skupštine, uputio zahtjev koji se nadam da ste ga pročitali, da mi održimo četiri okrugla stola.

Prvi okrugli sto i tematska sjednica bi bila ekonomsko stanje, izazovi perspektive i da pozovemo njih na prvu sjednicu, gospodina Damjanovića i gospodina Đurovića kao ministre, Igora Lukšića, Milojka Spajića, Jakova Milatovića, Dragana Vukčevića, Vladimira Božovića, Nikolu Milovića, Gordanu Đurović, Veselina Vukotića ako može, ako ga pušte, Predraga Mitrovića, Ninu Drakić, Dušku Zarubicu, Srđu Kekovića, Predraga Drecuna, Vasilija Kostića i Mirzu Muleškovića. Da ne bih objašnjavao zašto sam ova imena naveo jer su neki tvorci i bili dio korupcionaške politike u prethodnih 30 godina, neki koji treba da snose breme, a neki koji javno iznose mnoge stvari, pa da vidimo da ovdje stručno suočimo argumente.

Sljedeća sjednica bi bila održana sljedeće nedjelje. Ona bi nosila naziv energetika, stanje, izazovi perspektive na kojoj bi pozvali ministre Ibrahimovića, Damjanovića, rukovodstvo Elektroprivrede, Dragana Vukčevića, Vladimira Božovića, Sašu Mujovića, Radoja Vujadinovića, Veselina Grubišića, prije svega pojedine ugledne energetičare, prije svega prof. dr Miša Ostojića kao i Dejana Mijovića.

Takođe ću vam uputiti zahtjev za održavanje treće tematske sjednice posvećene oblasti industrije, reindustrijalizacije, sa posebnim osvrtom na budućnost Željezare i Kombinata aluminijuma, kao i održivog i modernog saobraćaja.

Nadam se da će ova gospoda, umjesto sami sa sobom što pričaju, druga gospoda koji su napravili velike grijehove i treća gospoda koja treba da nas izbave, doći da na jedan stručan i argumentovan način govorimo o ekonomskoj budućnosti Crne Gore i tako napravimo održivi budžet.

Takođe, gospodo Đurović i kolege, slušajte me ovo dobro, na jedan bezočan gebelovski način vodi se politika i etiketira 81 poslanik na Televiziji Crne Gore. Ako niste gledali emisiju u ponedjeljak, ako niste gledali dnevnik, čini mi se da je bila nedjelja i ponedjeljak, onda to treba da odgledate. Po njima mi smo svi lažovi, posebno tri profesora ekonomije, znate koji. Mi smo ovdje, po drugom gostu, posljednja ljudska stvar ili proizvod, mi smo dripci. Znam da smo mi grešnici po mnogim stvarima, ali mislim da niko od nas, a posebno mislim o sebi, niti sam dripac niti lažov, niti neuk. Zato, predsjednice Skupštine, ja Vas molim u ime digniteta svih nas pogledajte ovo i da vidimo kako se vodi politika i nezavisnost bastilje kako se naziva Televizija Crne Gore. Ja gospodo dvije godine dana tamo nijesam ni privirio, čini mi se samo jedna emisija, zajedno smo bili u jednoj, a bile su teme gdje sam ja profesor Univerziteta iz tih tema.

To što je Balša Brković i neki izvjesni Đukić rekao o nama, da postoje krivične prijave, ja bih njima lupio krivičnu prijavu ili pošao kao što sam pošao jedanput kad sam dobio takve kvalifikacije. Ta gospoda treba da vide i Sabor, kako se tamo tek radi, kako se radi u parlamentu Engleske, pa da vide kakvo je stanje. Znam da smo, ponavljam, za mnoge stvari grešnici nedostojni, ali mi nijesmo to. Mi nijesmo lopovi, mi nijesmo lažovi i ta moja tri čak i ugledna profesora Ekonomskog fakulteta nijesu lažovi, njesmo dripci. Ja vas molim da svako na jedan odgovoran način, jer predstavljamo građane Crne Gore, se odnosi prema svemu ovome. Znam kako ću braniti svoj obraz, a vi na kraju kako god hoćete. I Vi predsjednice Skupštine kako god hoćete. Da sam na Vašem mjestu odmah bih sazvaio Kolegijum i pozvao urednicu i urednika, tamo su još urednici od 90-e godine na čelo sa onom novinarkom koja je šef tamo, to je nedostojno što je rečeno. Neka vide kakva je kaljuga medijska, većinom, neka vide kakva je kaljuga i naučna na Univerzitet Crne Gore. Zato sam i pozvao rektora Univerziteta, ko ga je postavila crkva i Demokratski front zajedno sa mnom, na njegove reference. Zato sam i pozvao predsjednika Akademije koga je postavio Milo Đukanović a ne njegove reference, koji je poslovni partner Mila Đukanovića. Takvi nikada na univerzitetu ništa nijesu predstavljali, marginalci,

Gospodo, kako god hoćete ja znam kako ću.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 12:48:20)

Zahvaljujem poslaniku Raduloviću koji je koristio poslovničko pravo izdvojenog mišljenja vezano za ovu tačku dnevnog reda.

Daću Vam kolega samo da odgovorim poslaniku Raduloviću.

Prvenstveno vezano za Vaše inicijative koje ste uputili meni na konto rada Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, odnosno na inicijativu koja bi trebalo da se definiše na samom odboru, svakako ću u skladu sa Poslovnikom, a cijeneći da u ovom trenutku nemamo predsjednika Odbora, u konsultaciji sa članovima Odbora, zakazati sjednicu Odbora na kojoj će se članovi Odbora izjašnjavati o Vašoj inicijativi. Nadam se da će Vaša inicijativa dobiti većinu na samom Odboru kako bi se ušlo i formalno u zakazivanje već tematskih sjednica ili kako ste ih precizno definisali okruglih stolova. Svakako ćete Vi na odboru definisati taj dio što se tiče samog oblika i načina kako će se komunicirati sa ljudima koje ste naveli u Vašem dopisu.

Što se tiče Vaše sada sugestije koja se odnosi na određene stavove koji su iznešeni na Javnom servisu i kvalifikacija, već kako Vi kažete, zaista lično nijesam imala priliku da ih čujem. Zahvaljujem na sugestiji svakako hoću. Međutim moramo biti i svjesni toga da postoje posebne predispozicije i nezavisnosti medija i da mediji bi trebali da budu objektivni, profesionalni, mediji bi trebali da rade adekvatno svoj posao, a politika ne bi trebala da se miješa u rad medija svakako pogledaću to što ste mi sugerisali, tu emisiju da vidimo da li postoji obaveza i da li postoji osnov da bi Skupština u tom dijelu reagovala. Ja shvatam da vi želite proceduralno da reagujete na ovaj dio, a onda će dobiti riječ poslanik Živković koji je takođe tražio proceduralno, ali da završimo vi i ja ovu našu ...

BRANKO RADULOVIĆ (28.09.22 12:50:25)

Gospođo predsjednice,

U potpunosti shvatam i glavni borac koji sam bio i dok sam bio aktivni i dok nijesam bio aktivan 1990. godine do danas bio sam za slobodne medije i za branjenje svih profesionalnih, nezavisnih novinara, ali novinare u funkciji propagandi, novinari koji blate ljude, vrijeđaju, koji su dio kriminalnih organizacija trebamo da javno sankcionišemo. Na taj način ćemo osloboditi. Razmislimo ako su Norvežani i Šveđani vratili kriminalizaciju klevete, razmislimo i mi za kriminalizaciju klevete i među sobom i za novinare. Jednom prilikom jedan od medija me napravio, platio mu je tajkun koji nije smio izaći u četiri oka ili nekako druga sa mnom, navodni vlasnik KAP-a i tako izblatio me. Tražio sam od ministra i direktora Policije da li je to tačno, rekao je - to je laž. Što sam mogao da uradim? Da ga čekam ispred KAP-a, kao što sam ga čekao puno puta ili da ga tužim i mi traje sudski postupak 20 godina, na prvom suđenju ili ja ili on bi raščistili stvari i onda što sam uraido, to progutao kao žaba, jer je taj čovjek žaba za mene.

Zato vas molim i vas kolege da sačuvate svoj obraz, ne nikako na nepošten način, nego na pošten način rekao sam mi smo grešnici po mnogim stvarima, ali nijesmo bitange, nijesmo lopovi i nijesmo ne znam kako su nas njih dvojica nazvali. Rektor Univerziteta prije toga i predsjednik akademije i gospođa Đurović koja kriva za liberalizaciju tržišta nekretnina i kada je bila ministarka ja sam tražio njenu smjenu i onaj što je ombudsman, pa mi neznaveni i bitange smo njega izabrali. Barem toliko treba da ima obzira.

Hvala i izvinjavam se, jer sam emotivan kad neko laže na račun nas.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 12:52:55)

Poslaniče Raduloviću, zahvaljujem. Molila bih da mi u Parlamentu zadržimo nivo komunikacija. Što se tiče određenih kvalifikacija i sa vaše strane vi ste ih iznijeli ovdje u Parlamentu, mislim takođe možda i nije mjesto na takav način da budu kvalifikovani. Ono u čemu se definitivno i Vi i ja slažemo jeste da je javni diskurs apsolutno dobio mnogo, da budem blaga da kažem nekulturnog načina komunikacije, i da je svakako ono što, slažem se sa Vama vrlo bitno koliko mi imamo ovdje raspoloženja da se pitanje klevete ponovo kriminalizuje odnosno da se ponovo definiše Krivičnim zakonikom Crne Gore. Mislim da bismo u tom dijelu mogli da doprinesemo, ali i svakako onaj dio koji se odnosi na profesionalizaciju rada medija, jer nijesu mediji samo jedini kod kojih je neophodno regulisati ovu oblast, mislim da bismo svi zajedno trebali dati doprinos u tom pravcu. Sada nastavljamo dalje.

Poslanik Danijel Živković je tražio proceduralnu reakciju.

Izvolite, poslaniče Živkoviću.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (28.09.22 12:54:18)

Kolega Radulović je ovdje govorio, znam da ste sugerisali u opštem kontekstu je pomenuto više imena iz javnog, društvenog ili političkog života i neđe bi svi trebali da vodimo računa o čuvanju digniteta ovog doma, sa jedne strane, a sa druge strane digniteta drugih ljudi. Pozivati se na klevetu u ovom momentu mislim da je pretenciozno, jer ako bi se neko trebao zalagati za normativno uređivanje klevete to bi trebali da budu mi upravo iz Demokratske partije socijalista, jer ja mislim da ne prođe ni jedno zasijedanje da se neko ne pomene iz Demokratske partije socijalista u tom kontekstu. To je jedna stvar. Prevažodno sam se javio iz drugog razloga slušajući kolegu Radulovića, rekao je, ako se ja ne varam možda neću dobro interpretirati da je rektora Božovića, dakle rektora Univerziteta Crne Gore na tu poziciju doveo Demokratski front i crkva. Ovo ne znam da li je promaklo svima, da li je promaklo javnosti, ali samo da verifikujemo pred domaćom javnosti da upravo pričamo o autonomiji Univerziteta. Ta autonomija Univerziteta je preslikana na način da je rektora Božovića dovela crkva i doveo Demokratski front. Ovo je prakselans skandal u najmanju ruku skandal, ovo što je danas ovdje rečeno i ovo što smo danas ovdje čuli. Znači Demokratski front i su crkva doveli rektora Univerziteta Crne Gore koga bira Upravni odbor. Poraz je obrazovanja, poraz je sistema. Hvala Vam profesore Raduloviću što ste mi to kazali.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 12:56:04)

Zahvaljujem poslaniku Živkoviću, jedan dio je bila proceduralna reakcija, u jednom dijelu je negdje više bio komentar na ono što je uvaženi poslanik Radulović pominjao. Svakako, mislim da sam u ovom dijelu proceduralne reakcije iznijela neko svoje mišljenje odnosno ono što bi trebalo da bude obaveza svih nas ovdje da čuvamo dignitet ovog doma prvenstveno, a onda svakako i svih ljudi i da ne koristimo izraze niti kvalifikacije posebno prema osobama koji nijesu ovdje. Negdje pokušavamo u tom dijelu da reagujemo.

Profesor Radulović se ponovo javlja. Profesore Raduloviću, ovo je bila proceduralna reakcija poslanika Živkovića tako da Vi nemate pravo u tom dijelu. Pretpostavljam da ćete ponovo tražiti proceduru kako bismo negdje pokušali da uklopimo ovo Vaše traženje za riječ negdje u neki poslovnički odnos iako unaprijed znamo da je to zloupotreba proceduralne reakcije.

Izvolite, poslaniče Raduloviću.

BRANKO RADULOVIĆ (28.09.22 12:57:05)

Hvala.

Predsjednice, ja sam uvijek spreman da priznam svoje grijehove, malo ih je, ali sam podlegao nekim stvarima. Zato i predlažem da rektora ubuduće biraju profesore Univerziteta između sebe. Onaj upravni odbor koji je bio za vrijeme prve Vlade i druge Vlade koju ste vi podržali je tog čovjeka, po meni, koji nije mogao biti dekan, a ne rektor Univerziteta je izabran, tako da grijeh ja priznajem, ali grijeh svih nas. Ne znam ko je sve bio SNP, ko je tamo, Demokratski front, vi koji ste tamo nemam pojma ko je i što. Znači kad hoćemo reforme, ajmo reforme svuda, a zaboravili ste za predsjednika Akademije i za zajednički dil gdje su napravili Univerzitet Donja Gorica, protivzakonito i protivustavno, godinu dana su ga osnovali, a nijesu kamen temeljac postavili, ali to je opet moj grijeh. Priznajem grijehove, mi moramo da prođemo kroz čištilište predsjednice i svako ko je grijeshio neka reče, ali ovako ne možemo više.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 12:58:42)

Zahvaljujem poslaniku Raduloviću. Ja bih molila da nastavimo dalje i da završimo sa ovim prepucavanjima. Molim kolege da ne vodimo raspravu mimo mikrofona, da se uvažavamo međusobno. Ono što vidim iz svega da bismo mogli da imamo čak opšti konsenzus vezavno za kriminalizaciju klevete, tako da pozivam poslaničke klubove da razmislimo o tome i da to procesuiramo.

Nastavljamo dalje i prelazimo na uvodna izlaganja. Da podsjetim da smo se na Kolegijumu dogovorili objedinjeno vrijeme rasprave za prvu i drugu tačku trajanja od četiri sata. Dobili ste raspored vremena na svoje mejlove poslaničkih klubova. Došlo je do male ispravke, kada je u pitanju budžet, odnosno rebalans budžeta, uvodno izlaganje je 10 minuta, a ne pet minuta, tako da ste u međuvremenu dobili samo jednu malu korekciju vremena izlaganja.

Počinjemo sa uvodnim izlaganjima i prvi će riječ imati poslanik Petar Ivanović, ispred Kluba Demokratske partije socijalista.

Poslaniče Ivanoviću, izvolite Vaših 10 minuta.

PETAR IVANOVIĆ (28.09.2022.12.59.00)

Hvala Vam.

Poštovani građani Crne Gore uvažena predsjednice Skupštine, uvažene kolege i kolegice, dopustite mi da se u narednih 10 minuta osvrnem na objedinjenu raspravu po dva akta koja su u proceduri.

Poštovani građani, prazna obećanja i riječi ne donose nikakve prihode budžetu niti vraćaju dug. Kada bi to bilo tako, posljednje dvije vlade bile bi u pretplati, imale bi suficit, jer su mnogo toga pričale i obećavale, ali veoma malo uradile. Bez većeg rada ne može biti većih rezultata, da to nije tako ne bi bilo ni potrebe da postoji nauka kao ekonomija. Kao i svaka druga nauka i ekonomija utemeljena na činjenicama i dokazima, a ne na ispraznom vjerovanju i na ubjeđenjima, činjenice se potvrđuju na tržištu i koliko god neko voli ili ne voli tržište, ono postoji i postojaće i samo na njemu dobijamo potvrdu rezultata našeg rada. Na tržištu tačno znamo koliko vrijedimo. Što to kaže tržište na današnji dan dok mi ovdje zasijedamo? Prvo, da novca u državnoj kasi nema - nula, duplo golo, jer da novca ima ne bismo danas vodili objedinjenu raspravu niti o rebalansu budžeta, niti o novoj odluci o zaduženju. Drugo, prije dva dana u vrijeme održavanja Odbora za ekonomiju, finansije i budžet cijena obveznica koju je tajno, ali organizovano, emitovane od strane 42. Vlade dostigla je svoj istorijski minium iznosila je 71,41 euro. Na Odboru sam još jednom ponovio da su trendovi zbrinjavajući i da očekujem dalji pad to se i dogodilo. Juče je cijena nastavila da pada i na kraju dana iznosila je 71,17 eura za 100 eura obveznica, to znači da su investitori u odnosu na jučerašnji dan tokom posljednje 52 nedjelje izgubili 24,3% svoje investicije. Trend kretanja cijena javnog duga odavno je alarm za uzburu, na to se ni sadašnja 43. Vlada, a ni 42. Vlada, nijesu osvrnule, a dug je najgore siromaštvo. Cijena obveznica na današnji dan pred početak našeg rada iznosila je 70,32, u odnosu na jučerašnji dan zabilježen je novi pad 1,20% i koliko mogu da primjetim to mnogo i ne brine moje uvažene kolege, koje vrlo pažljivo slušam kad oni diskutuju za razliku od njih koji pokazuju svoj stepen kulture sada.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 13:03:01)

Izvinite, poslaniče Ivanoviću, zamoliću kolege u sali samo da ispoštujemo kolegu koji govori, da ne pravimo žamor, ako imamo potrebu da razgovaramo da te razgovore obavljamo van sale.

Izvolite, poslaniče Ivanoviću.

PETAR IVANOVIĆ (28.09.22 13:03:32)

Zahvaljujem.

To znači da su obje vlade gurale Crnu Goru u najgori dug, a najgori dug jeste siromaštvo. Da vidimo šta smo mi to konkretno dobili za ove dvije godine. Podsjetimo se nešto prije toga, budžet za 2022. godinu nije podržan od strane Demokratske partije socijalista, tada niko ništa nije vidio koruptivno u predlogu tadašnjeg ministra finansija da svaki poslanik pozicije dobije na raspolaganje po jedan milion i odredi neke projekte koje će se finansirati u krajevima odakle dolaze. To što možemo karakterisati kao nesvakidašnji potez nije bio predmet pažnje ni grlatih medija, ni poznatih nevladinih organizacija koje se bore protiv korupcije, a ni pojedinih predstavnika Evropske unije. Provjeravo sam, to nije uobičajna evropska praksa, ali to je prošlo. Mi smo tada znali do čega će dovesti lažna obećanja, o tome smo govorili iako su neki od nas bili javno žigosani. Nije da to nije znao ni sadašnji ministar finansija, podsjetimo se šta je tada izjavio - „Ovaj budžet je budžet optimizma i on je nama svima potreban. Treba voditi računa da rast zarada i standarda dovedemo u vezu sa raspoloživim domaćim resursima, i pokušamo da to ostvarimo dominantno sopstvenim snagama. Ovako kako je sada zamišljeno, budžet izaziva zebnju, da tako neće moći da se realizuje, već da će morati da se ide na rebalans i na nova zaduženja“. U prvom dijelu svoje izjave bio je veoma pragmatičan jer se sam zalagao za neka od onih rješenja dok je bio poslanik, koja su povećala rashode, a u drugom dijelu bio je više stručnjak i čovjek koji izučava ekonomiju jer je bio svjestan posledica tih rješenja. Za pet mjesec nije mogao da sazna ništa novo.

Da vidimo šta smo mi dobili nakon svog ovog vremena. Finansijski pokazatelji - rashodi su veća obaveza za 166,3 miliona, nedostajuća sredstva su 196,1 milion, sa prethodno 560 miliona nedostajućih sredstava povećaju se na 756, prihodi su manje od planiranih iako su prihodi od PDV-a veći za 81 milion. Ali podsjetimo se zašto su veći, inflacija u Crnoj Gori gotovo 15% četiri mjeseca zaredom inflacija je u Crnoj Gori je dvocifrena. U julu je dostigla 14,9%, i ako imate inflaciju koja pogađa sve građane i opšti rast cijena onda je sasvim logično da će rasti i prihodi od PDV-a. Da to nije tako imali bismo super rješenje, ajmo samo povećavati cijene, povećavamo inflaciju i imaćemo rast prihoda. Deficit tekućeg bilansa primiće se 10%, zaduženja se koriste za potrošnju što nije činjeno tokom posljednjih 20 godina.

Pogledajmo kakva je situacija u privredi, imamo ugašen KAP, gubitak Elektroprivrede kao grupe iznosi gotovo 100 miliona, Rudnik uglja je pred kolapsom, Solar koji je od starta zamišljen kao projektna firma bilježi gubitak i ima mnogo veći broj zaposlenih nego što imaju svi proizvođački kapaciteti u sistemu Elektroprivrede. Višak struje prodat je po 200 eura po megavatu, sad se kupuje po 700, ugalje je prodat Srbiji, sad nedostaje, spoljnotrgovinski deficit je za dvije godine povećan za 420 miliona, dominantno u ovom spoljnotrgovinskom deficitu imamo spoljnotrgovinsku razmjenu sa Srbijom. Sezona je bila kratka i loša, neki hoteli zatvoreni, investitori odlaze neki tuže državu. Montenegro Works je ugašen, Montenegro Air je u problemima, Rudnik uglja bi htio da proizvodi pivo, Željezara bi htjela da proizvodi struju.

Pogledajmo oblast socijale, Fondu zdravstva nedostaje 38,6 miliona, Fondu PIO 36, za uvećane zarade 28,5. Da pogledamo ostale kategorije, produktivnost rada je u padu, to bilježe sve međunarodne organizacije, poslovni ambijent se pogoršao, zdravstvena zaštita je lošija, zdravstveni sistem je pred kolapsom, pad životnog standarda mjereno na isti način kao što je mjereno tokom prethodnih 20 godina zabilježio je pad od 6,5% ili za tri procentna poena, sa 50% prosjeka Evropske unije na 47%. Nezaposlenost je povećana za 21,3% ili za 3,25 procentna poena, početkom 2020. godine iznosila je 16,2 u julu 2022. godine 19,65, u apsolutnim pokazateljima to je devet hiljada. Cijena duga, koliko iznosi cijena duga našeg danas na tržištu pokazuje podaci, a na novog duga to ćemo tek da vidimo. Da ne bismo gajili iluzije Srbija je od ukupne misije uspjela da realizuje 48,6 po kamati od 6,8%.

Nijesam dobio odgovore na sva postavljena pitanja, a posebno su me zanimala neka. Mi znamo koliko je povike bilo oko upotrebe tekuće budžetske rezerve, kad god je neko od ministara iz redova DPS-a koristi tekuću budžetsku rezervu ili neko drugi iz koalicije koja je zajedno sa DPS-om vršila vlast, o tome su bile vrlo burne rasprave u Parlamentu. Kada je ovaj parlament raspravljao o upotrebi 15 miliona eura iz budžetske rezerve za transfer Elektroprivredi Crne Gore? Da li je to stavka sa koje se može koristiti novac za kupovinu emitovanih hartija od vrijednosti? Da li je to namjena tekuće budžetske rezerve? Ako je već usmjereno, kako je to ministar kazao, sedam miliona za potrebe Fonda zdravstva pretpostavljam da je to bilo urgentno i da je smisao takve podrške bio drugačiji, ali podržavanje pojedinih firmi i jačanje državnog uticaja i vlasništva u njima u ovakvoj situaciji kada se javne finansije raspadaju to nije ni zakonom, ni budžetom definisan način za upotrebu sredstava koja podjednako pripadaju svim građanima Crne Gore.

Takođe, nijesmo dobili odgovor koliko kamatu očekujemo na međunarodnom tržištu, dao sam reper Srbije. Nijesmo dobili ni odgovor koliko ima zaposlenih lica u javnoj administraciji, državnim preduzećima koja nijesu dobila redovno svoje plate, a i ona lica koja su dobila neto plate nijesu dobili obračunate poreze i doprinose. Koliko takvih lica ima? Mi samo bilježimo trend rasta. Takođe nijesmo dobili odgovor kako će se kresati potrošnja.

Nikad mi se nije desilo za šest godina da dva puta zastajem tokom svog obraćanja u ovom uvaženom domu, i neshvatljivo mi je takvo ponašanje jednog dijela svojih uvaženih kolega. Naše javne finansije su pred kolapsom. Svaki građanin Crne Gore treba da zna razloge koji su doveli do toga. Jedan dio razloga bio je u njihovom izboru. Jedan dio razloga bio je u lažnim obećanjima. Jedan dio razloga je bio u olakoj politici koju su kreirali pojedinci ili pojedine partije. Sada sve to stiže na naplatu, a tek će da stiže. Da li poštuje određena rješenja? Po mom mišljenju - da, po mom mišljenju treba drastično promijeniti paradigmu kako gledamo na budžet, treba da promijenimo naše mišljenje da budžet nije rupa bez dna iz koje se samo grabi ono što nekome treba, nego da postoje limiti i da su ti limiti utvrđeni našim radom, rezultatima rada i našim stvaranjem.

Drugo, potrebno je pod hitno poboljšati poslovni ambijent i o tome smo govorili na odboru, bez rada, bez više investicija domaćih i stranih mi ne možemo ići naprijed.

Treće, potrebno je fokusirati se na razvoj a ne na rast. Razvoj je promjena strukture, rast je samo mehanička promjena neke veličine i na investicije.

Četvrto, moraju se znati prioritete. Drago mi je da je ministar i danas u svom uvodnom obraćanju kazao na prioritete o kojima treba diskutovati. Po mom dubokom uvjerenju kad govorimo o javnoj potrošnji oni su vezani u ovom trenutku za dvije oblasti zdravstvo i obrazovanje. Prva možda više pripada starijoj populaciji, druga mlađoj. Te dvije oblasti moraju biti pod većim ili pod budnom pažnjom Parlamenta Crne Gore.

Peto, rad a ne priča, više rada. Budžet treba da podržava sve one koji rade, koji stvaraju, a ne one koji pričaju. Ali rješenje koje je pretpostavka da sve ovo o čemu sam govorio dođe do izražaja su isključivo novi izbori. Ova situacija sada je neodrživa. Suviše smo duboko u problemima i suviše smo duboko u nerazumijevanju. Šta je pametno činiti? Odgovor na to jedino mogu dati građani kroz nove izbore. Zahvaljujem .

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 13:11:53)

Zahvaljujem poslaniku Ivanoviću.

Nastavljamo dalje.

Ispred kluba Demokratskog fronta uvodnu riječ će dati poslanik Dejan Đurović.

Izvolite poslaniče Đuroviću.

DEJAN ĐUROVIĆ (28.09.22 13:12:04)

Zahvaljujem uvažena predsjednice.

Dame i gospodo narodni poslanici, poštovani građani,

Kod samog koncipiranja i usvajanja ovogodišnjeg budžeta Demokratski front je imao jedan ozbiljan problem koji je naveo tadašnjoj administraciji koju je vodio ministar finansija Milojko Spajić, a to je da je predvidjela i precijenila prihodnu stranu a da za to nisu stvoreni zakonski uslovi. Tako je na primjer riječ o nekoliko zakona čija visina na prihodnoj strani je iznosila 54 miliona evra. Zakon o energetici u vezi markiranja goriva na osnovu čega je očekivan prihod od 14 miliona, zatim Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica koji je trebao da bude u svrhu oporezivanja neprijavljene imovine u visini od 22 miliona, to je onaj takozvani zakon o porijeklu imovine koji nikad nije zaživio. Zakon o podizanju gotovog novca sa računa gdje je planirano pet miliona evra i Zakon u vezi igara na sreću gdje se očekivalo 15 miliona evra. Kad se to sve sabere to je 54 miliona na prihodnoj strani koja nije ostvarena, ali kojoj nije bila ni mogućnost ostvarenja jer zakonska osnova za ovo nije postojala. Ne bi to bilo možda ni toliko strašno da se taj isti problem nije desio i 2021. godine kada smo i 2021. godine imali ove iste stavke sa nekim uvećanjima od čega je, na primjer, zakon o porijeklu imovine bio u visini od 40 miliona evra i markiranju goriva, a nijesmo ih ostvarili i onda smo grešku iz 2021. godine ponovili u budžetu 2022. godine.

Mora se priznati da smo ministru Spajiću ukazivali da nije realno da se budžet puni nekim od prihoda koji nijesu niti zakonski već bili postojani niti imali osnovu da će biti uskoro usvojeni.

Kada na ova 54 miliona dodamo da će od poreza i doprinosa na zarade biti manje 52 miliona u budžetu, dolazimo do cifre od preko 100 miliona evra koje nemamo u kasi. Ovo je, nažalost, jedna od potvrda opravdanosti rebalansa. Kažem, nažalost, jer do ovoga nije smjelo doći da se realno prikazao budžet Crne Gore za 2022. godinu. Uz pozitivan efekat rasta prihoda od akciza na duvanske proizvode zbog povećanja legalne prodaje, napokon nakon blokade Luke Bar i šverca cigara koji je išao tamo, u nadi da se nikad više neće vratiti šverc cigara onakav kakav je bio, a i da će se potpuno iskorijeniti, za dobrobit građana Crne Gore, u budžetu je ove godine više para.

Već treći mjesec država oprašta polovinu iznosa akciza na gorivo, što je razlog manjka u budžetu, tako da je i to još jedan od razloga nužnosti rebalansa. Ovo se prevashodno odnosi na ekonomsku recesiju koja je bila i energetska recesija koja je nastala nakon ratne situacije između Ukrajine i Rusije.

Na jednu stvar, koja je bitna, da nam odgovori ministar Damjanović - da li će se od narednog mjeseca nastaviti sa umanjnjem ovih akciza kako bi i građani znali kakva će im biti situacija u budžetu.

Ovaj predlog rebalansa je očigledno potreban, kako je objasnio ministar Damjanović na odboru, i da bi se nadomjestio novac Fonda za zdravstvenog osiguranje koji je 38,6 miliona u minusu, od čega je najviše nedostatka novca nastalo na osnovu akumuliranih obaveza apotekarskoj ustanovi Montefarm i postavljanjem funkcionisanja Fonda zdravstva u trenutku kada su ukinuti doprinosi koji su bili prioritet svih prioriteta. Da li smo tada, donošenjem ovakvog budžeta, napravili grešku kada smo Fond za zdravstvo ostavili bez novca?

Međutim, ovaj problem nije problem od samog gospodina Spajića i bilo bi nekorektno da se tako fokusira jer ovaj problem datira još od 2014. godine kada je Državna revizorska institucija ukazala na ovaj problem. Znači, skoro osam godina je problem tu a niko se nije osvrnuo ni od vladajuće većine od prije 30. avgusta, a nažalost ni one većine koju je napravio Zdravko Krivokapić u ovom parlamentu.

Dok se eks ministar hvalio rekordnom naplatom budžetskih prihoda i suficitom u državnoj kasi, Fond je tonuo sve dublje i dublje u dubiozu i rezultat toga je danas imamo nestašicu lijekova i drugog medicinskog materijala što najbolje osjećaju sami građani Crne Gore. I te manje uplate su davane po direktivi da se isplate određeni monopolisti na tržištu javne nabavke lijekova.

Ukazao bih na jednu pozitivnu odluku Vlade da se opredijeli novac za kupovinu akcija Elektroprivrede. Vidimo da ovih dana i na odboru samom su bile neke kritike kad je u pitanju kupovina akcija Elektroprivrede, a zar je normalnije da to prepustimo nekom investitoru ili nekom tajkunu od toga da država ima akcije Elektroprivrede Crne Gore.

Prema ovom predlogu rebalansa, kako sam ministar reče, nedostajuća sredstva umjesto predviđenih 560.000.000 će iznositi 756.000.000 i ona će se obezbijediti iz depozita države, postojećih kredita i novih zaduženja od 350.000.000. To će biti, na kraju mog izlaganja, i pitanja samom ministru Damjanoviću.

Sad ono što interesuje najveći broj građana i zaposlenih u Crnoj Gori, a to je da isplata plata, penzija i socijalnih davanja, plaćanja dugova Fondu zdravstva da bi se normalizovalo snabdijevanje

ljekovima nikako se ne smiju dovoditi u pitanje. Znači, ponoviću još jedanput ni plate, ni penzije, niti snabdijevanje ljekovima ne smije ova vlada i socijala država dovesti u pitanje. Bez obzira na razna politička dešavanja u kojima ima mimoilaženja i koja su, nadam se, za nama, održivost javnih finansija države mora biti imperativ za sve nas. Ovaj predlog zakona je nametnut kao osnov za funkcionisanje sistema u narednom periodu. Kažem nametnut jer, čini mi se, došli smo u bezizlaznu situaciju.

Takođe, želim da naglasim da bih na ovaj rebalans trebao dati mnoge amandmane. Juče sam najavio da ćemo dati amandmane kada je u pitanju sjever Crne Gore jer se nije realno i pošteno investiralo u jug, centar i sjever Crne Gore. Ali, samo je jedno pitanje - da za mjesec i po dana imamo Predlog novog budžeta za 2023. godinu, uz obećanja aktuelnog ministra, mislim da bismo možda amandmane mogli da prebacimo za budžet za 2023. godinu, da bi relaksirali situaciju koja je u ovom trenutku teška u Crnoj Gori. Da li u ovom trenutku imamo izbora da podržimo ili ne podržimo rebalans budžeta? Da li u ovom trenutku imamo izbora uopšte da podržimo ili ne podržimo zaduženje? Čini mi se da smo satjerani u mišiju rupu, a tada se glasa najteže, tada se glasa ono što se mora.

Nažalost, kada smo usvajali budžet prošle godine, imali smo obećanja od tadašnjeg ministra da neće biti novih zaduženja. Imali smo i dogovor koji smo usvojili u Parlamentu da zaduženja neće biti mimo Parlamenta i, napominjem, nema zaduženja u kojem neće saglasnost dati iz Parlamenta Crne Gore. To je mogao da dobije premijer Marković u bivšoj Vladi, da se zaduži neograničeno. Takve odluke, vjerovatno, ni u jednom parlamentu svijeta nema. Takvu odluku nećete dobiti ni Vi, ministre, takvu odluku neće dobiti nijedan ministar kada je u pitanju Demokratski front.

Zato ću vam postaviti konkretna pitanja na osnovu kojih ćemo odlučiti kako ćemo glasati. Prvo pitanje - kakvo je trenutno stanje državnih depozita? Drugo, da li ste obavili razgovore s domaćim komercijalnim bankama u vezi planiranog zaduženja od 350.000.000? Koliko banke mogu da pozajme novca i po kojoj kamati? Koliko ćemo nadomjestiti kroz emisiju državnih zapisa, da li će je biti i kakve su kamate? Potpuno se slažem sa kolegicom Popović da je vrlo bitno na ovoliko zaduženje koliko će biti kamatna stopa. Imali ste prošle sedmice i sastanak sa šefom Kancelarije za Crnu Goru Svjetske banke Kristoferom Šedunom, šta Vam je on rekao? Na to pitanje mi niste odgovorili na Odboru za ekonomiju. Da li smo, gospodine Damjanoviću, mogli da prođemo bez ovog zaduženja od 555.000 za putovanja predsjednika države, u trenutcima kada su finansije Crne Gore na koljenima, kada nam se djeca liječe porukama i kada za socijalna davanja nemamo novca. Toliko za sada. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 13:24:20)

Zahvaljujem poslaniku Đuroviću.

Shvatam da je ovo prekoračenje na vrijeme kluba.

Nastavljamo dalje.

Ispred Kluba Socijalističke narodne partije, riječ ima poslanik Dragan Ivanović. Izvolite.

DRAGAN IVANOVIĆ (28.09.22 13:24:34)

Hvala, predsjednice.

Poštovane kolegice poslanice, poštovane kolege poslanici, gospodine ministre sa saradnicima, poštovani građani,

Evo danas, tri mjeseca pred kraj ove godine, raspravljamo o dopuni Zakona o budžetu ili, kako se to kaže, rebalansu budžeta. Slušao sam gospodina ministra i u maju i u junu mjesecu kada je najavio tu mogućnost da bi rebalans trebalo da se desi. Onda je to odlagano računajući da će turistička sezona biti nešto bolja nego što je bila po tim nekim procjenama, mada to još nije definitivno. Ova sezona je bila nekih 80% do 82% u odnosu na onu dobru godinu 2019. Normalno, sada su ispali razlozi da danas mi ovdje raspravljamo o rebalansu i da zapravo sagledamo ukupnu problematiku da li, a mislim da se čuju ti tonovi, čuju se te poruke da bi ova ova vlada mogla sa ovim sredstvima kojima raspolaže da izgura ovu godinu do kraja. Čuo sam i ministra u jednom trenutku kada je rekao da bi možda mogli, ali da to ne bi bilo ono što zapravo treba da bude da bi bili svi oni korisnici budžetskih sredstava zadovoljeni, a da bi normalno država mogla punim kapacitetom da funkcioniše. Čujem razne kritike. Te kritike se obično odnose kao da je ova vlada kriva za sve, za ovaj kratki period. Da ne ulazim sada u tu priču koliko je koja Vlada jer bi me odvelo u vjerovatno duži period, i deset minuta vremena neće mi biti dovoljno da sve to kažem. Međutim, čini mi se da tih, koji su sve to do sada griješili, ima i u 41. i u 42. itd. Ova vlada se odlučila ili ministar finansija na ovaj potez jer, ta neka izdvajanja su došla do povećanja i, normalno, potreba da se i zaduži i koliko sredstava bi zapravo trebalo. Maksimalno zaduženje, kaže ministar, trebalo bi biti 750 miliona, ali da bi sa 350 miliona ova vlada mogla da zadovolji sve ove potrebe koje su potrebne.

Moram i radi građana i radi cijele javnosti, čini mi se da to nije razjašnjeno građanima Crne Gore kada je u pitanju Fond zdravstva ili Montefarm koji je zadužen za snabdijevanje ljekovima građane Crne Gore. Ne duguje Montefarm zato što ne posluje kako treba ili ne duguje Fond zato što on ne radi kako treba nego su ta dugovanja proizvela iz onoga što smo mi ovdje u ovoj kući, u ovom parlamentu, izglasali kada je 42. Vlada predložila poseban vid i način finansiranja Fonda zdravstva. Isto tako, mi smo bili ti koji smo ih podržali krajem godine. Mislim da je prošla godina jedna specifična godina, da smo u toj godini usvajali dva budžeta i za onu prošlu i za ovu zato što je ona Vlada htjela tako i mi smo usvojili budžete, normalno uz određene kritike, cijenili smo i cijenimo i sada da zbog građana Crne Gore je trebalo to da se uradi. Meni se čini da i sada treba da usvojimo ovaj rebalans.

Mi iz Socijalističke narodne partije ćemo, kao klub, podržati rebalans, sve u interesu građana. Jer, ovo što se sada dešava, bilo bi loše ako ne bismo obezbijedili tih 38.000.000 za Fond zdravstva, ako ne bismo 36 Fondu PIO, a već su najavljene, ministar je to danas ovdje ponovio, uvećanje penzija sljedećeg mjeseca, 20. oktobra bi trebalo da bude, nije rekao procenat, ali da će povećanje penzija. Znači, tu treba da se obezbijedi nekih 36.000.000. Kako sva ova sredstva obezbijediti, vidim da ministar ili Ministarstvo predlažu pozajmice i kredite. Da li neki prihodi koje očekujemo do kraja godine mogu da doprinesu da se neka sredstva obezbijede? Međutim, mislim da se teško to može desiti za ova tri mjeseca. Mislim da tih 170.000.000 da se uveća deficit, ne ni na koji način, u svakom slučaju očito da se ova vlada ili ovo ministarstvo moraju zadužiti da bi do kraja godine nadomjestili nedostajuća sredstva. u tom slučaju se Fondu zdravstva, Fondu PIO da se zarade uvećaju 28,5% koliko je potrebno, za majke sa troje djece i tu fali nekih sedam miliona, privredna društva šest, nezaposleni milion, Katastar 38, budžetska rezerva 18.000.000 itd.

Vidim da ste na račun kapitalnog budžeta smanjili 2,4 miliona ili tih nekih 1% to u ovom trenutku jesu su mala sredstva, ali u svakom slučaju pokušaj Vlade ili ministarstva da na neki način nadomjesti određeni dio sredstava sa kojima bi mogli da riješe sva ova pitanja.

Vidim da u vašoj informaciji koju ste nam dostavili, a inače sam čuo i preko medija, da je bankarski sistem je stabilan i likvidan što u ovom trenutku čini mi se je mnogo značajno za sve ovo što slijedi i za sve kredite koje ja očekujem da bi vi mogli da tražite od ovih banaka. Ne znam da li ih mi zovemo domaće banke jer su većinom strane, ali su u Crnoj Gori i od njih je normalno na taj način obezbijediti ta dovoljna sredstva.

Spoljnotrgovinska razmjena je veća i rast je u odnosu na prošlu godinu poprilično visok kada je u pitanju i uvoz i izvoz. Ne znam, čini mi se, da taj izvoz i nije toliko veliki da se možemo uzdati u njega i da bi to moglo da obezbijedi neka određena sredstva i da bi pomogla da za tri mjeseca, uz normalno sve ovo što ste rekli zaduženja itd.

Smanjenje akciza je do sada koštalo državu i čujem da ćete produžiti tj. da ste produžili još mjesec dana, čekaćete vjerovatno kako će biti ova dva mjeseca, čini mi se da je to pokušaj Vlade i vas iz Ministarstva finansija da u svakom slučaju zadovoljite sve one potrebe koje ste na početku vi ili koje ste preuzeli početkom maja mjeseca od one 42. Vlade koja je obećavala i garantovala poslije onog zaduženja koje su oni napravili oko 750.000.000 da se Crna Gora neće zaduživati. Meni se čini da u ovom trenutku je to jedini način, ali samo način kako i na koji način obezbijediti tih 350.000.000 da bismo u potpunosti bili spremni da sve one potrošačke jedinice budžetski obezbijedimo. U svakom slučaju kažem da ćemo mi podržati ovaj rebalans, a isto tako mi se čini da bi svi mi u Skupštini trebali da to uradimo jer je to obaveza prema građanima prevashodno, a ne prema Vama ministre i da na taj način, jer smo u svakom slučaju kao Skupština mi doprinijeli nekim nedostacima koje sigurno pojedinačno nećemo priznati, ali da smo u suštini i mi u određenom periodu usvajajući neke budžete prije i zato čini mi se da taj budžet koji vi najavljujete, a moraćete, je li u novembru, da bi trebalo studiozno prići izradi novog budžeta koji bi trebao za 2023. godinu. Prema tome, očekujem, gospodine ministre, da ćemo u svemu tome učestvovati mi u Skupštini zajedno i da ćemo predviđajući određena obećanja koja ste dali moći da ispunite i da to učinimo što je efikasnije jer u svakom slučaju htjeli smo dati amandmane, ali mislimo da ti amandmani sada na ovaj rebalans ne bi bili dobri ni za vas u svakom slučaju ni za Crnu Goru, ali zato očekujte da izradom budžeta za sledeću godinu će tih amandmana biti u svakom slučaju. Toliko i hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 13:35:06)

Zahvaljujem poslaniku Ivanoviću.

Sada ispred Kluba Demokrate, Demos riječ ima poslanik Momo Koprivica.

Izvolite, poslaniče Koprivica.

MOMO KOPRIVICA (28.09.22 13:35:21)

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, uvaženi ministre sa saradnicima, poštovani građani Crne Gore,

Pred nama je danas rebalans budžeta, jedna politički neobična situacija. Naime, predlagač rebalansa budžeta je Vlada koja je izgubila povjerenje u Parlamentu Crne Gore i Vlada koja je, kao takva, nepodložna kontroli tako da danas mi kada odlučujemo o rebalansu budžeta ne možemo da ostvarimo onu kontrolnu funkciju koju ima institucija budžeta u jednom parlamentarnom sistemu. Ova vlada čije je nepovjerenje izglasano u ovom domu ne može da dalje uzurpira funkcije izvršne vlasti, a to je uzurpaciji funkcija izvršne vlasti doprinio je i predsjednik Crne Gore koji je suprotno Ustavu odbio da 20. septembra da mandat onom kandidatu kojeg je predložila izborna parlamentarna većina.

Sada imamo situaciju da Vlada ne dolazi na Premijerski sat, nema poslaničkih pitanja, a ima tendenciju da vrši vlast u što dužem vremenskom periodu i to se reflektuje i na kvalitet i na sadržinu ovog rebalansa budžeta. Ova 43. Vlada Crne Gore biće zabilježena kao Vlada koja nije uspjela da predloži budžet toliko je trajala da nije uspjela ni da predloži budžet, a za ovo kratko trajanje predlaže dva rebalansa budžeta od kojih jedan predlaže nakon što je izglasano nepovjerenje. Ona nema politički kapacitet da usmjerava ekonomske tokove u našoj zemlji. Znamo da je istorija budžeta, istorija ograničavanja vlasti. Kako se razvijao budžet institucija budžeta posljednjih evo 800 godina od Velike povelje slobode znamo da je bila osnovna tendencija da se u pogledu prikupljanja i trošenja novca svih građana nametnu ograničenja onima koji treba u ime građana i za račun građana da troše javni novac.

Danas imamo odumiranje i onog zadnjeg traga budžetske demokratije zato što Vlada koja je izgubila povjerenje u Parlamentu predlaže rebalans i predlaže novine u pogledu trošenja budžetskog novca. Naravno, nama nije cilj da se blokira finansiranje javnih potreba niti ćemo ijednim svojim političkim potezom dovesti to u pitanje. Želimo da ukažemo na politički, institucionalni i društveni ambijent u kojem se realizuje ovaj rebalans budžeta. Rekao bih na početku jednu osnovnu karakteristiku ovog rebalansa, a to je da se koncipira predizborni budžet dvije najzastupljenije političke partije u ovoj 43. Vladi. Imamo jasne naznake i pokazatelje da se budžet u dobrom dijelu pokušava pretvoriti u rezervoar za finansiranje izborne kampanje, posebno dvije najzastupljenije političke partije u 43. Vladi Crne Gore. To je ponavljanje političke i budžetske prakse koju je sprovodio bivši režim na čelu sa Demokratskom partijom socijalista.

Citiraću samo kratko neke pokazatelje sa kojima je nevladina organizacija MANS jutros upoznala javnost Crne Gore. Prema njihovim istraživačima za samo nedjelju dana iz budžetske rezerve isplaćeno je 59.000 eura fizičkim licima, a preko 80% isplaćenih sredstava su u opštinama gdje se održavaju izbori, gle čuda. Inače, činjenica je da se povećava budžetska rezerva ovim rebalansom za preko 18.000.000 eura. Gledajte prema njihovim istraživačima od 12. do 18. septembra 2022. godine isplaćena je pomoć za 118 lica iz 16 opština u prosjeku po 500 eura. U Podgorici je za nedjelju dana podijeljeno preko 25.000 eura za 52 lica; u Rožajama 12.000 eura na 22 lica; u Baru 5.000 za 11 lica. U ostalim opštinama u kojima se održavaju izbori: Bijelo Polje, Budva, Pljevlja, Kolašin, Plav, Tivat, Danilovgrad - podijeljeno je skoro 6.000 eura za 11 lica.

Jasno je da se na ovaj način, o trošku svih građana Crne Gore, zahuktava izborna kampanja onih političkih partija koje dominantno tvore 43. Vladu i žele da pribavljaju političku podršku dijeleći sredstava svih građana Crne Gore. Na ovu preksu, koju je ustanovio bivši režim na čelu sa Demokratskom partijom socijalista, ukazivali smo još i ranije. Tako sam imao priliku da skupljam podatke i informacije, lično kao poslanik Demokratske Crne Gore, pa je u periodu od 01.01.2012. do 31.12.2017. godine isplaćeno 19.955.000 eura fizičkim licima iz tekuće budžetske rezerve. Na godišnjem nivou se broj lica kretao od 4.600 do 6.600 lica. Znači, postoje tri stavke za koje se daju sredstva iz tekuće budžetske rezerve: školovanje, liječenje i poboljšanje materijalne situacije. Sve što se daje za liječenje, neka je prosto. Međutim, šta znači poboljšanje materijalne situacije? Kome i do kog nivoa, na osnovu kojih kriterijuma se to čini? Na osnovu kojih kriterijuma se to vrši? Na osnovu kojih procedura? Na ovaj način je i bivša vlast, kao i što čini aktuelna 43. Vlada, dovela do narušavanja principa pravičnosti i do kršenja principa efikasnosti. Zašto je narušeno načelo pravičnosti? Zato što ne dobijaju svi ova sredstva pod jednakim uslovima. Privilegovani su partijski podobni pojedinci i budžetska parazitska klasa, koja sprovodi političke aktivnosti o trošku svih građana Crne Gore. Narušava se i načelo efikasnosti. Zašto? Zato što se društvena sredstva, odnosno državna sredstva ne opredjeljuju prema stepenu društvene potrebe, nego prema bliskosti određenih pojedinaca sa određenim političkim partijama. Pritom, ova potrošnja se radi od strane fantomskih organa i parainstitucija - suprotno Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

Na ovaj način se dešava jedna velika zloupotreba u budžetskom sistemu. Klub poslanika Demokratske Crne Gore će predložiti amandman, na osnovu koga će se zabraniti isplata iz tekuće budžetske rezerve fizičkim licima u toku predizborne kampanje i u propisanom periodu nakon nje. Na taj način će se vezati ruke onima koji žele da zloupotrebe sredstva. Nažalost, ta norma je postojala u Zakonu o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja, ali je u aprilu 2020. godine relativizovana amandmanima tadašnje Vlade zbog vanredne situacije, koja još zbog kovida traje. Tako su Vladi, izvršnoj

vlasti, zahvaljujući tom amandmanu, odnosno dopuni zakona iz 2020. godine, odriješene ruke. Ne polaže račune kada dijeli šakom i kapom sredstva tekuće budžetske rezerve. To je nedopustivo. Ove godine vidimo, kao što smo i sumnjali imajući u vidu i da je državni budžet ogledalo državnih finansija, jednu raširenu neproduktivnu potrošnju, bujanje neproduktivnih stavki u budžetu, a imamo i situaciju da se zaduženje usmjerava ka tekućoj potrošnji - što će imati nesagledive štetne ekonomske efekte, prije svega, u narušavanju investicionog ambijenta. Jer, ako se zaduženje usmjerava u tekuću potrošnju, znamo dobro da se takuća potrošnja ne završava stvaranjem novih javnih dobara nove vrijednosti. Mora se ipak i taj dug otplatiti, a što danas dug jača i raste, to su veći porezi u budućnosti. Veći očekivani porezi u budućnosti jesu zapravo očekivani budući troškovi za investitore i na taj način se narušava investicioni ambijent. Ovaj veći obim potrošnje svakako dovodi do smanjenja nacionalne štednje i do dobro poznatog u teoriji javnih finansija efekta istiskivanja investicija. Na ovaj način, 43. Vlada, koja je izgubila povjerenje u Parlamentu, želi da se u ovoj izbornoj kampanji zaštiti od političkog sunovrata, odnosno da zaštiti dvije nazastupljenije političke partije u toj Vladi.

Drago mi je da iz svih izlaganja i iz samog ovog rebalansa proizilazi da zbog onih zakona koje su predložili poslanici Demokratske Crne Gore nema problema nedostajućih sredstava u budžetu. Podsjećanja radi, dječiji dodaci su predloženi od strane Demokratske Crne Gore. To nije bilo u programu Evropa sad. Dakle, u programu Evropa sad nije bilo ni dječijih dodataka, ni naknada majkama, ni besplatnih udžbenika, ni povećanja staračkih naknada za poljoprivredna domaćinstva, niti je u programu Evropa sad bilo većih minimalnih penzija. To je usvojeno na predlog Demokratske Crne Gore, od strane izborne parlamentarne većine. Takođe, prvi Zakon o povećanju minimalnih plata inicirali smo mi iz Kluba Demokratske Crne Gore, a podržala je izborna parlamentarna većina. Kasnije se i Vlada nadovezala sa novim predlogom. Vlada koju nemam potrebe da branim, jer nijedan njen ministar ne učestvuje danas u izbornoj kampanji Demokratske Crne Gore ili naših koalicioničkih partnera. Održavali smo je zato što nijesmo htjeli da se vrate oni koje su građani smijenili ubjedljivom izbornom voljom 30. avgusta 2020. godine.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 13:47:56)

Poslaniče Koprivica, samo da Vas podsjetim da imate dvoje kolega, pa da im ne trošite vrijeme.

MOMO KOPRIVICA (28.09.22 13:48:02)

Privodim kraju. Svakako će i koleginica Popović efektno o ekonomskim pokazateljima i mnogo ubjedljivije od mene govoriti. Želio sam da ukažem na određene političke aspekte i želio sam da ukažem na to da ćemo mi intervenisati i djelovati amandmanski - kako bi se što više budžetskih sredstava usmjeravalo ka projektima koji rezultiraju javnim dobrima, umjesto da se budžetska sredstva usmjeravaju ka politički podobnima, ka budžetskim favoritima i ka onima koji treba da budu pogonsko gorivo u izbornoj kampanji ma koje političke partije. Prošle godine, kada smo mi podržavali 42. Vladu bezuslovno, bez ucjena, a iz koje niko danas ne učestvuje u našoj izbornoj kampanji, radili smo to zbog izborne volje građana od 30. avgusta i da se ne vrate oni koje smo smijenili 30. avgusta. Mi nijesmo ulagali amandmane kako bi se povećavala budžetska potrošnja u korist nekog pojedinca ili naše političke partije. Zbog dječijih dodataka koje smo mi predložili imaju koristi svi roditelji - ma kojoj političkoj partiji da pripadaju. Zbog besplatnih udžbenika takođe - ma kojoj političkoj partiji da pripadaju; zbog većih staračkih naknada imaju koristi sva ta domaćinstva na selima ma kojoj političkoj partiji da pripadaju. Zbog većih minimalnih penzija imaju koristi svi penzioneri ma kojoj političkoj partiji da pripadaju. Predložili smo i amandmane koji se tiču kapitalnog budžeta Crne Gore i, zahvaljujući našim amandmanima, imamo danas izgrađen, recimo, put do Kapetanovog jezera. To je Poslanički klub Demokratske Crne Gore inicirao. Radi se put do Velimlja u nikšićkoj opštini i tako redom zahvaljujući našim amandmanima. Usmjereni smo na ono što su javna dobra, što je finansiranje potrošnje svih građana Crne Gore. Zato, poštovani građani, oni imaju tajkune, portale, televizije, svoje budžetske favorite, privilegovane pojedince, izborne kampanje koje treba da finansiraju o trošku vašem, vašeg novca, a mi imamo ljude. Zato: idemo ljudi, idemo radnici, idemo poljoprivrednici, idemo omladino - da se zaustavi pljačkanje državnog budžeta i njegovo usmjeravanje ka privilegovanim pojedincima. Vrijeme je da državni budžet bude okosnica zdravih i održivih javnih finansija, a ne rezervoar za bilo koju političku partiju. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 13:50:48)

Zahvaljujem poslaniku Koprivici.

Konstatujem da je Klubu Demokrate, Demos ostalo još 12 minuta na raspolaganju, a prijavljeni su uvažena poslanica Zdenka Popović i uvaženi poslanik Krapović.

Nastavljamo dalje. Sada ispred Kluba Crno na bijelo, riječ ima šef Kluba poslanik Miloš Konatar. Izvolite, kolega Konatar.

MILOŠ KONATAR (28.09.22 13:51:15)

Hvala, uvažena predsjednice Skupštine.

Poštovane kolege poslanici, uvaženi ministre Damjanoviću sa saradnikom,

Danas je na dnevnom redu Predlog rebalansa budžeta za 2022. godinu. Suština ovoga predloga rebalansa jeste da se podvuče crta, da vidimo šta smo prihodovali do sada, kakvi nas troškovi čekaju i da usvajanjem ovog rebalansa omogućimo da država nastavi da finansira svoje obaveze, kada imamo u vidu isplatu plata, penzija, socijalnih davanja, kao i da omogućimo zdravstvene usluge našim građanima i da građani Crne Gore mogu dobiti ljekove. To je ono što je važno, to je ono što je suština i mi ćemo razgovarati kako smo došli u ovu situaciju, da li smo mogli bolje, više itd. Ali, suština jeste da ćemo našim odnosom prema ovom rebalansu pokazati i naš odnos prema tome da li ćemo omogućiti da Ministarstvo finansija nastavi sa servisiranjem ovih obaveza.

Osnovni razlog ovoga rebalansa jesu i oni zakoni koje smo u ovom domu usvajali, ali i oni koje nismo usvajali. Dobar dio se ovdje u ovom rebalansu odnosi na ona socijalna davanja, kada smo se mi usvajanjem tih zakona ovdje u Skupštini Crne Gore obavezali da će biti redovno finansirana. U međuvremenu su se desile neke stvari na koje je objektivno nismo mogli da utičemo, pa je i samim tim ovaj rebalans prirodan. Mislim da nema zemlje na svijetu koja, da kažem, evo u Evropi koja osjeća posljedice ukrajinske krize da nije došla u situaciju da od 24. februara, otkad je krenula kriza u Ukrajini, nema rebalans budžeta. Ta kriza sama se, pogotovu u Evropi pa i u Crnoj Gori, osjeća i morala ostaviti posljedice kada su u pitanju i neki neplanirani troškovi, ali i realizacija ili nerealizacija prihoda. Zbog toga ću takođe pomenuti detalje da smo mi u ovoj godini ostvarili 81.000.000 eura više naplate po osnovu poreza na dodatu vrijednost. Više je razloga za to. Iako je neko od kolega pomenuo da je u tom nominalnom dijelu jedini razlog inflacija, nije tačno. Imam digitalnu fiskalizaciju, koja je dobrim dijelom omogućila da imamo veći prihod ali i jednu promjenu, a to je neselektivnost prilikom naplate poreza. Govorio sam ranije da je Poreska uprava imala značajne rezultate, ali sada ima bolje nego ikad. Taj rad Poreske uprave je doveo do toga, uz prethodno što sam rekao, da imamo 81.000.000 eura više naplate nego što je planirano. Isto tako, zbog zakona koje smo mi ovdje u Parlamentu usvajali, imamo 52.000.000 eura manje prihoda po osnovu doprinosa na zarade. Ministar Damjanović je govorio o transferima u lokalnim samoupravama. Ja sam bio neko ko je u decembru prošle godine bio za to da usvojimo predlog zakona, odnosno izmjene Zakona o akcizama, kojima će se po većim stopama oporezovati i tradicionalni duvanski proizvodi u Crnoj Gori. Mi to nismo uradili zbog nekih političkih kompromisa kako bi budžet bio usvojen. Država je po osnovu akciza ostvarila manje 10.000.000 eura prihoda. Kada govorimo o potrebi ovoga rebalansa, ta potreba je realna. Takođe, ta potreba je realna, poštovani građani, zbog toga što se ovim rebalansom planiraju i izdaci za besplatne udžbenike. To je bio predlog određenog broja poslanika. Dječiji dodaci su potpisima pet poslanika i šefova poslaničkih klubova, a da ima korektnosti, kao što je nema, prvi političar u Crnoj Gori koji je pomenuo priču oko vraćanja dječijih dodataka još 2015. godine sam bio ja i moja malenkost i Građanski pokret URA. Ali nema veze, bitno je da će građani Crne Gore i djeca u Crnoj Gori primati dječiji dodatak. Ko će pokušati zbog izborne kampanje da to pripíše sebi ili bilo kome drugom - to je manje važno.

Ono što je takođe važno jeste da se ovim rebalansom budžeta 21.000.000 eura predviđa za porast penzija u Crnoj Gori. Da li neko možda smatra da ne treba, ja mislim da ne treba i da je vrlo važno da poštovani penzioneri u Crnoj Gori dobiju bolji status nego što ga imaju sada. Takođe, 15.000.000 je jednokratna pomoć najugroženijim kategorijama upravo penzionera. Da kažem neka nepravda, ali pazite - ne nepravda koja se dešava posljednje dvije godine prema penzionerima, nego nepravda koja je 30 godina ovdje. Meni je žao, ali pričaćemo o tome, jer se nekako pokušava situacija u ekonomiji u Crnoj Gori samo svesti na posljednje dvije godine. Nećemo tako, nego ćemo da popričamo da vidimo ko može da kritikuje, ko je zaslužio da kritikuje. Posljedice koje se dešavaju, bile one dobre ili loše, ne mjere se od juče, nego imaju korijene na koje moramo da se vratimo svi. Takođe, 7.000.000 eura ovim rebalansom je predviđeno zbog isplata po osnovu Zakona za majke sa troje i više djece. Da li glasati sad za rebalans ili ne?

Takođe, imamo, što je pomenuto, 32.000.000 eura, poštovani građani, je rebalansom predviđeno za nabavku ljekova. Moramo li da imamo ljekove za građane Crne Gore, za sve nas? Moramo. Radnici rudarsko-metalskog kompleksa su šest miliona, a imamo još i tekstilni kompleks itd. Ima obespravljenih radnika koliko god hoćete u Crnoj Gori koji zaslužuju da imaju tretman i da se na neki način obeštete. Toga ima još. Dolazimo do, tu će me interesovati baš kako će pojedine kolege da se postave, kapitalnim izdacima predviđeno je 42.000.000 eura. Uprava za katastar planira 35.000.000 eura za kupovinu hartija

od vrijednosti u cilju uvećanja kapitala države u vlasništvu državnih preduzeća, kao i uvećanje državne imovine i adaptiranje postojećih objekata. Radi se o uvećanju državne imovine i adaptiranju državne imovine. Poslije godina i godina rasprodaje državne imovine, krčmenja državne imovine, hajmo konačno da uradimo nešto da uvećamo državnu imovinu, da kupimo nešto za državu. Pošto smo do sada pokazali da smo dobri samo kad rasprodajemo, 35.000.000 je predviđeno za kupovinu akcija Elektroprivrede Crne Gore. Podsjetiću vas, a u tome su prednjačile moje kolege iz DPS-a, SDP-a i SD-a, kad se otvorila mogućnost, a ja sam tvrdio suprotno. Oko kupovine akcija Elektroprivrede bila je ovdje priča, poštovani građani, na sva zvana - da će akcije Elektroprivrede da kupi Srbija da bi stvorila veliku Srbiju, da će da je kupi Albanija da bi se stvorila velika Albanija, da će da je kupi Hrvatska. Nijesmo znali ko će prije da kupi akcije: ili Vučić, ili Rama, ili Plenković. E ja sam tad tvrdio da neće, da će ih kupiti država Crna Gora i da se to ne radi da bi bilo ko van Crne Gore kupio te akcije. Neki su tvrdili da je isključivo to da bi se omogućilo da strana država u Crnoj Gori kupi te akcije. Sada da vidimo da li će se, pošto se pokazalo ovo kao netačno da se namješta da je kupi bilo ko drugi, omogućiti da država da kupi ove akcije. Treba da ih kupi država Crna Gora. To je ono što sam govorio početkom ne da kupi bilo ko drugi van Crne Gore, nego država Crna Gora.

Ko može da kritikuje i od kada možemo da pričamo o kritikama? Naravno, istorija ne počinje posljednje dvije godine i ne sumnjam da svi volimo državu Crnu Goru bez obzira na političke razlike među nama. Kad je volimo, onda moramo imati u vidu da samo oni koji državu čuvaju, ko ne zloupotrebljava državna sredstva, ko je u svom radu čuvao državnu imovinu - može sad da kaže kako Crna Gora treba da radi i kuda da ide. Ja nemam problem kad kritikuje prof. Branko Radulović. Ako neko ima pravo da kritikuje, ima profesor. Kamo sreće, da smo često slušali i poslušali to što je govorio uvaženi kolega i profesor Radulović. Ali, da dozvolimo da nam sad drže moralne lekcije oni koji su opljačkali državu, koji su devastirali državnu imovinu, za koje se vežu mnoge korupcionaške afere, čije je djelovanje i te kako upitno sa aspekta interesa države i zaštite državnih interesa, koji su svoju lojalnost državi debelo naplatili kroz lične privilegije - ja to da dozvolim neću. Potpuna podrška onome što je rekao prof. Radulović da napravimo neki simpozijum znanja i da pričamo o tome kako da izađemo iz krize. Ali, da neko pokušava teret za ovo što se dešava sada i krize koja se dešava u svijetu da stavi tako što će uzeti samo dvije godine i pokušati sebe da abolira za sve ono loše što je rađeno u proteklih 30 godina - to neće moći, gospodo. To neće moći, a da se prethodno dobro ne ispričamo kao i uvijek oko toga ko je kako radio i za čiji interes. Ja svakoga mogu da pogledam u oči i ja sam rekao dok sam u politici kad god, a to važi i za moje kolege do kad god budemo u politici - od države Crne Gore nećemo uzeti ni stan, pa ga platiti 20.000, ili 30.000, ili 40.000 eura, a on vrijedi 100.000 ili 200.000 eura - niti se baviti bilo kakvim zloupotrebama koje će rezultirati štetom po građane Crne Gore ili državnu imovinu. Ali, mora i onaj ko kritikuje, ko hoće da uperi prstom u bilo koga ko časno i vrijedno radi svoj posao da stane i da kaže da ni on sam nije nikad uradio nešto na štetu države Crne Gore, na štetu građana Crne Gore, na štetu državne imovine, na štetu poreskih prihoda, a da za to cijelo vrijeme nije imao debele lične privilegije.

Poštovani ministre Damjanoviću, Vaša uloga je naravno uvijek da podvučete crtu, da budete taj koji će reći stvari onakve kakve jesu, bez obzira hoće li se te stvari nama svidjeti ili ne. Hrabri to što ste rekli i to je nešto što mora da bude aksiom za sve nas. Plate, penzije, socijalna davanja, zdravstvena zaštita, plaćanje države prema privrednim subjektima, što je vrlo važno a to niko nije pomenuo ovdje, mora da funkcioniše i mora da se realizuje. Država ne smije da bude izvor nelikvidnosti, država ne smije da zaustavlja privrednu aktivnost. I taj smo imali slučaj, nažalost, u prethodnom periodu kad je država, svjesno ili nesvjesno, namjerno zaustavljala određena plaćanja. Naravno, pozivam vas da svi zajedno učestvujemo bili mi u Parlamentu, ili Vi ministar, ili bilo kako da se rasplete trenutna politička situacija - budžet za 2023. godinu se mora pripremati i mora doći u Skupštinu Crne Gore. Moj apel je da sve amandmane i ono što su rekli pojedine kolege koji se tiču povećanja troškova usmjerimo ka planiranju budžeta za 2023. godinu, kao i da komunikacija između Ministarstva finansija, Odbora za ekonomiju i Skupštine Crne Gore bude što intenzivnija obzirom na specifičnu političku situaciju, a imajući u vidu da nas vrlo brzo čeka glasanje i rasprava o budžetu za 2023. godinu. Ono što građani moraju da znaju - država Crna Gora, Vlada i Skupština moraju omogućiti da plate, penzije, socijalna davanja, zdravstvena davanja i plaćanja prema privredi od stane države moraju da se realizuju, moraju da funkcionišu. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 14:09:45)

Zahvaljujem poslaniku Konataru.

Sada riječ ima poslanik Branko Radulović, ispred Kluba PzP-a.

Izvolite, poslaniče Raduloviću.

Hvala, predsjednice.

Prvo ukoliko sam bio malo više emotivan i ako sam se možda očešao o vas ajde drugarski kažem izvinjavam se.

Znači, ja sam čovjek koji ne može da trpi nepravdu, pa bilo to i prema ovoj kući i Vama koji ste prvi spiker i prema svima nama, spreman da sve svoje greške priznam. Ja, kolege, mislim da moralnog ozdravljenja Crne Gore nema bez otvaranja tajnih dosijea. Da vidimo ko je za koga radio i čiji je otac je radio, nema bez lustracije da vidimo koji smo mi ili nijesmo ili koji su se novinari ili profesori se ogriješili o svojoj struci i bez preispitivanja imovine. To su tri stvari, uz nezavisno sudstvo i pravosuđe, i svega ostalog koje će dovesti do moralnog ozdravljenja Crne Gore ili možda uspostavljanja moralne Crne Gore, bolje taj termin. Jer, uz nekakvu svijetlu prošlost baš i nijesam taj da se ne bude objektivno.

Predsjednice ja ću da govorim i u ime Kluba, samo me opomenite kada budem došao na pet minuta jer gospođa kolegistica Bogavac će završiti.

Građani Crne Gore i gospodo ja ću biti krajnje direktan, sve sam ovo predviđao, nudio i iz ugodne profesorske fotelje sam došao na bojno polje, jer sam mislio da tu mogu nešto učiniti, jer kao profesor ništa nijesam mogao da učinim. Vratio sam se u Crnu Goru kao veoma uspješan, nažalost, 100 puta kažem da sam najveći gubitnik ja, jer nije sreća samo, po mom mišljenju, u sebi, u svojoj porodici, nego u svom društvu. Ja toliko volim Crnu Goru i takav sam kritičar prema tome.

Prije možda 20 - 30 dana, ne znam koliko, u jednom velikom intervjuu dali su mi *Vijesti* pola strane gore je pisalo da smo mi pred bankrotstvom. Gospodin Đukanović je to ponovio, pa onda Marković u emisiji, ja ga pozivam da napravimo jednu stručnu polemiku, a zatim mnogi drugi su prihvatili. Ova dva gospodina su trebalo, kao ja što priznajem svoje greške koje sam i danas priznao, da kažu ovaj rebalans budžeta je prije svega 70-80% posljedica naše 30-godišnje vladavine pogrešne, dosta kriminalne, kriminogene i retrogradne. Ne kažem da su oni koji su vladali napunili džepove, ali su oni omogućili tajkunsku privatizaciju, oni su omogućili mnoge stvari, degradaciju neke naše perspektivne Crne Gore. Trebalo je da kažu da je ovo posljedica jednog, ajde da ne rečem nešto adekvatno, nezrelog projekta koji se naziva *Evropa sad*. Ja sam glasao za njega, uz mnoge tekstove sad ću vam reći, sjećam se kraja decembra, Nebojša Medojević meni kaže kako možeš da glasaš, a ja njemu odgovaram - kako moram. Moram da glasam jer je ovo opilo gladni dio građana Crne Gore. Sada smo mi u strašnom, strašnom problemu, to ne možemo riješiti, ukoliko ne budemo složni i optimalno radili. Ono što sam predvidio, samo ću kroz neke brojke da kažem, pokazuje i ovaj reblans. Gospodo, svi prihodi, a to znači građani Crne Gore, uzmite porodicu svoju jer ekonomija nije nešto vanzemaljsko, termini mogu ovakvi, onakvi, ali logika je jedna.

Građani Crne Gore, svi u vašoj porodici koji imate porodice domaćina koji imate jednog, koji radi, drugog koji ne radi, koji ste penzioneri, koji imate decu, sve što dobijete mjesečno ne možete podmiriti osnovne životne potrebe, to je pokazao ovaj budžet. Fali nam za tekuće rashode, za transfere, jedne ili druge, fali nam 92 miliona. Imamo rashode 1.966.000.000, a ukupne prihode 1.874.000.000. Da je ne bih ponavljao, ono što kažu kolege te cifre, nemamo para za kapitalne investicije, moramo se zadužiti, da bi preživjeli, da bi kupili lijekove i da bi napravili neke stvari koje je napravila ova nepravedna tranzicija. Nemamo para za vraćanje duga, u sljedeće tri godine gospodo moramo da vratimo dvije milijarde koje su osnovice negdje oko milijardu i po i 500.000.000 kamate. Danas novac ima jedna serija u kojoj kažu - skupe su pare, danas su pare strašno skupe, kamate 300% su porasle u posljednjih nekoliko mjeseci. Kažu da će biti još više, što znači od reprograma još upadamo u veliku jazbinu.

Što bi bilo ako bi, kao svugdje u svijetu, ono neznatno povećanje plata pratilo 70% prosječne penzije. Treba nam 728 miliona eura godišnje za zdravstvo, nemojmo da se lažemo više, lijekovi su sve skuplji, tretmani su sve skuplji. U Evropi, građani Crne Gore i kolege, bez obzira ko bio menadžer, kontrolišimo ih napravimo hiljade stvari, napravimo revoluciju u zdravstvu gdje mora primarna, sekundarna i tercijalna napokon da bude održiva, 3.000 eura po glavi stanovnika, u taj čuveni Luksemburg 5.000. Hoćete li mi reći, koji je to vanzemaljac ljekar koji ima 500, 600 eura po glavni stanovnika u budžet? Kako će on da spasi kada je epidemija pokazala tu našu ranjivu ekonomiju, da mi nijesmo čelični ljudi? Ja sam prošao, ja vidim da nijesam ono što sam bio prije kovida, ja to vidim i u pamet i u zdravlje i u srcu vidim, kardiološke probleme imam, ali krijem ih od kćerke. Neka čuje ona je moja najveća ljubav u životu, nije važno, oprostite mi. Ljudi, za zdravstvo nam treba, ako dajemo kao Hrvati 1.000 eura po glavi stanovnika, 620.000.000, a koliko je bilo Damjanoviću 22.000.000 ili ne znam koliko vidjeli smo onaj što je ukinuo kroz doprinose ili ne znam što već, piše 22.000.000. Što znači, 600.000.000 moramo naći. Za nauku, pričaše Petar, 3%, znate koliko mi dajemo za nauku od GDP-a 0,01%.

Ljudi ako smo mi braća i sestre u Crnoj Gori, ako smo solidarni, što ćemo sa nezaposlenima, hoćemo li ih na ulicu, ne moramo im dati kao što se kaže u Kanadi svugdje na dolu, zelen karton, moramo im dati barem 40%, 50% u odnosu na prosjek. Koliko je to? To je gospodo 160.000.000. Za poljoprivredu

oni veliki naučnici koje sam zvao sad na okruglom stolu treba 100.000.000. Da bi se poljoprivreda digla gore, da bi selo ponovo živjelo treba nam asfalt, za to sam plakao i kukao ono što sam napravio u Komane i hvala vam, napravili smo fenomenalne stvari.

Gospodo i građani Crne Gore nemojte da slušate one koji vam pričaju, jer ekonomija je složena funkcija, najslženija na svijetu, izvadite jednu konstantu i možete da vrtite i da stvorite pogrešnu sliku. Rekli su da smo mi napravili čudo sa *Evropom sad* u drugom kvartalu, da na GDP raste 12,5%, lažu. Zna li što se desilo, potražnja, znači imaš para više u džepu, pa ti trgovac poveća cijenu robe, pa onda ako je uvezena, e sad je tražnja veća, ako si normalna država, ako ima samodovoljnost ti ćeš pokrenuti sve više privredu svoju, ali ako nemaš što će se desiti, objasnite mi, imaćete veći uvoz. Što znači da *Evropa sad*, pošto najviše uvozimo iz Srbije je pomogla Vučićevoj ekonomiji, je li vam jasno - 569,404 miliona je porastao uvoz u drugom kvartalu u odnosu na drugi kvartal prošle godine. Da li nam je povećao poljoprivrednu proizvodnju? Ne. Slušajte toga apsurdna, nego nam je smanjio. Gledajte ljudi ovo, sve Monstat, uporedimo do sedmog mjeseca na kraju 2022. u odnosu na 2021. godinu, slušajte, poljoprivreda 95,5%, pala poljoprivreda. Dalje, šumarstvo poraslo 222, mora da je krađa šume opasno porasla. Industrija, realna ekonomija, pala za 3,6 - 96,4. Ljudi, ja sam banka, sve sam ovo predvidio, evo vam pročitajte ponovo moje amandmane, sve je moguće. Jedino mi je Spajić usvojio, dao sam jedan mjesec ja, a vi dva mjeseca za povećanje penzija po 50 eura. Penzioneri, znam da je to crkavica, ali zahvaljujući mojoj malenkosti je to. Dao sam za ljekove zahvaljujući tome i onome u Komane sve ostalo što sam predvidio ništa nije urađeno.

Sve ovo što sam pričao, evo u tekstovima, sve, ali džabe sam na naslovnim stranama čuvenih *Vijesti*, pogledajte pola mene, džabe sve ovde što sam govorio i o *Evropa sad* i sve ostalo. Džabe, što sam pisao ovaj program, džabe ono što sam predvidio prije 15, 20 godina oko energetike i sve ostalo.

Na kraju ću predsjednice, pošto ću sve ovo da zaboravim što sam radio, nego sam okrenut budućnosti, što treba da učinimo ljudi, nema ekonomije, nema države bez pravne države, nema morala, nema ništa. Uspostavljanja pravne države i revizije i preispitivanje imovine i raskid štetnih ugovora broj jedan.

Broj dva, funkcionalna i pametna vlada, odmah ću da kažem - dva puta sam odbio da budem ministar, zbog neprincipijelnosti. Sada hoću i nudi se da budem potpredsjednik Vlade za ekonomiju, a Vi sa mnom ministar finansija. Neću glasati za tu vladu, ukoliko ne bude reformska, nema veze jesam li ja ili nijesam ili ukoliko taj nema pamet koliko ja ili ne sprovodi ono što mu ja kažem. Pa, neka se vidimo kome opanci, kome obojci.

Znači bilans stanja Damjanoviću, u tvoju riječ vjerujem, u one druge ne vjerujem. Stabilizacija javnih finansija, da ne pričamo. Uravnotežen budžet, ono što ste vi rekli - dizanje gore prihodne strane, racionalizacija rashodne strane. Unapređenje poslovnog ambijenta, što je kolega rekao "neznaveni profesor", bez sektorskih reformi nema ništa, sve možemo da bačimo niz Moraču, ukoliko ne izvršimo sektorske reforme.

Javna preduzeća moramo restrukturirati i profesionalizovati i dio profita mora da ide u budžet ili u razvoj. Osnivanje, gospodine Damjanoviću, što je sa razvojnom bankom, što je sa fondom za razvoj, što je sa institutom za razvoj? Prostorni plan je bio preduslov svega, sad bači u korpu za otpatke taj koncept i ministarka je rekla da sam u pravu, đe ga je, nema ga, bivša poslanička pitanja.

Nema nam ljudi bez zrelih projekata, bez projekata koji su prošli cijelu proceduru, od projektnog zadatka, od studije izvodljivosti, od idejnog projekta i glavnog projekta. To može da pokrene Crnu Goru ukoliko su investicije duboke, da ih aktiviramo i ukoliko manje damo para, a više od Evrope. Energetika je zlatna kvočka, kokoška, koju pričam 20 godina dana, putna infrastruktura, restrukturiranje.

Damjanoviću, slušajte me ovo, željezarci spasenja za Željezaru u Nikšiću ima, za šest godina ćemo vratiti investicije, ali ako bude državna, a ne Elektroprivreda, ona se bavi energetikom ljudi bre, pa ja sad da budem ljekar ili da vozim avion, hoćete li reći da sam ja malo fiju. Reindustrijalizacija je takođe jedan od uslova, poljoprivreda i oživljavanje sela, duga priča, reforme i put duboki, jaki put ka Briselu.

Mnogo priče, malo vremena, padam na vašu molbu i zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 14:27:03)

Zahvaljujem, poslaniče Raduloviću.

Vi ste definitivno ekonomski stručnjak, ali kada dođe ovo vrijeme rasporeda za raspravu Vašeg kluba, nešto Vam slabo ide ta računica.

Nastavljamo dalje.

Ispred Kluba Bošnjačke stranke riječ ima poslanik Amer Smailović.

Izvolite kolega Smailoviću.

AMER SMAILOVIĆ (28.09.22 14:27:30)

Poštovana predsjednice, uvažene kolegice i kolege, uvaženi ministre Damjanoviću, uvažene građanke i građani,

Pred nama je danas Prijedlog rebalnsa budžeta za 2022. godinu i mogu slobodno reći da je to prilično očekivan potez ove vlade, imajući u vidu cjelokupnu ekonomsku situaciju u zemlji. Očekivan potez jer neophodno je obezbijediti funkcionalnost cjelokupnog sistema. S druge strane svjedoci smo bili da je prilikom usvajanja budžeta za 2022. godinu sve upućivalo na to da će on biti nerealno koncipiran, da će on biti neodrživ i to se pokazalo. Dakle, mi smo upozoravali na to, i stručna javnost je upozoravala na tu činjenicu, ali ipak taj budžet je usvojen. Takođe, on je bio baziran na niz populističkih mjera koje su bile više plod nekih partijskih dogovora, a u cilju prikupljanja nekih političkih poena koji su služili kratkoročno, bez neke dugoročne vizije. Te populističke mjere su uostalom donešene i bez prethodno urađene kvalitetne analize uticaja na cjelokupan finansijski sektor i svjedočimo brojnim poteškoćama prilikom realizacije ovog budžeta.

Ono na šta se najviše odrazio loše planiran budžet jeste prije svega zdravstveni sistem, to čujemo već duži vremenski period i zabrinjavaju zaista tvrdnje koje iznosi aktuelni ministar zdravlja i ostali članovi Vlade da je zdravstveni sistem pred kolapsom. U opasnosti je finansiranje isplate penzija i ostalih davanja, penzija koje su povećane na osnovu programa *Evropa sad* penzioneri su bili izostavljeni, ipak se ovim rebalansom koliko vidim može obezbijediti redovna isplata do kraja godine penzija i ostalih davanja.

Vi ste iznijeli, uvaženi ministre, jednu tvrdnju da smo daleko od bankrota, vjerujem da je to tačno, s tim što se ponovo zadužujemo. Zadužili smo 2020. godine, 750.000.000 zadužujemo se i sada u jednom zaista visokom iznosu bojim se po vrlo nepovoljnim uslovima i to zaduženje će ići za javnu potrošnju, a nikako za investicije. Kada smo već kod investicija jedna od glavnih karakteristika tekućeg budžeta je da on nije razvojni, to je činjenica on nije bio razvojni jer nijesu izvršeni svi oni ključni kapitalni projekti koji su imali za cilj da se obezbijedi unapređenje ekonomske i privredne aktivnosti, da se otvore neka nova radna mjesta budžetom za 2022. godinu, to nije bilo omogućeno, nije bilo omogućeno ni budžetom za 2021. godinu. Svi oni ključni projekti su bili izostavljeni. Takođe, poražavajući su podaci o stepenu realizacije kapitalnog budžeta, naročito u prvoj polovini ove godine, gdje je realizacija kapitalnog budžeta bila na izuzetno niskom nivou. To je sve ono što zabrinjava naročito građane sjevera koji su najviše pogođeni ovakvim odnosom prethodne 42. Vlade prema njima. Mi u Bošnjačkoj stranci ne možemo biti zadovoljni ovim rebalansom. Prije svega zato što mi se čini negdje da su se svi negativni efekti populističke politike, koju je vodila 42. Vlada, svalili na teret građana sjevera Crne Gore.

Što se tiče 43. Vlade i ona je dijelom nastavila tu praksu, ubijeđen sam više iz nekih objektivnih razloga, jer je budžet koji se sprovodi zatečen. Dakle takav kakav je, ali ipak je činjenica da su ovim rebalansom ukinuti odnosno izbrisani brojni kapitalni projekti, prije svega, oni koji se odnose na sjever zemlje i mislim da je to u ovom trenutku najgora odluka i mislim da niko nema pravo i ovdje u parlamentu da pristane na to ako smo već jedanput pristali da ne obezbijedimo dovoljan broj investicija koje će pokrenuti ekonomsku aktivnost gore na sjeveru.

Dakle, neki projekti koji su i putem amandmana Bošnjačke stranke, ali i nekih drugih partija bili dio Zakona o budžetu za 2022. godinu su izbrisani ovim rebalansom. Takođe, za neke su predviđene sume koje su simbolične i koje nijesu dovoljne da bi se ubrzala dinamika i realizacija tih projekata, uostalom ta sredstva se ne mogu ni utrošiti.

Neki od tih projekata su recimo u opštini Rožaje, zaobilaznica, škola, zatim imamo u Bijelom Polju put Srđevac-Sušica-Lozna, zatim ukinuta su sredstva koja su se odnosila na Opštu bolnicu u Bijelom Polju. Takođe, ovim rebalansom su sredstva za rekonstrukciju određenih lokalnih puteva u opštinama Plav i Pljevlja itd. sva ta sredstva su ukinuta odnosno svedena na jedan minimum.

Dakle, uvaženi ministre građani sjevera mislim ipak da ne zaslužuju ovakav odnos i očekujem i objašnjenje od Vas zbog čega su ove stavke ukinute. Znamo koliko je bilo poteškoća prilikom realizacije ovog kapitalnog budžeta, znamo, ponavljam, da je dinamika bila na jednom zaista niskom nivou, da ste vi određeno stanje zatekli, ali ipak ovaj odnos građani sjevera ne zaslužuju. Ne zaslužuju jer svakim eurom koji se ne uloži u sjever otvaraju se neke nove mogućnosti za dalja iseljavanja stanovništva sa tog područja i mislim da ne treba da šaljemo ovako pesimistične poruke prema njima.

Ono što bi u narednom periodu moglo da se uradi jeste svakako da se prilikom planiranja budžeta za 2023. godinu uvrste ovi projekti, pogotovo oni najznačajniji projekat u opštini Bijelo Polje. To je recimo projekat valorizacija Đalovića pećina koji dvije godine je obustavljen stepen realizacije tog projekta je bio zaista u jednoj završnoj fazi, ali u posljednje dvije godine ništa nije urađeno. Put koji Gubavač-Bistrica koji je trebao da bude rekonstruisan dvije godine čeka na to i čini mi se nadljudskim naporima ove vlade, naročito potpredsjednika Ibrahimovića počelo je asfaltiranje tog puta, ali moramo sve i ove projekte i sve ostale projekte uvrstiti, pokušati da uvrstimo za naredni budžet. Apelujem i na sve koji kandiduju projekte

da kandiduju zrele projekte za koje postoji osnovna dokumentacija, za koje postoji projektna dokumentacija, da bi oni mogli biti započeti već na samom početku građevinske sezone, a činjenica je da građevinska sezona na sjeveru znatno kraće traje nego u ostatku države.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 14:35:43)

Zahvaljujem kolegi.

Sada dajem riječ kolegi Damiru Šehoviću, u ime Kluba Socijaldemokrata.

Izvolite kolega Šehoviću.

DAMIR ŠEHOVIĆ (28.09.22 14:35:51)

Hvala, potpredsjednice Bošnjak.

Poštovani ministre Damjanoviću, uvažene kolege,

Ni važnije sjednice ni manjeg interesovanja za nju. Rekao bih da je to kontekst koji, nažalost, prati ovu našu današnju raspravu i govori o aktuelnom trenutku u kojem se kao društvo nalazimo.

Današnja rasprava treba da nam pomogne ne da shvatimo da smo odavno u nikad većoj političkoj i institucionalnoj krizi, jer vjerujem da smo toga i bez naših diskusija svjesni. Već, mislim da je njena suština u tome što će nam ona poslati snažnu poruku da svjedočimo krizi javnih finansija kakva u posljednjih nekoliko decenija nije viđena u Crnoj Gori i to je suštinska poruka koju mi odavde treba da pošaljemo, svi skupa nezavisno od toga kojoj političkoj partiji pripadali i da li nastupali sa pozicije ministra ili sa pozicije poslanika u Skupštini Crne Gore.

Prvi problem sa ovom temom koja nas je danas okupila je formalne prirode, jer smo mi suočeni sa Predlogom rebalansa budžeta, suštinskim predlogom koji i te kako zadire u javne finansije, koji dolazi od smijenjene vlade, koji dolazi od vlade koja je izgubila podršku ovog parlamenta. Koji dolazi od vlade koju trenutno podržava svega 10-ak poslanika u crnogorskom Parlamentu, koji dolazi od vlade koja je u tehničkom mandatu, koja bi po prirodi stvari trebalo samo da održava sistem. Takva vlada je nama predložila da saniramo stanje u oblasti javnih finansija, na način što je izašla sa predlogom rebalansa i zaduženjem od ni manje ni više nego 350.000.000 eura. Da apsurd bude još veći to radimo svega mjesec i po dana prije nego što ćemo biti u obavezi da predložimo budžet za narednu 2023. godinu. To je problem koji nam pomaže da shvatimo dubinu ne ustavne krize nego političkog ćorsokaka u kojem smo se svi skupa obreli što bi rekli, a za takvo stanje je neko manje, neko više odgovoran. To je forma, suština nam, nažalost, nije mnogo bolja od te forme, a suština otprilike izgleda ovako - za samo 10 mjeseci od usvajanja najboljeg budžeta u istoriji, kako su nas tada obavještavali, oni koji su ga predlagali. Dakle, za svega 10 mjeseci usvajanja takvog budžeta u ovoj državi je nastala budžetska rupa koja je na nivou od 170.000.000 eura. Ta budžetska rupa po predlogu ovog rebalansa ne treba da se popunjava, niti stanje koje je ona izazvala rješava ni reformama ni uštedama ni nekom velikom virtuožnošću u oblasti fiskalne politike već zaduženjem. Zaduženjem koje treba da bude na nivou od 350 miliona eura. Ni samo zaduženje nije problematično koliko je problematično ono što ste Vi kolega Damjanoviću, jednako kao i ja svjesni da ono ide za finansiranje tekuće potrošnje. Saglasićete se sa mnom da kad god zaduženje koristimo da bismo finansirali tekuću neproduktivnu potrošnju to će se toj državi vratiti kao bumerang, i to je prvi i osnovni problem od kojeg treba da započnemo elaboraciju u odnosu na suštinski aspekt ovog rebalansa budžeta o kojem danas razgovaramo.

Drugi problem je u tome što ćemo to zaduženje realizovati po znatno nepovoljnijim uslovima nego što je to bio slučaj prije dvije godine. Prema nezvaničnim naznakama bankara koji su kontaktirani tim povodom, a koji su našli za shodno da to podijele sa našom javnošću možemo da zaključimo da je za očekivati da ako se dobije prostor za ovo zaduženje, da ono bude nekoliko puta nepovoljnije u odnosu na zaduženje koje se desilo prije dvije godine. To je zaista nešto što mislim da je problematično i to je nešto na šta ovdje treba da skrenemo pažnju.

Po prvi put se, uvažene kolege i građani Crne Gore, u posljednjih desetak godina, koliko je meni poznato, dešava da imamo gotovo dvocifren deficit javne potrošnje. Ovim predlogom zakona koji ste poslali Parlamentu je predviđeno da je deficit javne potrošnje gotovo nevjerovatnih 8,2% GDP, to u prevedenom smislu drage moje kolege znači da ova država ovako kako je krenula da vodi politiku oblasti javnih finansija troši 440.000.000 eura više nego što prihoduje. Toliko iznosi 8,2% deficita GDP-a koji je ovim zakonom predložen. Gorak utisak postaje potpun ako se sjetimo da ovaj rebalans budžeta sadrži i jednu odredbu koja govori o uvećanju nekih neproduktivnih izdataka uprkos javnim, usmenim i pisanim upozorenjima koje dolaze od Državne revizorske institucije. Tako su nam izdaci po osnovu ugovora o dijelu u odnosu na

početnu cifru koja je predviđena budžetom za ovu godinu porasli za 3.000.000 eura, tako su nam izdaci za službena putovanja veći za 2,5 miliona eura u odnosu na one koji su planirani budžetom za 2022. godinu. To sve za potrebe Vlade koja je izgubila povjerenje u Parlamentu, i to sve za potrebe Vlade koja je u tehničkom mandatu, koja politički vegetira do momenta dok se ne izabere nova vlada. Čuli smo određena objašnjenja na matičnom odboru o tome zašto se išlo sa ovakvim predlogom i vjerujem da će kolega Damjanović suočen sa jednom ozbiljnom, ne političkom nego ekonomskom argumetacijom, koju smo iznijeli, ipak naći za shodno da ovaj akt koriguje i da ga makar rastereti ove neproduktivne potrošnje koja, vjerujem, da nije potrebna.

Na kraju dolazimo do osnovnog pitanja to je zašto smo mi došli u ovu situaciju. Kako smo se to kao društvo našli u situaciju da za svega sedam mjeseci nastane budžetska rupa od 170.000.000 eura? Odgovor je, rekao bih, jednostavan jer je u prethodnom periodu neko uporno i vrlo dosljedno pričao bajke ovim građanima uprkos upozorenjima koje je dobijao ako hoćete iz poslaničkih klupa. Ne samo iz poslaničkih klupa, nego su ta upozorenja dolazila iz akademske javnosti, ta upozorenja su dolazila i od strane pojedinih međunarodnih finansijskih institucija, ne, nekome je bio preči sopstveni politički rejting, pa je bio spreman da se igra sudbinom ljudi na način što je mjesecima i mjesecima pričao bajke čiji je rezultat danas takav kakav jeste. Sa najvećom budžetskom rupom za osam mjeseci koja je mogla da nastane u ovim okolnostima.

Jesmo li, kolega Damjanoviću sjećate se toga, upozoravali da se ne igramo sa doprinosima za zdravstveno osiguranje, jesmo li govorili svi skupa da je neodgovorno igrati se sa zdravljem građana zbog populizma koji neko želi da politički valorizuje? Jesmo li rekli da je pitanje doprinosa ustavna kategorija i da sve može da se dira, a da to ne smije da se dira i da se ne smije ni na koji način poremetiti sistem zdravstvene zaštite? Nijesu nas slušali. Jesmo li govorili da je šarena laža, tako moram da kažem, priča o pojedinim zakonskim rješnjima i o očekivanim fiskalnim efektima koji su nam ovdje predstavljani, a koji su se mjerili desetinama miliona eura? Jesmo li rekli da poriča o markiranju goriva je neozbiljno priča i da ona ni izbliza neće dati rezultate kakvi su najavljavani i naravno to se desilo. Jesmo li govorilo da će ukupan fiskalni efekat po osnovu neprijavljenih prihoda biti nula eura, nas su demantovali, govorili su nam da je za očekivati da nekoliko desetina miliona eura prihoduemo po tom osnovu - nije se desilo. Jesu li nam govorili da će strašan novac da prihoduju od reformisanog načina oporezivanju igara na sreću, pa se ni to nije desilo.

Dakle, uprkos upozorenjima, uprkos, mogao bih da kažem vapajima, neko je nastavio da se igra sa javnim finansijama ili bolje rečeno da se kocka sa javnim finansijama i doveo nas je u situaciju u koju nas je doveo. Kao posljedica takve hazarderske, mogu da kažem kockarske politike, mi danas imamo situaciju da su javne finansije ove države bačene na koljena. Zbog toga želim, svjestan odgovornosti za ono što danas izgovaram, da pomenem još jednom ono što sam na matičnom odboru prije neki dan kazao, ali ne kao političar, ne kao predsjednik jedne opozicione partije, već kao neko ko za sebe smatra da se na profesionalan način bavi ekonomijom, kao predavač na Ekonomskom fakultetu da ako u najkraćem mogućem roku ne stavimo tačku na ovakvo ponašanje i na ovakav odnos prema onome što je suština onoga čime se bavimo, a to su naše javne finansije i održivost ekonomskog sistema, da mi polako klizimo u Grčki scenario i da klizimo ka bankrostvu odnosno ka bankrotu koji niko dobronamjeran u ovoj državi ne očekuje.

Zato, ne očekujte da SD pristane da pegla systemske promašaje prethodnika koji su se poigrali sa našim ekonomskim sistemom. Prosto ne želimo to da radimo, moraćete da nas razumijte jer mi nijesmo glasali ni za jednu od tih vlada, nijesmo glasali za budžete koji su te vlade predlagale, upozoravali smo na vrijeme na epilog koji je za očekivati da će da se desi, i kada smo dovedeni u ovo situaciju ne želimo da davanjem podrške ovakvom rebalansu budžeta mi peglamo tuđe systemske promašaje. Umjesto toga predložimo čisto rješenje, koje je jedino logično, a to je da stvorimo u najskorijem vremenskom periodu pretpostavke za održavanje vanrednih parlamentarnih izborima, jer stepen ekonomskih problema sa kojima se Crna Gora sočava ne može da rješava nijedna tehnička vlada pa da je najbolja, a ova je daleko od toga. Mora da ih rješava vlada koja ispred sebe ima pun četvorogodišnji mandat, da nakon izbora kakva god ta vlada bila, ona zasuču rukave i u dijalogu sa Parlamentom dođe do nekih systemskih rješenja koje mogu da zaustave ovo tunelovanje javnih finansija, jer se bojim da u suprotnom ulazimo u nešto iz čega ćemo se teško iščupati, a vjerujem da smo svoje odgovornosti svjesni i vjerujem da tako nešto, takvo igranje sa javnim finansijama ove države nećemo dozvoliti. Hvala.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 14:49:49)

Zahvaljujem kolegi Šehoviću.

Da kažem da nijesmo neozbiljno prišli ovoj temi i da samo govori broj zainteresovanih kolega Šehoviću, imamo još dva govornika za uvodna izlaganja, onda 20 naših kolega koji su zainteresovani za ovu temu. Proceduralno minut.

DAMIR ŠEHOVIĆ (28.09.22 14:50:08)

Moguće da sam ja bio neprecizan, dakle nijesam ja rekao da je nikad manje interesovanje od kolega parlamentaraca nego je ambijent takav da ova tema nije u prioritetnim temama ovih dana bila, a vjerujte mi da je mnogo važnija nego sve političke, zajedno, kada skupimo na jedno mjesto. Ona je odraz te političke situacije i na to sam mislio, a ne daleko toga od toga da sam pomislio da kolege parlamentarci danas neće pokazati pažnju koju rebalans zaslužuje i interesovanje kakvo je realno za očekivati. Već sam govorio o ambijentu koji je takav da ovakve teme, teme koje se tiču života naših građana ne mogu da dođu do izražaja, jer su, nažalost, preče neke druge. Naravno i mi smo odgovorni za takvo nešto, ali samo mi. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 14:51:13)

Ne zahvaljujte.

Sad smo razjasnili. Drago mi je i saglasna sam sa Vama.

Dajem sada riječ u ime Kluba Socijaldemokratske partije, Liberalne partije kolegi Adnanu Strikoviću, a da se pripremi kolega Genci Nimanbegu i time bi uvodna izlaganja završili.

Izvolite kolega Adnane.

ADNAN STRIKOVIĆ (28.09.22 14:51:33)

Hvala, uvažena potpredsjednice.

Poštovane kolegice i kolege, uvaženi ministre Damjanoviću sa saradnikom,

Zaista evo da se na početku složim sa kolegom Šehovićem da i ja mislim da bi trebalo da bude dominantna tema u našem društvu i da, nažalost, njoj nije pripalo mjesto niti datima koji su prethodili ovoj sjednici niti danas na ovoj sjednici ne odgovara ono što ova tema treba da predstavlja ne odgovara činjeničnom stanju ni rasprava na današnjoj Skupštini, ja ću tu pojačati argumentaciju u odnosu na kolegu Šehovića, a ni ono što je prethodilo u svim medijskim istupima svih političkih partija u periodu pred ovu sjednicu. Sama činjenica da bismo izašli iz prošle godine smo se morali zadužiti 750.000.000 eura, a sada su nedostajuća sredstva do kraja ove godine 760.000.000 eura govori o tome koliko je i na kako ozbiljan način neko pripremao budžet za ovu godinu. Sada smo u situaciji da neko treba da snosi odgovornost za sve to. Postavljam pitanje ko je taj ko treba da snosi tu odgovornost. Naravno, svi će prvo i logično pomisliti da je to onaj koji je predlagao takav budžet, ali taj je čini mi se tu odgovornost već ponio. On više nije ministar finansija, njegov kolega koji je takođe zdušno zastupao taj koncept, takođe više nije ministar ekonomskih poslova, tako se zvalo to ministarstvo. Sada imamo neke nove ljude na tim pozicijama i naravno ne želeći da krivim njih za to što smo danas u ovakvoj situaciji, moram ipak da kažem da je neko predložio budžet, a da je neko u ovom parlamentu i glasao taj budžet. To je već nešto oko čega treba da se razgovora. Da li oni koji su glasali taj budžet takođe treba da snose odgovornost zbog čega smo danas u ovoj situaciji ili samo oni koji su predlagali taj budžet?

Poslanik ima svoje pravo da na bazi ozbiljnih razmišljanja, ozbiljnih, stručnih ekonomskih pokazatelja zaključi da li je nešto što se predlaže opravdano i da li za to treba da digne ruku. I ako je digne treba da snosi odgovornost, a i ako ne digne ruku za takav prijedlog takođe treba da snosi odgovornost zbog toga. Mi danas govorimo o odgovornosti svih nas, da bismo obezbijedili normalno funkcionisanje sistema do kraja godine jedino je odgovorno da danas dignemo ruku za ovaj rebalans iz ovog budžeta. Mogu da postavim kontratezu da li je odgovorno u ovako teškoj ekonomskoj situaciji, a to čujem od svih vas ekonomskih eksperata zadužiti državu dodatno do 350.000.000 eura. Ja kao građanin posmatram stvari i mi ovdje često govorimo o dugu države, o zaduživanju države, nema država svoj novac, to je novac građana Crne Gore. Jednako je građani Crne Gore kada vam neko kaže država će se zadužiti 350.000.000 eura to vam je isto kao da vam kaže mi nemamo da vam damo platu koliko treba da vam damo, mi možemo da vam damo 20% manje, a vi onih 20% podite u banku i podignite kredit. Ja to tako vidim i mi možemo umjesto da zadužimo državu da kažemo građanima mi ne možemo da vam damo novac više koji treba, mi ne možemo da vam obezbijedimo lijekove nego vi podite pa svaki treći lijek kupite i mi smo riješili problem, jer to je na isti način rješavanje problema. Svalimo sve na leđa građana, zaduživanje ove

države i zaduživanje građana ove države, a mi pravimo sliku kao da to nešto nekad nekakva država treba da se zaduži i to neće pogoditi te građane. Mi smo uspjeli da napravimo sliku da danas građani misle da imaju najviše novca, a najteža je ekonomska situacija u posljednje vrijeme. Kakvi su to paradoksi.

Imali smo u Predlogu ovog budžeta plan da 54.000.000 eura naplatimo iz nekakvih izvora za šta ne postoji zakonski osnov. Gdje je taj zakon o igrama na sreću koji je trebao da obezbijedi 15 miliona eura, gdje taj zakon o porijeklu imovine ili popularno nazvan antimafija zakon kojim smo prijetili Crnoj Gori da obezbijedimo novih, godišnje, preko 20.000.000 eura. Je li neko branio nekoj parlamentarnoj većini koja više, da konstatujemo, ne postoji u Crnoj Gori da donese takve zakone? Je li to neko branio?

I onda da dođemo negdje na moj teren, govorimo o kolapsu zdravstvenog sistema i pokušavamo danas da tražimo argumentaciju, crpimo argumentaciju, nagovaramo poslanike da glasaju za neki rebalans tako što će to obezbijediti da imaju ljudi lijekove, udžbenike besplatne, plate itd. Ako treba da štedimo i da sprovodimo mjere štedne zar ne treba prvo da se odustane od službenih putovanja da ne vodimo po 10 ljudi u pratnji, zar ne treba prvo službeni automobili da troše toliko goriva, zar nećemo besplatne telefonske račune da prestanemo da imamo, pa da onda kao zadnja stvar na kojoj treba da štedimo i kojoj treba da prijetimo su lijekovi za građane, a ne nama fali novca, već fali lijekova. Ne mogu pacijenti na hemoterapiji da dobiju lijekove. Znam nekoliko primjera ljudi koji kupuju za enorman novac lijekove za svoje najbliže, lijekove koji su na pozitivnoj listi Fonda za zdravstveno osiguranje. Zašto nema para za lijekove ministre finansija? Zašto nema para za lijekove, a ima za službena putovanja? To meni nikad ne možete da objasnite. Ako štedimo štedimo po prioritetima, a nama je izgleda zdravlje građana na zadnjem mjestu po prioritetima i kažemo kolaps u zdravstvenom sistemu. Nije, na sreću, nije kolaps zdravstvenog sistema, a znate zbog čega? Ne zbog toga što ima novca nego zbog toga što, nažalost, zdravstveni sistem i ona suština zdravstvenog sistema ne zavisi od novca, ona zavisi od ljudi zaposlenih u tom zdravstvenom sistemu, zavisi od doktora i drugih zdravstvenih radnika. Zbog toga zdravstveni sistem nije u kolapsu, zbog toga mislim da je danas u odnosu na period od prije deset i od prije pet i od prije dvije godine ipak građani Crne Gore imaju bolju zdravstvenu zaštitu, ali to takođe nije zahvaljujući ekonomiji, ulaganjima u taj zdravstveni sistem nego nekim svjetskim dostignućima tehnologije, nauke pa danas je mnogo lakše biti dobar ginekolog nego što je bilo prije 20 godina.

Došli smo naravno do toga, o čemu je govorio i profesor Radulović, izdvajanje za Fond za zdravstveno osiguranje, odnosno za finansiranje zdravstvenog sistema u Crnoj Gori, ne možemo da budemo zadovoljni ni sa tih 400.000.000. Zato što je to samo da bude održivo, kako sad zdravstveni sistem funkcioniše, a mi svi govorimo da on ne funkcioniše sa kapacitetima kojima bismo mi bili zadovoljni. Zato cifra od 600.000.000 koju je pomenuo profesor Radulović je zaista, mislim, prava cifra kojoj treba da težimo. Zbog čega? Zbog toga što vi imate situaciju da danas u zdravstvenom sistemu fali nam svaki treći doktor. Zna li vi da treba još hiljadu doktora zdravstvenom sistemu Crne Gore? Od čega će te plate ako budžet ostane na nivou ovog sad. Mi moramo da planiramo kao da smo zdravstveni sistem koji treba da odgovori svim mogućim izazovima, a ne da planiramo samo da ono što je trenutno faktičko stanje da to zadovoljimo, tada će se pojaviti neki drugi lijekovi koji su možda skuplji itd.

Prosto, kažem, sreća je što zdravstveni sistem, odnosno zdravstvena zaštita u Crnoj Gori ne zavisi od donih koji rukovode zdravstvenim sistemom. To je najveća sreća, a mogao bi biti bolji da na to mjesto imamo ljude koji su dostojni da rukovode zdravstvenim sistemom. Oni su možda dostojni za neke druge resore, za neke druge stvari, ali ovim ne znaju da se bave. Vi ste se trudili da ubijedite javnost kako vaši prethodnici nijesu bili dostojni da se uhvate u koštac sa izazovima makroekonomske politike itd. Ja vas i građane Crne Gore ubjeđujem da ljudi koji vode zdravstveni sistem Crne Gore nijesu sposobni da vode zdravstveni sistem Crne Gore. Da sve što ne rade kako treba, da to usporava, dinamika je loša, ne rade se prave stvari, ne povlače se pravi potezi. Kada bih želio da priču svedem na politiku, rekao bih da li dio novca ovog budžeta treba da obezbijedi plate za povećanu sistematizaciju Ministarstva zdravlja koja treba da bude tri puta veća nego što je bila u vrijeme mandata Vlade koju vi kritikujete najviše, a to je Vlada Duška Markovića. Tada smo imali 46 ljudi u Ministarstvu zdravlja, a sada imamo sistematizaciju na 116. Da li će to da liječi pacijente, ljude iz Ministarstva zdravlja ili će doktori po bolnicama ili domovima zdravlja? To su ta pitanja.

Na kraju, da zaokružim s pitanjem odgovornosti. Prof. Raduloviću, slažem se da, kada neko kritikuje i nas u Parlamentu, ima pravo i slažem se da nema pravo da to radi koristeći uvredljive izraze. Mislim, kao i ti ljudi, da smo za sve loše stanje u državi Crnoj Gori odgovorni političari, za sve. Ne može biti dobar ni budžet ako nema političkog konsenzusa. Ne može se donijeti dobar budžet ako nemate parlamentarnu većinu. Kako Vlada koja je izgubila parlamentarnu većinu, znači mi ne govorimo izgubila je Vlada većinu, Vlada u tehničkom mandatu, mi govorimo o Vladi koja je pala. Po Ustavu, jedan od načina da padne Vlada je izglasavanje nepovjerenja. To nije sada priča da ona ima iste ingerencije kao Vlada u redovnom mandatu. Nema. Po Ustavu ona nema iste ingerencije. Ona, na primjer, nema najvažniju stvar koju Vlada može da uradi, a to je da raspusti ovu Skupštinu. Ona više nema tu funkciju. Čim joj Ustav uskraćuje jednu

od najvažnijih funkcija, logično je da ni ostale stvari ne bi trebalo da radi. Šta može biti još važnije od svega toga nego usvajanje budžeta, rebalansa budžeta itd.

Znači, neko ko nema parlamentarnu većinu nema šta da traži u ovom parlamentu. Ova vlada nema parlamentarnu većinu. Uvijek su zakone, budžete i rebalanse usvajale parlamentarne većine. Ko će to da usvoji danas. Mi onda govorimo o tome da nema odgovornosti. Kako da se to riješi? Jedini mogući način je da se izabere nova vlada za koju su prošli svi ustavni rokovi ili da se ide na izbore i da građani odluče ko treba da vodi ovu državu. To je jedini način kako možemo da izađemo iz ove krize. Zato je odgovornost na političarima. Molim vas da što prije radimo na tome. Ne možemo na ovakav način riješiti probleme niti ekonomske niti bilo koje druge. Hvala vam.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 15:02:34)

Zahvaljujem kolegi Strikoviću.

Sada dajem riječ, u ime Kluba albanskih poslanika, kolegi Genciju Nimanbeguu.

Izvolite, kolega Genci.

GENCI NIMANBEGU (28.09.22 15:02:49)

Hvala Vam, potpredsjednice Bošnjak.

Poštovani ministre, poštovane kolegice poslanice, kolege poslanici,

Ja ću, ne samo u analizi Predloga izmjene i dopune Zakona o budžetu, već govoriti možda malo i uopšteno o političkoj situaciji u Crnoj Gori. Ministre, ne našli se u Vašoj koži. To nije opravdanje za rebalans koji ste predložili, s kojim u nekim djelovima nijesam saglasan, ali moram javno da postavim ta pitanja. Zašto govorim, ne našli se u Vašoj koži? Zbog političkog činjenja u zadnje dvije godine Vi dolazite na svršenu stvar, na jedan budžet koji je izglasan ovdje u ovom domu, u decembru 2021. godine i koji treba popraviti.

Sada smo u poziciji, sada je kraj devetog mjeseca, da, mogu slobodno procijeniti, imamo dvije godine gdje smo izgubili planiranje i kontinuitet u planiranju politika. Ovdje prvenstveno mislim na ekonomske politike, one politike koje nas trebaju približiti Evropskoj uniji, a shodno tome poboljšati standard građana. Svim poslanicima mogu reći da konačno moramo izaći iz partijskih okvira i razmišljati puno kvalitetnije o stanju naših finansija i o stanju gdje se nalazi država. Imali smo pregršt ili previše zakona koji se graniče s demagoškim, s željama koje nisu bazirane na realnom finansijskom planiranju. Stiče se utisak da i građani sada poslije nekog perioda mogu vjerovati da iz budžeta se svakome može dati 100, 200, 300, 500 eura jer to traži. Potrebe su velike, hajmo im dati novac. Da bi im dali novac, moramo ga zaraditi. Da zaradimo novac, ne možemo zaduženjem nego ekonomskim rastom. Rast društvenog proizvoda se najbolje ostvaruje ako imamo kvalitetne investicije i da li ih imamo. Da li u budžetu 2021. godine smo imali toga? Mogu reći da nijesmo. Koje su investicije realizirane? Sam budžet je bio usvojen u šestom mjesecu. Mislim da je puno tih investicija koje nijesu realizovane i koje su se prenijele u ovu godinu i ove godine nijesu realizovane jer su se mijenjale vlade.

Stoga, pred nama se opet postavlja zadatak da moramo usvojiti ovaj budžet koji bi trebao biti realniji od budžeta koji je usvojen u ovom domu i mojim glasom. Meni je bilo jasno zašto sam glasao. Glasao sam iz razloga što su u budžet unijeti djelovi investicija ili potreba građana koje cijenim da je politički neophodno, kako moja koalicija tako partija za razvoj našeg okruženja. Sada neke stvari u ovom budžetu ne vidim. Ne vidim razloga da se investicije u Starom gradu u Ulcinju smanji sa 400 i nešto hiljada, koliko je bilo u prošlom budžetu na 100.000. Jer, ovdje se govori o tome da imamo projekat koji je završen još 2017. godine i on stoji u Upravi javnih radova.

S puno kolega sam razgovarao i tek juče sam primijetio relativno kvalitetno reagovanje kolegice Sekulić koja nije ovdje. Ona je bila ministarka ekonomije. Želio bih od vas čuti javno, to je bitno za naše građane, zašto mi želimo investirati u Željezaru društveni novac. Otkup akcija Elektroprivrede, koji je dozvoljen, od 15 miliona eura je nagoviješteno da ćemo tamo investirati u solarnu energiju. Za to treba dobra analiza. Za to treba dobra informacija. Od vas očekujem kao veoma odgovornih kolega koji ste bili godinama da informišete javnost o tome. Državni novac je novac svih građana, nije ničija partijska prćija. Istakao sam, kada sam čuo vijest, da je u Nikšiću formirano preduzeće Solarij sa 300 zaposlenih, ako je to tačno, da je to neprihvatljivo. Druga mjesta žele takva društvena preduzeća, ali koji je razlog opravdanosti tog broja zaposlenih?

Izgledno je da će ovaj budžet dobiti zeleno svjetlo u ovom domu, iz razloga što je moranje. Za sve nas poslanike je veoma neugodna situacija kada nešto moramo glasati da bi održali ekonomsku stabilnost, finansijsku stabilnost jer je to osnova razvoja države. Stoga, ponavljam prvu rečenicu. Vjerujući, ministre, u

Vašu odgovornost ovaj dokument, što se mene tiče, može dobiti zeleno svjetlo, ali nedostaju politike unutar. Ne smije se niko ponašati da ministarstvo koje je dobio, javno preduzeće koje pripalo da je to prćija partije. Nažalost, to se ponavlja iz godine u godinu. Ako su se kritikovale prethodne vlasti za to veoma je neodgovorno da se i sada dešavaju iste stvari. Stoga, moj glas za ovaj budžet nije aminovanje tih politika nego jednostavno odgovornost prema našim penzionerima, prema školstvu, prema zaposlenima. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 15:09:51)

Zahvaljujem kolegi Nimanbeguu.

Sada pitam predlagača, ministra Damjanovića da li želi da komentariše uvodna izlaganja?

Izvolite, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.09.22 15:10:06)

Ako sam precizno notirao od momenta kada sam ja završio sa svojom raspravom pa do sada je bilo ukupno deset govornika u nekom periodu između 12.20 h, odnosno 12.40 h i 15.10 h dakle dva i po sata postavljanje nekih 50 pitanja konkretnih dozvolite da onda sad bolje nego tokom same rasprave, da ne bih prekidao dinamiku diskusije, probam da odgovorim i molba da me ne ograničavate vezano za raspravu ja ću odgovoriti normalno u mjeri racionalnosti i generalno predviđenoga vremena za trajanje ove rasprave.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 15:10:45)

Kolega Damjanoviću, svakako ćemo biti tolerantniji, jer zaista i kroz diskusije bilo je dosta pitanja, a imajući, cijeneći značaj ove teme bićemo vrlo tolerantni, samo molim i kolege poslanike da poslije u komentarima na Vaš odgovor da poštuju vrijeme da ne bi prekoračili, ušli u neke sitne sate, jer vidim da je tendencija ka tome.

Izvolite, ministre Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.09.22 15:11:18)

Hvala Vam potpredsjednice, da ovih 150 minuta, pitanja, konstatacija i ozbiljne diskusije probam da ja svedem u mnogo manje i da pokušam da odgovorim svima koji su ovdje diskutovali, ne da odgovorim nego da napravimo taj dijalog. Imajući u vidu da jedan dio poslanika nije ovdje svakako ću ići redoslijedom kako su se diskusije čule, pa evo da krenem, uslovno rečeno, od zadnje diskusije da idem prema prvoj, tako sam i bilježio.

Kolega Nimanbegu je otvorio nekoliko stvari. Dakle, na konstataciju - ne našao se u vašoj koži, ja moram da kažem kolega iz ove kože se ne može i ovo jeste nešto što i mi moramo da radimo kao predlagači i Parlament, ne mora naravno Parlament ništa, ali mora da ovo ozbiljno prihvati i da ozbiljno konstatuje ovo što smo negdje i predložili. Oko projekata da odmah razjasnimo i tu jednu nedoumicu, kolega Nimanbegu svi projekti koji se realizuju i to je danas notorna laž, čuo sam da je bio nekad neki pokušaj da se politizuje ova rasprava da neće biti realizovani, svi projekti su ostali u kapitalnom budžetu. Kapitalni budžet je promijenjen za jedan procenat i to što su sredstva od 2.500.000 koja su bila za kapitalni budžet MUP-a, odnosno odbrane prebačena na teret tekućih troškova odbrane tako da se struktura ni obrazloženje za nijedan projekat nije promijenilo. To što se, nažalost, od 350 projekata nalazi 250 "mrtvih projekata" u kapitalnom budžetu, e o tome treba da pričamo kad budemo pravili budžet za 2023. godinu. Kako projekte koji nemaju ni prethodnu dokumentaciju ni bilo što čisto samo stavljamo da bi poslije svi mi mahali da smo tamo nešto uradili, a nijesmo elementarne uslove pripremili. Oko Staroga grada projekat ide procjena je za ova tri mjeseca do kraja tekuće godine 100.000 evra za sve ono što je predviđeno, ako bog da da bude i brža potrošnja, a ne može biti, jer smo projektovali nema razloga i nema nikakvih teškoća da se sredstva preusmjere. Projekat ide dinamikom, znam o čemu se radi i ja sam zainteresovan lično, kao neko ko tamo provodi dosta vremena, da se to zaokruži.

Oko Elektroprivrede neka ste ponovili da ne bih ja ponavljao kasnije, dakle pitali ste konkretno vezano za otkup akcija, odnosno da li smo mi ovdje donijeli neku odluku o kupovini neke imovine nekog preduzeća u ovom slučaju Željezare. Ne naravno, Vlada je donijela odluku da svojim sredstvima kupi akcije

Elektroprivrede koje bi Elektroprivreda morala da uništi da ih nije prodala i da ih niko nije kupio. Dva su razloga - jedan jer je to jedini zakoniti način da se kroz 15.000.000 evra podrške za jedan dio akcija pospješi likvidnost i sačuva ona u najkompleksnijem trenutku za Elektroprivredu. Drugi razlog, onemogućili smo da se javi bilo ko sa strane i da kupi na berzi duplo jeftinije akcije nego što je tržišna vrijednost tih akcija, bilo je najava, neko bi to mogao da kupi, da uzme 10% akcija za duplo manje novca, da utiče na poslovnu politiku preduzeća, a onda bi ti isti koji sad lamentiraju zašto smo to kupili pričali, a što nijeste kupili no ste puštili da vam elektroprivreda Srbije, Bosne, Albanije, Kosova itd. kupi. O tome možemo naširoko i naduboko. O odlukama da li će i kako taj novac biti opredijeljen to odlučuje suvereno po Zakonu o privrednim društvima do 10% raspolaganja imovinom Bord direktora Elektroprivrede. Očekujem da se sve odluke koje donesu u kontekstu ovakve situacije budu uvećavanje imovine, investicije u nove izbore i da budu plod dobre poslovne politike. Ako to bude oni će naravno snositi sve moguće benefite dobre poslovne politike, a ako to ne bude snosiće one loše kosenkvence. Prebaciti odgovornost za onaj nivo informacija koji samo oni imaju i ono što samo oni mogu da riješe na Vladu ne, mi smo završili naš dio posla kako smo i obećali, sve ostalo će uraditi Bord Elektroprivrede sam. Skupština akcionara, naravno, može da se time bavi, ali Bord direktora ima pravo po zakonu da odluči o raspolaganju imovinom do 10%. Srećno bilo odlučite. Vjerujem da će to uraditi na najbolji mogući način i u najboljoj mogućoj poslovnoj praksi. To su bila dva da kažem ključna pitanja koja sam i konstatovao.

Kolega Striković je kao poslanik koji dolazi iz reda konstituenta Vlade koja nije bila protiv rebalansa, dakle, članovi Vlade iz SDP-a nijesu bili protiv rebalansa, naprotiv, i djelimično sa ovim rebalansom i za te članove Vlade i njihove resore stvaraju uslovi da mogu ta dva resora da funkcionišu. Vidjeli ste ovdje i za odbranu mnogo, mnogo novca je otvorio neka pitanja koja se tiču zdravstva, prije svega funkcionisanja Fonda itd. Dosta smo o tome pričali.

Dakle, neustavno je ukinut doprinos da zdravstveno osiguranje, kao obavezna socijalna kategorija, obavezni socijalni doprinos i da se ulaže sad i da se pegla koliko se može pokazuje i sama činjenica da mi budžetom i rebalansom za Fond i potrebe Fonda za lijekove i za medicinska sredstva i za izmirenje zarada radniku u zdravstvu izdvajamo 55.000.000 nedostajućih sredstava, 7.000.000 smo izdvojili iz rezerve i dolazimo do famoznih 400.000.000 evra koliko košta zdravstvo u tekućoj godini. Neko je perfidno izdvojio 65.000.000 evra manje da bi sakrio bilanse, da bi pokazao manji deficit. Taj danas lupa gluposti i u novinama daje neke vijesti na onim njihovim stikerima kako imamo suficit u avgustu, ponovo kažem neuk, jer ne umije da odvoji kategorije gotovinskog suficita i nečega što je mjesečni priliv kad najviše prihodujemo kao država, najmanje trošimo, do onih mjeseci i onog konačnog obračuna gdje nam naravno treba ovo što smo vam ovdje tražili. To je nešto što je problem ne samo ove godine nego i zadnjih deset, petnaest godina sa Fondom zdravstva se prosto igramo, a sad smo se poigrali do kraja, jer smo na ovaj način uputili crnogorske građane na privatno zdravstvo perfidno gaseći javno zdravstvo ukidanjem obaveznih doprinosa. Pa zašto pobogu neko ko ima 1.000 evra platu ne plati tih 3 ili 4% tih 30,40 evra doprinosa za zdravstveno osiguranje? Zašto je morao doprinose potpuno da ukida, zašto ga nijesu na 0% stavili pa da možemo u kriznim godinama kakva je evo došla 2022. godina da ga vratimo za kategorije najvećih zarada? Ni to, nego smo stavili paušalno da se onako igramo kao što smo se poigrali tekućim budžetom i damo sredstva koliko mi mislim da je neophodno, a da tih 65 koja nismo dali, a to ćemo da napumpamo to i to, e to je logika. To vam je kad nemamo sada više obavezno zdravstveno osiguranje, ali i o tome ćemo razgovarati.

Kolega Damir Šehović, normalno, je otvorio nekoliko krupnih stvari. Naravno ja sam mnogo srećniji bio da sad radim administraciju u kancelariji, da se bavim milijardom problema od otuđenja nekog auta, neke javne ustanove u Bijelome Polju do bilo kojeg problema koji se desio u ovoj državi, ali sam prinuđen da ovo predložim ako ćemo da zaokružimo godinu kako hoćemo, ako nećemo da odemo u bankrot. Negdje uz potpuno uvažavanje imaćemo mi prilike nadam se i narednih dana da diskutujemo i u Parlamentu i van Parlamenta uz potpuno uvažavanje nekog Vašeg stava principijalnog o tome da nijeste glasali ni budžet, ni prvi rebalans itd. ipak nije da nema i ruku vaših poslanika djelo u ovom rebalansu, jesmo zajedno predložili umanjenje akciza 40, vi do 50%, jer ste vi ovdje u Parlamentu zajedno donijeli jednoglasnu odluku o izmjenama Zakona o finansiranju lokalne samouprave 50.000.000 makli iz budžeta države prema opštinama sretno bilo, Podgorici 25.000.000 sretno bilo. Vi ste ovdje predložili oko penzija uvećanje i dogovor za naredno uvećanje, tako i treba. To smo zajedno uradili, tako da smo svi pomalo doprinijeli ovom rebalansu. Gle čuda, vaš ministar ovdje je najmanje, 20 nedjelja sam ja u kancelariji, ne duže, ni jedan jedini akt nijesam podnio, nije podnijela ova vlada koji bi uvećao rashode i koji bi povećao poreze na prihodnoj strani. Pokušavam samo da verifikujem ovo stanje koje je posljedica i 70 - 80 i ko zna koliko posto ovih 20- 30 godina, profesore Raduloviću, i 20, 30, 50% neukosti bivše garniture i neznavenosti i beorazluka gdje sada plasiraju neke stvari pravdajući i pravdajući svoj politički projekat. O tom potom, neka građani daju svoj sud. Sve je naravno legitimno u našoj Crnoj Gori.

Mislim da imamo 90% slaganja i oko zdravstva i oko doprinosa, ne vidim zaista razloga da svi zajednički ne ponesemo odgovornost i da negdje pošaljemo sliku što veće stabilnosti u smislu pogleda na

finansije, ekonomiju ako je već nemamo u smislu pogleda na politiku, jer i to spolja neko osluškuje pa će možda i kamata biti niža ako ovdje vidi stabilnost, ako vide svađu i kaos, svakako veće, samo neće to biti samo moj problem, nego svih nas. Naravno, jedan i po mjesec jeste do priče o budžetu, ali treba i taj jedan i po mjesec proći i jedan i po mjesec kad predložimo budžet, to su opet tri mjeseca i nijesu ovo troškovi i ne radimo mi rebalans, nemojte pogrešno da shvatite to, ne radimo mi rebalans samo pa dodatni troškovi, to kolega Šehović zna, za službena putovanja i dodatni troškovi za gorivo za ovu vladu od 20 nedjelja, ovo su troškovi od početka godine koji se zaokružuju za 12 mjeseci, pa je recimo i trošak od pola miliona za predsjednika države nije trošak ove vlade nego trošak koji je predsjednik države napravio kroz službena putovanja zbog kvara aviona i to su računi koji su već napravljeni, fakture, mi to samo plaćamo. Tako da se i ta neka demagogija i neki bezobrazluk negdje otkloni, imajući u vidu da se neko pozivao danas ne neku organizaciju nevladinu koja je pokušala, neuko, i na način na koji to i pokušava, pa je tu i gdje je, da ponovo ovu priču obismisli i politizuje, ali doći ćemo i do toga.

U odnosu na kolegu Smailovića otvorio je priču kapitalnog budžeta, ovo je nazvao očekivanim potezom, ja bih radije da nijesmo svi u situaciji da radimo ono što moramo, već ono što možemo i na kraju krajeva ono što nam treba i da imamo negdje neki iskorak, ali tu smo gdje smo. Priča kapitalnog budžeta i priča sjevera i priča koja se tiče generalno odnosa prema sjeveru. Nikad dobar bio, zato je sjever tamo gdje je, demografski ispražnjen, potpuno obesmišljen i resursno i tako dalje, a gle čuda neki kapaciteti tamo koji nam sad glavu čuvaju, od Pljevalja, Termoelektrane i da ne govorim čega sve ne. Prije svega kapaciteta iz oblasti energetike. U ovom kapitalnom budžetu ovakav kakav je sa 2/3 fiktivnih projekata, nažalost, i sa izvršenjem koje će biti negdje na 60 - 65%, 2/3. Srećom pa je auto-put smo ga do kraja mogli zaokružiti iz fiktivnih projekata. Ajde zajedno, ne sada, naravno, sada evidentiramo i verifikujemo, ali ajmo sada za budžetu oktobru i novembru i ove tematske sjednice su odlične, da vidimo šta su nam prioriteti, šta su projekti koje možemo da izguramo, šta je spremno, gdje je urađena eksproprijacija, gdje je spremna projekta dokumentacija, da odradimo i da zatvorimo. Mislim da nama bez putne i energetske infrastrukture spasa nema, i to javne investicije i to država da gura maksimalno i to da nam mjera uspješnosti narednoga budžeta bude upravo kapitalni budžet. Da sve gledamo kroz kapitalni budžet i kroz regionalnu politiku i ravnomjerni razvoj. Energetika i novi kapacitet, nastavak ovog auto-puta, koridor od Bara prema Budimpešti, promijenila se globalna situacija, napuniti infrastrukturom. Mi smo osuđeni na propast, jer nema nam ni popravljivanja svih ovih bilansa ako nemamo rast bruto domaćeg proizvoda, odnosno privredni rast koji treba mnogo da bude veći nego 3-4% o kojima pričamo.

Idem po redosljedu, profesor Branko Radulović je otvorio pitanja koja evo zajednički ovdje desetak - 12 godina smo otvarali i sad su ta pitanja došla na naplatu, odnosno traže odgovore, a tiču se i reindustrijalizacije i ulaganja u reformu preduzeća, tu su pominjani sektori energetike kao nešto što je ključno. Profesore Raduloviću, oni minusi i oni fiktivni prihodi koje ste pominjali kojih nema, sve pokušavam ovdje da uradim da negdje zajednički ponese teret. Rekao sam Vam, ja ovdje ne znam koliko ću ponuditi u smislu struke, to uvijek neko drugi neka cijeni, ali mogu ponuditi apsolutnu zakonitost, transparentnost i predvidljivost u javnim finansijama. Nije je bilo od prethodne garniture, naprotiv, nije je bilo. Svojim primjerom, profesore Raduloviću, kako da ne, moj račun za telefon je 20 evra za prošli mjesec, ja idem pješke kući, ja sam bio svega tri puta vani u susjedne države za ovih četiri, pet mjeseci i tako dalje. Možemo i o tome, to je manje kome interesantno, jer ovdje govorimo o globalnim stvarima. Da krenemo svi od sebe, svako teret svoje odgovornosti: Razvojnu banku da, zaustavio sam otimanje, odnosno jedan projekat koji je prethodna garnitura napravila, nažalost, imala je podršku institucija koje nijesu dobro sagledale stvari ovdje, koje nijesu iz Crne Gore da se Kreditno garantni fond izvuče iz funkcije Investicono razvojnog fonda, da se osakati prvo taj fond i da se onemogući ono o čemu ćemo da pričamo, a to je da transformišemo tu priču u razvojnu banku. Pozvani da transformišemo Investicono razvojni fond u razvojnu banku Crne Gore, kao što imaju države regiona i kao što će sve više i više biti potrebe da imamo razvojnu banku za vremena koja dolaze, da o tome povedemo diskusiju.

Naravno, pominjali ste i ovaj dio koji se tiče ovog programa koji je nespretno, neznaveno sproveden, valjda je bio tu neki konsultant, ja sam zatekao da je taj ugovor bio raskinut kad sam došao sa tim konsultantom koji je valjda davao te neke ideje koje mu nijesu mogle proći u matičnoj državi i kojih se ni jedna država nije dohvatila. Ponavljam, kako izgleda neukost na djelu i to kad dolazi, nažalost, od bivšega ministra i od bivše garniture. Dakle, uvjeravali su nas da će porasti prihodi i da ovaj program ne tangira rashodnu stranu, vidite kako ne tangira rashodnu stranu, apropo prihoda, neko je ovdje dobro rekao, PDV koji je dominantno naduvan inflacijom, i djelimično fiskalizacijom i poreskom disciplinom, nažalost, se pogubio i kompezovan sa padom u drugima kategorijama. Prihodi od poreza na dohodak fizičkih lica, jedan dio je otišao prema opštinama, doprinosi, pad kod akciza, zbog ovoga što smo uradili sa gorivom i tako dalje. Dakle, komercijalni javni sektor, bruto zarada u komercijalnom sektoru, neto zarada, porezi i doprinosi, izvlačenje doprinosa u potrošnji u rast minimalne zarade, 180 miliona je usuto, javni sektor, bruto zarada, neto zarada, porezi, doprinosi, kad se izvuku doprinosi u javnome sektoru i idu gore tu nema napretka, to se kompenzuje i taj neko neuk to nije znao i nije to kapirao i doveo nas je ovoga. Dao bog da

se nikad ne ponovi neukost više u ovom domu i perfidnost i loša namjera i da neko nikad više ne pravi političke projekte parama i novcem države i građana, stvarajući dubioze od 100-200 miliona i više, a građani su ti koji će da daju svoj sud.

Tu smo negdje i sa kolegom Konatarom, koji nije trenutno u sali, imali dijalog. Kolega Konatar je otvorio jednu stvar koju treba ovdje otvoriti, da, kupovina državne imovine, da. Vidjećemo krajnji bilans, ishod na koliko ćemo, i za koliko procenata da eventualno se zadužimo da bi nadomjestili sve namjere, ali koliko god da to bude, to će biti višestruko manje nego uštede koje ćemo napraviti ako iz tih sredstava riješimo probleme i Luke Bar, Meljina, Igala i kupimo dvije tri stvari, odnosno na vrlo zakonit način i nikad transparentniji i zaokružimo neke gradnje prostora, da ne plaćemo enormne milionske i višemilionske zakupe svake godine, koji će biti sve veći i veći narednih godina. Nekome je možda cilj, ne u ovom domu, da taj Eldorado sa zakupima traje, jer taj neko ko je zakupe uzimao ranijih godina za potrebe državne imovine vjerovatno je znao kod koga uzima te zakupe, po najboljoj cijeni, da, da. Sad nekome smeta i neko to zove podržavljenjem, da, taj koncept, dosta je bilo ofitavanja i prodaje imovine, da ne kažem kako. Hoću li ja da otvorim priču od 2009, 2010, 2011, 2012. godine, da ja odem malo u prošlost, 15-20 godina, bavim se isuviše prošlom garniturom ne bavim se garniturama od ranije koje su nas dovele u ovo stanje. Profesore, više je to od 70 i 90% za ovo što je ovo, a ovo 10% je bahatluk, perfidnost i neznanje, ali su temelji svega ovoga što se danas vidi udareni mnogo ranije, jednom ortodoksnom neoliberalnom politkom koja nas je u sve ovo dovela, ofitavanja i prodavanja, pa nemamo više svoj monopol ni kod Jugopetrola, nego je to tuđa firma, pa nemamo ni robne rezerve u dijelu i hrane i u dijelu energenata, pa nemamo ni monopol kod telekomunikacija, gle čuda vlasnici našeg Telekomu strane države, koje čuvaju svoje monopole. Sad bi nam i te kako valjale. Dođe kriza i sve je ogolila. Da, odvojeno i za kupovinu i za rješavanje trajno pitanje zakupa, pitanje državne imovine i pitanja odliva sredstava prema trećim licima.

Kolega Koprivica je imao nekoliko intervencija i tu će biti vrlo direktan. Dakle, nije kako ste rekli politički neobična situacija tako sam ja nazvao, apsolutno politički neobična, netipična situacija, Vi ste tako rekli, ja sam to u uvodnom izlaganju rekao, da imamo katastrofalan politički kontekst, da imamo sve što imamo, potpuno možemo zajedno i da se složimo sa Vama i da se ja složim sa Vama do kraja, ali ovo je nešto što je iznuđeno. Pokušaj da ovo izvučemo iz tog političkog konteksta da ovdje pošaljemo neku poruku elementarne stabilnosti, da kakav god da je kontekst da se ovo do kraja završava i da izmirujemo sve obaveze. Ja vas uvjeravam, a vidjećete to na djelu u narednim danima do izbora da ovaj ministar ovdje neće biti dio predizbornog marketinga i što se mene tiče i što se tiče Ministarstva nema toga, nema politike u Ministarstvo finansija. To možete da provjerite kroz podatke koje ćete dobiti i tražili ih, ne tražili, ja ću ih dostaviti i oko zapošljavanja i oko svega.

Oko tekuće rezerve i korišćenja situacije za pomoć. Naravno, u pravu ste pandemija, koja traje omogućava da se ta pomoć koristi. Samo ću vas negdje uputiti, pogledajte kako je korišćena prvih četiri, pet mjeseci, prije odlaska prethodne Vlade i ova naredna tri, četiri mjeseca. Vjerujte da su to minimalne cifre, mogu vam dati normalno sem u dijelu matičnih brojeva i podataka o ličnosti, jer se radi o zdravstvu i školovanju i socijalnim slučajevima, dakle, nikakve neselektivnosti. Ono što dobijem kao zahtjev za pomoć prosljeđujem, maltene i ne gledam ni ko je ni što je. Obećanje da se neće to koristiti, niti će moći i dobrodošli ako treba i sa amandmanom da privremeno ili amandmanom ili dogovorom od momenta kad ova rasprava završi zaustavimo sve to do momenta dok se ne završi izborni proces do kraja da ne bi neko imao neku sumnju. Dakle, tu da nemate dilemu, ovaj rebalans što se tiče ovoga kako sam ja koncipirao i što mogu da pratim, svašta se može provući, nikakve veze nema sa izborima, a dajemo li negdje kroz penzije, kroz povećanje zarade prostora da kod pojedinih ministara i ministarstava se to više vidi, kod mene se kao što vidite vide samo odlivi i samo problemi, ne kod drugih, nijesmo ni svi stamo u istoj poziciji, tako da mogu da vas u to uvjerim normalno.

Hajde da međusobno imamo povjerenja, ozbiljni smo ljudi poslanici i ministri da malo više mi vjerujemo jedni drugima nego istraživačima i NVO-ima koji su milione zgrnuli samo sporeći se državom na upravne postupke i na upravne sporove i obesmislili kompletan sistem. Samo malo više povjerenja da malko više znamo mi ovdje i da malo više vidimo, ali normalno slobodni da o svemu razgovaramo. Što se tiče tekuće rezerve, jedna banalna da kažem glupost i laž koja se čuje i koja pokušava, ona je minimalna i minorna da obesmisli priču dakle, 18 miliona evra se nadomještava kroz tekuću rezervu za nešto što je i rezervisano i potrošeno. Rekao sam juče na Odboru, odnosno prekuče, neto povećanje tekuće rezerve 5.000.000 evra što ne znači da ista može biti potrošena i to je manje u mjesečnoj dinamici nego što je bivša Vlada planirala. Sredstva koja su iz tekuće rezerve već bila rekao sam i precizno sam naveo od 7.000.000 za Fond zdravstva pa 2,5 miliona za potrebe saniranja od sajber napada itd. koja su precizno izdvojena. Možemo, ako bude sjednica odbora, ponovo pojedinačno stavku po stavku da vidite da tu nema elera, zrnca zloupotrebe, a bilo je ranijih perioda i ranijih godina i te kako. Možemo i tu dokumentaciju da vadimo i da je naravno ovdje podastremo poslanicima.

Kolega Dragan Ivanović je imao svoje izlaganje, ticalo se, takođe, priče oko kapitalnog budžeta. Ja sam objasnio da on nije smanjen, da je on defakto ostao isti, svi su projekti u njemu, kroz obrazloženje koje

je sastavni dio Predloga zakona svi su projekti unutra, svi se realizuju. Dinamiku tih projekata vezanih i za tenderske dokumentacije, a to je objasnio ministar zdravlja čini mi se jutros ili ministar prosvjete smo prilagodili onome što se realno može potrošiti, dinamiku. Uporno ovdje ponavlja se jedan problem put u Mrkojeviće, kad smo malo zagrebal, jer su me zvali građani ispada da je problem kod Opštine Bar, iako su sredstva za eksproprijaciju rezervisana da tamo nema inputa da se taj problem odmrzne. Takvih projekata je sijaset. Ajmo na Kolegijumu, u odborima da sjednemo da pričamo ovdje o dinamici realizacije kapitalnih projekata. Prostora ima, sredstava ima za preusmjerenje, tamo gdje su se projekte odvijali i gdje smo imali prostor da zaokružimo zaokružili smo, pa je izmirenje, odnosno izvršenje budžeta kapitalnog kod auto-puta 100%, evo smo i onu dionicu famoznu prema Mateševu kad se izađe sa auto-puta napali, normalno preusmjerili sredstva da se i to završava. Gdje god ima prostora i gdje god ima da se negdje odmaklo tu smo u da preusmjerimo i da odvojimo sredstva i ja se slažem, to je jedina razvojna komponenta koja nam elementarno nešto i vrati.

Na kraju, ne i posljednje, gospodin Đurović je postavio nekoliko i konkretnih pitanja, otvorena je priča vezana i za rast prihoda po osnovu akciza od duvana imajući u vidu da je zaustavljen glavni dio šverca u ovom trenutku i da nema više odliva tih švercovanih cigareta na domaće tržište, samim tim pada akciznih prihoda. To se na djelu pokazalo koliko samo mali udarac, mali, malo veći, ili kakav god udarac, sivoj ekonomiji i krijumčarenju podiže prihod ove države kod akciznih roba. Ima nažalost i potrebe da se razgovara i o akciznim evazijama i kod drugih roba, ne samo kod cigareta i to je za jednu sjednicu. Da vidimo ima li kod goriva, neko kaže da ima i to treba da vidimo. Nama se ozbiljna sredstva odlivaju po tom osnovu.

Gospodin Đurović je postavio četiri pet pitanja po deset sekundi. Dakle, pitao je za stanje depozita, stanje depozita je 275.000.000 evra u ovom trenutku. Podsjetiću 2021. godine se startovalo sa 800.000.000 1. januara 2021. godine. Godine 2022. se startovalo sa više od 400.000.000. Ovdje je zahtjev da se startuje sa ne manje od 200 miliona 2023. godine koja je mnogo izazovnije i teža nego i 2021. i 2022. zajedno i da imamo elementarnu fiskalnu rezervu ona je u ovom zaduženju. Dakle, nije ovo zaduženje, dajte nam do 350 možda manje pa da ćemo sve to da sačeraemo u potrošnju nego i da imamo ozbiljnu fiskalnu rezervu za 1. januar 2023. godine kad krenu sve konsekvence i energetske krize i svega onoga od čega zebemo, da i to razjasnimo i tu dilemu da razbijemo. Dakle, ovo je za ove neuke, ne naravno za ovaj dom.

Oko emisije državnih zapisa, gospodin Đurović je pitao, ambicija je da se do četvrtine eventualnog zaduženja, do 80.000.000, obezbijedi kroz emisiju državnih zapisa, njih mogu da kupuju finansijske institucije, ne samo banke, osiguravajuća društva, Fond za zaštitu depozita itd. vidjećemo. Imamo dobru kooperaciju, odnosno saradnju sa Centralnom bankom oko ovih stvari. Oko kamata. Pregovori su uveliko odmakli sa bankama, preliminarni, nakon usvajanja rebalansa ja se iskreno i nadam biće ti razgovori u nekoj finalnoj fazi. Pojedinačno ne bih govorio o kamatnim stopama, jer su one različite. Nijesu dramatične i ne bih ih prosto ugrožavao pozicije pojedinih banaka i poziciju države u pregovorima da sad govorim kolike su kamatne stope.

Ono što mogu da kažem je takođe pitanje koje je gospodin Đurović postavio, to je razgovor sa predstavnikom Svjetske banke, gospodinom Šeldonom. Razgovor je bio dobar i razgovor je vodio time da se ide prema tzv. ... aranžmanu gdje se preko Svjetske banke mogu obezbijediti najjeftinija moguća sredstva trenutno koja postoje do 80.000.000 evra za narednu budžetsku godinu. O tome se i priča, a koja nam onda daju prostora da se obezbijede još dodatna sredstva onih komercijalnih banaka koje prate aranžman sa Svjetskom bankom. Odlična je komunikacija sa Svjetskom bankom. Sa MMF-om imamo komunikaciju, rekao sam nema emisije obveznica zbog njihove cijene u ovom trenutku, nema aranžmana sa MMF-om ove godine, jer taj aranžman sa MMF-om nosi teške pregovore, a mi ne želimo ni korak nazad, sem ako neko nije naumio da ovdje govorimo o smanjenju zarada ili penzija. Ne nećemo, nego ćemo da tražimo prostor da one budu veće na račun nekih drugih stvari o kojima ćemo da govorimo. Dakle, ide se prema bankama i to prije prema svega domaćim bankama, mislimo da ćemo dominantan dio sredstava obezbijediti po maksimalno povoljnim uslovima u ovom trenutku kod domaćih banaka. To je negdje odgovor gospodinu Đuroviću. Pitao je za ovih 500.000 za rashod predsjednika države, normalno ovdje se ne radi o nikakvim stvarima, ovdje se radi samo o tome da su računi napravljeni. Avion Vladin nije radio, predsjednik države je imao određena putovanja i sad treba to platiti. Ako vi kažete, pošto elementarna sredstva nisu bila obezbijedena u budžetu, da ne treba da se plati, da se ostane dužan, kako da ne, možemo i to. Mi to prosto moramo da platimo. Mogli smo ovo da sakrijemo, da se plaća sa tekućih rezervi preusmjerenjem itd. Ne, sve da se vidi. Prosto radi se o instituciji koja je imala svoj opseg djelatnosti i treba da se izservisiraju obaveze koje su već konstituisane.

I na kraju, a ne i na početku, jer je gospodin Ivanović bio prvi govornik kao predstavnik najvećeg kluba, ali smo išli ovom logikom da okrenemo redosljed, otvoreno je više pitanja i pokušaću da i to zaokružim. Prije svega oko podržavljenja, dao sam odgovore imajući u vidu priču oko ulaganja u neka državna preduzeća. Mi ovdje moramo da pomažemo, jer ako sada ne pomognemo, mnogo će nas to sve

koštati u nekom narednom periodu. Zašto je situacija takva da nam, recimo, samo Plantaže, *Dr Simo Milošević*, Meljine i Željeznički prevoz imaju dubiozu 100.000.000 evra? Ja sam te odgovore našao, ne u ovih dvadesetak nedjelja koliko sjedim ovdje, već ih znam. Možemo i o tome. Hoćemo li da to pustimo, da nemamo nikakve intervencije, shodno zakonu i dozvoljenoj podršci i načinu na koji se to može uraditi, a postoji mehanizama - ili ćemo da to pustimo da samo ide dalje, da se svi zapitamo. Samo ova četiri subjekta 100 miliona, da ne sabiramo dalje kolike su te dubioze. Dubioze su enormne i ako se nešto brzo ne uradi, nema im kraja.

U odnosu na nekoliko drugih pitanja oko tekuće rezerve, to je neto efekat od pet miliona evra. Može se dobiti kompletno zašto se ista daje, evo je tu ispred mene. Pa možemo da pričamo od subvencija za kasni krompir; potrebe rentiranja helikoptera za potrebe MUP-a; obuke u centru jedne srednje škole; od nagrade carinskim službenicima koji su zaslužni za zapljenu kokaina, itd, kao manjih stavki, do projekta "Save together" Upravi za šume itd. Dakle, nikakve mistifikacije. Sve ono što nije dobro isplanirano i što se pojavljuje, gle čuda, kao onaj čupko iz kutije ovoj Vladi i samo dođemo do zaključka Vlade iz nekoga marta, aprila prošle godine 4.000.000, put Meljine - Petijevići tri miliona i još tamo neka stavka. Neko obećao naknade, nije zakon usvojio vezano za svako novorođeno dijete. Napravio ortodoksnu laž, doveo u zabludu buduće roditelje. Dajte da ovdje zajednički, i to je socijalna mjera, promijenimo Zakon o dječjoj i socijalnoj zaštiti, da dovedemo to na mnogo veći nivo nego što je sada, pa da sagledamo kako ćemo da ga isfinansiramo. Istog sekunda, ako to Parlament želi, da to radimo i da napravimo zakonski prostor za te stvari.

Ja mislim da sam negdje ovdje u ovih tridesetak minuta sabrao ovih deset diskusija. Normalno, spreman i dalje da budem na usluzi ovom domu ukoliko treba da se javljam i da neke stvari konkretno pojašnjavamo - imajući u vidu naravno da ste vi definisali okvir rasprave i da su tu i moji saradnici koji mogu dati dodatna pojašnjenja. Hvala vam.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 15:43:46)

Zahvaljujem, ministre. Zaista ste bili u temi, odnosno baš ste odgovarali na konkretna pitanja. Zbog toga sad vidim da imamo interesovanje od poslanika koji svakako imaju pravo na komentar odgovora.

Javili su se profesor Branko Radulović, Petar Ivanović. Idemo redom.

Izvolite. Profesor Radulović.

BRANKO RADULOVIĆ (28.09.22 15:44:14)

Hvala.

Ministre Damjanoviću, kao uvijek što smo se slagali kako smo se upoznali ovdje, tako i danas. Evo sad sam vidio, početkom mjeseca sam dao taj veliki intervju Vijestima i rekao da se nalazimo pred bankrotstvom. Sve su to potvrdili i oni koji su vladali i oni koji sad odlučuju. Gospodo, mi ukoliko ne usvojimo rebalans budžeta, pukla je sramotna pogibija Crnoj Gori. Mi moramo da usvojimo rebalans budžeta u mjeri kojoj je potrebno. Dajte svaki amandmane, glasaćemo, pravićemo, radićemo. Ali ako ne usvojimo rebalans budžeta, vrlo loše se piše Crnoj Gori. Ona će bankrotirati u sljedećih tri mjeseca i to je jedina istina.

Druga istina je da nikada više nije bilo potrebno Crnoj Gori pameti, zajedništva, bilo da je u pitanju akademska zajednica, politička zajednica, da su bili najveći činioci iz poslovne zajednice, čak i pomoć od svijeta i Evrope, nego što je danas i sljedećih tri mjeseca. I za to sam inicirao da oni koji nas onako lijepo čašćavaju, a sjede i zauzimaju najveće funkcije državne i naučne, dođu na okruglim stolovima i opravdaju svoju funkciju. Da ukrstimo argumente i dođemo do opšteg širokog konsenzusa kojim putem ćemo i kako da izbavimo Crnu Goru.

Kada sam rekao, gospodine Damjanoviću, da hoću da preuzmem odgovornost, zbog toga sam se vratio u Crnu Goru, zbog toga živim, zbog toga sam se borio, jer beskrajno volim Crnu Goru i hoću da nešto doprinesem kad je najteže. Sigurno da bi mi ljepše bilo ovdje s vama doći, kritikovati, praviti, predlagati, nego raditi 24 sata i preuzeti odgovornost. Ja vjerujem da Crnoj Gori ima spasenja. Ja u to vjerujem. Moje projekcije su takve, ja hoću da stanem iza njih. I kada sam nudio da budem koordinator, tako da ga nazovem, kojega Damjanović ocijeni kao knjiškog moljca, kao što ja 24 sata mogu da radim, da preuzmemo zajedno odgovornost - jer znam, iako su zaključani pojedini profesori univerziteta, da ima tamo pameti. Znam da ovdje od ovih profesora Ekonomskog fakulteta ima pameti. Nama treba zajedništvo i možemo se izbaviti, mi moramo da racionalizujemo potrošnju. U pravu je gospodin Damir, ali da dignemo i optimalizujemo ulazni dio. Bez realne ekonomije, ljudi, sa realnim uslugama u turizmu i u svim ostalim, nema spasenja. I bez institucija pravih. Ovdje sam sve upozoravao. Koja je najveća muka danas u Crnoj

Gori? Nema muke za energetiku. Ne trebaju nam pare ukoliko ulažemo u zelenu energiju. Trebaju nam pare za infrastrukturu.

Ja stalno kao papagaj ponavljam - Široki brijeg - Sukobin. To je prioritet, brza auto cesta na toploj strani i produžetak ovdje. Hoću onoj Popi i ostalim gospođama i gospodi, hoću moje pare bre iz Evropske unije jer smo mi u evro zoni. Gospodo, koji je danas najveći problem? Željezara Nikšić. Prije 10 godina, 13.06.2012. godine sam rekao da je ova privatizacija katastrofa, da je to obmana, da je to šarlatanstvo, da to nije kredibilan investitor iz te branše. On je iz prerade, on je iz onoga što sad ide sa 200 miliona sa Japancima, da bi napravili konzerve i da bi izvozili za Evropu. Prije dva dana sam bio sa najboljim inženjerima Željezare i ekonomistima. Pričao sam sa Slovencima, direktorima, Tvrdim, kao profesor Univerziteta, da za Željezaru Nikšić ima spasa. Najveća muka ima spasa, ali treba da je preuzme država, kao što su Slovenci preuzeli 90-ih godina svoje tri željezare, pa su prije /prekid/ prodali dvije. Treba nam samo da malo modernizujemo peć, da kupimo još jednu presu da bi imali pet hiljada tona mjesečno. Trebamo da napravimo ponovo ...koje treba dvije godine, ako ga uplatimo, da čekamo, trebamo da iskoristimo na svaki način svoje mogućnosti. Nema nama bez realne ekonomije, reindustrijalizacije, suficita električne energije, moderne infrastrukture, dobre organske poljoprivrede i velikih domaćina prije svega.

Gospodine Damjanoviću, ono što sam rekao - neću fotelju, ali sam spreman zajedno sa Vama i sa Crnom Gorom da preuzmem odgovornost. To sam kazao - van kvota, van politikantstva, van svega.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 15:51:04)

Zahvaljujem.

Konstatujem prekoračenje od tri ...

BRANKO RADULOVIĆ (28.09.22 15:51:07)

Ne može biti prekoračenje. Ostavio sam pet minuta kolegini.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 15:51:13)

Dobro, to ne ulazi u ovaj dio.

Kolega Momo Koprivica se javio neelektronskim putem. Meni je svejedno.

Izvinite, kolega Ivanoviću. Nijesam vidjela da ste ustali, poštovala sam redosljed javljanja.

Izvolite, kolega Koprivica.

MOMO KOPRIVICA (28.09.22 15:51:43)

Uvažena potpredsjednice, izvinjavam se ako sam napravio problem što sam se neformalno ovako javio a ne elektronskim putem. Nije problem da i kolega dobije riječ, neću dugo.

Javio sam se da učinim jedan odgovor u odnosu na komentar koji je ministar Damjanović dao. Rekli ste da nećete biti dio predizbornog marketinga. Međutim, koliko i mediji javljaju, Vi ste prisustvovali predaji izborne liste Socijalističke narodne partije. Dakle, "ako laže koza, ne laže rog". Želim da kažem da Vi imate političko pravo na to, apsolutno legitimno političko pravo, po Ustavu, da učestvujete u izbornoj kampanji, kao član ili funkcioner jedne partije. Ja samo ovdje želim da Skupština Crne Gore utvrdi čvrste garancije da onaj ko učestvuje u izbornim kampanjama, bilo da dolazi iz SNP-a, iz URA-e, iz Demokrata, iz Demokratskog fronta, iz DPS-a - nema mogućnosti da državni budžet pretvori u rezervoar za sprovođenje ili finansiranje te izborne kampanje. Tu nijesu dovoljna obećanja, nego su tu neophodne čvrste institucionalne garancije.

Zato ćemo mi i uložiti amandman da se zabrani isplata novca iz tekuće budžetske rezerve fizičkim licima u toku izborne kampanje i nakon nje, dakle do kraja ove budžetske odnosno kalendarske godine. Jer, na kraju krajeva, ako želimo institucionalni pristup, znajmo da se zahtjevi za pomoć za školovanje, liječenje, poboljšanja materijalne situacije, trebaju podnositi centrima za socijalni rad, zdravstvenim i obrazovnim ustanovama i Univerzitetu. Tamo postoje procedure za odlučivanje, postoje kriterijumi koji su definisani za odlučivanje da li nekome treba pomoć u vezi školovanja, liječenja ili poboljšanja materijalne situacije, a ne da o tome odlučuju ministri u tehničkoj Vladi po DPS- pravilniku. To je antiinstitucionalni pristup. Ovo je institucionalni pristup - obratiti se socijalnim, obrazovnim i zdravstvenim ustanovama. Tamo postoje procedure. Što se tiče Vlade ili ove komisije za dodjelu sredstava tekuće budžetske rezerve, u kojoj

ste Vi član, odnosno zamjenik predsjednika, predsjednik je gospodin Ibrahimović, u njoj je i šefica kabineta predsjednika Vlade kao član, ne postoje detaljno razrađeni kriterijumi kao što postoje pred zdravstvenim, socijalnim i obrazovnim ustanovama. Zato sam prije rekao, ukoliko nema jasnih kriterijuma i ukoliko se time ne bave nadležna tijela, narušiće se i pravičnost jer neće imati svi jednake uslove i jednake mogućnosti da dođu do tih sredstava, a narušiće se i princip efikasnosti. Tako će se sredstva dijeliti ne prema intenzitetu stepena i društvene potrebe, nego prema bliskosti nekoga sa jednom političkom partijom. Kako se trošila budžetska rezerva prije Vas, početkom ove godine, volio bih da to obznanite. Ja ću ovdje, obećavam građanima, podnijeti inicijativu, u skladu sa članom 50 Poslovnika, da saznamo kako se trošila i početkom ove godine i za vrijeme Vašeg ministროvanja. Obećali ste i, osim ovih ličnih podataka, jedinstveni matični broj, imena, da znamo ko su ti korisnici budžetskih sredstava. Jer, ako je nešto zakonito, uredno, valjano, nema razloga da se krije. Mene zabrinjava odjednom skok 52 lica u Podgorici, upravo u ovoj nedelji septembra. Nije dovoljno samo da se uporedi ovaj vaš septembar sa prvih nekoliko mjeseci ove godine, nego da se uporedi ovaj septembar sa julom da vidimo da li je u septembru došlo do povećanja u odnosu na jul i jun kada ste isto Vi bili ministar (ili je došlo baš u susret ovoj kampanji predizbornoj do povećanja). Niko nema pravo da o trošku građana Crne Gore sprovodi izborne kampanje, da dobija političku prednost, ma o kome da se radi.

Mene zabrinjava ako se isplaćuje pomoć za 118 lica upravo iz ovih opština u ovoj sedmici septembra kada je izborna kampanja u toku. Podsjećanja radi, čuvenim Danilovim Zakonikom iz 1855. godine, kada su možda udareni temelji u modernom smislu crnogorskih javnih finansija - bilo je glavarima zabranjeno i onima koji su skupljali novac od danka, tada se zvala dacija, danak ili porez, da zloupotrebe i pritaje novac od danka. A onaj koji bi pritajio, a pritajio bi ga, savremenim jezikom rečeno, onaj ko neće da kaže kome su data sredstva tekuće budžetske rezerve, kojim fizičkim licima, taj glavar bi bio lišen glavarske i starešinske časti. Ali, po tom Zakoniku, kojim je postavljen temelj moderne pravne države, bio je pet put toliko dužan da plati koliko je tajno proćerdao ili pritajio novca od tog danka. E tako bi se uveo princip odgovornosti u finansijama i danas - da oni koji donose odluke do kraja snose posledice tih odluka. Zato sam ja govorio o političkoj situaciji i tu smo se negdje razumjeli. Prava mjera političke odgovornosti jeste ukoliko jedna vlada ne dobije podršku za budžet, pa onda razmišlja o odlasku, ostavci ili slično. U ovom slučaju toga nema. Ova Vlada ne osjeća politički pritisak zato što joj je izglasano nepovjerenje. Zato treba da se izglasa nova vlada i zato je gospodin Đukanović prekršio Ustav kada je, nevršenjem svoje nadležnosti, odbio da da mandat onome za koga postoji volja izborne parlamentarne većine. Podsjećanja radi, nevršenjem nadležnosti se čini pravni prekršaj. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 15:57:58)

Zahvaljujem se kolegi Koprivici.

Dajem riječ kolegi Ivanoviću, uz izvinjenje. Nijesam primijetila da ste se već bili ustali da govorite, a kolega Koprivica se javio, istina neelektronskim putem, prije Vas.

Izvolite, kolega Ivanoviću.

PETAR IVANOVIĆ (28.09.22 15:58:14)

Hvala Vam.

Nikakav problem i nema potrebe za izvinjenjem. Sve je u redu, dobro je da svi imamo mogućnost da kažemo to što smo naumili. Redosljed, u krajnjoj liniji, nije toliko ni bitan.

Uvaženi ministre, pet stvari bih htio da kažem. Prva je - drago mi je da ste u dijelu Vašeg obraćanja, koji se odnosio na mene i moju diskusiju, potvrdili da nijedan podatak koji sam iznio nije bio netačan, jer ga nijeste osporili, a ti su podaci proizvod činjenica o radu 42. i 43. Vlade. Ja nijesam iznosio neke svoje podatke, niti sam iznosio bilo što što mi je palo na pamet, nego sam koristio statističke podatke koji su javno dostupni. Oni mogu da se nekome sviđaju ili ne, ali su takvi kakvi jesu. Drugo, kada je u pitanju Elektroprivreda Crne Gore, možemo da na naučnoj i stručnoj ravni diskutujemo o tome da li treba podržati proces privatizacije i proces održavanja. Tu ćemo se negdje složiti ili ne, to je manje bitno. Ali ono što je bitno da znaju građani Crne Gore, da se o kupovini dodatnih 10% akcija Elektroprivrede Crne Gore ne zna od juče, ni od prekjue, ni od prije od 15 dana, ni od početka Vašeg mandata. O tome se zna gotovo dvije godine. Dakle, koliko puta za te dvije godine je neko promišljao o onome što se sad dogodilo je pitanje, kao i da li je promišljao na način kako ste Vi to objasnili i razumijem zašto ste to objasnili. Ja nemam ništa lično protiv Vas. /Prekid/ Da li je to prava pozicija koja se zove tekuća budžetska rezerva, sa koje se u posljednji tren koristi novac da bi država Crna Gora postala vlasnik. Dakle, ja nijesam polemisaio u smislu da li je

dobro ili loše što je to urađeno, nego sam Vas pitao da li je to pozicija sa koje se izdvaja ne tako mali iznos, jer je namjena te pozicije potpuno drugačija.

Treće, žao mi je što nijesam dobio odgovore na nekoliko pitanja. Neću ih ponavljati, Vi ih znate. Ja sam kazao i na sjednici Odbora da razumijem zbog čega ne odgovarate na ta pitanja, ali za mene je i dalje veoma velika enigma kako mislite da ... javnu potrošnju kao ministar finansija, makar u susret najavi novog budžeta za 2023. godinu. Jer, poštovani građani Crne Gore, ovo je potpuno jasna i očigledna situacija da će morati doći do kresanja javne potrošnje. Oko toga nema priče i sve što ste čuli danas od nekih navodnih pokušaja da se to izbjegne neće moći da prođe. E sada mi treba da razgovaramo o tome zašto smo došli u takvu poziciju i ko nas je u takvu poziciju doveo, jer takva pozicija nije bila 2020. godine.

Sljedeća, četvrta stvar na koju želim da ukažem jeste jedan dio koji ste sami govorili, a vezano je za poziciju predsjednika države. Ne možemo na ovaj način da razgovaramo. To je neozbiljno, to nije tačno. Dakle, predsjednik države je, imajući u vidu planirane obaveze za 2022. godinu, dostavio prilikom sastavljanja Predloga budžeta, sve ono što je bilo potrebno. Te obaveze nijesu prihvaćene, o tome se ovdje radi. Mi nemamo ovdje priču da predsjednik države naknadno traži neka sredstva pa nećemo sada moći da kupimo lijekove, nećemo moći da kupimo udžbenike itd, zbog toga što je svojim ponašanjem naknadno doveo do potrošnje 500 hiljada - nego to u startu nije bilo odobreno u odnosu na planirane obaveze. Ja mislim da je to bilo pošteno i fer da neko kaže, jer ono što smo čuli u diskusijama ne Vašim, ministre, ali mislim da je zbog javnosti važno imalo je sasvim drugačiju konataciju.

Na kraju, peto, drago mi je da smo saglasni oko priče da treba imati prioritete i ja razumijem u kakvoj ste situaciji. Još jednom naglašavam - ne polemišem sa Vama lično, jer makar jednim dijelom znam kakvi su Vaši stavovi kada je u pitanju ekonomski problem koji uočavamo i moguća ekonomska rješenja. Ali, uvaženi ministre, Predlog rebalansa a naročito odluka o zaduženju na 350 miliona ne ide u pravcu podsticaja razvoja ekonomije Crne Gore. Ide u pravcu posticaja rasta potrošnje, daljeg rasta budžetskog deficita i stvara veoma, veoma tešku situaciju za 2023, 2024. i 2025. godinu. Vi to, siguran sam, jako dobro znate. Mislim da sam od svih govornika najmanje vremena potrošio, ali pošto ste me prvi put opomenuli, a ja sam uvažen, kulturni, civilizovan čovjek - ja ću stati tu i ispoštovati Vašu opomenu. Hvala.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 16:03:01)

Zahvaljujem.

U suštini sam svima dala upozorenje, samo što nijesu svi odreagovali kao Vi. Da ne mislite da sam Vas upozoravala ranije nego ostale.

Kolega Šehović.

Izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ (28.09.22 16:03:32)

Hvala, potpredsjednice.

Dakle, u nekoliko crta da probam da komentarišem komentar ministra Damjanovića. Tačno je da su Socijaldemokrate izdejstvovale ili bile među onima koji su tražili povećanje najnižih penzija, tako da se izrazim; tačno je da smo povećali naknade pripravnici; tačno je da smo povećali stipendije i kredite studentima, kao što je tačno da sam bio jedan od onih koji je tražio da se situacija sa lokalnim samoupravama riješi, jer im je neko oteo prihode bez kojih oni ne mogu biti održivi. Ali je isto tako tačno da smo sve to uradili uz Vašu ličnu saglasnost i uz saglasnost Vlade. Toga treba da budemo svjesni i toliko o odgovornosti. Ali ovdje nije suština u tome, jer, kao što znate, nijesam se bavio trivijalnim temama, nego sam pokušao da stavim akcenat na važne stvari. A najvažnija poruka koju sam želio svojim izlaganjem da pošaljem jeste da razumijemo u kakvoj se mi ekonomskoj situaciji nalazimo, da razumijemo pred kakvim smo mi dubiozama trenutno kao ljudi koji ozbiljno promišljaju o našim javnim finansijama, kao i da ukažemo da ako nešto ne promijenimo, mi polako kao društvo klizimo u bankrot. Tu je u pravu kolega uvaženi profesor Radulović, koji je takođe negdje tokom svojeg izlaganja stavio akcenat na tu stvar.

Situacija je, dragi moji prijatelji, neodrživa. Vi, ministre finansija, znate da je neodrživo za svaku pa i za našu ekonomiju da ima primarni deficit 8,2% GDP-a. Kad smo ga posljednji put imali, kad smo posljednji put imali situaciju da je deficit javne potrošnje 440.000.000 eura? Mislim da ćete se saglasiti sa mnom da to nije dobar pristup i da treba da se odnosimo prema njemu na način da ga više ne ponavljamo. Mislim da smo svi saglasni oko toga, da nije u redu da po prvi put poslije ko zna koliko vremena kompletno zaduženje ide za finansiranje tekuće potrošnje. Neodrživo je za domaćinstvo, neodrživo je za državu. Znam da ste Vi toga svjesni, jer smo nekada zajedno iz ovih skupštinskih klupa apelovali na one koji su se bavili javnim finansijama da vode računa o te dvije činjenice. Kao što sam pokušao da ostavim utisak da je neozbiljno u

susret planiranju budžeta, na dan kada se Parlament izjašnjava o budžetu, da govorite da ćete po osnovu određenih fiskaliteta prikupiti ni manje ni više nego preko 50.000.000 eura, a da u tom momentu svi skupa znamo da od toga nema ništa, kao i da je trebalo da prođe svega nekoliko mjeseci da bi se ispostavilo da je to samo prazna priča koja ima za cilj da zamajava javnost. E to je osnovna poruka koju sam želio da pošaljem.

Druga poruka, i zahvalan sam Vam na tome, je ta što sam želio da svojom diskusijom potvrdim da je neko doveo u zabludu ovaj Parlament svjesno i da je neko prethodnih godina dovodio u zabludu građane Crne Gore. Zato sam kazao da je posljednja ura da stvari mijenjamo, a stvari ne može mijenjati Vlada koja je izgubila podršku ovog Parlamenta. Završavam, potpredsjednice Bošnjak.

Kolega Damjanoviću, Vi ste svjesni, kakav god ekonomski stručnjak bili, da nezavisno od Vaših namjera, u koje ja ne sumnjam, nemate prostora da riješite ovo neodrživo stanje sa javnim finansijama ukoliko Vi ili neko drugi nema puni mandat pred sobom. Ovom društvu je potreban konsenzus da bi postalo ekonomski održivo. Ne možemo imati konsenzus kad imamo Vladu kojoj je izglasano nepovjerenje, kad smo imali pokušaj formiranja nove vlade koji je propao, neko kaže na neustavan način, o tome će se izjašnjavati Ustavni sud. Ali kad smo se već našli u toj sistuciji u kojoj jesmo, jedini odgovorni potez, i to je poruka koju Socijaldemokrate posljednjih nedjelja uporno pokušavaju da pošalju javnosti, je da idemo na izbore. Da na izborima svako zasluži onoliko koliko je dobro radio, pa da nakon izbora, koleginice Bošnjak, formiramo Vladu. Ta vlada će, uz ovaj konsenzus o kojem je profesor Radulović pričao, tek biti u situaciji da rješava uzrok. Mi danas nijesmo u prilici da se bavimo uzrokom, nego se bavimo posljedicama, a ja bih dodao posljedicama neodgovorne i hazarderske politike za koju nam je ispostavljena faktura ni manje ni više nego 170 miliona eura za svega osam mjeseci. Hvala.

BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 16:08:53)

Zahvaljujem kolegi Šehoviću.

Konačno da pređemo na diskutante. Prva je uvažena koleginica Dragica Sekulić u ime Kluba DPS-a, a da se pripremi kolega Jovan Jole Vučurović. Izvolite, koleginice Sekulić.

DRAGICA SEKULIĆ (28.09.22 16:09:10)

Uvažena predsjedavajuća, poštovane koleginice i kolege, poštovani građani,

Ministre finansija i kolega Paunoviću, zahvaljujem na svim ovim odgovorima i uvodima koje ste dali u prethodnim satima.

Vi ste, ministre, u svom uvodnom govoru iskoristili jedan lijepi izraz koji kaže - da je ovaj rebalans budžeta u stvari suštinska verifikacija kompleksne situacije zbog nastalih izdataka. Prevedeno na jezik običnih ljudi, ja bih rekla, ljudima su, građanima su obećane plate, penzije, naknade, sve ono što su građani voljeli da čuju, a sad nema para čak ni za ova tri naredna mjeseca da se to plati. To je realnost, realnost je da je nečijim neodgovornim planiranjem, pa čak i fingiranjem budžeta koji smo imali u ovoj godini došli smo u situaciju da nam do kraja nedostaje 170.000.000 eura za ono što su nam obaveze prema građanima.

Kad govorimo o fingiranju, to fingiranje je bilo sa dva aspekta. Jedno je namjerno sakrivanje potrebnih troškova Fonda zdravstva, a sa druge strane namjerno predstavljanje nerealno uvećanih prihoda po osnovu usvajanja zakona koji nikad nijesu usvojeni i za to neko treba da odgovara, ne samo politički nego treba da odgovara za ono čime je obmanuo naše građane.

Gdje smo sad? U situaciji smo da, vi kao Ministarstvo finansija, kao Vlada da bi zakrpili taj nedostatak u budžetu morate od komercijalnih banaka uzimati i te kako skupa sredstva koja će se potrošiti samo u tekuću potrošnju i čiji ni jedan euro neće donijeti ni 10 centi dodatog prihoda iz kojih će moći da se vraćaju ti krediti i to je, po mom mišljenju, najveći problem ovog rebalansa budžeta. To da mi ne vidimo izlaz iz situacije u kojoj se nalazimo, to da svedeno na nivo domaćinstva, mi konstantno uzimamo potrošačke kredite, ne investicione kredite koji će nam donijeti neki prihod, nego kredite koje samo trošimo i ne znamo kako ćemo da ih vratimo. Kroz ovaj rebalans budžeta nijesam ubijedena da ćemo mi moći da vraćamo ta sredstva koja uzmemo.

U situacijama gdje javne finansije jedne države se nalaze na koljenima, po pravilu bi državna preduzeća trebala da budu ta koja će pomoći oporavku javnih finansija. Međutim, mi imamo jedan paradoks da u godini u kojoj cijene električne energije na svim svjetskim berzama bilježe rekordne vrijednosti, imamo situaciju da naša energetska preduzeća proizvode samo minuse. Imamo situaciju da naša energetska preduzeća u godini u kojoj imaju smanjenu obavezu isporuke energije zbog gašenja KAP-

a, na današnji dan imaju minus blizu 100.000.000 eura. Nemam ja, ministre, apsolutno nikakav problem sa tim da država treba da uvećava svoje vlasništvo u energetskim preduzećima, u državnim preduzećima. Vi se sjećate da je za vrijeme mandata Vlade čiji sam ja bila ministarka ekonomije, vraćeno vlasništvo države Elektroprivredi. Imam problem sa tim da Odbor direktora Elektroprivrede nezakonito donosi odluku o prodaji akcija. Imam problem sa tim da Vlada donosi zaključak, koja nije organ upravljanja Elektroprivrede, o prodaji sopstvenih akcija. Imam problem sa tim da Vlada ulaže 15.000.000 eura našeg novca u preduzeće koje samo za prvih šest mjeseci na nivou EPCG grupe ima uvećane troškove po osnovu rada 6.000.000 eura. Imam problem sa tim da ste vi riješili da uložite 15.000.000, a da od njih ne tražite apsolutno ništa kako bi opravdali to ulaganje. Ne tražite da smanje troškove rada, ne tražite da obustave političko zapošljavanje, ne tražite da svoje investicije usmjere u pojekte koji će donijeti brzi prihod. Za tih pola, godine gdje su povećani troškovi rada za 6.000.000 eura, znate kolike su bile investicije - 5.000.000 eura preduzeća čija je vrijednost kapitala preko milijardu eura. Ja, ministre, imam problem sa tim, ali na vrijeme ste, iako ste u tehničkom mandatu to da ispravite. Imate 3. oktobra Skupštinu akcionara Elektroprivrede, imate mogućnost da resetujete menadžment u energetskim preduzećima, imate mogućnost da obustavite politička zapošljavanja, imate mogućnost da smanjite troškove, da zahtijevate od novog menadžmenta smanjenje troškova rada, povećanje investicija, da tražite od njih sve ono čime će oni da opravdaju vaša ulaganja u Elektroprivredi. Vi imate priliku sad to da uradite i ja vjerujem, jer se sjećam kad ste Vi bili sa ove strane a ja sa te strane, da biste i Vi od mene tražili ovako nešto. Jako je važno da što prije se ta preduzeća konsoliduju, moraju da donesu odluke vezane za upravljanje krizom, moraju da donesu odluke šta ako ne bude dovoljno padavina. Znate, nije dovoljno da se građanima kaže da poklapaju šerpu ili ne otvaraju prečesto rernu, mora ozbiljno da se povede računa o tome kako će taj sektor da se reorganizuje i da doprinese vašem ulaganju u isti. Hvala.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 16:15:54)

Zahvaljujem kolegici Sekulić.

Ovdje na spisku kod mene je Jovan Jole Vučurović, ali on nije tu, nije ni kolega Milun Zogović. Kolega Boris Mugoša. Izvolite kolega Mugoša.

BORIS MUGOŠA (28.09.22 16:16:13)

Zahvaljujem potpredsjednice Skupštine.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani ministre, uvaženi direktore direktorata, poštovane građanke i građani,

Na početku bih samo da objasnim jednu tezu, čujem od kolega, moramo nešto izglasati - ne morate, jer kad se donosio budžet za 2022. onakav budžet, bilo je moram, pa kad se donosio rebalans - moram, pa sad kad vidimo ovaj kaos iz toga moranja, i sad se kaže moramo. E ne morate kolege. Jer ako neko se topi, ako se davi, a ne treba ga nogama i rukama još više pritiskati da se potpuno udavi nego treba da ga izvučemo iz vode. Prema tome, ta logika moramo da stalno pravimo greške za mene je neprihvatljiva. Opet kažem i to sam vas molio prošle godine, Vlada može da predloži što god hoće, vi glasate za to. Ne možete da kažete - to su predložili Jakov i Miloško. Što tada niste rekli nećemo nego ste se gađali sa onim milionima gdje vam je svakome od vas rekao eto vam po jedan milion, to je 41 milion i to je uslov da glasate budžet. Pa kad sam vas molio da kažem ne može zdravstvo sa 330.000.000 nego mora 400, vi ste rekli -može. Mi ćemo glasati za to, ali ste zato sa 41.000.000 se pogađali, po milion za nekakve vaše projekte od kojih 90% nijesu ni počeli sa realizacijom. Prema tome, kad pričamo o odgovornosti moramo da to smjestimo u realan kontekst.

Prije nego krenem na budžet, uvaženi ministre, imam jedan, to nije više zahtjev prema Vladi jer sam ja pričao o tome nekoliko puta, korisnici programa stručnog osposobljavanja su po zakonu trebali do 10. u mjesecu da dobiju svoju naknadu, danas je 28. oni nijesu primili naknadu. Mi smo je uvećali na 450 eura, zajedno kao poslanici, ali oni nijesu dobili ni euro. Rečeno je problem je hakerski napad IT sistema.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 16:18:43)

Samo sekund kolega.

Molim kolege u sali, pošto je strašan žamor, da ukoliko imate potrebu da razgovarate da ne ometate kolegu Mugošu da izađete van sale i tamo razgovarate, jer zaista se ne čuje ništa i molim vas da ne bih opominjala.

Izvolite i izvinite kolega Mugoša. I meni je smetalo pretpostavljam onda i Vama još više.

BORIS MUGOŠA (28.09.22 16:19:08)

Nema veze, zato sam malo glasnije i pričao da mi ne zamjere građani.

Znači, molim vas, naknade za stručno osposobljavanje se moraju isplatiti. Ako je cijela državna uprava dobila zarade, ako su svi korisnici budžeta dobili zarade, e ne može da se slomi na korisnicima naknada, to je 2.700 ljudi. Ako je problem u sistemu, to se ručno moglo uraditi za par dana, tako da Vas molim, nije ka Vama, jer pare u budžetu postoje, molim Vas da se to obezbijedi korisnicima programa za stručno osposobljavanje.

E sad, što se tiče budžeta. Mi smo sveli priču o budžetu Jakov i Milojko protiv Saše i mi gubimo mjesec i mjesec da li je u pravu Jakov i Milojko ili da li je u pravu Saša, a sistem puca po svim šavovima. Kolege kažu - gdje ste bili prije, radili smo loše. Onda su kolege dobile šansu pa za dvije godine ne da su radile loše nego katastrofalno. Pa su nama pričali za 15 godina ste se zadužili četiri milijarde, a oni su uspjeli za dvije da se zaduže milijardu i sto, za dvije godine. Projektovani deficit u 2025. je milijardu eura, je li tako ministre. Prema tome ...

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 16:20:36)

Molim vas, nemojte s mjesta da dobacujete, da dozvolimo. Javite se da imate pravo na komentar, pa ćete se javiti kad završi. /upadice/ Neću da Vas kaznim, ali imate pravo na komentar, pa možete da se prijavite ali ne možemo, kolega Milatoviću javite se za komentar. /upadice/

Izvolite i izvinite kolega Mugoša. Nemojte me dovoditi u neprijatnu situaciju kolega Milatoviću molim Vas.

Izvolite, kolega Mugoša.

BORIS MUGOŠA (28.09.22 16:21:19)

Ja sam bio precizan, za 15 godina četiri milijarde, za dvije godine milijardu i sto. To su činjenice, a sve ostalo je glasnoća govora.

Prema tome, sistem nam puca, zdravstveni sistem je na koljenima. Neću da pričam kakav je on još kompleksniji nego što narod misli jer neću da unosim nemir, ali smo svjesni nema ljekova dijabetičari, onkološki pacijenti, srčani bolesnici, pođite u apoteku pa tražite od sedam ljekova koliko može na račun Fonda, jedan a šest nema, to kažu građani. Zašto se to dešava? Zato što smo ukinuli doprinose za zdravstvo. Jesmo li mi ovdje molili ne ukidajte doprinose, jesmo li vas pitali ima li ijedna analiza koja potvrđuje ukidanje doprinosa? Ja sam molio da mi pokažete tu analizu, nema je. Zašto ste glasali da se ukinu doprinosi? /upadice/ Morali ste. Ne mora se, uvaženi profesore, ništa sem umrijeti.

Da razjasnimo i tu situaciju.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 16:22:45)

Hoćete li da dozvolimo kolegi Mugoši da završi svoje izlaganje?

Javite se za komentar i istrošićete vrijeme kluba, ali nemate pravo sa mjesta da dobacujete i da komentarišete kolegu Mugošu.

Izvolite kolega Mugoša, očigledno je Vaša diskusija vrlo iritantna. Izvolite.

BORIS MUGOŠA (28.09.22 16:23:08)

Naravno, odnosno istina boli, tako je ljudski, potpuno razumijem.

Znači, sljedeća stvar i to treba građani dobro da čujete. Povećale su se plate, neka su se povećale plate, ali vam nijesu rekli sljedeće iz jednog džepa u jedan džep stavite, stavili su vam, ali vam iz drugoga uzimaju. Zbog toga što su se u nekim segmentima bez analize uradile neke stvari, sad ćemo da se zadužujemo. Zna li ko vraća te pare, uvaženi građani - vi, vi vraćate te pare. Pa kad pođete da nešto trgujete porasle su cijene drastično. Zašto? Kažu kriza zbog agresije Rusije na Ukrajinu. Jeste jednim dijelom, ali kad pogledate galupirajuću inflaciju u Crnoj Gori, ona je za 5% veća nego prosjek u EU. Znači nije samo to nego je osnovno pravilo ekonomija, ako ima više para rastu cijene zato što prodavci povećaju

nivo cijena jer narod ima više para da kupuje. Pa, jesmo li već 10.000.000 budžetske rezerve isplatili za lokalne samouprave zbog tih reformi. Građani, to su vaše pare. Znači neko vam je nešto dao, ali vam nije rekao da će vam sa ove strane uzeti. Pa moramo da peglamo disproporciju u sistemu zarada, pa ćemo dizati javnu potrošnju. Građani, to su vaše pare. Znači opet vam je neko dao, ali vam je ovamo uzeo. Prema tome nemojmo površno da sagledavamo neke stvari.

Ono što mene najviše zabrinjava pričaju raste GDP 12,7%, građani svi smo zadovoljni. Što imate vi građani od toga, a što imate vi od toga rasta GDP? Pa ja kad sam bio u vlasti uvijek sam govorio nemojte mi se hvaliti rastom GDP. Vidimo strukturu rasta. Ako raste zbog investicija, zbog ulaganja, to donosi dodatnu vrijednost, a nama raste zbog rasta lične potrošnje. Znači nije kvalitet života, GDP nije kvalitet života. Na kraju krajeva ni zarada nije samo kvalitet života, nego i zdravstvena zaštita i obrazovanje i komunalna struktura, to je sve standard. Sve smo uradili, samo nemamo investicija, nemamo razvoja, presipamo iz šupljeg u prazno. Nema investicija, nema. Kapitalni projekti, ako pogledate kapitalni budžet, ono je tuga kakav se usvojio kapitalni abudžet. Znači li zašto? Imamo 350 projekata je u kapitalnom budžetu za 2022. godinu. Znači li koliko se realizuje? Samo 85 od 350. Zašto? Zato što su se kapitalni, ajde onako simpatično, evo tebi milion, što ćeš? Ja bih tamo tu ulicu. A ti? Ja bi možda tamo neku kuću da se renovira. A ti? Pa možda ta ustanova. Nema projekta, nema ništa. O kakvom mi kapitalnom budžetu, nama je 90% kapitalnog auto-put. Ako maknemo auto-put što se realizovalo ove godine? Znači stalno se bavimo formom, ne bavimo se suštinom. Suština je razvoj, toga nema, nemamo dodatnu vrijednost nego se hvalimo GDP, zamajavamo građane, predstavljamo im nekakve cifre da su srećni kod kuće imamo rast GDP, ali nemam da kupim nešto, ali imam rast GDP.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 16:26:45)

Privodite kraju kolega Mugoša.

BORIS MUGOŠA (28.09.22 16:26:48)

Kod zaduženja. Čitao sam jedan vrlo kvalitetan tekst. Moramo da smo svjesni sljedeće stvari - 300 miliona se očekuje zaduženje. Banke po nekim informacijama ne mogu preko 150.000.000 kreditirati jer su već izloženi prema državi 900.000.000. Već neke od njih su probile limite kreditiranja i što je još gore, od 6 do 8% potencijalno kamatna stopa.

Druga stvar, na obveznice ne računajmo. One su skoro blizu istorijskog minimuma, nije ni 71%, danas je na berzi 70 i nešto posto njihova cijena. Preko četvrtinu je pala za godinu dana njihova vrijednost. Znači li što je cijena obveznica, što to znači? Povjerenje investitora. Pa ta priča koliko nas vole investitori, pogledajte na berzi kako nas vole, a na berzi pokazuju da nikad manja vrijednost naših obveznica.

Završiću, kratkoročni zapisi ministre. Nekad je bilo, posljednji put čini mi se ministar Radunović u julu 2020. godine 0,75, sad od 1-2 neće moći niže. Ali šta je loše kod zapisa, vi za pola godine morate da vratite te pare. Odakle?

Prema tome, ja bih predložio da razmislimo o jednoj stvari, da damo još sedam dana prostora ovome budžetu, da sjednemo svi zajedno, svi poslanički klubovi zajedno sa Vladom, da dobro protresemo ovaj budžet da pokušamo da dođemo do neke mjere koja će biti realno održiva u narednih mjesec, dva. Čini mi se, ako se usvoji ovakav budžet, opet kaže razdvajam Vašu ulogu od uloge onih koji su kreirali ovakav sistem, mislim na poslanike, naravno. Bojim se da mi verifikujemo sistemske rupe koje nikad nećemo moći više da popravimo. Jer ako treći put, a ovo je treći put, budžet rebalans, rebalans, verifikujemo ove rupe, teško ćemo nekad to ispraviti. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 16:29:01)

Bila sam tolerantna pošto je bilo zaista tokom Vašeg izlaganja komentara sa mjesta.

Molim kolegu Đurovića i ostale kolege bih zamolila stvarno da ove vaše komentare, ako imate potrebu ili se javite da komentarišete shodno Poslovniku ili ako imate potrebu neformalno da izađete van sale, jer zaista je postalo nemoguće raditi od ovolike buke i šumova koji dolaze od nekih razgovora koji nijesu u vezi teme, nego očigledno o nečem drugom. Možda su u vezi teme, ali nijesu zvanično nego neformalno negdje iza kulisa.

Dajem riječ sada kolegi Predragu Sekuliću, a da se pripremi, pa ja sad ne znam, kolega Jole Vučurović je bio maloprije u sali, već drugi put ga prozivam, da se pripremi.

Izvolite, kolega Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ (28.09.22 16:30:08)

Hvala Vam, uvažena potpredsjednice.

Gospodine ministre sa saradnikom, kolegice i kolege,

Ako sam dobro razumio, pored ovih 400.000.000 koje ste naslijedili u januaru od prethodnog ministra finansija, tražite još 350.000.000. Ako sam dobro razumio, mi ćemo za dvije godine da se zadužimo milijardu i dvjesto miliona sa projekcijom da bi već naredne godine trebali da se zadužimo još milijardu. Mislim da građani treba da znaju ovo. Za petnaest godina vi ste stalno pričali kako je DPS doveo Crnu Goru do bankrotstva sa zaduženjem oko tri milijarde, a sada treba trećinu toga zadužimo za godinu i po dana, odnosno polovinu toga za dvije i po godine.

Gospodine Damjanoviću, da Vi sjedite u ovim klupama baš bi me interesovalo kako biste reagovali da Vam dođe ministar finansija i predloži ovo što ste Vi predložili, s pričom da je prošli ministar finansija bio strašno loš. Zaboravljate da kažete da ste Vi i Vaša partija podržali prošle godine donošenje lošeg budžeta. Zaboravljate da kažete da se tada struka nije pitala, da je tada Vaša partija bez riječi usvojila ono Vaš prethodnik predložio. Morate da ponesete dio političke odgovornosti. To što se vi svađate s prethodnim ministrom finansija, vjerujte građanima Crne Gore ne znači ništa ko je u pravu između vas dvojice, a mislim da niste u pravu ni jedan ni drugi. U pravu su oni koji su upozoravali da način na koji to radi prethodni ministar nije dobar način, ali se plašim da ste Vi otišli još gorom stranputicom. Morate da ponesete dio odgovornosti isto kao što taj dio odgovornosti moraju da ponesu i vaše kolege, ove tri političke grupacije koji sada predstavljaju političku većinu. To ko je sastavljao Vladu, zašto je sastavljao, koji su bili motivi da neka od tih političkih grupacija pristane na tu Vladu, nas ne interesuje. Nas interesuje da Crna Gora polako klizi ka bankrotstvu.

U nekoliko navrata ste saopštili da Vi garantujete lično plate, penzije i socijalna davanja. Da li, gospodine ministre, garantujete ljudima da mogu da se liječe? To je ono na šta smo upozoravali prošle godine. Mi imamo pravo da se raspravljamo sa gospodinom Spajićem i sa kompletnom prethodnom Vladom jer nijesmo podržavali ni njih ni njihov budžet. Upozoravali smo da može ovo da se desi. Vi nemate pravo da se raspravljate s njima. Izvinite, ali Vi ste podržali taj budžet.

Gospodine ministre, ovdje imamo višeslojne probleme. Uvažena kolegica Sekulić je, žao mi je što nije od mojih Sekulića, odmah da kažem, lijepo je govorila o tome šta se dešava u energetsom sektoru. Naravno, Vi sada tražite ovim rebalansom da legalizujete nešto što je već završeno. Koliko se sjećam, Vi ste već donijeli odluku vezano za otkup akcija Elektroprivrede. Slično je i u svim drugim državnim preduzećima. Šta radi Rudnik uglja? Nemojte da kažete da ni to nije vaša odgovornost. Je li moguće da se niko u toj Vladi ne pita kako Rudnik uglja može da prodaje tri puta jeftinije ugalj Srbiji u odnosu na ono što troše građani Pljevalja? Koji je to biznis plan koji omogućava tako nešto? Je li moguće da ste dozvolili kao Vlada da Crnu Goru pretvorite u koloniju, da uzima ko šta hoće? Nemojte da kažete da nije i Rudnik uglja, takođe vaša odgovornost. Ne interesuje me ko je na čelu Rudnika uglja i Elektroprivrede. Odgovornost je Vlade jer ste vi postavljali te ljude. To što će Rudnik uglja da se bavi proizvodnjom ljekovitog bilja i da će to da donese boljitak Pljevljima i da će to na neki način da oporavi Rudnik uglja, nemojte to da pričate. Sada, poslije neuspjeha, kada govorimo o bilju, zaboga zaposlili smo sve one koji mogu da budu baštovani, sada govorimo o proizvodnji piva. Neka veliki Rudnik uglja, a građani Pljevalja plaćaju tri puta skuplje tonu uglja u odnosu na ono što se izvozi za Srbiju. Srbiji se isplati da troši taj ugalj. Kako da ne. U vrijeme energetske krize, Rudnik uglja izvozi ugalj. U vrijeme energetske krize mi koji bi trebalo da imamo višak električne energije i da punimo budžet sa tim viškom, mi ćemo imati problem sa energetske preduzećem. Da ne govorimo o onome što su bili veliki planovi vezani za solaru. Više zaposlenih ima u Solaru nego što su do sada za godinu i nešto dana panela montirali. Hvale se da je montirano 200 panela, a imaju 400 zaposlenih. Dajte, molim vas, to je neozbiljna priča. Mislim da, ne govorim samo o finansijama, nažalost to se kroz finansije, čak i kroz ovaj rebalans budžeta koji vi predlažete najbolje vidi, čini mi se polako klizimo prema tako lošem scenariju da nam neće pomoći ni nova zaduživanja. Naravno, vezano za ta zaduživanja imao bih štošta da kažem i cijeni zaduživanja, ali to je već neka druga priča.

Čini mi se da će Vaš nasljednik, vjerujem da ćemo vrlo brzo dobiti Vašeg nasljednika, vrlo brzo ćemo ići u parlamentarne izbore i dobiti novu vladu, mislim da će tu biti posla i posla da se saniraju ove prethodne dvije godine. Plašim se da će nam trebati mnogo više vremena za sanaciju prethodne dvije godine nego što bilo ko to od nas očekuje. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 16:36:15)

Zahvaljujem kolegi Sekuliću.

Pošto opet nema u sali kolege Vučurovića, shvatila sam da je izvršena rotacija, ako sam dobro shvatila, između kolege Maksima Vučinića i kolege Vučurovića, dajem riječ kolegi Maksimu Vučiniću. Pošto je veliko interesovanje za redosljed, pročitacu da biste se vi pripremili. Znači, poslije Maksima Vučinića imaće kolega iz SNP-a Bogdan Božović riječ. Nakon kolege Božovića kolegunica Zdenka Popović. Nakon kolegнице Zdenke Popović Andrija Popović.

Sada dajem riječ kolegi Maksimu Vučiniću. Izvolite.

MAKSIM VUČINIĆ (28.09.22 16:37:09)

Zahvaljujem, uvažena predsjedavajuća.

Poštovane građanke i građani, uvažene kolege poslanice i poslanici,

Povela se rasprava o rebalansu i sada neko od prethodnih kolega govornika je mišljenja da Vlada u tehničkom mandatu ne treba da predloži rebalans i da ne treba da postoji većina u Parlamentu koja će podržati taj rebalans. Znači li to da, ako zajednička kuća gori, njeni ukućani ne treba da gase vatru dok nemaju konsenzus o načinu na koji će gasiti vatru. Mislim da je ovo odgovoran pristup i da je ovo odgovorno vođenje politike i da građani to prepoznaju.

Koji su ciljevi rebalansa? Minimalne penzije. Imali smo tri zakonska rješenja koja smo donijeli u ovoj skupštini, koja je donijela izborna parlamentarna većina i minimalna penzija se ukupno povećala za 60%. Koji je drugi cilj rebalansa? Drugi cilj rebalansa su lijekovi. Svi znamo da je uticaj poreske reforme bio takav da nam je Fond zdravstva u velikom deficitu i da je to ugrozilo redovno snabdijevanje lijekovima. Koji je treći cilj rebalansa? Isplata dijela uvećanih socijalnih davanja. Četvrti cilj rebalansa, da se isplate vanredno povećane zarade u zdravstvu i prosvjeti. Na kraju, cilj rebalansa je da se pomogne jednom državnom preduzeću na regularan način. Cilj rebalansa da je ono što je poharano u prethodnih deset godina, u prethodnih dvadeset godina vladavine Demokratske partije socijalista, da je ono crnogorsko što se poharalo da se to crnogorsko podržavi, znači da se kupi Željezara od vlasnika kome je prodana prethodno u bescijenje.

Prije ovog suštinskog rebalansa, imali smo tehnički rebalans kada smo govorili i o subvencijama i o dodatnim troškovima. Dodatne troškove prouzrokovali su rast plata, rast penzija i socijalna davanja. Smanjenje prihoda je prouzrokovala poreska reforma i snižavanje akciza za gorivo. Tada smo razgovarali, baš smo imali dijalog ministar Damjanović i ja, da li će u susret sezoni smanjenje akciza imati efekta na prihode i to je bilo evidentno da će imati. Od početka ljeta, odnosno za dva, tri mjeseca imamo gubitak po tom osnovu u iznosu od 20.000.000 eura. Za sve to vrijeme deficit budžeta je povećan za 170.000.000, odnosno sa 268 na 438.000.000.

Ministar Damjanović je spomenuo preduzeća Igalo, Meljine, Željezaru. Želim da dam podršku, kao što sam uvijek i davao, radnicima Željezare. Radnici Željezare su došli do te jedne pregovaračke pozicije. Vidimo da će uspjeti, za sada, imovina Željezare da se spasi, da se spasi ono što je poharano i što je prodato u bescijenje stranoj kompaniji. Vrijednost Željezare koja je procijenjena za vrijeme stečaja bila je nekih šezdesetak miliona eura kao stečajna masa. Neposredno prije prodaje Željezare turskoj kompaniji novcem poreskih obveznika je plaćena nova peć i prateća oprema cirka 32.000.000 evra. Sva vrijednost prodata je turskoj kompaniji tada za 15.000.000 evra. Nemoguće je da je neka kompanija tako pametno i dobro poslovala, da je za nikakve pare kupila toliku vrijednost, a da nije bilo posrijedi korupcije. Pošto se tokovi novca znaju i znaće se, nadam se da će se u nekoj narednoj iteraciji tužilaštva otkriti ili pokrenuti postupak ko je odgovoran za takvu prodaju crnogorske imovine.

Osim Željezare mnoga preduzeća u Crnoj Gori su ugrožena, spomenuli smo Igalo, Meljine, Plantaže. Moram da kažem da imamo jedan predstečajni proces u dva od četiri preduzeća Željeznice. Danas su sva četiri preduzeća crnogorskih željeznica u veoma lošem stanju. Od ta četiri preduzeća najviše se izdvajaju prevoz i održavanje koji su maltene pred stečajem. Ta preduzeća dužna su državi poreze i doprinose u značajnom iznosu i odbori direktora tih preduzeća su predložili Vladi Crne Gore da se taj dug konvertuje u akcijski kapital. To je urađeno po uzoru na željeznice iz susjednih država. Samo da kažem par pojedinosti.

Agencija za sprečavanje konkurencije dala je negativno mišljenje na kreditne aranžmane Željezničkog prevoza s Evropskom bankom za obnovu i razvoj. Zato danas nemamo nove vozove u Željeznici Crne Gore i zato je danas to preduzeće u finansijskoj krizi i to preduzeće nije likvidno i ne može da pokreće investicije niti može da povlači sredstva iz EU fondova. U slučaju da jedno preduzeće od četiri željeznička preduzeća ode u stečaj ono povlači i ugrožava ostala tri preduzeća. Time je ugroženo 1.600 radnih mjesta i time se kreditni rejting države Crne Gore smanjuje. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 16:45:44)

Zahvaljujem poslaniku Vučiniću.

Sada nastavljamo dalje po redosljedu koji je potpredsjednica već saopštila.

Riječ ima poslanik Bogdan Božović. Nakon njega poslanica Zdenka Popović i onda poslanik Andrija Popović. Poslije poslanika Andrije Popovića ide poslanik Ivan Mitrović.

Izvolite, poslaniče Božoviću, Vaše vrijeme.

BOGDAN BOŽOVIĆ (28.09.22 16:46:06)

Zahvaljujem, predsjednice.

Poštovani ministre sa saradnikom, poštovane kolegice poslanice i kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Dakle, Predlog rebalansa budžeta u najvećoj mjeri usvojen je prethodno usvojenim budžetom. Podsjetio bih da je tada nadležni ministar komunicirao sa poslanicima u Skupštini Crne Gore putem konferencija za štampu, putem Pisarnice u Skupštini Crne Gore, što govori o postojanju jedne doze neozbiljnosti.

Što se tiče konkretno ovog predloga rebalansa budžeta, on je u suštini prikaz jednog stanja koje je zatekla ova vlada za vrijeme njenog trajanja od 20 nedjelja, kao i verifikacija obaveza koje nas očekuju u narednom periodu. Predlogom rebalansa je predviđeno zaduženje do iznosa od 350.000.000 eura, a prethodnom odlukom taj limit je bio do 70.000.000 eura, pri čemu će 100.000.000 eura biti iskorišćeno za obezbjeđenje depozita koji će se koristiti za finansiranje 2023. godine.

Dakle, u predlogu rebalansa budžeta možemo vidjeti da je došlo do povećanja rashodne strane. To je, prije svega, posljedica mandatornih troškova tj. usvajanja sistemskih zakona u Skupštini Crne Gore i preuzetih međunarodnih obaveza. S druge strane, imamo pad prihoda zbog snižavanja PDV-a na osnovne životne namirnice, između ostalog, i snižavanja akciza na gorivo, što je svakako bilo nužno uraditi u tom trenutku kako bi u mjeri u kojoj je moguće zaštitili životni standard naših građana.

Ono što je bitno naglasiti jeste da su ova vlada i nadležno ministarstvu odgovorno rukovodili javnim finansijama, da nijesu uputili u skupštinsku proceduru nijedan predlog koji je podrazumijevao dodatno zaduženje ili snižavanje životnog standarda naših građana već sasvim suprotno, upućivani su predlozi koji su trebali da olakšaju život našim građanima, imajući u vidu probleme koje postoje ne samo u crnogorskoj ekonomiji već i u ekonomijama globalno.

Što se tiče pojedinih ministarstava, konkretno Ministarstva zdravlja, ono je uputilo zahtjev ka nadležnom Ministarstvu finansija za obezbjeđenje dodatnih sredstava u iznosu od 2.906.000 i, koliko sam razumio, to je sastavni dio Predloga rebalansa budžeta, pri čemu će ta sredstva biti raspoređena u različite svrhe. Od tog iznosa 631.000 eura će biti upotrijebljena kako bi staračke naknade koje predstavljaju socijalne transfere bile upodobljene sa povećanjem minimalne penzije u Crnoj Gori.

Dakle, staračke naknade čine 70% minimalne penzije u Crnoj Gori. Zatim, 700.000 eura će biti upotrijebljeno kako bi se izgradila neophodna putna i vodovodna infrastruktura, a svi znamo da je to preduslov ili temelj da bi se neko mogao baviti poljoprivredom. Pored toga, 1.200.000 eura će biti iskorišćeno kako bi se podstakla poljoprivreda u ruralnom dijelu Crne Gore. To su subvencije koje treba da povećaju konkurenost kod proizvođača hrane. Svi znamo, pogotovo u ovoj situaciji i dešavanjima na globalnom nivou koliko je bitno da što više težimo tome da proizvodnja hrane u našoj državi može da odgovori potrebama našeg stanovništva.

Što se tiče Fonda zdravstva, iskoristio bih priliku da izrazim zadovoljstvo što konačno postoji jedna normalna komunikacija između nadležnog ministarstva i rukovodstva te veoma važne institucije. Nažalost, u prethodnom periodu ona je bila na veoma niskom nivou, čak u jednom trenutku nadležno ministarstvo je jednostrano prekinulo komunikaciju sa rukovodstvom te veoma važne institucije u oblasti zdravstva. Ljudi koji su se nalazili na čelu te institucije su u dužem vremenskom periodu slali urgencije ka nadležnom ministarstvu koje su sadržale zahtjeve za pokrivanjem troškova za nabavku medicinske opreme i lijekova, ali, nažalost, u određenom broju slučajeva čak nijesu dobili ni odgovore. Gledajući ono što je predviđeno ovim rebalansom budžeta i iskazane potrebe Fonda zdravstva mi dolazimo do iznosa od 65.000.000, otprilike, što je iznos koje rukovodstvo te institucije, dakle, Fonda zdravstva upućivalo ka Ministarstvu finansija i tražilo da se ta sredstva obezbijede kako bi naš zdravstveni sistem mogao nesmetano da funkcioniše.

Ono što nas posebno, u Socijalističkoj narodnoj partiji, raduje što je ovim predlogom rebalansa obuhvaćeno i povećanje penzija penzionerima koje prilikom prethodnog, odnosno prilikom prethodnog usvajanja budžeta programom *Evropa sad* nije bilo obuhvaćeno i kada saberemo sve te stavke, odnosno

pozitivne stvari koje će donijeti ovaj predlog rebalansa budžeta poslanici Socijalističke narodne partije će glasati za. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 16:51:17)

Zahvaljujem poslaniku Božoviću.

Sada došlo je do malih rotacija očigledno pošto smo potpredsjednica i ja zajednički predsjedavamo pa nismo baš najbolje uklopili negdje smo propustili. Znači, izvinjavamo se na tome. Sada riječ ima poslanik Slaven Radunović, nakon njega poslanik Ivan Mitrović, a onda poslanica Zdenka Popović.

Izvolite, poslaniče Radunoviću.

SLAVEN RADUNOVIĆ (28.09.22 16:51:42)

Ja sam relativno doprinio toj zabuni jer sam mislio da odustanem, ali nakon što sam obaviješten o nastupu gospođe Sekulić i gospodina Sekulića odlučio sam da ipak uzmem riječ i da pobijem neke tvrdnje koje su se ovdje čule koje su vrlo zlonamjerne bile, a vezane za rad Elektroprivrede, Rudnika uglja i sl. Ne iz nekog drugog razloga nego što je potpuno jasno da se radi o političkom obračunu sa ljudima iz ove većine današnje od 41, a posebno boli kad dolazi od ljudi koji su sve napravili da upropaste razne državne firme i sad su se sreli sa uspješnim rukovođenjem pa ne znaju šta da kažu i šta da rade i kako da reaguju. Naime, samo da podsjetim one koji nijesu 50 godina ništa napravili u Elektroprivredi da je u međuvremenu za 11 mjeseci razvijen program Solari koji je vrijedan preko 30.000.000 evra i koji je prva elektrana, prvi novi izvor struje u Crnoj Gori od Pive, kad je Piva završena, a da nije mala hidroelektrana u privatnom vlasništvu porodice.

Što se tiče ostalih stvari vezanih za Elektroprivredu treba li da vas podsjetim da je Elektroprivreda sa novim upravljačkim timom vratila u budžet Crne Gore što se nikad dosad nije dešavalo 30.000.000 evra. Treba li da vas podsjetim da kad je Rudnik uglja u pitanju ovo što danima slušamo ovdje kako navodno se prodaje EPS-u ruda pa nema za Crnu Goru da se radi o rudi najnižeg kalorične vrijednosti koju niko neće da kupi, te stvari preskačete da kažete. Ono što me možda kao građanina najviše pogađa priča o tome kako Elektroprivreda prodavala struju kad je imala viška 200 evra jer je tada bila tolika tržišna cijena, a zaboga mogli su da je uštede pa da je sad prodaju za 800. Tako nešto ne postoji. Priča o tome da su mogli da kompenziraju mogli su da kompenziraju kad nađete nekoga kome ta kompenzacija odgovara, a da vam vrati kad vama najviše odgovara. Uglavnom taj jedan oblik kompenzacije postoji sa EPS-om vezanim za korišćenje Hidroelektrane Piva, ali u situaciji kad su skakale cijene, kad je sa 50 došlo na 200 evra cijena na svjetskoj berzi bilo je logično da Elektroprivreda proda te viškove i da zaradi, podsjetiću vas, ogroman novac. Naime, samo za razliku što nije isporučivala struju Kombinat aluminijuma nego je tu struju prodala Elektroprivreda je za jedan mjesec zaradila onoliko novca koliko bi joj Kombinat aluminijuma platio za godinu dana. Eto to je rad ovog menadžmenta, a da vas ne podsjećam kakav je bio prošli. Nađite neki časn način da se borite politički sa nama, a nemojte ovako da podmećete. Elektroprivreda će ove godine da završi otprilike sa 80.000.000 dobiti u najgoroj hidrološkoj godini u istoriji. Znači vidjeli ste prolazili ste treba biti stvarno licemjer pa proći pored naših rijeka kojima su korita suva i pričati o tome kako Elektroprivreda uvozi struju. Nego šta će da radi, šta da građani budu bez struje.

Ovo sam uradio više zbog kolega mojih iz Elektroprivrede i Rudnika koji časno i pošteno rade i bore se da Crnoj Gori bude bolje i da isprave sve ono što su našli, a da je bilo onako kako je bilo u svim ostalim preduzećima. Ne brinite Elektroprivreda neće propasti bez vas, nego je procvetala bez vas, isto je i sa Rudnikom. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 16:55:57)

Zahvaljujem poslaniku Radunoviću.

Poslanica Sekulić, komentar.

Izvolite.

DRAGICA SEKULIĆ (28.09.22 16:56:06)

Moram da komentarišem ono što je karakteristično za sve kolege kao i za menadžment energetskih preduzeća i da niko ne demantuje nijedan podatak koji ja iznesem. Dakle, ja sam juče i danas saopštila da

prema mojim informacijama EPCG grupa, Elektroprivreda, Rudnik uglja i CEDIS su negdje između 90 i 100 miliona eura trenutno u minusu. Takođe, danas sam na sjednici saopštila da je za prvih šest mjeseci povećanje troškova po osnovu novog zapošljavanja u toj grupi 6.000.000 eura. Nijesam imala dovoljno vremena nisam se bavila ugljem, ali postoji i podatak da je plata za zaposlene u Rudniku uglja kasnila za avgust i da je isplaćena bez poreza i doprinosa. Takođe, nijesam imala dovoljno vremena da objasnim mi smo imali priliku i na sjednicama Vlade i na sjednicama odbora da čujemo od odgovornih ljudi u Vladi koji imaju svoje predstavnike u tim preduzećima da je Elektroprivreda u poteškoćama, u vrlo kompleksnoj situaciji. Ponovila sam ono što sam čula, a mene niko nije demantovao ni oko jednog jedinog podatka. Voljela bih da podaci nijesu ovakvi.

Takođe, nije istina da je po prvi put Elektroprivreda isplatila dividendu prošle godine. Elektroprivreda isplaćuje dividendu i 2018. i 2019. i 2020. godine. Elektroprivreda je po osnovu što dividendi što poreza što doprinosa za tri godine uplatila u budžet Crne Gore 260.000.000 eura. Ne likujem, niti mi je drago što nam je energetski sektor u takvoj situaciji, samo kažem da onaj ko upravlja time mora dobro da obrati pažnju kako se taj novac troši. Zašto su zaustavljene investicije u Rudnik uglja, zašto su zaustavljene investicije u Elektroprivredi, zašto samo govorimo o Solarima, niti govorimo o Komarnici, niti govorimo o Gvozdu? Zašto je zaustavljena izgradnja solarne elektrane Briska gora? Zašto je zaustavljena izgradnja vjetroelektrane na Brajićima? Zašto Elektroprivreda, kao preduzeće čiji je kapital veći od milijardu, priča samo o ugradnji solarnih panela na kućama? Mislim da mi zajedno treba to da sagledamo kao problem, ne Vi i ja da se prepucavamo jer imamo problem, imamo problem koji će da dođe na naplatu građanima, Vladi, budžet je već ušao čim je država donijela odluku da pomogne Elektroprivredi sa 15.000.000 eura, čim je Elektroprivreda prinuđena da traži kredite za likvidnost od komercijalnih banaka. Vi znate kakvi su uslovi kad se traže krediti za likvidnost, a ta ista Elektroprivreda je odbila kredit IBIRD-a prošle godine za likvidnost po značajno nižim kamatnim stopama nego što će sada da dobije. O tome pričam. Pričam o nezakonitim odlukama koje se donose. Pričam o zloupotrebi službenog položaja o zloupotrebi ovlašćenja, neka se Tužilaštvo time bavi. Mislim da ima dosta posla tamo, /upadice/ potpuno spremna. Vi odlično znate ako je iko išao u Tužilaštvo da daje izjave po pitanju Elektroprivrede to sam ja. Sad ćemo po istom principu da radimo kao i vi što ste radili. Neka se ispita svaka odluka i sa aspekta poštovanja Zakona o privrednim društvima, poštovanje Zakona o kontroli državne pomoći i svim ostalim zakonima po kojima oni treba da rade. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 17:00:39)

Zahvaljujem poslanici Sekulić.
Odgovor na komentar poslanik Radunović.

SLAVEN RADUNOVIĆ (28.09.22 17:00:41)

Vjerujte da odavno nijesam bio srećniji kad mi se neko javio za komentar. Gledam Vas i ne mogu da vjerujem što pričate. Vi ste bili minishtar ekonomije i odlično znate da III kvartal kad je Elektroprivreda u pitanju, se projektuje s minusom. A zašto? Pa svojim očima svako može da vidi nema kiše, nema vode, najveći problem u Crnoj Gori su ljetnji mjeseci. To je broj jedan.

Broj dva, dobro znate da Elektroprivreda kupuje povremeno po 1.000 evra megavat čas, a prodaje ga svojim građanima 45 evra. Domaćice crnogorske vi niste bile ministarke, razumijete li vi mene što ja pričam. Znači Elektroprivreda Crne Gore da biste vi plaćali 45 evra, da vam se ne bi poskupila struja, 1.000 evra mora da kupi kilovat i naravno da mora biti u minusu. Ali, ali, dolaze kišni mjeseci, osim ako se desi neko čudo, oktobar, novembar, decembar, to svi znaju u Crnoj Gori da će se napuniti akumulacija i da će se proizvoditi struja koja će biti skupo izvožena i dolaze stvari na svoje mjesto. Ali nije pošteno da pričate ljudima stvari o kojima Vi znate da nijesu takve. Vi znate da neko ima socijalnu obavezu da svoje siromašne građane, nego šta ćemo da naplaćujemo ljudima po 500 evra struju, hoćemo li to da radimo? Znači ima druga opcija, znači postoji opcija da se naplaćuje struja građanima po tržišnoj vrijednosti kakva je na berzi, ali onda građani ne bi vam plata bila dovoljna da platite struju.

Ovo što sad radi Elektroprivreda ona je jedan, kako bih rekao, bajpas da možete da preživite dok se malo situacija ne stabilizuje. I umjesto da kažete - bravo, umjesto te pare što su nekad išle po privatnim džepovima, što su se finansirale male hidroelektrane, što su se plaćali penali raznim, zbog loših projekata i loših procjena, danas taj novac koji zarađuje Elektroprivreda služi da se pomogne građanima i to mora svima da bude jasno. Znači, prvo najteži momenat kad je u pitanju hidrološka situacija u Crnoj Gori ko zna od kad. I broj dva, najveća razlika, vjerovatno ikad, između prodajne cijene i nabavne cijene. I to, nadam se da su me domaćice u Crnoj Gori shvatile, pa da će valjda i ministarka bivša.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 17:03:22)

Zahvaljujem.

Nastavljamo dalje.

Procedura i da je neko pomenut nije ista stvar, znate to ide replika ako je neko pomenut. Ja baš ne vidim ovdje osnova za repliku, jeste pomenuta. Ovo je već bio odgovor na komentar Vaš, tako da nemamo još jedan krug.

Može procedura, što hoćete u stvari da mi najavite zloupotrebu instituta procedure.

DRAGICA SEKULIĆ (28.09.22 17:03:52)

Zahvaljujem predsjednice Skupštine.

Evo prosto da i Vi znate da kad neko prodaje nešto jeftinije nego što ga kupi i jeftinije nego što smije to da radi, to se zove zloupotreba službenog položaja i nanošenje štete privrednom društvu, a ne socijalna ustanova, čisto da se zna, izvinjavam se.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 17:04:14)

Zahvaljujem.

Isto proceduralno reagovanje, 20 sekundi koje ćete isto uputiti meni.

SLAVEN RADUNOVIĆ (28.09.22 17:04:31)

Poštovana predsjednice,

Elektroprivreda je preduzeće u državnom vlasništvu većinskom i ima svoj Bord direktora koji postavlja Vlada. Znači Vlada upravlja tim velikim državnim resursom.

Da je ovako kako kaže gospođa Sekulić, ja sad kažem da nema 5% stanovnika Crne Gore koji bi mogli da plate račun za struju. Jeste, ali ako poskupi 6%, onda ne može da se nabavlja, nego šta ćemo da radimo. Znači nema prazna su korita rijeka, struje nema, košta 1.000 evra na berzi, ali vi kažete može 6%. Dobro, da ne isporučujemo struju građanima najbolje je i super. Meni je milo, mene samo zanima ko je potpisao one za mini elektrane ugovore i za vjetroelektrane sa onim subvencijama 2,5 puta većim i sve ostalo. I nemojte molim vas, da završimo ovu priču.

Ko ima nešto da prigovori Elektroprivredi neka to izvoli, Vlada je tu, ministar finansija je tu, predsjednik Borda Elektroprivrede pa će da vam odgovore. Nemojte da zloupotrebjavate situaciju što ste ovdje i nema nikog od njih da ih brani. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 17:05:46)

Zahvaljujem poslaniku Radunoviću.

Da završavamo ove rasprave koje su izašle definitivno iz onoga što su poslovničke mogućnosti i da se vratimo nazad na redosljed prijavljenih.

Riječ ima poslanik Ivan Mitrović. Molim kolege da se čujemo međusobno.

Izvolite, poslaniče Mitroviću.

IVAN MITROVIĆ (28.09.22 17:06:14)

Da pređemo sa energetskog sektora gdje smo konstatovali da situacija nije ni malo zavidna, gdje smo konstatovali da nije bilo odgovora na pitanje o 1.500 novih zaposlenih i gdje nijesmo imali odgovor na pitanje od porasta 6.000.000 troškova za novozaposlene.

Slušajući današnju raspravu u Skupštini Crne Gore da nijesam bio parlamentarac ove dvije godine prosto bih se pitao ko je bio parlamentarna većina, a ko je bio parlamentarna manjina. Slušao sam i par kolega, evo vidim i osmjeha i čini mi se da je sve smiješno jednom dijelu kolega u crnogorskom Parlamentu, ali meni se ne čini situacija nimalo smiješnom. Kada sam kazao ne zna se ko je bio vlast u

prethodne dvije godine, to možda i možemo da tvrdimo, ali z to ne možemo da tvrdimo ili da ne znamo ko je odgovoran za usvajanje ni onog budžeta 42. Vlade niti budžeta 43. Vlade Crne Gore.

Ne možemo a da se ne sjetimo ovdje ministra Spajića koji je kazao građanima Crne Gore u kameru da se zadužuje 750.000.000, čak 890 sa pripadajućim kamatama i da će Crna Gora biti duži vremenski period mirna sa novim zaduženjima, da će iz ovoga moći da se servisiraju sve budžetske obaveze u 2021. godini, 2022. godini, najavljivao je čak i do kraja ovoga mandata.

Ako šta može biti časniji odgovor jedne izvršne vlasti o vršenju te vlasti u prethodnom periodu, imajući u vidu da je odgovornost za jedan i drugi budžet sa ove strane, onda je to ovo danas što je na dnevnom redu - rebalans budžeta za 2022. godinu. A kakav je rebalans budžeta za 2022. godinu? Ja mislim da bez razlike treba sve da nas zabrine. Rebalans budžeta za samo osam mjeseci nakon usvajanja budžeta za 2022. godinu traži 170.000.000 više, je li tako ministre? Došli smo na deficit od 430.000.000. Deficit 2020. godine, kad nije bilo nijednog turista u Crnoj Gori, bio je 460.000.000, 30 miliona više. Ove godine smo imali ministra turizma koji se svaki dan hvali da smo imali milijardu od turizma, gdje je ta milijarda ako nam je deficit 430.000.000, gdje je nestala ta milijarda i ko je odgovoran za to? Šta ćemo da radimo naredne godine? Nakon takvih riječi ministra finansija imali smo ovdje maraton, maraton u predlaganju socijalnih zakona. I šta danas piše u predlogu rebalansa budžeta, 46.000.000 više. Iz čega će to da se servisira?

Prijetite nam ministre i Vi da ćete se vratiti unazad, vrtićete se, pa ćete gledati kakvi su bili troškovi 2018, 2019. Kažite nam koliko je bio deficit 2018, kažite nam koliko je bio deficit 2019. godine, kažite nam koliko iz toga finansiramo javnu potrošnju? Ni jedan jedini euro, ni jedan jedini euro i to je najbolji odgovor o odgovornosti onoga ko je vršio vlast u prethodne dvije godine. Znam ja da Vi niste krivi jer niste imali mogućnost ovdje da glasate u crnogorskom Parlamentu. Ali od kada ste postali ministar afirmišete sve troškove, šalžete građanima lažnu sliku, manipulišemo sa građanima u cilju sticanja čega? Političkih poena. U susret čemu? Izborima.

Vratite se unazad pa nam zaprijetite i ugovorima o djelu. Kakvi su bili ugovori o djelu 2018, 2019, 2017, 2016.godine 8.200.000 do 8.600.000, kakvi su Predlogom rebalansa budžeta veći za 2.800, veći od 2018. i 2019. godine za 6.000.000. Ministre, mislim da svakom građaninu Crne Gore treba da bude jasno da je ovo bila jedna neodgovorna, ekonomska politika, da se Crna Gora nalazi u problemu, da se iz ovog problema jedino može izaći odgovornom vladom i da ovo mora da se zaustavi, da moramo da nađemo kompromis da dobijemo vladu koja će da upravlja Crnom Gorom četiri godine i da se odgovorno odnese prema javnim finansijama koliko god to da boljelo. To nas sve čeka i nas i vas bez obzira na kojoj strani Parlamenta se nalazi. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 17:10:50)

Zahvaljujem poslaniku Mitroviću.

Naravno uvaženi ministre, imate mogućnost.

Izvolite, ministar Aleksandar Damjanović, komentar.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.09.22 17:11:03)

Hvala, biću vrlo kratak, jer je gospodin Mitrović otvorio tu jednu priču vezanu za odgovornost, a počeo je sa time da je rekao da je ovaj rebalans upravo odgovor na ono što smo imali u prethodnom periodu. Ovih 20 nedjelja imam čast i zadovoljstvo da vam verifikujem, svima, situaciju u javnim finansijama. Naravno cifre i deficit koji je projektovan za ovu godinu po rebalansu koji je bio prethodne godine, prethodne je bio veći, ali to je covid godina, bez turizma, ne možemo da upoređujemo itd. nećemo upoređivati, bilo je normalno godina kad smo imali visok deficit i kad je bila i finansijska kriza. Ja se sjećam 2008, 2009. godine. Ali jednu stvar hoću ovdje da samo pocrtam, kad kažem zašto se ne vraćem unazad i ne želim da se vraćem unazad. Ovdje je maloprije provučeno od jednog kolege, a nećemo da polemishemo i da pominjem teza šta će se desiti za godinu, dvije dana, pa evo 2025. godine će se milijarda evra nedostaje sredstava, pominje se tu negdje u vjerovatno smjernicama makro ekonomske i fiskalne politike, milijardu ćete morati da date itd. Kad se tako kaže i kad se počne ta priča, ako ne iz neke nervoze koju ne razumijem od tog kolege, onda samo treba reći da je od tih milijardu eura koje treba da se nadomjesti 2025. godine 500.000.000 evra obveznici iz 2018. godine koje dolaze na naplatu, 88.000.000 PBG iz 2020. godine koje dolaze na naplatu, 64.000.000 je rata kredita za EXIM banku za kineski kredit. Dakle, ispade da je faktički 80% sredstava sve neka ranija vremena.

Zato sam rekao i neću se javljati više po ovim pitanjima, a razumijem dobonamjernost i negdje i ja sam za Vladu punog kapaciteta da rješava ovo ili makar budžet za narednu godinu. Ovo rješavamo ovako

kako rješavamo. Zato sam rekao mogao bih da se vraćem unazad, a ja ovakvih primjera ako krenem da se vraćam unazad vjerujte mi na desetine i stotine, nećemo završiti sjednicu, nego pokušavam da idem naprijed. Negdje sam potpuno uvažavajući nekoga ko je ovdje, prof. Radulović je o tome pričao procenite dijelio itd. na fonu da sam možda i ja dovoljno kritičan bio i manje-više sve rekao što se tiče ovoga što sam zatekao od strane prethodne administracije, ali dosta toga unazad nije se ova država baš zaduživala samo ove, odnosno ove godine evo i nije, odnosno samo od 2020. godine sa famoznom emisijom obveznica koja je, uzgred rečeno, obavljena su sudejstvu tada sa Centralnom bankom Crne Gore, u punom kapacitetu. Možemo i o tome, pričaćemo i o tome biće prilike vjerovatno, ali u punom kapacitetu u saradnji sa Centralnom bankom Crne Gore. Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 17:13:56)

Zahvaljujem ministru.
Odgovor na komentar poslanik Mitrović.
Izvolite.

IVAN MITROVIĆ (28.09.22 17:14:03)

Drago mi je što sam izazvao Vaš komentar, to je jedna stvar. Druga stvar, iskusno, u maniru političara, imajući u vidu da ste dugo političar zaobišli ste one ključne stvari jeste zaduženje iz 2018. godine, ali nijeste kazali koliko je te godine investirano u potrošnju - nula eura. Investirano je sve u novi proizvod. To je jedna stvar, i to je ključno ministre. Vi znate da je u prethodnoj godini realizacija kapitalnog budžeta bila gotovo samo auto put da je 25% bila manja od plana, da je tu ostalo nekih 50-ak miliona eura. Po izvještaju Vašeg Ministarstva finansija do šestog mjeseca i ove godine Vi znate da je 80% kapitalnog budžeta auto-put, da je 25% zaostatak realizacije, a u devetom mjesecu imamo rebalans budžeta gdje treba da finansiramo potrošnju. Potrošnju koju je neko plasirao crnogorskoj javnosti u cilju sticanja političkog kredibiliteta. I tada u susret usvajanju budžeta 42. Vlade, u susret usvajanju budžeta 43. Vlade Demokratska partija socijalista je bila na principima, bili smo uzdržani, ne zbog toga što nijesmo željeli da popravimo standard građanima Crne Gore već zbog toga što smo znali da ćemo doći do današnjeg dana, do rebalansa gdje ćemo tražiti 170 dodatnih miliona zbog toga smo bili uzdržani. Zbog toga se slažem sa kolegom Mugošom - davljenika ne treba da potapamo. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 17:15:49)

Zahvaljujemo poslaniku Mitroviću i nastavljamo dalje.
Riječ ima uvažena poslanica Zdenka Popović, a nakon nje da se pripremi poslanik Andrija Popović.
Poslanice Popović samo mala napomena, vrijeme kluba je 12 minuta, imate i kolegu prijavljenog pa se dogovorite.
Izvolite.

ZDENKA POPOVIĆ (28.09.22 17:16:11)

Zahvaljujem.
Evo poštovane kolegice i kolege, poštovani ministre sa saradnikom,
Zaista nijesam mislila da počnem diskusije ovako kako ću je početi, a moram je početi da me prosto čudi odakle nervoza kod naših kolega koji su 30 godina negdje bili u vlasti i koji su nas od 2006. godine kada smo imali dug od 700.000.000 eura zadužili i taj dug došao do nekih 4.000.000.000 eura. Odmah na početku iako sam mislila da to ostavim za kraj, da samo zbog građana Crne Gore i kolega koji su možda mlađi u Parlamentu i koji nijesu pratili ekonomiju i sve ono što se dešavalo u ekonomiji i u javnim finansijama napomenem kakve su se stvari dešavale u nekom prethodnom periodu, a i dalje nemamo odgovore na te nepravilnosti koje su se dešavale.

Poštovane kolege iz DPS-a, 10.10.2012. godine je na konto Prve banke uplaćeno nekih 8,5 miliona eura za rješavanje imovinsko pravnih odnosa apsolutno bez ikakve dokumentacije. Od 2012. godine do 2014. godine povučeno je 5,5 miliona eura i riješeni su imovinsko pravni odnosi i na tom nekom prolaznom računu ostalo je blizu 3.000.000 eura. Od 31.10.2012. godine do 31.01.2014. godine kamata na ta sredstva je iznosila 30.317 eura i ono što bi trebalo da znate da ni danas ne postoji dokumentacija u Ministarstvu

finansija, bilo kakva dokumentacija o tim sredstvima. Pitala sam i na Odboru nijesu imali odgovor. Šta se desilo, je su li te pare i dalje na prolaznom računu, iako svi koji se bavimo ekonomijom znamo da sredstva na prolaznom računu ne mogu da stoje toliko. Što je još frapantnije, poštovane kolege, po osnovu nekog dogovora, ali ne postoji u pisanoj formi ništa izvršeno je oročenje ovih sredstava od skoro tri miliona eura po pasivnoj kamatnoj stopi od 0,01%. Ovo nijesam ja sada ustvrdila tek tako, ovo je prošle godine utvrdila Državna revizorska institucija prilikom kontrole završnog računa za 2020. godinu. Evo toliko samo da znate šta se radilo, a pitanje je koliko još imamo takvih računa, koliko imamo skrivenog novca po računima i ko koristi taj novac. Sad pozivam Ministarstvo finansija ako se nijeste obratili specijalnom tužiocu ili Vrhovnom državnom tužilaštvu da se ispita sve ovo, ja pozivam odavde sa ovog mjesta, vrhovnog državnog tužioca da se pozabavi ovim računom.

Poštovani ministre Damjanoviću, u situaciji kada tekući ambijent nosi visok stepen neizvjesnosti u pogledu stabilizacije globalnih dešavanja koja izazivaju ekonomsku energetska krizu, visoku inflaciju, manji priliv stranih direktnih investicija, povećanje referentne kamatne stope kod Evropske centralne banke što povećava troškove finansiranja kako za državu tako i za privredu i za građane vi predlažete jedan, po meni, zaista neracionalan potrošački rebalans koji znači povećanje izdataka za 191.000.000 eura u odnosu na plan budžeta za 2022. godinu. Sada napominjem da je plan budžeta, odnosno budžet za 2020. godinu izglasao upravo, između ostalih, i vaš predsjednik partije tadašnji predsjednik Odbor za ekonomiju, budžet i finansije i da su za njega digli ruke i poslanici vaše političke partije. Za taj plan budžeta, odnosno budžet, glasao i sadašnji premijer i njegovi poslanici takođe i ja. Jednako snosimo odgovornost. Sada, umjesto da se skreše državna i javna potrošnja makar u dijelu onih neproaktivnih izdataka vi negdje u maniru, ne mislim konkretno na Vas nego na sve potrošačke jedinice, u maniru raskalašnih domaćina trošite novac svih građana Crne Gore kako bi se podmirile želje neostvarenih političara koji negdje eto ostvaruju sada te želje pa idu na službena putovanja i bez imalo racionalnosti troše na reprezentaciju. Vidjeli smo da se i reprezentacija povećala, povećali su se troškovi i službenih putovanja, imamo zapošljavanja po ugovoru o djelu iako sam na odboru čula da se ta stavka odnosi na Monstat i na eventualni popis što po meni ne može biti to, jer dobro znate da nijesmo usvojili ni zakon o popisu, ni da se popis zaista ne može uraditi do kraja ove godine.

Potrošnja tekuće budžetske rezerve na kupovinu, evo više puta smo čuli na kupovinu akcija Elektroprivrede, je, po meni, problematična samo zbog toga što ste vi kupili akcije iz tekuće budžetske rezerve iako je tekuća budžetska rezerva onako kakav je bio plan budžeta bila rezervisana u potpunosti do kraja godine. Koliko se meni čine, koliko me sjećanje služi u tekućoj budžetskoj rezervi se nalazilo i onih 6.000.000 koje neko pominjao od kolega za isplatu radnika iz rudarsko metalnog sektora. Negdje bih još htjela da mi objasnite odakle sada izdatak od 7,5 miliona eura za isplatu majki sa troje i više djece kad je na toj stavci bilo 29,5 miliona eura znamo da je isplata počela od maja mjeseca.

Potrošnja 38.000.000 eura za potrebe eventualnog uvećanja kapitala države u vlasništvu državnih preduzeća kupovinom hartije od vrijednosti ja bi ministre pozdravila i rekla svaka vam čast da vi to radite iz sopstvenih sredstava. Međutim, ako vi hoćete da uvećavate državni kapital, a istovremeno tražite od svih nas da vam damo podršku za podizanje kredita od 350.000.000 eura, a ne znamo kakvi su uslovi kreditiranja. Kako je neko od kolega rekao vjerovatno nećete moći kod domaćih banaka da podignete kredit od 350.000.000 eura nego od vjerovatno 150 da će vjerovatno kamata biti od 8 do 9%. Kad su u pitanju državni zapisi, znamo da je problem to što se ti državni zapisi moraju vratiti u roku od šest mjeseci, tako da sve u svemu mi zaista ulazimo u jedan ogroman problem, finansijski problem. Jedini način da izađemo iz svega toga je kako je neko ovdje predložio da sjednemo svi da vidimo kako na koji način da izvršimo racionalizaciju troškova i kako i na koji način da se izvrši optimizacija zapošljavanja u državnoj javnoj upravi i kako i na koji način da optimizujemo i bruto zarade i ostala lična primanja na teret poslodavca. Ovdje se praktično sada, u rebalansu vidimo, taj izdatak povećava za nekih 22, 6 miliona eura. Kažem - kakav nam je ovaj rebalans budžeta ni da smo naftu pronašli, pa da čovjek kaže ajde da trošimo kad trošimo ajmo da ih trošimo. Ali je problematično što mi i to zaduženje koje se predlaže hoćemo da damo za tekuću potrošnju. Samo jedan raskalašni domaćin koji ne vodi računa o bilo čemu, jedan kockar može i u svom domaćinstvu da podiže kredit pod ne znam kakvim uslovima, i da recimo putuje da troši na raznorazne gluposti, a da ne ulaže u određene projekte koji će da donose sutra dohodak.

Još da kažem ovo, rekli ste da vi od kako ste došli nijeste predložili nijedan zakon koji znači opterećenje rashodne strane budžeta, ali jesmo poslanici ovdje mi donijeli zakon koji je značio da se opštinama preusmjerava porez na dohodak fizičkih lica i po tom osnovu imamo manje u državnoj kasi 45,5 miliona eura. Od toga rekli ste mi Podgorici pripada 25.000.000 eura. Biće interesantno vidjeti šta je Podgorica uradila sa tih 25.000.000 eura, jesu li ih dali oni u tekuću potrošnju, u izborne svrhe ili će ih uložiti, ili ih ulažu u kapitalne projekte. Kad je u pitanju prihodna strana budžeta ko vam je branio gospodine Damjanoviću, tu ste zajedno u ovoj vladi, ko vam je branio da predložite zakone koji će značiti povećanje prihoda? Ko vam je branio da donesete zakon o akcizama na duvanske proizvode, o porijeklu imovine, o oporezivanju onih neprijavljenih prihoda, o zakon o igrama na sreću. Ko vam je branio to? Vi to sve

nabrajate da su to bili nedostaci prethodne Vlade. Tačno je, ti zakoni se nijesu usvojili, dijelom smo krivi mi poslanici, jer nijesmo podržali recimo zakon o akcizama u decembru mjesecu, ali ste Vi onog momenta kada ste došli, kada ste uočili da postoje zakoni koji mogu da se donesu i koji mogu da povećaju prihodnu stranu budžeta, negdje kažem i targetiram vas, vašu Vladu trebali ste zajedno kao ekipa da donesete sve ove zakone koji bi značili redovno servisiranje svih obaveza koje sada vidimo ovdje po rebalansu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 17:27:25)

Zahvaljujem poslanici Popović.

Shvatam da je poslanik Krapović odustao obzirom da je minut još ostao.

Shvatam da ministar Damjanović želi komentar na Vaše izlaganje.

Izvolite, ministre Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.09.22 17:27:39)

Zakoni koji su bili fiktivni i koji nijesu usvojeni ni na Vladi ni u Parlamentu se neupotrebljivi da se predlože i zato ih nijesmo predložili, napravili bi veću štetu nego korist. Rekao sam nijesmo predložili niti jedan zakon koji bi stvarao nove namete, jer znamo što bi bili novi nameti u ovom trenutku, a radimo na tome da ono što se može, poput zakona o izmjenama i dopunama o igrama na sreću, predložimo. Konkretno, ako mene pitate za neki mali doprinos evo neka bude samo suzbijanje sivog tržišta cigareta i dodatnih 15.000.000 evra koje imamo po pitanju akciza i koje nam kompezuju pad prihoda od akciza na gorivo. To je dokaz da se udarom na sivu ekonomiju, udarom na kriminal, a to je u teoriji definisano, može uticati na privredni rast. Širenje poreskog obuhvata, imamo potencijala, pričamo i o mobilijaru na plažama, o privatnom smještaju, o raznoraznim granama koje nijesmo do sad dobro oporezovali, ja to priznajem, poput građevinarstva, možda nam da nove prihode, a da ne podižemo nove namete. Moramo zajedno za budžet za 2023. godinu da definišemo i šta to u poreskoj politici treba da mijenjamo da bismo povećali poreske prihode, a da ne ugrozimo privredu koja je u ovakvom stanju kakvom jeste gdje ona grca u dugovima, banke plivaju u likvidnosti.

Dakle, oko ovih stvari koje se tiču ugovora o djelu, ja vas uvjeravam, napravićemo i analizu i dostavićemo Vam precizne podatke. Nema ih više nego što ih ima u brojnim ugovorima u djelu u javnim preduzećima. Aleksandar Damjanović nije u tim javnim preduzećima, čuvam se ovdje da precizno ne pomenem nikog ko nije u ovoj sali, mnogo manje ćete naći ugovora o djelu, kod mene ih je manje nego što sam ih zatekao u ovom trenutku manje, konkretno u Ministarstvo finansija, nego što ih ima po raznoraznim javnim preduzećima. Ta bi nam analiza bila neophodna i lokalnim samoupravama, ovdje dnevno komuniciram sa lokalnim samoupravama svih 24 od 25 bile su kolege iz Zete prije neki dan, neka se javi neko ko kaže da imam neki selektivan odnos prema bilo kom opravdanom zahtjevu lokalne samouprave. Sve na isti način tretiramo. To apropo moga nekog angažmana koji bi bio daleko bilo neka zloupotreba u izbornim nekim radnjama.

Za sredstva oko Prve banke normalno to ćemo da ispitujemo normalno tražićemo ih pa makar došli do suda, Tužilaštva, to je nešto što evo, čuo sam od Vas i prvi put da li to ima veze sa moguće Privrednim sudom, određenim depozitima, vjerovatno ne, ali ćemo da probamo da dođemo tragom da vidimo o čemu se tu radi.

Zadnja teza, raskalašnost u uslovima kada se nema. Ja vam opet kažem, ovdje će se pozajmiti neka sredstva ako se donesu odluke. Uvećanje državne imovine i državnog kapitala u nemogućnosti da imamo ozbiljne kapitalne projekte, vidjeli ste da ih je 250 mrtvo slovo na papiru od 350, što je ludilo, ali uvećanje državnog kapitala kroz rješavanje Luke Bar, povraćaja Kontejnerskih terminala u državno vlasništvo, kroz podršku kroz kupovinu akcija u nekoliko državnih firmi, kroz rješavanje pitanja Menjina i Igala je jedini mogući način da utičemo od budžeta zajmali to na 7 ili 8 %, investiramo u nešto što će mnogo mnogo u većem procentu i rasti i nikad neće biti povoljnija klima zbog inflacije rasta cijena nego što sad da završimo za tri četiri preduzeća za neke stvari. Ova je vlada već počela da kupuje, kupili smo vrijednu imovinu, maltene smo je ispod nosa makli mafiji koja je htjela da je uzme na Žabljaku, kupili smo je nijesmo im dali. Ajmo da nešto kupimo i da logiciramo da i tih 6-7% što ćemo platiti na ta sredstva kojim ćemo da kupimo nešto će se višestruko vratiti jer kupujemo vrijednu imovinu, rješavamo dvije stvari, čuvamo državnu imovinu u preduzećima i trajno rješavamo pitanje zakupa poslovnih prostora gdje dajemo višemilionske iznose do sad, a bogami posad mnogo veće imajući u vidu trend rast cijena. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 17:32:04)

Zahvaljujem ministru Damjanoviću.

Shvatam da poslanica Popović želi odgovor na komentar.

Poslanice Popović ovo ide iz vremena Kluba, onaj minut jedan je ostao. Tolerantna sam, izvolite.

ZDENKA POPOVIĆ (28.09.22 17:32:19)

Gospodine Damjanoviću, meni je žao što na ovakav način mi razgovaramo jer Vi znate da ja Vas izuzetno uvažavam kao ekonomistu i kao kolegu poslanika. Znam da ste se kao dugogodišnji predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet zalagali za sve ono za što se ja zalažem. Da ste se takođe zalagali da ne želite zaduženja za tekuću potrošnju, uvijek sam se za to zalagali, kao i ja, i meni će zaista biti teško ako budem morala da dignem ruku za zaduženje, za tu odluku o zaduženju za tekuću potrošnju. Da Vam kažem zašto negdje kažem da ste trebali da radite na racionalizaciji rashoda. Rashodi za materijal su porasli za 6,4 miliona eura, ali 6,4 materijal. Imate rashode za gorivo 3,5 miliona eura.

Razumijem, povećala se cijena goriva, ali svi ste u Podgorici, jeste li? Jeste li vi videli ove biciklističke staze koje je uradio gospodin Ivan Vuković? Jeste li vi videli da su te biciklističke staze bezbjedne, postavljene su adekvatne prepreke, zatvorili smo glavne saobraćajnice, glavne bulevare, napravili smo biciklističke staze po kojima se niko ne vozi, a kupili smo istovremeno autobuse moderne koji nemaju kuda da se voze? I umjesto tih biciklističkih staza postoje trake kojima će se voziti ti novi gradski autobusi pa će se na taj način smanjiti saobraćajna gužva kroz Podgoricu, mi imamo biciklističke staze koje služe za šetnju. Evo Vam sad predlažem, gospodine Damjanoviću, da vi kao Vlada i mi svi naravno poslanici, ja kola ne koristim, evo odmah da znate i nemam službeno vozilo, idem svuda pješke, predlažem ajmo radi racionalizacije, ako smo već u takvoj situaciji da moramo da podižemo kredite, ajmo onda da kupimo bicikla brate i trotinete. Što mari, evo imamo bezbjedne biciklističke trake i da se zahvalimo onda gospodinu Vukoviću što nam je obezbijedio da možemo da imamo uštedu 3,5 miliona po osnovu utroška goriva i imamo bezbjednu vožnju trotinetima i možemo i biciklima, još je bolje.

Pazite, za reprezentaciju takođe imate 70.000 eura. Za komunikacione usluge. Zašto ne kažete ljudima batalite telefone, skoro 50.000 povećani računi za telefon? Zrno po zrno pogača tako kažu domaćice, je li tako? Znači, trudimo se da i kad pričamo o budžetu i kad pričamo o rebalansu da bi građanima to bilo jasnije, trudimo se da pričamo kao da pričamo o novčanika ili o kasi jednog domaćinstva i na taj način postajemo interesantniji građanima, jer ova priča kad pričamo stručne priče i koristimo stručne termine, nije interesantna. Pa ajmo da zainteresujemo građane, pa da nam i građani daju neke korisne sugestije kako i na koji način da uštedimo, kako ne bi morali svake godine da se zadužujemo po enormnim kamatnim stopama. Zahvaljujem i hvala na tolerantnost.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 17:35:55)

Zahvaljujem poslanici Popović.

Nastavljamo dalje. Ako se ja dobro sjećam sad je po redosljedu poslanik Andrija Popović.

Izvolite poslaniče Popoviću, a da se pripremi poslije vas poslanica Jovanka Bogavac.

Poslaniče Popoviću izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (28.09.22 17:36:13)

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovani ministre Damjanoviću u tehničkom mandatu,

Vidimo da je Crna Gora opet pred bankrotom. Grčki scenario nam se smiješi. Što znači taj grčki scenario, znači da ne možemo da vraćamo zajmove niti da uzimamo nove kredite, a s druge strane, evo o tome je ministar Damjanović u tehničkom mandatu govorio, imamo tu neviđenu raskalašnost. Naravno, sad bih mogao knjigu o tome napisati i ispričati, ali evo, vidimo da nam predsjednik Vlade u tehničkom mandatu 15 dana u Sjedinjenim Američkim Državama sa čitavom svitom, ne znam jeste li Vi bili tamo, nema toga ko nije bio. Znači ponašamo se, odnosno vi se ponašate - moj je život Švajcarska, Dino Merlin, odnosno - moj je život Kuvajt.

Naravno, tako se ponaša i Skupština, evo vidimo, Skupština, službena putovanja, reprezentacija, blizu 600.000 eura, što bi značilo po jednom poslaniku potrošnja oko 7.000 eura. Niđe ne putujem, nikad

nijesam cent potrošio na reprezentaciju. Ko, predsjednice Skupštine, troši te moje pare, ko to ide na puteve oko svijeta, kako se tolika sredstva mogu potrošiti.

Nedopustivo je da smijenjena Vlada u tehničkom mandatu predlaže rebalans budžeta, dakle Vlada koja je smijenjena prije 40 dana, glasovima više od 3/5 ukupnog broja poslanika, 50 poslanika je glasalo za smjenu Vlade. Naravno, mi nemamo zakon ni o Skupštini ni o Vladi, pa formalno sve može iako znamo da nova vlada koja će možda biti izabrana za nekoliko dana, neće prihvatiti ovaj rebalans. Pa ko bi ga prihvatio, zašto mi radimo Sizifov posao. Znači ta nova vlada koja će doći, da li će to biti tehnička vlada, Liberalna partija se odavno zalaže da to bude koncentraciona vlada, tehnička vlada koja će pripremiti vanredne parlamentarne izbore. Pa vidimo u kom haosu mi živimo dvije godine, tri vlade smo za to vrijeme smijenili.

Nedostajuća sredstva do kraja 2022. godine skoro 800.000.000 eura, novo zaduženje od 350.000.000 eura. Sredstva tekuće budžetske rezerve uvećana za 18.200.000 ili 27, preko 27%, vjerovali ili ne.

Kapitalni budžet se umanjuje za 2,5 miliona eura a 57,5 miliona ide za nedostajuća sredstva Fondu za zdravstveno osiguranje. Da podsjetim da smo ukinuli doprinose za zdravstveno osiguranje i doveli do kolapsa zdravstvenog sistema. Ko će za to da odgovara? Pa tu ima bezbroj krivičnih prijava da ide.

Uprava za katastar i državnu imovinu planirano 34.000.000, rebalansom 73,5 miliona procentualno povećanje 111%, formirane tri potrošačke jedinice za partijska namiravanja.

Inflacija formalno 15%, znamo da je suštinski preko 50%. Ja sam svakodnevno u trgovinama, mijenjam svoju suprugu, to mi je milo raditi, nema toga proizvoda koji je u trgovini za ovih godinu dana poskupio ispod 50%. Znači od 50 do 150%. Kako smo namjestili da nam je inflacija 15%, govorim tim nekim narodnim jezikom, da me svi građani i građanke razumiju. Tržište rada, imamo 46.000 nezaposlenih, to je nekih 20%. Ova spoljnotrgovinska robna razmjena nam je tradicionalno onakva kao što znamo. Mislim da smo uvezli oko dvije milijarde, izvezli 300 i nešto, mislim da je 1:6, to je stalno isto.

Imam, predsjednice sedam minuta od Kluba, a oni koji imaju minut su koristili po 15 minuta.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 17:42:23)

Nema problema, poslaniče Popoviću, pretpostavljam da uvodno izlaganje kolega Striković nije iskoristio sve vrijeme za uvodno izlaganje, je li tako?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.09.22 17:42:33)

Iskoristio je 10, ali o ovom imamo sedam minuta, ukupno, jer samo ja govorim.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 17:42:37)

Nemate, imate pet minuta, ali samo Vi izvolite ja sam tolerantna danas za mnoge, pa ću i za Vas.

ANDRIJA POPOVIĆ (28.09.22 17:42:44)

Hvala.

Takođe, govorilo se o tome u takvoj situaciji finansijskoj mi kupujemo akcije Elektroprivrede, država ih kupila za 15.000.000 eura. Što reći, Rudnik uglja Pljevlja pred bankrotom, gubitak zbog ugovora sa Elektroprivredom Srbije 100.000.000 eura, partijsko zapošljavanje tamo preko 600 radnika je zapošljeno u posljednjih godinu i nešto, pljačka energetske resursa Crne Gore. Sad tamo ima više od 1.300 radnika.

Takođe moram da kažem da dugujem zahvalnost MANS-u na analizi Prijedloga rebalansa budžeta iz 2022. godine, ali i Parlamentarnoj budžetskoj kancelariji, ova analiza rizika od zloupotrebe u izborne svrhe. U rebalansu nema obrazloženja za povećanje troškova kojima se u izbornom periodu povećava broj zaposlenih ili angažovanih lica u ukupnom iznosu od preko 2,7 miliona eura, i to neto zarada od skoro 900.000 ugovora o djelu preko 700.000, ostalih naknada od 600.000 eura i konsultantskih usluga preko 500.000 eura. Uoči lokalnih izbora Zavod za zapošljavanje povećava budžet za subvencije poslodavcima koji zapošljavaju lica sa invaliditetom za 30% ili 3.000.000 eura, što ja pozdravljam, jer njihovo navodno kontinuirano interesovanje raste, a svi znamo da ta sredstva tradicionalno svake godine završe na potpuno drugoj adresi, a ne za lica sa invaliditetom i tako dalje i tome slično.

Samo najnoviji primjer, iz budžetske rezerve podijeljeno 59.000 eura pomoći u opštinama će su izbori i to za samo šest dana, od 12. do 18. septembra za 118 osoba, u prosjeku to je po 500 eura po

osobi. Dakle Vlada u tehničkom mandatu je već legalno kupila glasove oko 500 birača sa članovima njihovih porodica. To se zove kupovina glasova. To mora biti sfera interesovanja Tužilaštva, mora se istražiti kako je do ovoga došlo. Znamo da smo imali ona zakonska rješenja.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 17:46:00)

Poslaniče Popoviću, molim Vas privodite kraju.

ANDRIJA POPOVIĆ (28.09.22 17:46:03)

Imali smo zakonska rješenja da se ne može u izbornom periodu vršiti ove isplate, sad nam je kroz zakon o koroni, kovidu u tome smo spriječeni, to ste zloupotrijebili i sad na taj način možemo misliti što će se dešavati do 23. oktobra, a Crna Gora navodno pred bankrotom.

Pazite što radite. Naravno, ne Vi lično. Znam da ste pošten čovjek, ali ovo društvo smijenjeno u tehničkom mandatu na sve je spremno. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 17:46:55)

Zahvaljujem poslaniku Popoviću.

Sada riječ ima poslanica Jovanka Bogavac, a da se pripremi poslanik Jevto Eraković.

JOVANKA BOGAVAC (28.09.22 17:47:05)

Hvala predsednice.

Poštovane poslanice i poslanici, gospodine ministre Damjanoviću sa saradnikom, građanke i građani Crne Gore,

Prvo da se zahvalim profesoru Branku Raduloviću što prekinuo svoju vrlo nadahnutu i stručnu diskusiju da bi ostalo vremena za par reči koje ja planiram da kažem.

Vrlo je teško pričati nakon toliko ekspertskih analiza, nakon toliko stručnih ekonomista koji su verujem, većina njih, dobronamerno analizirali stanje u kome se trenutno nalaze finansije Crne Gore, koje su, moram priznati, izuzetno zabrinjavajuće.

Ovo što danas imamo na dnevnom redu, po meni, nije rebalans budžeta, nego plan sanacije nakon elementarne nepogode koja je zadesila Crnu Goru u obliku ekspertskeg programa *Evropa sad*. Mislim da smo svi dobro shvatili da su javne finansije u kolapsu. Očigledno je da je ministar Damjanović sa svojim saradnicima uložio ogromne napore da sanira posljedice ovog tornada što je, upakovan u brigu prema građanima, protutnjio Crnom Gorom.

Učestvovala sam u izradi većeg broja planova sanacija i odlično znam koliko je teško ispravljati tuđe greške i obuzdavati nešto što je toliko uzelo maha da deluje skoro nemoguće da se zaustavi. Plan sanacije je dobar i daće svoje efekte ako nakon njegove primene imamo vraćanje na nulto stanje, tj. stanje pre elementarne nepogode ili katastrofe koju treba da sanira, a mislim da je toliko štete državnim finansijama napravljeno da treba zaista biti finansijski mag da bi se to izvelo. U tom smislu bih postavila pitanje ministru Damjanoviću kad možemo očekivati vraćanje na nulto stanje i, recimo, na vraćanje na stanje pre korone, a ne smem se ni usuditi da pitam kada možemo očekivati sanaciju posledica tridesetogodišnje vladavine DPS-a koja je stvorila stanje koje je vrlo teško i tada bilo sanirati.

Čuli smo sa mnogih strana pitanje zašto smo mi podržali taj budžet eksperta Spajića? Eto, pa i ispravno je pitanje, pitanje je zaista na mestu i moram biti iskrena tu eto naseli smo na njihovo pijačno cenkanje, prihvatili smo milion po poslaniku u nadi da ćemo na taj način obezbediti svako po nešto finansijskih sredstava za grad odakle dolazi, da će građani imati veće plate, da će nas osuditi ako za to ne dignemo ruku, pritom zanemarujući činjenicu da je isti taj čuveni ekspertski plan ostao nem za najranjivije i najugroženije delove društva kao što su penzioneri, nezaposleni, invalidi, a prvenstveno teško bolesna lica koji su najveće žrtve deficita u sistemu zdravstva i otežanog snabdevanja lekovima. U tom smislu već se čulo dosta o tome, ali radi građana bih ponovila pitanje. Pošto je ministar Damjanović u uvodnom izlaganju rekao da je izbegnut kolaps u snabdevanju lekova i kao da je neko hteo namerno da gurne ovaj sistem ka privatnom zdravstvu - da li možemo da očekujemo normalizaciju snabdevanja lekovima u narednom periodu, a posebno specijalnih lekova koji se koriste kod teških bolesnika i životno ugroženih bolesnika koji značajno koštaju?

Takođe bih Vas pitala da li su predviđena sredstva za Alimentacioni fond koji je jednoglasno izglasan na ovoj Skupštini na predlog Ženskog kluba, a treba se primenjivati od novembra ove godinen? Ukoliko nije predviđeno, molila bih vas da ovu stavku imate u vidu.

Ono što me u velikoj meri zabrinjava je svakako i rastuća inflacija koja je u 2021. godini iznosila 2,4% što je dosta veliki procenat. Međutim, za period januar - jun 2022. godine, uvećana je na 10,5% pri čemu je ubrzala na 12,2% u drugom delu godine, a u julu dostigla blizu 15% usred inflatorne spirale uzrokovane nizom ekstremnih faktora, ali i domaćih politika koje su dodatno podstakle inflatorne pritiske. Kako stoji u izvještaju Parlamentarne budžetske kancelarije.

Svi mi koji smo živeli na ovim prostorima '90-ih godina, a sećamo se dobro toga, ne možemo a da se sa zebnjom ne prisjetimo galopirajuće inflacije '90-ih godina i da osjećamo strah da nam se tako nešto ne ponovi. Ono što smo naučili da je inflacija lančana reakcija koja jednom kad se pokrene nezaustavljivo guta sve pred sobom, izuzetno je teško preuzeti kontrolu nad njom, a sanaciju štete koju je napravila ekspertska vlada sigurno će otežati ovaj proces.

Toliko. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 17:52:18)

Da, vrlo ste precizni, poslanice Bogavac svaka čast.

Bila su dva konkretna pitanja, pa zato Vas upravo pitam da li će te sad da odgovorite?

Izvolite ministre.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.09.22 17:52:34)

Što se tiče Alimentacionog fonda kroz zakone koje je donio ovaj dom jasno je da u novembru treba da krene i ta priča definisano je da to bude unutar Vlade, odnosno Ministarstva finansija, mi stvaramo pretpostavke da nešto nalik Fondu za obeštećenje, koji se takođe nalazi unutar Ministarstva, stvorimo pretpostavke da 1. novembra Fond zaživi. U ovom trenutku procjene nemamo niti je možemo imati apropro zahtjeva koji će se pojaviti za, nažalost, dopunu sredstava onamo gdje se ne isplaćuju redovno po presudama itd. Znam otprilike za taj problem u Crnoj Gori, ali imajući u vidu neku aproksimaciju kroz sudsku praksu i kroz ono što imamo neće biti nikakvih smetnji da on zaživi u punom kapacitetu i da se već od novembra, odnosno od decembra mjeseca krene sa njime. S time, normalno, da moramo pažljivo planirati upravo za tu potrošačku jedinicu koja će se pojaviti u narednom budžetu za 2023. godinu samostalna, da planiramo određena sredstva.

Ovaj dio gdje ste rekli oko zdravstva i oko zdravstvenog sistema i kolapsa. Naravno, Fond zdravstva 10-ak godina posluje sa ozbiljnim dubiozama, samo usložen je sa ovim ukidanjem doprinosa, gdje 185.000.000, ponavljam, za 2021. godinu, obaveznih doprinosa izvučeno iz Fonda i stavljeno u potrošnju kroz rast zarada. Nijesu ta sredstva nadomještena kako su trebala za nekih 65.000.000 evra je uskraćen Fond, on trenutno funkcioniše na nivou sredstava oko 400.000.000, da bi u ovom trenutku bile potrebe zadovoljene. Mnogo je tu i drugih neracionalnosti. Znači, kao zemlja mala obimom vjerovatno smo kroz neću reći monopolisane, ali kroz strukturu uvozne i veleprodajne prinuđeni da plaćamo mnogo skuplje lijekove i mnogo veće cijene lijekova nego što se to radi u nekim drugim zemljama sa većom ekonomijom obima, sa većim obimom uvoza i tim boljim maržama i rabatima koje dobijaju od svjetskih kompanija. Nijesam stručnjak za te stvari, konsultujem se naravno, moram biti u komunikaciji sa ministrom zdravlja direktorom Fonda itd. Velika potrošnja tih takozvanih inovativnih lijekova koji su mnogo skuplji nego ovi generički koji zamjenjuju, koji maltene isto dejstvo imaju. Mreža maloprodajna odnosno apoteka neracionalna, Montefarm koji ne može da sprovodi tendere to mogu samo privatne firme, sijaset je tu mogućnosti. Ovo je samo alarm koji je zazvonio da završimo i da podvučemo crtu što se tiče dugova Fonda zdravstva da to ne bude razlog za probleme, prijetnje da će biti zaustavljena isporuka lijekova itd. Ali, sa tim alarmom da negdje naravno sad stvaramo pretpostavke da zajedno vidimo kako da te neracionalnosti u javnom zdravstvu jedan put za svagda završimo. Ostaje pitanje za sve nas ukinutih doprinosa za zdravstvo, da li je normalno da i ovi sa platama po 1.000 evra makar tri četiri procenta nemaju doprinosa za zdravstvo, ako smo ih već ukinuli na neke zarade koje su mnogo nižeg nivoa, a obavezna je ustavna kategorija.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.09.22 17:56:00)

Zahvaljujem ministru Damjanoviću.

Nastavljamo dalje.

Riječ ima poslanik Jevto Eraković, a da se pripremi poslanik Milun Zogović, koji trenutno nije u sali, nakon njega je poslanica Lidija Kljajić.

Znači, ukoliko poslanik Zogović ne dođe onda ćete Vi direktno.

Poslanik Eraković, izvolite poslaniče Erakoviću, Vaše vrijeme.

JEVTO ERAKOVIĆ (28.09.22 17:56:24)

Zahvaljujem predsjednice, poštovani ministre sa saradnikom,

Prije svoje diskusije želio bih da pošaljem poruku svim poslanicima u ovoj skupštini da minimum što mogu da urade oni koji su glasali za ove nakaradne zakone da upute javno izvinjenje građanima Crne Gore. Treba da uputite javno izvinjenje građanima Crne Gore zbog situacije u koju ste nas doveli.

Ja ću danas, ministre, svoj izlaganje prije svega da fokusiram na zdravstveni sistem i na probleme koji su sigurno najveći u zdravstvenom sistemu Crne Gore. Ukidanje doprinosa za zdravstveno osiguranje pucanj je u crnogorsko zdravstvo, to smo jasno, glasno i argumentovano objašnjavali u ovom parlamentu prije godinu dana kada je većina koja sjedi nasuprot nas ćutke i isključivo da bi skupila političke poene glasala za tu pogubnu odluku. Tada su nam, da vas sve podsjetim, predstavnici Ministarstva finansija podrugljivo objašnjavali kako su posebnu pažnju obratili na zdravstveni sistem i da je sredstava sasvim dovoljno, te da mi ne razumijemo šta je neto, šta je bruto i da nema razloga za brigu. Nažalost, mi smo bili u pravu i sada svi to vide.

Za ubijanje crnogorskog javnog zdravstva sa predomišljajem odgovoran je i svaki poslanik i poslanica koji su prije godinu dana glasali za ukidanje doprinosa za zdravstveno osiguranje. Šta su posljedice? Zdravstveni sistem je na ivici kolapsa, nema novca, ni lijekova, ni medicinskih sredstava, a vrlo uskoro neće biti ni zarada zaposlenih u zdravstvu. Može li se sada dati vještačko disanje našem zdravstvu? Sami prijedlog rebalansa budžeta znači samo jedno, da ćemo tekuću potrošnju zdravstvenog sistema finansirati iz novih zaduženja. Dakle, da bi zdravstveni sistem mogao do kraja godine da funkcioniše, neophodno je da mu se iz zaduženja obezbijede lijekovi i medicinska sredstva i sredstva za zarade. No, pitanje je hoćemo li i kako moći da se zadužimo dalje imajući u vidu volšebnih 750.000.000 prethodnog zaduživanja. Odgovor uopšte nije optimističan i to takođe treba jasno reći.

Pitanje je kako ćemo za sljedeću godinu obezbijediti održivost čitavog finansijskog, ali i zdravstvenog sistema i drugih državnih sistema koji su zbog neodgovornog odnosa kreatora ovog programa, i ukupno eksperata, nalazimo se na ivici ambisa. Svi treba da znaju da sa predloženim rebalansom ne rješava se uzrok ovakvom stanju. Iz Prijedloga rebalansa budžeta i novog zaduženja, a bez konkretnih mjera koje bi uticale na uzrok kolapsa zdravstvenog sistema znamo već sada sljedeće godine biće potrebno još veće zaduženje. Problem je u tome što se funkcionalnost zdravstvenog sistema ne može obezbjeđivati iz zaduženja, ne može se nabavka lijekova finansirati iz zaduženja, ne mogu se zarade isplaćivati iz zaduženja, ne mogu se na kraju pacijenti liječiti iz zaduženja, ne može to tako. To ne poznaje nijedan zdravstveni sistem u svijetu, to nigdje ne postoji.

Dakle, sami ovaj rebalans budžeta ne znači nam ništa bez konkretnih mjera i programa sanacije zdravstvenog sistema, jer će nas samo uvesti u još veće probleme. Zbog navedenog ja vas molim da nam odgovorite na sljedeća pitanja. Da li postoje konkretne mjere koje bi obezbijedile održivost zdravstvenog sistema za sljedeću godinu, da ne bismo došli u istu ili možda još težu situaciju? Jeste li uradili program sanacije zdravstvenog sistema, što bi bilo neophodno uz ovoliki rebalans budžeta jednom govori da je ovaj postavljeni sistem potpuno neodrživ?

Možete li nam reći kako bi predloženi rebalans budžeta uticao na projekciju neizmirenih obaveza Fonda zdravstvenog osiguranja na kraju ove godine, odnosno da pojednostavim koliko će neizmirene obaveze Fonda za zdravstveno osiguranje iznositi na kraju 2022. godine i hoće li opterjećivati funkcionalnost zdravstvenog sistema?

Prije godinu dana mi smo iz ovih klupa napravili projekciju i javno saopštili Ministarstvu finansija da će potrošnja zdravstvenog sistema u 2022. godini, preći 400.000.000 eura, to nam tada niko nije vjerovao, pokazalo se da smo i za ovo bili u pravu. Za 2023. godinu sa ovom nakaradnom organizacijom naša projekcija da će potrošnja biti ne manja od 430.000.000 eura u 2023. godini. Može li Ministarstvo finansija kroz plan budžeta da uopšte obezbijedi ta sredstva? Ako ne može, onda se rebalansom samo odlaže problem i za sljedeću godinu stvara još veći.

Rekli ste i sami da postoji informacija da proizvođači lijekova sa osnovne liste povlače lijekove iz prodaje, jer neće više da ih nude po sadašnjim cijenama, već traže veće i da će se naši građani moći samo da ih kupe, a ne i da ih dobiju na recepte. Jeste li i to uzeli u obzir za projekcije neizmirenih obaveza Fonda zdravstvenog osiguranja na kraju 2022. godine i zdravstvene potrošnje za 2023. godinu.?

Da li uopšte imate analizu projekcije obaveza Fonda za zdravstveno osiguranje i troškova za sljedeću godinu, jer bi bilo neozbiljno voditi današnju raspravu ako ne znamo da to rebalans budžeta u potpunosti rješava? Situacija u kojoj se danas nalazimo je, nažalost, hvatanje zaleta pred provalijom, pred kojom su nas doveli samozvani eksperti, pred kojima su manji od makovog zrna bile kolege sa suprotne parlamentarne strane. Još jednom ću vam ponoviti - jednako ste odgovorili. Ne bude li ozbiljne i systemske reakcije mi, ponavljam, srljamo u veliku provaliju, na način na koji se reaguje na sve do sad namjerno izazvane krize od političke do institucionalne ne daje prostor za optimizam. Ovdje je riječ o djeci, o starima, o porodicama, ovo je poziv na buđenje, a ne na otrežnjenje, ali ne političara, nego građana Crne Gore.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 18:03:37)

Zahvaljujem kolegi Erakoviću.
Komentar kolega Radulović, izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (28.09.22 18:03:46)

Doktore Erakoviću i Vi i ja smo zabrinuti za zdravstveni sistem, ukoliko bismo i za budućnost Crne Gore bili tako zašto nijeste glasali moj amandman 7 na kraju prošle godine o rebalansu budžeta gdje obrazloženje kaže.

Sve projekcije i analize ukazuju da minimalni budžet za zdravstvo treba da iznosi 410.000.000, predloženim amandmanom je predviđeno povećanje izdataka za 77.000.000. Treba uzeti u obzir i dug Fonda za zdravstvo prema dobavljačima koji će do kraja godine dostići vrijednost od 70.000.000 eura. Vrijeme velikih zdravstvenih izazova je veoma negativno stanje u kojem se nalazi zdravstveni sistem zahtijeva značajno odgovorniji odnos cijeloga društva, a posebno države. Paradoksalno, ali istinito je, da bi Crna Gora sa ovim amandmanom uz ispunjenje obaveza prema dobavljačima izdvajala samo 532 eura po glavi stanovnika. Dok je prosjek Evropske unije 3.000 eura.

Znači, zdravstveni sistem moramo ga održati adekvatno, reforme pune u njemu od primarnog, sekundarnog do tercijalnog i realnom ekonomijom realnim novcem to nadoknaditi. Ja sam za to i da doprinosi budu ekspanzivni, kao što je Evropska unija na ekstra profit oni koji imaju više para, više da izdvajaju, to je solidarno društvo.

Tako da je krivica možda ovako ili onako, ja sam rekao morao sam da glasam jer bi me građani kršima gađali da nijesam glasao za to. To je bila naša istina.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 18:05:53)

Zahvaljujem.

Ovo jeste bilo mimo vremena, ali prosto nekako imam osjećaj da su danas diskusije i uopšte sve što pričamo vrlo značajno i vrlo sam tolerantna bila prema svima.

Kolega Eraković, izvolite pravo na odgovor na komentar.

JEVTO ERAKOVIĆ (28.09.22 18:06:12)

Da odgovorim poslaniku Raduloviću.

Apsolutno sam bio svjedok njegovih inicijativa za povećanje budžeta Fonda za zdravstvo i kao što znate mi smo se u ime Demokratske partije socijalista takođe zalagali za to, ali zamislite da je bila situacija da smo imali još veći budžet za zdravstvo u prethodnoj godini koliko bi se danas razmatralo o još većim iznosima u ovom rebalansu budžeta.

Finansijski sistem je dolaskom vlasti koju ste vi podržali, koju ste vi sačinjavali zajedno sa vašim kadrovima ili po dubini ili direktno u Vladi napravljen je kolaps ne samo zdravstvenog nego ekonomskog i obrazovnog, kulturnog i svih ostalih sistema u ovoj državi.

Prema tome, dobro je da priznajete grešku, važno je da svi priznajemo svoje greške, ali vjerujte izlazak iz ovakve situacije iz ovih grešaka koje su stigle ne mogu ljudi koji su doveli do tih grešaka da nas izvuku iz toga.

Prema tome, mislim da je osnovni princip ne samo za rekonstrukciju i ozdravljenje zdravstvenog sistema nego uopšte države Crne Gore, jeste da omogućimo građanima Crne Gore, za ono za šta se svi onako puno zalažete volja naroda, izborna volja, da dozvolimo građanima Crne Gore da oni procijene ko je

u pravu, ko nije u pravu. Da izađemo na izbore i da dobijemo puni mandat u naredne četiri godine, da zajednički pokušamo da Crnu Goru koja je na koljenima izvučemo iz ove situacije u kojoj se nalazi.

PREDSJEDAVALJUĆA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 18:08:12)

Zahvaljujem kolegi Erakoviću.
Izazvali ste komentar kod ministra.
Izvolite ministre Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.09.22 18:08:20)

Konkretna pitanja od strane poslanika Erakovića.

Dakle, Fond zdravstva i konkretni odgovori da li imamo plan sanacije, pa ovo je postavljanje temelja za sanaciju, rješavanje akutnih problema. Da li se rebalansom odlaže, kako Vi to kažete, ili rješava tekući problem, ja mislim da se rješava tekući problem, a on ostaje kao generalno problem kako modelirati Fond zdravstva da posluje racionalno i da posluje održivo i da sve obaveze izmirujemo.

Dakle, 2021. godine 180.000.000 evra je ušlo od doprinosa koji su sad ukinuti i negdje oko 148.000.000 transfera iz budžeta da bi se zatvorila ta godina za Fond zdravstva sa 330.000.000 evra. Neko je bio "pametan" pa je samo to prepisao za tekuću godinu da bi sa jedne strane sakrio deficit koji je trebao da iskaže s druge strane da prosto neke stvari pretovari na neke druge pozicije. Ako je 330.000.000 plaćeno za Fond zdravstva 2021. godine, a 400.000.000 će sa ovim rebalansom, ako bude usvojen, biti plaćene obaveze za ovu godinu i sve izmirene i neće biti prenešenoga duga koji se pojavio, koji je bio kao dug 2022. godine, to treba reći možemo da pričamo o projekciji 430.000.000 imajući u vidu rast cijena lijekova i sve ono što slijedi. Ukoliko racionalno pristupimo i negdje pokušamo da zatvaramo dubioze koje nijesu od juče prošle godine, nijesu ni od prethodne godine, nego su 10-ak godina. Ovdje sam bio na poziciji predsjednika Odbora za ekonomiju, finansije i budžet 2012.godine smo riješili jedan put dubioze koje su bile 15-ak miliona evra, podvukli crtu, pa smo onda 2013, 2014, ponovo nagomilavalo. U pravu ste, sad ako podvučemo crtu, a sa rebalansom je podvlačimo postoji opasnost da ponovo 2023. godine uđemo u novu spiralu da ne možemo da izmirimo obaveze to je alarm. Ja sam negdje rekao, gospodine Erakoviću, zazvonio je alarm za Fond za zdravstvo i javno zdravlje. Da podesimo, rekao sam malo i u odgovoru kolegici Bogavac, koji su nam neki eksterni razlozi koje imamo i kod nabavke lijekova itd. vidim evo kao neko ko nije iz te branše, a silom prilika se mora baviti, vidim ogromnu racionalizaciju, a ovdje sa ovim rebalansom rješavamo dvije stvari, tu svojevrsnu sanaciju kojoj postavljamo osnove, odnosno faktički rješavamo akutne probleme na način da sve obaveze izmirujemo ulazimo sa nulom dugova 2023. To je veliki kapital za bilo koju vladu i Parlament koji uđe u budžetsku 2023. godinu i s druge strane naravno omogućavamo nesmetano snabdijevanje građana zdravstvenim uslugama počevši od lijekova i medicinskih sredstava, pa do nekih drugih stvari. Štitimo prosto da nam javno zdravstvo ne isklizne, uz problem o kome treba da pričamo oko budžeta za narednu godinu da li građani sa zaradama 1.000, 2.000, 5.000 evra, 10.000 evra moraju da budu bez zdravstvenog doprinosa, makar dva, tri procenta.

PREDSJEDAVALJUĆA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 18:11:42)

Zahvaljujem ministru.
Pravo na odgovor na komentar kolega Eraković, izvolite.

JEVTO ERAKOVIĆ (28.09.22 18:11:49)

Ministre, vjerovatno nećete biti u prilici da projektujete budžet za sljedeću godinu i znam da Vam je drago, jer iz ove situacije u kojoj ste direktno ili indirektno i Vi nas doveli došli smo do situacije da bi ministaru bilo drago da ne projektuje budžet za sljedeću godinu. Dakle, jasnu ste poruku poslali u kakvom se stanju nalaze finansije u Crnoj Gori.

Druga stvar, naravno da ću se uvijek zalagati, to sam rekao i u prethodnom odgovoru, za povećanje budžeta Fonda za zdravstveno osiguranje, jer kao ljekar uvijek je to bio jedan od mojih ciljeva i naravno na taj način zdravstveni sistem nam jača. Ali, mogli ste možda da napravite analize zajedno sa svojim saradnicima, koliki su bili budžeti Fonda za zdravstveno osiguranje u ovim godinama o kojima pričate 2016, 2017, 2018, znači to su stotine miliona manji budžeti nego što su danas, stotine miliona.

Prema tome, u takvim uslovima dug Fonda za zdravstveno osiguranje se održavao pet godina uvijek da bude na istom nivou. Sad ga čistimo, ali vam kažem ovo su pokazatelji koji pokazuju kolika je neefikasnost tog sistema. Znači, ova obrazloženja da se mogu inovativni lijekovi zamijeniti drugim formulama to ostavite struci, to je opasan teren i savjetujem Vam da ne ulazite u ta obrazloženja jer moramo pratiti savremenu medicinu kako se danas liječe pacijenti u priznatim evropskim centrima i ako smo to omogućili našim pacijentima ne smijemo im to ukidati sa nekim alternativnim vidovima liječenja, a ali Vam kažem to je priča za struku.

Prema tome, nijesmo od vas dobili ovdje, osim opisnih komentara, ništa konkretno šta ćete da uradite za sljedeću godinu i koje su to mjere racionalizacije i sanacije u sljedećoj godini. Dakle, vi samo tražite novac za dugove koji su nagomilani da se prekinu, a ništa konkretno nemamo od argumentacije da neće isto biti u sljedećoj godini. Sa ovakvim rukovođenjem zdravstvenog sistema i sa ovakvom politikom evo upozoravamo i kažemo da će naravno biti još gore.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 18:14:47)

Zahvaljujem kolegi Erakoviću.

Pošto nema u sali kolege Miluna Zogovića, dajem riječ kolegici Lidiji Kljajić.

Izvolite kolegice.

Izvinite kolegice, pošto je interesovanje koliko još imamo, imamo još kolegu Mihaila Anđušića, Aleksandru Vuković, Miomira Mugošu i Andriju Nikolića, svi iz DPS-a i eventualno ako se pojavi kolega Zogović. Time su svi diskutanti po ovoj tački dnevnog reda iscrpljeni.

Izvolite kolegice.

LIDIJA KLJAJIĆ (28.09.22 18:15:01)

Uvažena predsjedavajuća, ministre Damjanoviću, kolegice poslanice, kolege poslanici, cijenjeni građani,

Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o budžetu Crne Gore za 2022. godinu je danas na dnevnom redu. Podsjetiću da je Vlada usvojila 20. maja, prije više od četiri mjeseci.

Danas raspravljamo o ovom potrošačkom rebalansu, kolege poslanici su puno rekli, uvaženi kolega Eraković je dao ekspertizu zdravstvenog sistema. Prije nego što nastavim u tom tonu podsjetiću da je zloupotrebom državnog budžeta napravljena stranka čiji je populizam pokorio državu Crnu Goru. Na krilima slatkorečivosti i nedobronamjernosti i kao što rekoh populizma, kreatori bankrota Crne Gore danas su činioci vlasti u Beranama.

Uvažena kolegica Bogavac je u svom malopredlažnjem izlaganju takozvane i samozvane eksperte nazvala elementarnom nepogodom u Crnoj Gori. Je li Berane u Crnoj Gori, kolegice Bogavac? Vi i ja dolazimo iz tog grada, vi tamo činite koaliciju sa ovima koje ste diskutovali na način koji je za mene bio začuđujući maloprije ili je možda ta koalicija propala, pa ja nemam informaciju.

Ono što želim da kažem da činioci vlasti u Beranama pokazuju i pokazaće svoje ekspertske znanje vršenja vlasti i u Beranama, kao što su upropastili i kao što ministar Damjanović prije neki dan reče doveli do bankrota Crnu Goru.

Ministar zdravlja je kazao da je alarmantno stanje u zdravstvu, to smo čuli, ponavljano je nekoliko puta danas. Napominjem da je država svjesno dovedena pred bankrot, a odgovornost moraju preuzeti ne samo tzv. eksperti, odgovornost moraju preuzeti svi oni koji su podržali program Evropa sad. Svi oni koji su ga izglasali i ja pozivam Tužilaštvo da reaguje i uvjerena sam da će reagovati. Da li će to biti danas, sutra u narednom periodu u nekom doglednom vremenu će se desiti sigurno. Početak urušavanja zdravstvenog sistema je počeo programom *Evropa sad*, uzimanjem novca od zdravstvenog sistema, ukidanjem doprinosa. Upozoravali smo kao odgovorni ljudi da će taj pristup uništiti zdravstveni sistem i da ćemo bez rebalansa budžeta koji je trebao biti krajem 2021. godine, imati kolaps zdravstvenog sistema, da ćemo imati nestašicu lijekova, nedostupnost ljekara i sve nedaće sa kojima se danas susrijećemo i mi u zdravstvenom sistemu, a i naši pacijenti. Urušavanje su nastavili neki drugi neodgovorno se prihvatajući posla kome ne mogu kompetentno odgovoriti. Ovo je potvrdila i Američka privredna komora u dopisu odnosno pismu premijeru u kom se navodi: *Situacija u Crnoj Gori u pogledu lijekova alarmantna. Planiranju, pripremi i sprovođenju javnih nabavki nije prethodilo organizovano i plansko istraživanje i analiza tržišta lijekova i medicinskih sredstava*. Odgovor nijesu dobili. Pitam čija je ovo odgovornost, zarad sitnih političkih poena vrše se eksperimenti nad građanima. Stanovnici Crne Gore nijesu zamorci, odgovornost se mora adresirati.

Ministre Damjanoviću malo prije ste pitali, ko je htio da gurne zdravstvo u privatne ruke? Tvrdili ste maločas da je neko namjerno napravio ovakvo stanje u zdravstvu. Vaši politički istomišljenici su podržali ovaj katastrofalni program, Vaši poslanici, poslanici partije koja Vas kandiduje. Prije godinu dana kad smo ukazivali da je ovo neodrživo na Odboru zdravstva tadašnji direktor Fonda za zdravstvo koji je zbog svega ovoga nagrađen mjestom ministra zdravlja, a uvaženi kolega Božović danas pokušava da ga distancira od tih njegovih izjava, razumijemo, on je potpredsjednik njegove partije, ali ne može ga abolirati, na odboru smo jasno ukazivali da je program *Evropa sad* neodrživ i da se doprinos za zdravstveni sistem ne smiju ukinuti. Tadašnji direktor Šćekić nije imao razumijevanja za ovo, tada je bilo važno podržati *Evropa sad* i danas mora neko da plati za takav odnos prema građanima Crne Gore.

Ono što želim je da pozovem građane da pregledaju i preslušaju odbore Fonda za zdravstvo prošle godine, i da napomenem da se ni tadašnja ministarka zdravlja nije pojavila na toj sjednici, kao ni ministar finansija.

Želim da istaknem takođe i za šta ću se zalagati u budućnosti jeste da je krajnje vrijeme da u Crnoj Gori, svako počne da se bavi svojim poslom, da brigu o zdravlju građana mogu voditi samo ljekari, sa jasnom vizijom i dugoročnom strategijom razvoja zdravstvenog sistema, a političare treba držati daleko od zdravstvenog sistema koji i dalje obećavaju brda i doline, povećavaju plate, dijele nepostojeće milione, grade i otvaraju nove bolnice, nabavljaju opremu, rovale po ovoj Crnoj Gori.

Pratili smo cijenjeni građani u prethodnom periodu putišestvija odlazećeg premijera i odlazećeg ministra zdravlja. Bili su posebno aktivni na sjeveru države sa zadržkom u gradovima gdje nas očekuju lokalni izbori. Šta su vam obećali u nedavnoj posjeti pitam stanovnike Pljevalja i Bijelog Polja, i napominjem da su umanjena sredstva za izgradnju opšte bolnice u Pljevljima, prvobitno je budžetom planirano 1,2 miliona, a sada nepunih 250.000, a za Bijelo Polje umjesto 900.000 eura za rekonstrukciju bolnice rebalansom je planirano 1.000 eura. U mojim Beranama neće doći do rekonstrukcije i izgradnje starog infektivnog odjeljenja i neurologije za tu svrhu je bilo planirano 300.000 eura, rebalansom 1.000 eura. Neće se desiti ni izgradnja neurologije, internog i palijativne njege u Nikšiću, takođe planirano je 300.000, danas 1.000 eura. Odustalo se od izgradnje pet skenera sa klinikom za hematologiju, takođe je bilo predviđeno blizu 330.000 sada samo 1.000. Bolnica Danilo I na Cetinju 180.000, rebalansom samo 1.000, neće biti izgradnje doma zdravlja u City kvartu, radiološkog odjeljenja Doma zdravlja u Plavu. Umjesto 80.000 za porodilište u Ulcinju u budžetu je samo 1.000 eura. Hiljada eura je rebalansom predviđena i za rekonstrukciju Kliničkog centra odnosno Ugrentnog bloka, budžetom je planirana 120.000 za adaptaciju Doma zdravlja u Budvi u budžetu nema ni jednog centa.

Privom kraju uvažena potpredsjednice.

Napominjem da se nikada nije desilo otkako postoji zdravstvenog sistema Crne Gore da je dug za ljekove onoliki koliki je i planiran u budžetu za tu godinu. Danas se nalazimo u rekordnom momentu gdje imamo preko 100.000.000 duga, nemamo zaduženijeg zdravstvenog sistema od našeg. Imamo u bolnicama krizu kadrovskih rješenja i svakodnevne skandale.

Podsjetiću da smo 2018. godine na skali Evropskog zdravstvenog sistema bili na 23 mjestu iznad daleko bogatije Slovenije i Hrvatske. Danas je u Crnoj Gori stanje zdravstva katastrofalno zabrinjavajuće, a bilo je riječi da se moglo preduprijediti planiranjem budžeta za 2022. godinu. Međutim, mi imamo Vladu i zdravstvene vlasti kojima je poroblem planirati budžet i zdravstvo samo za jednu godinu. Pitala bih uvaženog ministra Damjanovića, i time završavam, da li on vidi rješenje izlaska iz ove krize, i da li planira vraćanje budžeta, moram upozoriti građane da će izdvajanje doprinosa, ako do toga dođe biti u znatno većem procentu nego što je bilo do sad. Zahvaljujem i izvinjavam se.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 18:26:15)

Zahvaljujem kolegici.

Sad pravo na repliku je tražila kolegica Bogavac, moram joj dati iz razloga što je zaista u Vašoj diskusiji pomenuta i imate komentar sam shvatila kolege Ivanovića, tako da prvo replika kolegica Bogavac.

Izvolite.

Pomenula je, naravno nije bilo da kažem uvredljivo, ne neprimjereno, ali u svojoj diskusiji nije trebala da izaziva repliku na ovaj način jer je mogla se javiti ne za komentar kada je kolegica Bogavac imala diskusiju.

Izvolite kolegice.

JOVANKA BOGAVAC (28.09.22 18:27:09)

Hvala.

Moju sugrađanku Lidiju Kljajić poznajem, cenim je izuzetno kao doktorku i kao dobru sugrađanku, ali morate biti svesni da su Demokratski front i DPS prirodni neprijatelji u tom gradu, kao što su određene životinje prirodni neprijatelji i mi jednostavno ne možemo zajedno. Znači, morali smo ići sa svojim prirodnim saveznicima i građani Berana su dali podršku listi Berane sad i Demokratski front je sa tom listom sklopio koaliciju. Kao što vam je poznato da su se posle dešavale neke stvari da su se ovi samozvani eksperti ograđivali od te liste Berane sad i da su čak govorili da *Evropa sad* i Berane sad nemaju nikakve veze, a sada se ovih dana dešavaju čak stvari da je veliki deo liste Berane sad skoro najveći broj odbornika prešao u Demohrićansku stranku kod profesora Krivokapića, što su neki novi momenti. Tako da građani nijesu sigurni praktično ni kome su dali svoj glas, meni se to iskreno ne sviđa i mislim da će o tome morati neka ozbiljna diskusija da se povede, ali naravno ne ovde u ovom parlamentu jer oni nijesu parlamentarna snaga. Htela sam da kažem, da ko god toliko sdušno zagovara skorije parlamentarne izbore najviše radi u njihovom interesu. Jer je njima interes da uđu u ovaj parlament i da postanu parlamentarna struktura i da sede ovde u ovim klupama sa nama i da se bore sa nama. Tako da će oni najviše politički profitirati od što skorijih parlamentarnih izbora, sviđalo se to vama ili ne. /upadica/ Na ova dobacivanja neću da odgovorim, odgovorila sam na diskusiju kolegice Kljajić. Hvala vam.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 18:29:07)

Zahvaljujem kolegici Bogavac.

Koleginice Kljajić nemate, ovo je bila replika, nema replika na repliku. Samo momenat. Vi ste u Vašoj diskusiji se osvrtni na diskusiju kolegice Bogavac, koja je prošla prije prije 15-20 minuta, nijeste se tada javili za komentar na njenu diskusiju. Ovo nije bio komentar ovo je bila replika i u skladu sa Poslovníkom pravo replike na repliku nemate. Ja ću da dam komentar tražio je kolega Ivanović, pa ćete imati pravo na odgovor pa možete, ali ćete voditi računa da ne pominjete imena da nove replike ne izazivate. Izvolite, kolega Ivanoviću, imate pravo na komentar na izlaganje kolegice Kljajić.

DRAGAN IVANOVIĆ (28.09.22 18:30:10)

Moj komentar je, slušajući gospodu iz Demokratske partije socijalista neko ko ne zna iz koje su partije i šta su zapravo oni, koliko su vladali Crnom Gorom, rekao bi da su oni tu opozicija 100 godina. Međutim, ovo što sam čuo zaista od gospodina Erakovića i od gospođe Kljajić, toliko kritika i toliko priče ne mogu da shvatim niti mi je to uopšte jasno o čemu se radi. Kritika sadašnjeg ministra, kritika Fonda zdravstva, Montefarma i tako dalje je bez ikakvog osnova. Gledamo kako se finansira Fond zdravstva, kako se iz Fonda zdravstva finansira Montefarm i kako se i na koji način obezbjeđuju lijekovi i ko je stvorio da u Crnoj Gori neko svih ovih godina ima toliko moći da snabdijeva Crnu Goru lijekovima. To me samo interesuje, taj monopol do te mjere da tek sada kada je Montefarm preuzet od strane gospodina Marinovića počinje da radi i da na neki način poveća prodaju lijekova za 400%. To je veliki rad, veliki napor da se građanima Crne Gore obezbijede lijekovi. Ovo što smo čuli od gospođe zaista mi nije jasno. Kritika i samo kritika, istina da smo učestvovali kada je budžet koji je donošen donijela 42. Vlada glasali za njega. Mislili smo da je to momenat, znate i sami kako je donešen, pa kako je donešen i ovaj, međutim, da zato sada treba kriviti ministra koji je tek juče počeo, ministra zdravlja, to je zaista neprimjereno i ja ne mogu da se pomirim sa tom činjenicom. Toliko.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 18:32:24)

Zahvaljujem kolegi Ivanoviću.

Shvatila sam kolega, pošto ste pomenuli u svom komentaru kolegu Erakovića, on traži repliku i daću prednost u odnosu na odgovor na komentar kolegice Kljajić.
Izvolite kolega Erakoviću.

JEVTO ERAKOVIĆ (28.09.22 18:32:44)

Zahvaljujem.

Razumijem reakcije gospodina Ivanovića, zato što predstavnici njegove partije drže monopol u zdravstvenom sistemu. Dakle, Montefarm koga niko nije pominjao, Fond za zdravstveno osiguranje i

Ministarstvo zdravlja. Sve kadrovi Socijalističke narodne partije i kadrovi i odluke koje su nas dovele u situaciju u kojoj se sada nalazimo. Možete gospodine Ivanoviću da perete ruke od gospodina Spajića i gospodina Krivokapića i sličnih sa kojima ste zajedno doveli ovu državu u situaciju u kojoj se sada nalazimo. Rekao sam Vam u početku mnogo poštenije bi bilo da uputite izvinjenje građanima Crne Gore zbog finansijskog kolapsa i kolapsa zdravstvenog sistema u kome se sada nalazimo. U međuvremenu iz tog zdravstvenog sistema mogu da vam nabrojim milion primjera koliko je novih ljudi zaposleno, koliko je novih vozila obezbijeđeno, koliko je bilo investicija koje su bile potpuno bespotrebne. To nije briga za građane Crne Gore nego su tu potpuno jedni drugi interesi u pitanju. Prema tome, sve ono što je bilo loše za vrijeme vladanja Demokratske partije socijalista priznaćemo, zbog toga su i građani Crne Gore poslali nam poruku 30. avgusta prošle godine. Vjerujte, koliko god nam bilo u političkom smislu žao što se to desilo sad nam je milo jer se vidi jedna velika razlika između situacije dok je bila Demokratska partija socijalista za sve ove godine i za dvije godine šta ste vi uradili, naročito u zdravstvenom sistemu. Dakle, zdravstveni sistem je ogledalo propasti crnogorskog društva koje su doveli takozvani eksperti i oni koji su zajedno sa njima bili u istom kolu.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 18:35:00)

Zahvaljujem.

Sada kolegica Kljaić ima pravo na odgovor na komentar. Izvolite, kolegice Kljaić.

LIDIJA KLJAIĆ (28.09.22 18:35:06)

Hvala potpredsjednice.

Mene, uvaženi kolega Ivanoviću, zabrinjava što Vi tvrdite da je moja zbrinutost bez osnova. Moja zabrinutost nekog ko dolazi iz sistema zdravstva, ko je jutros ostavio pacijente bez terapije, nemam razloga za brigu. Molim Vas, vodite računa prije nego što izgovorite javnu riječ, jer se i za to odgovara danas.

Pričate li sa ministrom zdravlja? Ako ne pričate svaki dan su pune novine njegovih izjava da je alarmantno stanje u zdravstvenom sistemu. Da li Vi znate šta znači nemati metilize, to znači da pacijent iz Berana može da umre dok dođe do Kliničkog centra, a tamo su rezerve u pitanju. Ako nije preminuo na putu njegovo srce će biti nakon takvog infarkta trajno oštećeno, a životni vijek smanjen. O tome ja pričam gospodine Ivanoviću. Ne možete mi oduzeti riječ na tu temu.

Kad pominjete Montefarm i tako dalje, mislim da vi treba da se brinete o kadrovskim rješenjima pa da se zapitate zašto je stanje sa lijekovima tamo, eto ja možda pitam, a tamo se nalazi neki pravnik, pa se čudim što ova djeca upisuju farmaciju da studiraju. Ono što želim da poručim jeste da moje javljanje i moja zabrinutost za zdravstveni sistem je iskrena i da izrazim zabrinutost za pacijente. Imali smo priliku da ocijenimo rad ministra zdravlja. Nemojte me tjerati da se vratim na njegov rad sa mjesta predsjednika Opštine Berane. Našao je 31. decembra 2013. godine dug od 10.000.000, ostavio je 20.

Kolegice Bogavac, mi nijesmo neprijatelji i nama niko nije neprijatelj. Demokratska partija socijalista hoće sa svima koji baštine evropske, građanske i antifašističke vrijednosti Crne Gore i Berana. Mi pravimo koalicije sa svima koji imaju takav program, a sa svima onima koji nemaju program sličan nama mi ne pravimo koaliciju.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 18:38:04)

Zahvaljujem.

Nemate pravo, kolega Ivanoviću.

Da malo povedemo računa, nema potrebe, a biće ministar ovdje pa možete, nadam se da će biti, imati priliku pa da porazgovarate i direktno, mada smo svi javne ličnosti tako da ne možemo zabraniti nikome da komentariše naš rad.

Sada dajem riječ kolegi Mihailu Anđušiću, a da se pripremi kolegica Aleksandra Vuković. Izvolite.

MIHAILO ANĐUŠIĆ (28.09.22 18:38:42)

Zahvaljujem, uvažena potpredsjednice.

Uvaženi ministre, poštovani građani,

Nakon višesatne rasprave još jednu izmjenu budžeta imamo pred sobom i naravno to je nešto što je nama svima očekivano da se desi u nekoliko navrata, s obzirom na to da smo u prethodne dvije godine kada je u pitanju ovaj pravni akt, jer on je i pravni akt ne samo finansijski, koji smo imali pred sobom vidjeli smo kakve je sve reperkusije imao. U prethode dvije diskusije smo imali prilike da čujemo kakve je implikacije je jedan ovako koncipiran budžet, govorim o budžet koji je koncipiran nakon 30. avgusta i od strane prve vlade koja je već pala imao implikacije na zdravstvo i naše kolege su imale prilike da to jako dobro elaboriraju i siguran sam da su negdje građani makar dijelom uspjeli da ispravno počnu percipirati ono što su implikacije jedne ovakve pogubne politike na sektor zdravstva. Dakle, mislim da mi danas potencijalno, kažem potencijalno jer nijesmo sigurni da li ćemo ovaj zakon danas usvojiti, dajemo još jedan finansijski bajpas ovom zakonskom rješenju, odnosno slobodno mogu reći, ovom finansijskom ... koga je formirao dvojac Spajić i Milatović, slobodno mogu reći dvojac i čije posledice svi mi osjećamo ove dvije godine. Dakle, ja cijenim negdje, uvaženi ministre, što neke stvari, kažem neke stvari, pokušavate da predstavite na realan način i što otvoreno o njima govorite, ali mislim da ono što je taj dvojac uradio u prethodne dvije godine, čije posljedice svi mi osjećamo je jedan potez koji je bio potpuno racionalan i koji je u tom trenutku mogao napraviti bilo koji prosječni srednjoškolac. Uzeti onoliko koliko mu je dovoljno, zadužiti ovu državu i krenuti nemilice da izdvajate, populistički, za potrebe promocije svog političkog pokreta i političke partije kojoj ste u tom trenutku pripadali. Dakle, to nas je dovelo u jednu ovakvu situaciju i mi danas ovim bajpasom kojim pokušavamo da damo mi pokušavamo da prije svega spasimo ovu državu od totalnog finansijskog bankrota, toga moramo biti svi svjesni i to je činjenica. Čuli smo u par navrata kako je to izgledalo u praksi u određenim sektorima, ali prije svega mislim da sektor zdravstva ono što smo vidjeli kada je u pitanju Fond zdravstva koji znamo kako da danas stoji i šta možemo očekivati u narednim sedmicama koje su pred nama, ukoliko ne napravimo nekakvu finansijsku bravuru, vidjeli smo kako je to izgledalo tamo. Prije svega zbog tog populističkog poteza kojim su realizovali svoje ciljeve iako, što bi rekao jedan kolega naš, ciljeve programa *Evropa sad* svi mi pozdravljamo, pozdravljamo njegove ciljeve, ali način do koga se došlo i način na koji je to prepušteno svima nama danas u najmanju ruku je nešto što je neozbiljno. Ukidanje obaveznog zdravstvenog osiguranja nas je dovelo da danas imamo sve ovo o čemu su govorili kolegice Kljajić i kolega Eraković. Na sve to, dragi građani, nadodalo se još nekoliko imlikacija. Imali smo situaciju u okviru koje vidjevši da je jedna, pa i druga vlada pri kraju razne vrste političkih subjekata su predlagale određene pakete zakonskih rješenja, sa kojima ja nemam problema i koje svakako pozdravljam, ali postavlja se pitanje u kojoj mjeri su oni bili ili nijesu bili racionalni, i to je dodatno uticalo da taj budžet bude poljuljan, a na sve to po treći put nadodajemo gubitake državne, slobodno mogu da reći novogubitake čuli smo danas o kojim se sve preduzećima radi. Prije svega gubitaci neracionalne poteze koji su karakterisale uprave tih preduzeća i menadžmente tih preduzeća, njih su karakterisali neviđene forme nepotizma koji, čini mi se, do sad nijesmo bili u prilici nikad da vidimo i to je nešto što je ovaj budžet finalno dokrajčilo. Imali smo situaciju kakvu smo imali, vidjeli smo kako je bivši ministar upravljao svime time, a na sve to kažem došli su populistički potezi različitih političkih subjekata koji su se slobodno mogu reći vježbali na ovaj budžet, vidjevši da se bliži kraj jednoj ili drugoj vladi.

Prije svega mislim da sa ekonomske strane, negdje kao ekonomistu mene zbrinjava sljedeća stvar, da na sve ovo što sam kazao mi imamo prije svega nula posto stvaranja nove vrijednosti. Dakle, mi smo svjedoci da su javni radovi u ovoj državi u potpunosti stali, da smo slobodno mogli u prethodne dvije godine da zaključamo Direkciju za javne radove. Pitam građane, lajički sa strane da pokušaju da se sjetite neke kapitalne investicije, onakvih kapitalnih investicija koje smo imali deceniju ili više decenija unazad. Dakle, sigurno će se sjetiti pretpostavljam možda dvije, jedna od njih je auto-put koju je realizovala i započela prethodna Vlada, i možda evetulano drugi koga se ja evo sjećam, a to je realizacija bulevara prema Danilovgradu, to je takođe projekat koji je započela i realizovala prethodna Vlada, odnosno jedna od prethodnih vlada. Nijedna nova investicija, ne samo kapitalna, nego ja se ne mogu sjetiti niti investicija koje su manje vrijednosti ili nemaju karakter kapitalnih. Dakle, na sve ovakvo stanje imali smo jednu takvu situaciju i to dovodi sve nas u jednu situaciju koja se bliži jednom potpunom finansijskom koolapsu i krahu. Rekao bih da u cjelokupnoj toj situaciji, pomenuo sam neke od ovih investicija, kad su kapitalni projekti u pitanju jedina svijetla tačka rekao bih da je tu bio Glavni grad, koji opet prije svega imao samo opstrukcije od strane Vlade. Tu bih se negdje zahvalio i Vama lično ministre kada je Glavni grad u pitanju. Jer neke od stvari koje su dvije godine bile na čekanju su se jako korektno realizovale svega u nekoliko dana i omogućile da makar dio problema koji su bili na čekanju zbog kojih su ispaštali prije svega samo građani politike, sad nevezano ni za partije ni za politike, uspjeli su da se realizuju i Glavni grad je realizovao budžet u iznosima od preko 100.000.000 eura. Dakle, jedina vijetla tačka ovog opšteg sivila.

Ovakvu situaciju može promijeniti samo jedan slijed događaja, a to je formiranje nove stabilne političke vlade. Takva vlada može biti formirana samo kroz vanredne parlamentarne izbore koji će siguran sam kroz neku novu stabilnu političku Vladu, kakva god ona bila, ali stabilnu političku vladu ovu državu vratiti na kolosjek na kom je bila prije četiri-pet ili više godina. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 18:46:02)

Zahvaljujem kolegi Anđušiću.

Sada dajem riječ, kao što sam najavila, kolegici Aleksandri Vuković, a da se pripremi Miomir M. Mugoša.

Izvolite kolegice Vuković.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (28.09.22 18:46:11)

Zahvaljujem potpredsjednice Bošnjak,

Drage građanke i građani, koristim priliku da vas obavijestim da se u ovom trenutku u crnogorskom Parlamentu nalaze tri poslanice i dva poslanika koji su glasali za antidržavni projekat nazvan *Evropa sad* i da je očigledno nastupila bježanija od odgovornosti, s obzirom na to da, čuli smo i od ministra finansija, je drža dovedena pred klops. Znamo da nijesu znali kuda idu, ni kuda idemo, znamo da nijesu znali što bi osim da brukaju Demokratsku partiju socijalista i priznali su, oni su na političkoj sceni samo da bi bili protiv DPS-a, nijeste valjda vjerovali da su ođe zbog vas i da imaju viziju. Znali smo da ne znaju da vode državu, ali nijesmo znali da će svoju moć i vlast iskoristiti da zavode građane lažnim obećanjima i neosnovanim povećanjima. Viđeli smo što su radili dvije godine, i kad smo viđeli shvatili smo da slijedi ekonomski politički, institucionalni, na žalost, moralni kolaps.

Vlast koja je otvorila samo jednu fabriku, fabriku za proizvodnju minusa u budžetu, danas traži da se opet zadužimo fiktivno, bez obrazloženja, bez vidljivosti, novca nema, novca nema, novca nema! Građani spiskali su sve do posljednjeg eura. Straćali su državnu kasu do dna i stvarno jesmo na dnu. Država nam funkcioniše od mjeseca do mjeseca, živucka, doveli su nas do toga da nam je obećanje da će se do decembra isplaćivati redovno plate i penzije kao vizionarska strategija, slavimo je svakog dana. Sad treba da glasamo za budžet kako bi preživjela tehnička Vlada, kao što se onomad glasalo iz istih razloga za budžet *Evropa sad*, pristajući na to da ne preživi Crna Gora, da postane nefunkcionalna država. Oni koji su iz populističkih razloga da bi očuvali svoje funkcije nedobronamjerni prema svojoj državi glasali za antidržavne ekonomske avanture, a danas hoće da ih podržimo kako bi bili junaci našeg doba. Licemjerje, nedosljednost, neznanje - to je jedini slogan sa kojim treba da idu na sljedeće izbore. Možda bi im iskrenost donijela dobar rezultat. Eksperti su ekspertski radili na propadanje Crne Gore.

Duplo negativno mišljenje Državne revizorske institucije potvrdilo je moju tezu da se desio cunami u Ministarstvu prosvjete, nauke, kulture i sporta koji je vodila ministarka Bratić, da se tamo najvidljivije odvijalo političko varvarstvo. Sad vidimo nije to bilo samo ideološko divljanje, bilo je to finansijsko i poslovno krivotvorenje. Ova situacija sa budžetom i ovaj lov u mutnom sa navodnim dogovorom stare većine i predloženim mandatarem kazuje jedno, maestralno su izigrali volju građana, hitno im moraju pružiti priliku da je provjere. Ja im garantujem, uvaženi građani i građanke, a vama to garantuje njihov strah od izbora došao je kraj ove odiseje iz ničega u ništa, iz duboke nesigurnosti u visoki rizik, svakodnevnim mahinacijama ne mogu pobjeći od vašeg suda.

Oni nijesu otišli na konsultacije predsjedniku na što ih upućuje Ustav. Igraju se vama, igraju se nama, igraju se sobom, ne, oni nam se ne rugaju, oni se sprdaju, oni su se šalili, oni su fingirali, oni su igrali - ide maca oko tebe će se ogrebao svako za nešto, a država izgubila i glavu i rep. Duplo su poskupjeli hljeb, ulje, šećer. Šta nam ostaje? Zdrav način života do izbora, da budemo na dijete do izbora, a nakon toga, nakon pobjede građanske politike krećemo u razvoj i ostvarenje ekonomskog plana na kome smo mi u Demokratskoj partiji socijalista radili ove dvije godine dok su oni prodavali zjale. Nemamo izbora. Idemo na izbore, ove godine, da nam se cijeli život, nama u Crnoj Gori, ne bi pretvorio u one njihove dogodine na Prizrenu, dogodine na Lovćenu koje su, naravno, sinonim za nikad. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 18:51:06)

Zahvaljujem kolegici Vuković.

Prije nego što dam riječ kolegi Mugoši, da kažem da smo u međuvremenu imali još dvije prijavljene diskusije i moram ispoštovati to, posebno što nije vrijeme tih klubova istrošeno. Znači, imamo do završetka ove rasprave u načelu, imamo kolegu Mugošu, kolegu Andriju Nikolića, kolegicu Suadu Zoronjić i kolegu Danijela Živkovića i time zaključujem sada ovaj spisak diskutata.

Izvolite, kolega Mugoša.

MIOMIR M. MUGOŠA (28.09.22 18:51:45)

Zahvaljujem, uvažena predsjedavajuća.

Uvaženi ministre, uvažene kolegice i kolege poslanici, poštovani građani,

Svi mi koji smo prije godinu dana u ovoj sali bili i diskutovali vezano za budžet za 2021. godinu neko je glasao za, neko je bio uzdržan, svi smo do jednoga bili sigurni da je u pitanju jedna nemoguća misija i jedan budžet koji ne može biti realizovan. Oni koji su ga osmislili ili su imali ozbiljan problem sa nepoznavanjem prihodne strane budžeta ili su imali ozbiljnu upalu mozga da samozvani eksperti naprave najbolji budžet u istoriji Crne Gore. Možda je najbolje to planiranje objasnio uvaženi profesor i kolega poslanik Branko Radulović koji je na sjednici Odboru za ekonomiju, finansije i budžet kazao da je nevoljno glasao za taj budžet iz razloga, citiram ga, „Kad se nađete u kafani gdje su svi popili bolje i da se popije nego da se dobije flaša u glavu“. Vjerujte mi, vrlo mi je drago to je umjesto flaše u glavu ministar Spajić pogodio sa milion eura poslanika Radulovića, jer je svim poslanicima obećao po milion eura koji budu podržali budžet. Zahvaljujem profesoru Raduloviću, vjerovatno je njegovo iskustvo i znanje tome doprinijelo da Komani dana liče na metropolu. Milion eura se uložilo u Komane i vjerujte mi vrlo mi je drago, jer tamo imam mnogo drugova i prijatelja, ali taj način da da poklonite 41 milion svima onima koji glasaju za budžet je možda najbolja slika ozbiljnosti onih koji su to uradili.

Poštovani građani, da sad neko može da nam pokaže reprizu pres konferencije predsjednika Vlade Zdravka Krivokapića kada je na onom video bimu 3x3 slavodobitno predstavio najbolji budžet u istoriji Crne Gore, vjerujte mi mislili bi da je skrivena kamera. Tada je on kazao, dva puta ponovio, zamislite građani 14 zdravstvenih ustanova gradimo, rekonstruišemo, 11 škola gradimo i rekonstruišemo i dva vrtića gradimo i rekonstruišemo. Na današnji dan, ponavljam, to izgleda kao skrivena kamera.

Pet godina sam bio direktor Poreske uprave, pet i po godina, i drago mi je, ministar Damjanović je bio u instituciji, doduše kratko, koja stvara prihode i sad je na mjestu gdje treba da napravi balans između prihoda i rashoda. Državni prihodi se stvaraju i zavise od dva ključna faktora, a to je fiskalni potencijal privrede i fiskalna odgovornost. Godine 2019. Crna Gora je imala najveći fiskalni potencijal. Imali smo rast društvenog proizvoda, strane investicije, domaće investicije, broj zaposlenih je rastao, imali smo pet hiljada, ministre, novih firmi u 2019. godini. U 2021. godini, tri godine kasnije, kad smo daleko od fiskalnog potencijala poljoprivrede, kad smo daleko od željenih investicija stranih i domaćih, kad smo daleko od povećanja broja zaposlenih, osim neprofitabilnog zapošljavanja u državnoj upravi mi projektujemo budžet za koji danas uvažna kolegica Bogavac kaže da je elementarna nepogoda. Da ne kažem koliko je nepoznavanje prihodne strane budžeta, ministre, kad se projektuje da se od zakona koji nijesu ni ušli u proceduru prihoduje 54.000.000 eura. Da su ovi zakoni i ušli u proceduru i da su usvojeni na vrijeme njihova implementacija bi trajala od 9 do 12 mjeseci, pa bi efekti tih zakona mogli biti tek u zadnjem kvartalu ove godine ili sljedeće godine. Je li tako ministre? Danas ti eksperti žele da, kako su pomogli Crnoj Gori, da pomognu Glavnom gradu i da spasu Glavni grad, da povećaju plate na 1.500 eura i penzije na 500 eura.

Ovo što nas je zadesilo bojim se da će trebati vremena da se oporavimo. Naravno, želim ministru i saradnicima, jer znam da je ovo gotovo rad u nemogućoj misiji, da u ovom periodu u koliko budu tu pokušaju, a da im mi damo podršku u dijelu koji mislimo da treba, da saniraju posljedice, rekao sam ekspertskih ideja koje su, nažalost, pogodile i bojim se da će još više pogoditi svakog građanina ove naše države. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 18:57:40)

Zahvaljujem kolegi Mugoši.

S obzirom na to da niko od mojih kolega iz Kluba Pokreta za promjene nije u sali, samo radi građana da se ne bi stekao utisak, zloupotrijebiću jednom rečenicom, a mogu vam dati ako budete smatrali da treba. Htjela sam da ono što ste rekli dao po milion, da ne bi građani shvatili da je neko uzeo pare i ponio ih negdje, amandmani na budžet u vrijednosti od milion opredijeljeni u dio kapitalnog budžeta i dato je poslanicima da oni mogu amandmanski da djeluju, a da bivši ministar finansija to odobri, odnosno da uđe kao sastavni dio budžeta.

Ukoliko smatrate možete slobodno, samo sam htela da pojasnim. Izvolite, pošto sam zloupotrijebila i priznala, ali prosto da ne bi se stekao pogrešan utisak

MIOMIR M MUGOŠA (28.09.22 18:58:30)

Apsolutno se slažem sa Vašim pojašnjenjem. Daleko od toga da sam ja imao namjeru da u negativnom kontekstu pomenem poslanika kojeg obožavam, Radulovića, nego sam rekao da mi je zaista milo što je tih milion eura došlo u Komane jer je ministar obećao da će tamo gdje poslanici žive imati mogućnost da ulože. To je to.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 18:59:04)

Nijesam ni sumnjala da ste u negativnom kontekstu htjeli bilo šta nego jedino građani različito percipiraju pa čisto da pojasnimo da ne bi bilo dileme. Izvinjavam se na ovoj intervenciji.

Sada shvatila sam da kolega Nikolić je odustao i zahvaljujem mu se na doprinosu racionalizaciji i dajem riječ kolegici Suadi Zoronjić.

Izvolite, kolegice Suada.

SUADA ZORONJIĆ (28.09.22 18:59:35)

Uvažena predsjednice, uvaženi ministre i saradnici, uvažene kolege,

Najprije bih na osnovu analize koju je dao MANS, vezano za rebalas budžeta, nijesam imala namjeru danas da se obraćam, ali jednostavno ne mogu da budem imuna kada su u pitanju zdravstveni i obrazovni sistem. Prvo što bih htjela da kažem je sljedeće. Oni koje prozvaste znaju kuda su krenuli, jer se istinski bore za interese građana, a znate li vi možda gdje ste doveli Crnu Goru imajući u vidu da ste vladali 30 godina. Šta hoću da kažem ovim? Hoću da kažem sljedeće - da su obrazovne ustanove i zdravstvene ustanove imale kad da se grade u Crnoj Gori da je imalo previše prostora, mnogo više sredstava, mnogo manje zaduživanja. Međutim, nama je palo da mi moramo da se brinemo o svim interesima građana, bilo da su u pitanju socijalne, ekonomske, kapitalne investicije, sve drugo. Nije greška na nama, naše zalaganje je iskreno i naša priča nije populistička. Nažalost, 30 godina unazad ako se osvrnemo možemo da vidimo da se ništa nije radilo, da ne postoji jedna zdravstvena ustanova koja je izgrađena u posljednjih 30 godina. Da je sreće pored Kliničko bolničkog centra u Podgorici bila bi i bolnica. Koliko ja znam Podgorica nema bolnicu i svi građani koji dolaze u KBC dolaze jer Kliničko bolnički centar je zapravo i bolnica i Kliničko bolnički centar za sve građane Crne Gore. Tako da mislim da mi nijesmo adresa kojoj bi vi trebali da propisujete ono što je zapravo nečija druga zasluga.

Drugo što bih htjela da kažem ministru Damjanoviću je sljedeće. Zaista sam zatečena minornim ulaganjem u sjever. Ako nije bilo dovoljno ulaganja za turizam, za ekonomiju, za privredu, ako su stopirani najznačajniji infrastrukturni projekti, iznenađuje me zaista zašto je ovoliko sredstava uskraćeno za izgradnju i rekonstrukciju, konkretno bolnice u Bijelom Polju. Poznato vam je da je ministar Šćekić bio u Bijelom Polju i da je reprezentativno predstavio milione koje će Vlada dati za izgradnju internog odjeljenja u Bijelom Polju, a za ta sredstva lično sam se založila, kao i za magnetnu rezonancu koju Bijelo Polje treba da dobije, a nije još uvijek dobilo. Moja intencija da Vi poštovani ministre, jer znate da Vas izuzetno cijenim prije svega Vašu profesionalnost, stručnost i sve ostalo, jednom ste mi to obećali ovdje na Vladi, a ja hoću još jedno obećanje danas ovdje da li će stići u Bijelo Polje magnetna rezonanca, gdje sam ja amandmanski djelovala i ovdje ste mi pred svima, pred čitavom crnogorskom javnošću obećali da će uskoro biti. To isto je ministar Šćekić obećao u Bijelom Polju.

Takođe, želim odgovor hoće li interno odjeljenje dobiti pozitivan epilog. Hoće li biti izgrađeno, jer bilo je opredijeljeno od Vlade 500.000, pa sam 700.000 eura ja amandmanski izdejstvovala da bar budu u budžetu, sastavni dio budžeta za 2022. godinu. Međutim, sada vidim da se povlače 900.000, a samo hiljada se opredjeljuje. Otkud sad 900.000 kada je u kapitalnim investicijama tačno određeno 1.200.000. Je li tako? Hoću odgovor na ta pitanja i hoću pozitivno mišljenje na to. Toliko.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 19:04:12)

Zahvaljujem.

Shvatila sam da ministar želi da odgovori.

Izvolite kolega.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.09.22 19:04:21)

Zahvaljujem poslanici Zoronjić na podsjećanju.

Naravno, nemam dilema da ćemo rebalansom stvoriti prostor i fiskalni da izađemo u susret i da se nabavi magnetna rezonanca za bolnicu u Bijelom Polju. Što se tiče internog odjeljenja dakle, ja sam to rekao ovdje kapitalni budžet ostaje u istom nivou, tužna je činjenica i porazna da su kapitalnim budžetom planiranih 350 projekata od kojih je 250 maltene fiktivno, bez projektne dokumentacije, bez izvršene eksproprijacije, ovo govorim o obje uprave Uprava za saobraćaj i Uprava za kapitalne projekte. Ne ulazim u to kako su projekti planirani, ali smo ostavili prostor da kroz obrazloženje Zakona o budžetu, važećeg, koji je sastavni dio Predloga zakona apsolutno svugdje gdje postoji trunke mogućnosti da se nešto uradi, da se krene, realizovali smo auto-put do kraja, jer smo negdje uspjeli da sa „mrtvih projekata“ zaokružimo makar to prema Mateševu da to ruglo ne stoji tako i taj dio završavamo. Ima ovdje prostora nekih projekata koji se i dalje realizuju, ogromni su problemi sa povećanjem cijena materijala, troškovima, metodologiju radimo da nadoknadimo izvođačima radova opravdane troškove i zahtjeve kao što su uradile druge države to će dodatno da košta. „Sreća u nesreći“ da je ostalo sredstava u kapitalnom budžetu da možemo i te naknadne radove za žive projekte da usmjerimo oko konkretno ovog projekta. Znete i sami da se u ova tri mjeseca ne mogu potrošiti 700.000 nema tog načina rada i tog angažmana građevinarstva koji ta sredstva može da potroši. Uvjeravam Vas ovdje, a o tome ćemo da razgovaramo naravno kad budemo budžet planirali ako ga mi budemo ovdje zajednički radili svakako, da će elementarno što god bude postojalo prostora kod interne bolnice u Bijelom Polju i kod ostalih projekata da se započne. Dakle flagrantna je danas bila laž i pokušaj manipulacije jedne NVO sa par građana. Ne potcjenjujem dvojica da se pokupe, ovdje nas gleda 600.000 ili 6.000 zavisi od ove priče ovdje da je ijedan projekat, pogotovo infrastrukturnog značaja poput bolnica i zdravstvenih ustanova, uklonjen iz kapitalnog budžeta. Svi su projekti ovdje živi. Svima postoji mogućnost, svima je data šansa da se u skladu sa dokumentacijom koja je pripremljena koja postoji tehničkom, projektnom, izvršenim eksproprijacijama radi na projektima.

Dakle, krucijalni interes svih nas i ovog doma ovog parlamenta i vlade je da guramo kapitalne projekte, naročito ove iz oblasti zdravstva. Danas smo potrošili na zdravstvo najveći dio vremena i nekad smo sa pravom vjerovatno smo kao nikad do sada u ovih 20 zadnjih godina upalili crvene lampice što se tiče zdravstva i zdravstvenog sistema. Hvala vam.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 19:07:08)

Zahvaljujem.

Pravo na odgovor na komentar ima koleginka Zoronjić.

Izvolite.

SUADA ZORONJIĆ (28.09.22 19:07:13)

Uvaženi ministre,

Što se tiče odgovora za zdravstveni sistem i ulaganja u zdravstvo djelimično sam zadovoljna, nadam se sa ćete ispuniti svoje obećanje, ali nijeste mi dali odgovor na izgradnju obrazovnih ustanova. Nijedna fiskulturna sala nije urađena, nijedna škola. U Bijelom Polju konkretno imamo školu Dušan Korać, znate da vrlo malo treba da se odradi, jer učenici su raseljeni po svim školama i zaista je nemoguće. Znam da ćete se Vi založiti isto kao što se ja zalažem ovjda za interese građana, ali jednostavno moram da vam ukažem na to, jer jednostavno da glasam za rebalans budžeta gdje su umanjena sredstva za zdravstveni i obrazovni sistem je nešto što je suprotno onome čemu se ja zalažem i suprotno je onome što građani od nas očekuju. Iz tog razloga ja Vas molim da razmislite još malo, da se da još prostora ovom rebalansu da se odrade neke promjene. Neću amandmanski da djelujem iz razloga što vidim da amandmani mnogo ne znače, iako mislim da treba da se ispoštuju, dio su zakona. Hoću još odgovor za kapitalni projekat Đalovića pećina i put koji se radi ka Bistrici u Bijelom Polju. Znete da smo imali ovdje polemiku u vezi toga, pa sada kroz Bijelo Polje kao predizborna kampanja kruži priča da put napraviše Bošnjačka partija i DPS. A Vi meni ovdje danas molim Vas odgovorite da li je Vlada imala učešće u tome, da li ste Vi kao ministar finansija omogućili da se amandmani koje sam ja ovdje tražila da uđu kao sastavni dio budžeta, da li su oni dali doprinos i da li su ta sredstva opredijeljena za put u Bistrici? Hvala.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 19:09:21)

Zahvaljujem.

Možete, izvolite ministre.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.09.22 19:09:27)

Oko prve cifre 67.000.000 evra se rebalansom opredjeljuje za zdravstveni i obrazovni sistem u dijelu tekuće potrošnje plata, zarada, nabavke lijekova itd. U odnosu na ovaj dio koji ste pomenuli nema ovdje potrebe da ponavljam da gledam da potpuno neselektivno saradujem sa svom lokalnom samoupravom uključujući i Bijelo Polje kojoj, da upotrijebim pežorativan izraz, nije loše od ovoga ministra finansija i Vlade u smislu svih onih opravdanih koji se na dnevnom .. nivou ispostavljaju, iz te kao i iz svih ostalih opština i svima se na dnevnom nivou, što nije bila praksa, poslanice Zoronjić, ranije, i svima se na dnevnom nivou izlazi u susret, nevezano koja politička garnitura je na vlasti u tom gradu.

Prema tome, ovaj projekat koji je strateški važan ne samo za građane tog područja nego za sve Bjelopoljce generalno, realizujemo i realizovaćemo zajedno sa opštinom, u svakom dijelu svojih nadležnosti, u dijelu onoga što treba da se odradi i kroz eksproprijaciju i kroz ostale radove. Njega tretiram u ovom rebalansu kao jednog od ključnih i sve ćemo da učinimo što je do nas da dodatno uložimo napore. Sredstava će biti, ima ih i sada, da se ta priča završi. Jer, ono je stvarno ruglo, imao sam prilike da vidim i sam kako izgleda. Eto tako.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 19:10:51)

Zahvaljujem ministru Damjanoviću.

Prelazimo na posljednjeg diskutanta po ovoj tački dnevnog reda za večeras, kolegu Danijela Živkovića.

Izvolite, kolega Živkoviću.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (28.09.22 19:11:05)

Hvala, potpredsjednice Bošnjak.

Poštovani ministre Damjanoviću, poštovane kolegice i kolege poslanici, uvažene građanke i građani Crne Gore,

Uvijek inspirativna tema kada se govori o budžetu i rasporedu novca iz budžeta, a danas govorimo o rebalansu budžeta. Prvo i osnovno, u kakvom ambijentu mi danas govorimo o rebalansu budžeta. Govorimo u ambijentu duboke institucionalne i političke krize. Čini mi se da nije zabilježeno da Vlada u tehničkom mandatu priprema rebalans budžeta i da jedna Vlada kojoj je izglasano nepovjerenje može da trasira dalji put i pravac razvoja Crne Gore, a rekao bih u ovoj situaciji krpiljenja onoga što je prethodna Vlada nakon 30. avgusta 2020. godine proizvela u finansijskom i ekonomskom sistemu Crne Gore. Jedna politički, institucionalno i kako god hoćete izopačena situacija u kojoj imamo štete koje su proizvedene u mandatu Vlade Zdravka Krivokapića koje se danas pokušavaju pokriti ovim i ovakvim rebalansom budžeta.

Spržena zemlja. Dosta puta ste, građani Crne Gore mogli da čujete priču o krilatici koja je došla od strane naše političke konkurencije kako je Crna Gora spržena zemlja i kako je ta spržena zemlja dovedena u tu poziciju zahvaljujući politikama Demokratske partije socijalista i njenih koalicionih partnera. Ako je to tada bila spržena zemlja, sada ću postaviti pitanje svima vama koji gledate današnje zasijedanje, slušate ministra finansija Damjanovića i slušate ministre iz Vlade Crne Gore i Dritana Abazovića u šta se Crna Gora pretvorila od spržene zemlje.

Dakle, ovo danas što imamo je, građani Crne Gore, potpuno finansijski, ekonomski, obrazovno, bezbjednosno, politički, institucionalno, vrijednosno uništena Crna Gora. Znači, ovo je potpuno uništavanje i srozavanje institucija Crne Gore i finansijskog i ekonomskog sistema Crne Gore. Ali, ovdje ste, gospodine Damjanoviću, Vi kazali da je ovaj rebalans budžeta nastao kao posljedica, kako ste kazali, nekih prethodnih politika. Jesu li one nepromišljene, jesu li one neodgovorne, jesu li one neozbiljne, jesu li to populističke politike koje su htjele da iskoriste državni budžet i poziciju državnog budžeta, da lansiraju sebe na političko tržište Crne Gore manje je sada bitno. Nijesu krivi samo kreatori određenih programa nego oni koji su dali podršku za realizaciju tih programa.

Sjetiću se dobro, odlično se sjećam i svaki put ću podsjećati na to, kada smo iz pozicije opozicije ukazivali i ozbiljno i odgovorno upozoravali nemojte se upuštati u ovo po cijenu da vladate narednih deset godina, da koristite budžet za sticanje političkih poena jer budžet nije dobro nijedne političke partije i strukture. Budžet je javno dobro koje treba da iskreira budući ekonomski život i razvoj Crne Gore. On nije iskorišćen za to. On je iskorišćen za sticanje političkog dobra i partijskog interesa onih partija koje su pritisle taster za ovakav budžet koji nas je doveo dovdje.

Ne možete vi da krivite Demokratsku partiju socijalista i da pričate da smo bili 30 godina. Kada neko kaže da smo bili 30 godina, znate li koliko je društvenih i državnih uređenja za prethodnih 30 godina Crna Gora prošla i u kakvim vremenima je Crna Gora morala da prođe taj put da bi došla do ekonomski održive destinacije i održivog dobra i održive države i koliko je tu bilo ukupno razvojnih projekata. Opet mi sa ove strane kažemo nije bilo dovoljno i nijesmo bili najbolji i mogli smo još da budemo bolji. Ali, neko nije smio sebi da dozvoli takvu vrstu političke neodgovornosti, da se igra ciframa u budžetu na način što će predlagati zakonska rješenja koja su neodrživa za budžet.

Kako bi bilo sada, ministre Damjanoviću, da mi kao Demokratska partija socijalista ili poslanici dođemo pred Vas danas i odemo na Odbor za ekonomiju ili da stavimo amandmane i kažemo zaustavite se, mi hoćemo da prosječna zarada bude 1.000 eura, da minimalna penzija bude 500 eura, kako biste se Vi odnijeli? Da li mislite da bi u ovom parlamentu bilo nekoga ako bi imao političke hrabrosti da kaže mi nećemo da glasamo za to? Tako smo se odnosili 2021. godine. Mislite li da mi nijesmo dovoljno ekonomski i finansijski inovativni, pa da kažemo neodgovorni smo, vi sada vodite te finansije, na vama je ta odgovornost gdje ćete naći novac, mi hoćemo da građani Crne Gore danas dobiju plate od 1.000 eura. To je najjednostavniji produkt.

Mi znamo da novca nema. Tada su ti ljudi znali da novca nema, ali je neko morao da snosi i moraće da snosi odgovornost, prije ili kasnije za ono što je uradio crnogorskim finansijama. One su u rasulu, one su u kolapsu. One nijesu nad ivicom ambisa, one su u ambisu. Ovo nije slika deprimiranja crnogorske javnosti niti potrebe da saopštimo građanima nešto negativno i loše nego je ovo realna i objektivna slika onoga što se desilo kao rezultat političke neodgovornosti, neozbiljnosti, diletantskog odnosa koji nikada ne smije da se ponovi u politici. To je vrijednosni sud prema životu. Da li se bilo ko, ozbiljan čovjek ili domaćin ponaša tako prema svojim finansijama. Objasniću građanima na prostom primjeru, šta su pojedini ljudi uradili. To je isto kao kada hoćete da pokrenete svoj biznis, uzmete kredit kod određene banke ili određenog kreditora, apsolutno je nevažno, i umjesto da ta sredstva uložite u biznis ili neku novu proizvodnju koja će vam donijeti novo dobro, vi ta sredstva koristite za tekuću potrošnju, idete u markete, kupujete odjeću, obuću itd. Na kraju, znate šta ostane, saldo je nula.

Tako smo mi došli u poziciju, kolega Ivanoviću, jer ste i Vi glasali za taj budžet, je li tako, da danas zaduženje bude 350.000.000 eura. Volio bih da mi bilo ko objasni je li to posljedica djelovanja politike Demokratske partije socijalista. Vi ste sami rekli, ministre Damjanoviću, koliko nam samo fali sredstava do kraja godine, ako se ne varam 170.000.000 eura, a koliko će trebati narednih godina. Mene zanima koji su novi projekti koje ova vlada, prethodna vlada, bilo koja, da se pogledamo u oči i kažemo vi ste odgovorni, nije sporno, nosimo tu vrstu odgovornosti, kreirala da bi donijela nova realna radna mjesta i da su ti projekti donijeli novu vrijednost u budžet. Njih nema. Ovdje se samo sipa iz kredita. Ovdje mi danas iz kredita treba da sipamo građanima u džepove i da im kažemo kako smo mi dobri prema vama, vi treba da nas podržite na narednim izborima jer smo mi iz kreditnog zaduženja obezbijedili da vi primete plate.

To je toliko neozbiljno, to je toliko nepromišljeno, to je toliko neodgovorno da umjesto da šaljemo poruke takve prema građanima, da ih osvješčujemo mi radimo suprotno u korist toga da se poveća naš partijski rejting, a da državu guramo u ekonomski i finansijski slom. Možda i jeste to najjednostavnije reći građanima ne bi li se njima primakli bolje kako bi naš politički rejting ili partijski bio veći. Toliko je to pogrešna i promašena politika na dugi rok. Ko god da bude na vlasti, imao 15, imao 17, imao 25% podrške ili 5% podrške, apsolutno je nevažno, prije ili kasnije će dovesti sebe u takvu poziciju da država više neće biti funkcionalna.

Još tri stvari želim da kažem. Ovdje se pričalo kako ništa nije urađeno u prethodnim godinama u sferi zdravstva. Dug Fonda za zdravstveno osiguranje, vjerujem do kraja godine po određenim proračunima će se povećati na 100.000.000 eura. On je za vrijeme vlasti Demokratske partije socijalista, jasno da kažemo, bio 40.000.000 i prenosio se iz godine u godinu. Znači, razumijemo pojavu koronavirusa, razumijemo probleme koji su se pojavili u različitim sektorskim politikama, ali dug će se povećati za skoro 60.000.000 eura.

Sada samo pitam građane, onkološke pacijente, dijabetičare ili ljude koji treba da podižu lijekove u apotekama, je li isto stanje sada ili prije dvije godine? Znači, ovo su životna pitanja. Ovo su osnovna životna pitanja koja tangiraju svaku porodicu u Crnoj Gori i koja mora da se zapita sutra, kada izađe na izbore, ne iz politikantskih razloga da li nekoga više ili manje voli, nego odgovorno kome će dati svoje povjerenje za vođenje ovom državom.

Kada govorimo o zdravstvu, od 2006. godine do danas je uloženo preko 200.000.000 u zdravstvo. Izgrađen je Institut za onkologiju, Zavod za transfuziju, Institut za javno zdravlje, rekonstruisane su sve klinike u Kliničkom centru. Nešto je urađeno. Kada neko kaže nije ništa urađeno onda mi to toliko djeluje politikantski da pokušava privući pažnju biračke ili neke druge javnosti. Nije korektno i nije odgovorno.

Dalje, pričalo se dosta o zaduženju u onom prethodnom periodu kada je Demokratska partija socijalista bila na vlasti, kako smo se mi zadužili četiri milijarde, kako je naš dug bio iznad onog mastriškog režima. Sada ću vam samo reći jedan podatak vezano za Grčku i Italiju. Znači, Grčka se već približila

javnom dugu od 200%, a Italija se približila javnom dugu 180% BDP-a. Da se razumijemo, kada se govori o finansijama, moramo striktno o tome voditi računa. Kada govorimo o odgovornosti, kolege su govorile i o sferi zdravstva i obrazovanja i oko energetskog sektora, neka niko nema dilemu, od tih ljudi koji su upravljali ovim sistemima sada za godinu, dvije, tri ili pet, prije ili kasnije će se naći pred licem nadležnih državnih organa. Neko će snositi odgovornost za štetu koju je prouzrokovao ovom sistemu. Neka niko nema nikakvu dilemu da će se to desiti prije ili kasnije. Jer, odgovornost ako se postavlja za samo jednu grupu ljudi i ako se postavlja da su samo odgovorni oni koji su bili u vlasti Demokratske partije socijalista, nebitno jesu li bili naši funkcioneri ili su radili u tadašnjoj javnoj administraciji, neka se ne brinu i ovi koji su odlučivali ove prethodne dvije godine, prije ili kasnije da će nadležni državni organi preispitati rad tih ljudi. Neka ne misle da su abolirani od te vrste odgovornosti jer se ovdje odgovornost često postavlja kao ključni narativ ko je odgovoran. E, vidjećemo ko je i kako radio u energetskom sektoru i u sektoru obrazovanja i ukupno u institucijama Crne Gore, pa će se vidjeti šta je ko uradio u ovom prethodnom periodu. Ali, ovo što je urađeno finansijama Crne Gore za prethodne dvije godine je težak zločin. To šta će Crna Gora morati da preživi u narednom periodu bez političke stabilnosti je ozbiljan izazov koji je postavljen pred elite ovog društva. Ne govorim o Demokratskoj partiji socijalista. Ovdje nije bitno je li uradio Demokratski front ili uradila Demokratska partija socijalista. Jer, Crna Gora kao država mora da nastavi da funkcioniše kao razvojna destinacija, da se nadmećemo sa idejama da budemo najbolji u regionu, a ne da danas govorimo o tome da moramo da se zadužimo 350.000.000. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 19:23:30)

Zahvaljujem kolegi Živkoviću.

Ovim smo iscrpili listu diskutana.

Sada pitam predlagača da li želi završnu riječ? Ne želi.

Izvolite, ministre.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.09.22 19:23:47)

Ulazimo u osmi sat rasprave, daću svoj skromni doprinos racionalizaciji. Naravno, neću u završnoj riječi koja će biti veoma kratka komentarisati izlaganja poslanika niti stvarati potrebu ili prostor da neko komentariše moje izlaganje.

Da vas zamolim za završnu riječ, tri minuta. Nijesu to predizborne poruke, bilo ih je sijaset danas ovdje, malo sam se, bogu hvala, relaksirao od takvih stvari. Da se zahvalim svim poslanicima koji su uzeli učešće u raspravi i ovim drugim koji su pratili tok rasprave. Da negdje zaključim, ne ponavljajući se zbog čega je ovaj rebalans ovdje pred vama, da smo u jednoj ozbiljnoj situaciji, da pokušavamo da ne politizujemo ovu raspravu, da je štitimo od dnevne politike kako bismo poslali poruke prema građanima u Crnoj Gori i prema spoljašnjoj javnosti i našim partnerima, prije svega iz finansijske sfere, da čuvamo finansijsku i ekonomsku stabilnost uprkos političkoj nestabilnosti koje smo svi svjesni. To je tačno i tu se ne može ništa prigovoriti.

S druge strane, rekao sam da je pravi izazov kreirati budžet za narednu godinu, imajući u vidu složenu situaciju, geopolitičku, unutrašnju političku i svakakvu drugu. Mislim da je vrijeme da okrenemo potpuno priču da razgovaramo prije nego što Predlog zakona dođe ovdje u parlament pred poslanike u nivou Vlada - Skupština - Ministarstvo finansija, matični odbor, ostali odbori nadležni za pojedine oblasti, zdravstvo koje je bilo pominjano ovdje više puta, prosvjeta, Kolegijum Parlamenta da dođemo zajedno do prioriteta i na prihodnoj i rashodnoj strani kreiramo održiv budžet za narednu godinu.

Svodeći ovu raspravu, pokušao bih da malo ipak ublažim neke ocjene. Nijesmo mi pred kolapsom, nije sjajna finansijska situacija, bilo je i 2008. i 2009. godine problema, bilo je i tokom protekle decenije, kovid godine itd. Nijesu sve dubioze nastale ni prošle godine, neke su unazad dugo godina, neke se neće riješiti ovim rebalansom svakako pokušavamo samo da obezbijedimo nesmetano funkcionisanje vitalnih sistema ovog društva do kraja tekuće godine, i zdravstva, i prosvjete, i penzija, i svega onoga što su, prije svega, zakoni koje je donio ovaj dom. Trudimo se kao Vlada ovih dvadesetak nedjelja koliko smo tu da ne predložimo akta koja bi stvorila i generisala novu potrošnju osim da konfirmiramo ono što smo zatekli i to, čini mi se, radimo vrlo savjesno i odgovorno ipak čuvajući neke bilanse i držeći se nekih postulata.

Naravno, ako rebalans bude izglasan, očekujem podršku svih poslanika jer je to elementarni čin odgovornosti. Oni koji su govorili da nikad nijesu glasali budžet, ali su stvarali ovdje glasovima nove rashode na rashodnoj strani, negdje bi bilo dobro da se ta poruka pošalje i prema spoljnoj javnosti jer će nam i uslovi, eventualnog kreditnog zaduženja do 350 miliona, kako smo rekli, biti mnogo bolji ukoliko se ovdje prepozna stabilnost. Sačuvali smo i kreditne rejtinge uprkos nestabilnoj političkoj situaciji od dvije

renomirane kuće koje rejtinguju države, Moody's i Standars and Poor, što je dobra stvar vezana za eventualno zaduživanje.

Ne zaboravite, i time zaokružujem, da se u 2021. godinu krenulo s 812.915.595 evra, da budem precizan, da se to tako lagano trošilo, da se veći do depozita iz te godine potrošio tokom ipak mnogo laganije 2021. u odnosu na ovu godinu, a svakako laganije u odnosu na onu koja slijedi, da se u 2022. godini krenulo s 403.324.755 evra. Ono što mi ovdje tražimo, da se u ovom nizu 2021-2022. to je 2023. godina krene, volio bih ne sa 400 ili 800 nego i sa milijardu i dvjesta i više, ali da se krene s minimalnim 200.000.000 evra depozita kako bismo bili spremni za sve ono što su šokovi januara i februara ukoliko se ova situacija globalna nastavi kako je, na žalost, izgledno. Da pokušamo negdje da s minimalnim zaduživanjem do kraja godine na najbolji mogući način, vidjećemo, zaokružimo ovu godinu.

Za iduću godinu, ako govorimo o iznosu sredstava koja će nedostajati, a hronično nedostaju ta sredstva i ranijih godina i ako govorimo o uslovima na tržištu, moraćemo mnogo pažljivije i brižljivije da planiramo budžet i rashodnu i prihodnu stranu kako bismo dobili nešto što ipak ide ka uravnoteženju onoga što prihodujemo s onim što trošimo. Koliko ćemo u tome uspjeti zavisiće i od ovog rebalansa i od dešavanja u narednih tri mjeseca. Mislim da poruke koje šaljem ipak malo samo primjerimo i da ne izazivamo paniku. Nije vrijeme za paniku. Završavam kako sam i počeo prije sedam sati. Da se nekim slučajem desi da se rebalans ne usvoji, u što ne vjerujem da se može desiti jer je on verifikacija zatečenog stanja ovih dvadesetak nedjelja koje sam zatekao i ljudi iz Vlade, obezbijedićemo funkcionisanje vitalnih sistema i zarada i penzija i socijalnih davanja kako god i šta god to značilo jer je to čin elementarne ozbiljnosti i odgovornosti prema građanima i prema našem društvu i privredi. Pomozite da ovo zajednički uradimo i da spremimo ozbiljan budžet za narednu budžetsku godinu. Hvala vam.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 19:29:56)

Zahvaljujem ministru Damjanoviću.

S obzirom na to da smo imali objedinjenu raspravu, konstatujem da je pretres o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2022. godinu i Predlog odluke o izmjenama Odluke o zaduženju Crne Gore za 2022. godinu završen i izjasnićemo se naknadno.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda. To je **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu**. Ovlašćeni predstavnici Vlade su Aleksandar Damjanović, ministar finansija i Miloš Medenica, državni sekretar Ministarstva. Vlada je preporučila Skupštini da prilikom razmatranja Predloga zakona pozove se i Radoje Žugić, guverner Centralne banke, da učestvuje u radu Skupštine. Ispred Centralne banke sjednici prisustvuju Zorica Kalezić, viceguvernerka Centralne banke i Andrija Jovović, direktor Sektora za platni promet. Pozdravljam ih. Izvjestioci odbora su koleginja Jovanka Laličić, Zakonodavnog odbora i kolega Damir Šehović, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje? Izvolite, ministre Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.09.22 19:31:23)

/prekid/ Potrebu da se rasprava obavi kako bi bio ostavljen prostor za neke druge rasprave koje slijede narednih dana. Ovdje sam sa kolegama iz Centralne banke da dam uvodno obrazloženje i negdje kratak opis Predloga izmjena i dopuna Zakona o platnom prometu. Mi smo sa važećim zakonom startovali 2015. godine donoseći ga ranije kako bismo napravili jedan prostor za pripremu za startovanje tog zakona.

Međutim, tokom ovih nekoliko godina, dakle sedam godina od tada došlo je do radikalnih promjena u platnim sistemima i na nivou Evropske unije, na nivou država regiona. Crna Gora s ovim izmjenama i dopunama Zakona apsolutno usaglašava platni promet sa evropskim platnim prometom ili platnim prometom u zemljama Evropske unije i prilagođava se direktivi 2015 23236 o platnim uslugama na unutrašnjem tržištu. To znači u praksi da dobijamo moderan platni promet. To znači u praksi da će nam trebati godina dana da se pripremimo za primjenu ovog zakona. Dakle, primjena ovog zakona je odložena za godinu dana od dana usvajanja kako bi se donijela određena podzakonska akta i sistem se pripremio za funkcionisanje.

Ključna novina Predloga zakona jeste puna demonopolizacija platnog prometa. Da se našalim i kažem, neće banke biti presrećne zbog ovog zakona, ali to su neumitnosti i to ide kako ide. Jedan dio i cijena koje su bile relativno monopolisane nadam se da će sada biti niže kroz primjenu mogućnosti da se u platni promet uključe i neke druge institucije, a ne samo banke kao što je to sada slučaj. Naravno, stvaraju se uslovi i da se platni promet u regionu definišu na novim platformama koje su platforme Evropske unije kako bi se izbjegli svi oni problemi koji se godinama vuku, a koji stvaraju dodatne troškove privredi i

građanima, recimo u nepostojanju direktnog platnog prometa između Crne Gore i Srbije. Negdje se ide ka tome da Crna Gora koja je ipak najviše podmakla što se tiče pregovora sa Evropskom unijom, pogotovo u ovoj sferi negdje i treba da bude prva koja će kroz usvajanje ovog zakona, a nadam se i kroz njegovu primjenu nakon godine dana priprema biti prva država regiona koja je svoj platni sistem potpuno uskladila sa platnim sistemom Evropske unije i koja će u tom dijelu svakako imati određene pogodnosti i benefite. Ako bude kakvih pitanja tu su i kolege Centralne banke da odgovorimo na postavljena pitanja. Hvala.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 19:34:05)

Zahvaljujem ministru Damjanoviću.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Shvatila sam ne žele.

Predstavnik Centralne banke? Ne želite.

Prelazimo na uvodna izlaganja.

Dajem riječ kolegici Jovanki Laličić, u ime Kluba Demokratske partije socijalista, a da se pripremi kolegica Zdenka Popović koja je prijavljena u ime Demokrata - Demos. Izvolite, kolegice Laličić.

JOVANKA LALIČIĆ (28.09.22 19:34:44)

Uvažene kolege i kolegice, uvaženi građani i građanke, poštovani ministre, poštovani predstavnici Centralne banke,

Siguran i efikasan platni promet neophodan je za dobro funkcionisanje finansijskog sistema jedne države, a sloboda kretanja kapitala je jedna od četiri slobode, pored slobode prometa robe, slobode kretanja lica i slobode pružanja usluga.

Podsjećanja radi, Zakon o platnom prometu je donesen 2013, a počeo da se primjenjuje 2015. godine uz pratećih petnaest podzakonskih akata. Tadašnjim zakonom je u crnogorsko zakonodavstvo implementirana direktiva koja nosi oznaku PSD1 kojom su u Evropskoj uniji po prvi put uređene platne usluge i prvi put donijeta jedinstvena pravila za cijelo evropsko privredno područje. Prije donošenja ove direktive platne usluge su bile uređene isključivo nacionalnim zakonodavstvom tako da je pravni okvir za platne usluge bio različito uređen u okviru nacionalnih pravnih sistema. Međutim, ova direktiva je predstavljala tzv. obaveznu direktivu koju države članice nijesu mogle ograničavati ili uvesti odredbu drugačije od onih koje su utvrđene istom. Tada je bio naš zakon usaglašen sa tim međunarodnim standardima. Međutim, pitanje nesmetanog i sigurnog pružanja platnih usluga je nešto što nije ni statično već podložno brojnim izazovima i promjenama posebno u svjetlu tehnoloških inovacija, a rekla bih i čestih sajber napada. Tako da smo sada došli u poziciju da predložimo, odnosno da Vlada predloži Predlog zakona o izmjenama Zakona o platnom prometu kako bi se sve to usaglasilo. Za efikasan platni promet u Crnoj Gori, shodno Zakonu o Centralnoj banci Crne Gore odgovorna je Centralna banka Crne Gore. Ona je ovlašćena da uređuje, kontroliše i unapređuje funkcionisanje platnog prometa u Crnoj Gori. Kako je siguran, efikasan i efektivan platni promet važan segment finansijske stabilnosti, Centralna banka Crne Gore je posvećena njegovom stalnom unapređivanju i to kroz implementaciju međunarodnih standarda, principa i najboljih praksi funkcionisanja savremenih platnih sistema i platnog prometa uopšte.

Postavlja se pitanje koji je osnovni cilj Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu. To je svakako poboljšanje i dalji razvoj unutrašnjeg tržišta platnih usluga. Usvajanjem predloženog zakona postiže se i sljedeće - unapređenje regulatornog okvira iz oblasti platnog prometa, što će pozitivno uticati na pristupne pregovore za Poglavlje 4 - sloboda kretanja kapitala, uvode se dvije nove platne usluge koje se zasnivaju na internetskim i onlajn rješenjima, licenciranje novih pružaoca platnih usluga čime se podstiče efikasnije pružanje istih, kraće vrijeme obrade naloga za plaćanje, veći izbor alata za plaćanje i niži troškovi. Korisnicima se pruža širi izbor mogućnosti plaćanja i omogućava kraće vrijeme plaćanja i smanjenje naknada za pružanje platnih usluga. Ono što je posebno bitno, uvođenje dodatnih mjera i kontrolnih mehanizama za upravljanje i ublažavanje operativnih i sigurnosnih rizika povezanih s platnim uslugama koje pružaju pružaoci platnih usluga.

Dakle, zakonom je odložena primjena za godinu dana iz jasnog razloga, da ovaj zakon nije dovoljan, da zahtijeva donošenje puno podzakonskih akata. Mislím da tu posebnu obavezu ima Centralna banka. Zbog toga mislimo da ništa manja važnost nije u odnosu na donošenje zakona i donošenje svih podzakonskih akata kojim će se, prije svega, urediti sigurnosne mjere za operativne i sigurnosne rizike i za izvještavanje o incidentima. Iz svih navedenih razloga, ovaj zakon će podržati Klub poslanika DPS-a u Skupštini Crne Gore. Hvala vam na pažnji.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 19:39:20)

Zahvaljujem kolegici Laličić.

Imali smo prijavljenu kolegicu Popović iz Kluba Demokrata. Međutim, vidim da nije u sali, na Odboru je. Ukoliko se pojavi tokom rasprave daćemo riječ.

Sada dajem riječ kolegi Radulu Novoviću. U stvari mogu i ministru pošto je ovo bilo uvodno izlaganje, a nemamo više, ako smatrate da treba. Ministar smatra da nije potrebno da komentariše. Iz toga razloga dajem riječ kolegi Radulu Novoviću iz Demokratske partije socijalista i to je posljednji diskutant po ovoj tački prijavljenih ovdje kod mene ako neko se ne prodomisli.

Izvolite, kolega Novoviću.

RADULE NOVOVIĆ (28.09.22 19:40:15)

Uvažene građanke i građani, uvaženi ministre, predstavnici Centralne banke Crne Gore, Pa evo dozvolite mi da i ja iz svog ugla kažem nešto o predlogu zakona koji je pred nama.

Dakle, rekao bih da je već ministar u svom uvodnom izlaganju dao dvije ključne poruke koje se odnose na ovaj zakon, a prvi je demonopolizacija što je uvijek ovako dobar termin i za privredu i za građane kad se odnosi na bankarski sektor jer demonopolizacija je nešto što, da tako kažem, poboljšava kvalitet i života i rada. Druga važna poruka naročito u kontekstu ukupnih stremljenja naše države jeste da će nakon donošenja ovog zakona, odnosno nakon njegove primjene u praksi za godinu dana Crna Gora biti prva država u regionu koja je svoje zakonodavstvo iz oblasti platnog prometa uskladila sa zemljama članicama Evropske unije.

Pripremajući se za današnje izlaganje kao neko kome ovo nije osnovna struka bilo mi je zanimljivo pogledati informacije o prometu, odnosno u platnom sistemu Crne Gore na osnovu podataka Centralne banke i rekao bih ovako da su oni prilično impozantni. Pa, tako je u avgustu ove godine za 23 radna dana u platnom sistemu Centralne banke Crne Gore realizovano ukupno 1.180.000 naloga, a vrijednost realizovanog platnog prometa je iznosila 1,81 milijardu eura što je, rekao bih, za 23 dana respektabilan broj. Prosječni dnevni obim realizovanog platnog prometa je 51.000 naloga, a dnevna vrijednost platnog prometa iznosila je 78.000.000.

Ono što je interesantno za prošlu godinu jeste da je tokom cijele prošle godine realizovano 11.418.000 naloga, a vrijednost realizovanog platnog prometa u platnom sistemu Centralne banke Crne Gore iznosila je 15,5 milijardi eura što je, rekao bih, svakako respektabilan iznos. Razlozi za donošenje ovog zakona su višestruki, ali da pomenem samo neke. Platni promet se sastoji iz dva kompatibilna dijela platnih sistema i instrumenata plaćanja, a savremeno organizovani platni promet zasniva se i na korišćenju informaciono-komunikacionih tehnologija što je čini mi se jedan važan segment o čemu je govorila i kolegica Laličić. Mislim da je to nešto što u Crnoj Gori i te kako dobro funkcioniše.

Na kraju, rekao bih, da je u cilju usklađivanja sa naprijed navedenim sekundarnim izvorima prava Evropske unije Skupština Crne Gore još 2013. godine je donijela Zakon o platnom prometu, a navedeni Zakon o platnom prometu stvoreni su preduslovi za dalji razvoj platnog prometa u Crnoj Gori u skladu sa savremenim standardima platnog prometa u Evropskoj uniji koji će se, kao što sam rekao na početku, ovim izmjenama i dopunama dodatno unaprijediti, odnosno uskladiti sa legislativom u zemljama članicama Evropske unije. Hvala.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 19:43:44)

Zahvaljujem kolegi Novoviću.

U međuvremenu kolega Radulović se javlja za riječ povodom ove tačke dnevnog reda. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (28.09.22 19:43:58)

Hvala.

Bavio sam se sa ovim 10 ili 15 godina i pokretao neke inicijative i onda ne mogu da ne kažem dvije, tri konstatacije.

Ministre Damjanoviću, izuzetno cijenim Vašu aktivnost na ovome planu. Posebno kada je u pitanju region, platni promet je bio jedan od glavnih problema finansijskog komuniciranja sa okruženjem i prvim državama koje su bile uz našu granicu. Možete li vjerovati da je novac morao da ide u Frankfurt ka nekim

drugim destinacijama da bi se vratio kod prvog komšije? Koliko je to iznosilo kada su bili u pitanju monopoli?

Htio bih da rečem nešto što je postalo degutantno oko nekih projekata koji se nazivaju Otvoren Balkan, Zapadni Balkan, Berlinski proces i ostalo, Crna Gora, čak i cio region, je malo tržište ono zahtijeva punu saradnju na evropskim normama i direktivama i poglavljima bilo da je u pitanju razmjena robe, novca, investicija, putne infrastrukture i sve ostalo. Zato vam upućujem, ministre Damjanoviću, i Vladi koja kontaktira sa vladama u regionu da na ovakvim postulatima i na ovakvim poglavljima i ovakvim direktivama se uspostavi veliko jedno tržište Zapadnog Balkana gdje će ono biti za investicije mnogo primamljivo nego što je danas. Vrlo rado ću da glasam za ovo kao što bih glasao za mnoge druge inicijative oko Zapadnog Balkana. Sugerisao sam da nijedna putna infrastruktura, trenutnom premijeru i ministru za kapitalne investicije, ne može biti jeftinija, ne mogu se dobiti više novca iz Evropske unije ukoliko to zajednički ne urdimo sa susjedima. Znači, ukoliko auto-put, željeznička infrastruktura, brza saobraćajnica ne uradimo zajedno sa Hrvatima i Albancima nego uradimo zajedno sa Srbijom nećemo imati jeftiniju i održiviju investiciju.

Ministre, molim Vas, da ne samo ovo nego sve direktive koje će otvoriti Zapadni Balkan ka nečemu što znači povoljna destinacija za investicije, normalno uz političku stabilnost, i sve ostalo što će biti možda i neka perspektiva i mogućnost razvoja dok postanemo, nadam se što prije, članica Evropske unije. Hvala.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 19:47:38)

Zahvaljujem.

Ovim smo, povodom ove tačke dnevnog reda, listu diskutiranih iscrpili.

Pitam ministra da li želi minut završnu riječ?

Izvolite, ministre.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.09.22 19:47:51)

Dakle, jasno je da Crna Gora negdje sa ovim aktom i nakon godinu dana pripreme za njegovu primjenu usaglašava svoj platni sistem sa sistemima zemalja Evropske unije i negdje ipak pravi iskorak u odnosu i na ostale zemlje regiona. Međutim, takođe je jasno da mi imamo višedecenijski naslijeđeni problem, maltene od prekida platnog prometa i osamostaljenja Crne Gore, pogotovu sa Srbijom i od kad smo naravno evro kao valutu gdje nemamo direktan platni promet i gdje se stvaraju određeni troškovi i privredi i građanima. Jedna od intencija ovih razgovora i regionalnih inicijativa jeste da se pokuša riješiti taj dugogodišnji problem, gotovo 20 godina. Negdje smo napravili jednu vrstu posredovanja, ne posredovanja jer nikoga nijesmo tu mirili, ali svakako posredovanja između i Centralne banke Crne Gore i Narodne banke Srbije i Ministarstva finansija Srbije da pokušamo da damo sopstvene predloge da se ide u pravcu rješavanja i toga problema. Mrdnulo se sa mjesta, dugo se niko time nije ni bavio, sad se negdje bavimo. Ono čega ćemo da se čuvamo da iako odemo korak dalje mi sa ovim zakonom prema Evropskoj uniji u smislu usaglašavanja, a druge države još uvijek nijesu ili nemaju u izgledu da ovakav sličan akt usvoje naći ćemo načina da se u dogovoru sa ostalim državama, konkretno i sa Srbijom, riješi pitanje direktnog platnog prometa, odnosno troškova, neopravdanih, koji se prevaljuju na račun građana, odnosno privrede i Crne Gore i Srbije. Crna Gora, normalno, mnogo više u smislu onoga što plaća sprem svoje ekonomske snage. To je negdje i želja i građana i privrede, a negdje i naša obaveza da na tome radimo. Ovaj dio koji se tiče inicijativa regionalnih apsolutno podržavam, sve koje nas vode brže prema Evropskoj uniji i koje imaju podršku naših evropskih prijatelja i naših evroatlantskih prijatelja spremni smo da prihvatimo. Ovdje se negdje pokušava riješiti ovo pitanje.

Zakružujem, pomenuo je sad kolega tu cifre neke iz platnog prometa iz dnevnog itd. i nedjeljnog. To su ozbiljni novci čisto za razmišljanje svima nama da ovdje priču ne otvaramo jer je ovo ipak neka vrsta završne riječi. Možda nije prijatno za svačije uho i možda će neko sada reći nemoj sad o tome itd. ali jedan od mogućih izvora prihoda za ovu državu oporezivanje platnih transakcija, transakcija u platnom prometu. Na način da zaštitimo građane i privredu da institucije banke i ostali učesnici te troškove tog poreza ne prevale na građane na privredu. To je teška jednačina koja se ne rješava lako, ne može bez saradnje sa Centralnom bankom, neka to bude nama za naredni period za razmišljanje o dodatnom izvoru prihoda jer mislim da je taj sektor koji pliva u likvidnosti, a privreda grca u nelikvidnosti, ipak malo povlašćen i da tu postoji prostora za dodatne prihode ove države. Toliko i hvala.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 19:51:30)

Zahvaljujem ministru Damjanoviću.

Time smo iscrpili ove tačke čiji je predlagač bilo Ministarstvo finansija. Zahvaljujem ministre Damjanoviću na saradnji danas. Imali smo težak dan i dug. Konstatujem da je pretres završen, a da ćemo se naknadno izjasniti o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda, a to je **Predlog zakona o obradi podataka o putnicima u vazdušnom saobraćaju u cilju sprečavanja i otkrivanja krivičnih djela terorizma i drugih teških krivičnih djela.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su ministar unutrašnjih poslova Filip Adžić, pozdravljam ga ovom prilikom i njegovog saradnika Hermina Šabotića v.d. generalnog direktora Direktorata za normative poslove i razvoj policije.

Izvjestioci odbora su Suzana Pribilović, Zakonodavnog odbora i Miloš Nikolić, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopusko obrazloženje?

Izvolite, ministre.

FILIP ADŽIĆ (28.09.22 19:52:50)

Uvažena potpredsjednice, poštovane kolege, uvaženi građani,

Dakle, jedno od rijetkih vjerovatno pitanja oko kojeg se očekuje da ćemo postići jedan široki konsenzus i ovako zajednički usvojiti ovaj zakon koji se zaista tiče bezbjednosti svih građana u Crnoj Gori, ali i generalno bezbjednosti Evrope i svijeta. Ovo je jedna posebna prilika da se Crna Gora nastavi uvezivati sa ostalim partnerskim institucijama i zemljama širom svijeta. Ovim zakonom ispunjavamo ono što su direktive Evropske unije i zaista naše zakonodavstvo usklađujemo sa svim preporukama. Želio bih da iskoristim ovu priliku da se zahvalim Ambasadi Amerike koja je u značajnoj mjeri pomogla da opremimo naš sistem i da osposobimo sistem za implementaciju ovog zakona i primjenu ovog zakona.

Takođe, želio bih da se zahvalim i Ambasadi Velike Britanije koja je donirala dio opreme, opremila kancelarije i osposobila naše ljude da mogu da rukovode ovim sistemom i zaista spriječe da u Crnoj Gori dolaze i da se na našoj teritoriji kreću ljudi koji su optuženi ili su negdje prepoznati kao počinioci najtežih krivičnih djela i naravno krivičnih djela koji se tiču terorizma. Zbog toga očekujem od svih poslanika da će dati podršku ovom zakonu, da ćemo nastaviti da implementiramo sve ono što jesu direktive Evropske unije da ćemo užurbanim koracima nastaviti implementaciju svih preporuka i što prije stići do Evropske unije. Zahvaljujem i očekujem usvajanje zakona.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 19:54:45)

Zahvaljujem ministru Adžiću.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Ne.

Preći ćemo na listu diskutacija. Uvodno izlaganje u ime Kluba Demokrate, Demos ima kolega Vladimir Martinović.

Izvolite, kolega Martinoviću.

VLADIMIR MARTINOVIĆ (28.09.22 19:55:10)

Hvala, uvažena potpredsjedice Bošnjak.

Poštovani građani, uvažene kolege i kolegice, predstavnici izvršne vlasti,

Naravno da sve ono što je u cilju suzbijanja kriminala i korupcije u Crnoj Gori imaće punu podršku poslaničkog Kluba Demokratske Crne Gore. Tako i ovaj predlog zakona će imati podršku bez obzira na to sa koje strane dolazi jer mi u Demokratskoj Crnoj Gori zaista smatramo da je i ovo vrijeme iza nas nužno pokazalo koliko je recimo važna saradnja Crne Gore sa evropskim institucijama, konkretno sa Europolom koji nam je pomogao da se razobliče mnoga lica koja su svih ovih godina bila u sistemu ove države plaćali ih građani, a oni iznutra se bavili kriminalom uz to uredno i primali zarade. Moram da izrazim žaljenje evo da sada nigdje nikom prstom ne uperim na odgovornost što je izvršnoj vlasti ne znam da li avionom, da li putničim vozilom, da li pješke izmakao jedan od najvećih kriminalaca u Crnoj Gori gospodin Ljubo Milović, tim prije što je on i policijski službenik. Zaista smatram da je to jedan veliki nedopustiv propust i žalim što to lice koje je i predmet Europol i Sky aplikacija nije privedeno pred licem pravde već prema svim

informacijama, nezvaničnim i zvaničnim, ne zna se gdje je on i najvjerojatije da je on ovoj izvršnoj vlasti izmakao.

Takođe, kada govorimo o suzbijanju kriminala u Crnoj Gori moram da istaknem da ni lokalne samouprave nijesu imune na korupciju i na kriminal. Zbog toga su i ovi predstojeći lokalni izbori zaista važni da građani Crne Gore žele, i uvjeren sam da žele, da još jednom pokažu i dokažu da ne žele da imaju onu vlast kakvu su imali 30 godina, da ne žele da imaju one funkcionere u državnoj upravi koji su bili predmet Europolu i Sky aplikacija. Uvjeren sam da građani Crne Gore većinski žele da 23. oktobra brane, potpredsjednice Bošnjak, da većinski građani Crne Gore žele da brane tekovine 30. avgusta. Zaista pozivam sve građane u Crnoj Gori, pozivam ih da bez obzira na sva politička previranja koja su se dešavala u prethodnom periodu dobro na ovim izborima koji slijede prije svega procijene kome će dati svoj glas. To pod broj jedan, da svoj glas daju uvijek onima koji ih nikada neće iznevjeriti i prekomponovati njihovu izbornu volju. Pod broj dva, molim građane Crne Gore u svim opštinama gdje se održavaju lokalni izbori, da nam se ne bi desila korupcija i kriminal koji smo imali punih 30 godina bez obzira što možda ima neki političkih subjekata koji su eventualno imali problema i prilikom sklapanja izbornih listi ili su eventualno nezadovoljni nekim odborničkim kandidatima da izađu na ove lokalne izbore i da glasaju u svakoj opštini protiv promjene, odnosno za promjenu onih vlasti koje su sve samo ne tekovina 30. avgusta. Znam da građani Crne Gore vjerovatno imaju dosta razloga i da se ljute na nas koji se bavimo politikom, ali uvijek smatram da odgovornost treba adresirati tamo gdje je mjesto. Ne bih volio i ne želim da sve ovo što se dešavalo u prethodnom periodu dovede bilo kog građanina u bilo kojoj opštini gdje imamo partije na vlasti koje su 30 godina vodile ovu državu da ih to motiviše da ostanu kući jer su iz nekog razloga ljuti.

Mislím da treba da obezbijedite prenos.

PREDSJEDAVALJUĆA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 20:00:39)

Kolega, izvinjavam se nijesam htjela da vas prekidam iz razloga što trenutno nemamo prenosa, ne znam šta se desilo. Pa, da vidim da li vama to smeta ili ćete da nastavite. Naravno iz tog razloga sam da ne biste kasnije saznali da niste bili u prenosu. Onda ćemo napraviti pauzu i molim ljude iz tehnike da vide o čemu se radi. Izvinjavam se.

/Pauza/

PREDSJEDAVALJUĆA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 20:13:41)

Kolege poslanici, nastavljamo poslije pauze, uz izvinjenje kolegi Martinoviću što je maltene u pola njegovog izlaganja nije bilo prenosa, tako da ja Vama dajem riječ da zaokružite Vaše izlaganje koliko smatrate da treba jer je to korektno i onda da nastavimo sljedećim diskutantom. Izvolite.

VLADIMIR MARTINOVIĆ (28.09.22 20:14:11)

Hvala, kolegínice Bošnjak, od Vas nijesam očekivao ništa drugo osim da budete korektni i principijalni i hvala Vam što ste mi dozvolili da nastavim. Evo trudiću se da svedem ovo svoje izlaganje upravo na način kako sam i započeo da borba protiv organizovanog kriminala i korupcije nema alternativu niti na državnom niti na lokalnom nivou. Zbog toga sam zamolio i pozvao sve građane Crne Gore gdje se održavaju predstojeći lokalni izbori, a na tekovinama su 30. avgusta gdje smo mukotrpo izvojevali pobjedu gdje smo obećali građanima da ćemo se boriti protiv organizovanog kriminala i korupcije da ćemo ga iskorijeniti. Da bez obzira na sve ono što sam i sam maloprije kazao ljutnje koje mogu da nose ili na sastav neke liste ili nekog odborničkog kandidata personalno da ih to ne demotiviše da ostanu kućama jer samim tim ostankom bi pomogli upravo onima koji se nijesu odgovorno ponašali svih ovih godina.

Tačno je, i to sa ovog mjesta ponavljam, da je vrlo važno da se u svakom gradu izanalizira svaka izborna lista da glas ne bi otišao u pogrešne ruke jer glas uvijek treba da ide onima koji će se držati svoje riječi onih koji zaista neće iznevjeriti i neće prodati sopstvene birače. Zaista vjerujem da će u Crnoj Gori u narednom periodu i nakon 23. oktobra biti svima jasno da sve ono što je bilo do 30. avgusta, a bez obzira na ono što se dešavalo iako tu nema odgovornosti Demokratske Crne Gore da će sve ono što se dešavalo do tada, govorim o organizovanom kriminalu, korupciji obespravljanju građana i na lokalnom i na državnom nivou, da će se poslati jaka i snažna poruka da su građani čvrsto na braniku tekovina 30. avgusta i da će tačno znati da cijene koliko su ovi izbori 23. oktobra važni. Zbog toga je poziv svim građanima u Crnoj Gori da idemo zajedno da se borimo protiv onoga što ovu državu čini kao cjelokupno

društvo nesrećnom već da idemo zajedno sa svim ljudima u Crnoj Gori koji joj žele dobro da se borimo za ono što su njeni strateški interesi.

Zaista moram, koleginice Bošnjak, da napomenem da evo maloprije na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet kada sam bez bilo kakvih političkih obrazloženja bilo kakvog targetiranja odgovornosti bilo koje lokalne vlasti predložio dva amandmana koji se tiču recimo opštine Kolašin. Jedan amandman koji je predlagač rebalansa na moje zadovoljstvo prihvatio jeste da se obezbijede sredstva za rekonstrukciju Ulice Boška Rašovića u vrijednosti od 350.000 eura, a drugi moj amandman koji se tiče organizacije MOSI igara je preformulisan u zaključak da sva ona sredstva koja budu, odnosno svi oni radovi koji do kraja ove godine budu izvedeni biće plaćeni. Zaista smatram da na taj način svi zajedno u Crnoj Gori trebamo da se ponašamo odgovorno, pošteno, transparentno.

Zato idemo ljudi da se borimo protiv organizovanog kriminala i korupcije, idemo da se borimo za vaša prava, idemo da još jednom pokažemo da možemo pobijediti i organizovani kriminal i crne kapuljače, da možemo pobijediti one koji su srušili tekovine 30. avgusta, idemo za prosperitet svakog građanina u Crnoj Gori. Idemo za promjenu svih onih neodgovornih vlasti na lokalnom nivou, idemo za evropsku Crnu Goru kako bismo zajedno mogli da izgradimo bolju kuću svih nas.

Zbog toga još jednom moja molba i moj poziv da niko ne ostane kod kuće 23. oktobra nego da svi na izborima na biračkim mjestima demokratskim putem potvrdimo ono za što smo se borili 30. avgusta. Siguran sam da će građani Crne Gore znati da cijene kome ovog puta treba dati glas jer nikada više neće biti isto u Crnoj Gori za koga se glasalo već i te kako se dobro mora promisliti da bi glas otišao u sigurne ruke i da bi se oni ljudi koji se kandiduju zaista odgovorno ponašali i prema lokalnim samoupravama, svojim građanima i kako rekoh malo prije i na lokalnom i na državnom nivou. Vjerujem da ćemo u tome uspjeti i vjerujem da ćemo pobijediti 23. oktobra. Zaista smatram da ove pobjede će biti putokaz i smjernica mnogima kuda naša država treba da ide u narednom periodu, a ponavljam put ka Evropskoj uniji nema alternativu. Zahvaljujem, potpredsjednice Bošnjak.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 20:20:22)

Zahvaljujem kolegi Martinoviću.

Sada ovim smo iscrpili uvodna izlaganja.

Da li ministar Adžić želi riječ? Imate pravo na komentar ako smatrate da treba.

Izvolite.

FILIP ADŽIĆ (28.09.22 20:20:43)

Vrlo kratko.

Izlaganje kolege Martinovića sam više shvatio kao političku priču i negdje uvod u izbore koji ubrzo slijede. Danas se ne bih obraćao sa aspekta političara već isključivo sa pozicije ministra unutrašnjih poslova svih građana Crne Gore. Zbog toga ne bih i na neke negativne komentare, doduše nije ih bilo mnogo, ali ne bih se obazirao na te ocjene, više bih negdje vrednovao u ovom momentu ono što jesu relevantne ocjene naših međunarodnih partnera, prije svega, Evropske komisije koja zaista u velikoj mjeri cijeni što će i u ovom izvještaju pokazati sve ono što smo uradili na planu borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije. Takođe, ukazao bih i na podršku koju dobijamo i od strane naših partnera iz SAD-a koji nam pružaju izuzetnu podršku u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije sve one donacije koje smo u prethodnom periodu dobili sa njihove strane pokazuju da smo značajni partneri, pokazuju da nam vjeruju. Takođe i saradnja i sa Europolom, Interpolom i drugim službama partnerskim pokazuje da Crna Gora je napravila veliki iskorak kada je sektor bezbjednosti u pitanju. Da smo stvorili sistem koji može na najbolji mogući način da odgovori svim izazovima borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije uz usvajanje još par zakona koje vjerujem da ćemo jednoglasno usvojiti upravo kao ovaj danas što očekujem da ćemo usvojiti. Mislim da ćemo biti potpuno spremni da Crnu Goru napravimo prije svega bezbjednom destinacijom, a onda i destinacijom koja ima nultu toleranciju na korupciju. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 20:22:24)

Zahvaljujem ministru.

Dajem sada riječ kolegi Draganu Ivanoviću.

Izvolite, kolega Ivanoviću.

DRAGAN IVANOVIĆ (28.09.22 20:22:49)

Pokušaću da budem kratak i konkretan, da pozdravim Skupštinu i naše goste, ministra sa svojim saradnikom,

Potpuno sam neko ko podržava ovakvu ideju i čini mi se da je ovo nešto što je bilo nama potrebno, a posebno ako postoji direktiva Evropske unije još od 2016. godine. Jedan ovakav zakon nam treba radi čuvanja tih podataka, a vidite o kome se radi, licima koja su spremna za terorizam ili izvršiocima krivičnih djela đe je zapriječena kazna od tri i više godina.

Terorizam koji se dešava u vazдушnom saobraćaju je sve više prisutan i ta preventiva i sve to što bi trebalo da se uradi u zaštiti putnika je sigurno uzelo maha i Crna Gora bi sa ovakvim jednim zakonom i potpisivanjem, zapravo podrškom jednog ovakvog zakona pokazala da je zemlja koja i te kako korača prema Evropskoj uniji i da je spremna da ispoštuje sve direktive koje dolaze, a posebno ove koje su od interesa da bi se zaštitili građani koji učestvuju u vazдушnom saobraćaju. Ovdje se kaže, u ovom predlogu, da se odnosi na putnike koji su u vazдушnom saobraćaju gdje je polazište iz Crne Gore ili ako dolaze na naše aerodrome u Crnoj Gori ili ako su na proputovanju kroz Crnu Goru. Ti svi podaci koji se trebaju uzeti, a odnose se za ove koji su prepoznati kao teroristi i odgovaraju za krivična djela iz člana 147,48,49 i ovi koji su evidentirani kao izvršioci teških krivičnih djela su inače interesantne osobe ili lica za kojima se traga. Sve više je takvih. Kolega Martinović je pomenuo neke koji su napustili Crnu Goru, ali je pitanje kako i na koji način, najvjerovatnije nijesu vazдушnim saobraćajem, ali uglavnom samo hoću da kažem ima i takvih. Meni se čini da čuvanje tih podataka i ko treba da kontroliše i da to radi, normalno, Uprava policije ili lica u upravi policije službenici koji su zaduženi za to i ti podaci se trebaju, u svakom slučaju, em čuvati em biti dostupni drugim službama radi evidentiranja jer sve više je tih koji koriste vazduhoplove i posjećuju određene destinacije radi izvršenja terorističkih napada.

Evropa, svijet su i te kako zabrinuti oko svega toga i sve je to prisutnije i izmjena podataka korišćenja i razmjena tih podataka preko Europolu itd. je od posebnog značaja radi svih drugih službi. Saradnja službi kada su u pitanju izvršioci ovih krivičnih djela je veoma potrebna, veoma korisna i u svakom slučaju je od koristi kako za našu službu tako i za sve službe u regionu, normalno, Evropi i svijetu.

Prema tome, ako mi danas, ovdje u Skupštini, izglasamo ovaj zakon zapravo nećemo glasati danas, ali hoćemo sutra, takav je barem plan rada bilo bi dobro da to uradimo svi i da pokažemo spremnost Crne Gore da u potpunosti podržava jedan ovakav zakon, a posebno ako je to direktiva Evropske unije. Ne bih dužio, mislim da nema potrebe, jer je sve jasno sada o nekim detaljima. Prema tome, samo insistiram i molim da budemo tu posve efikasni i pokažemo da smo spremni i da cijenimo to što Evropa nas čeka, a na nama je da ispunimo sve ono što ona tražio od nas. Hvala.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 20:27:38)

Zahvaljujem kolegi Ivanoviću.

Ovim smo iscrpili listu diskutantata po ovoj tački dnevnog reda.

Ministar ako želi može imati završnu riječ. Shvatila sam da ne želi.

Ministre, zahvaljujem.

Ovim je završen pretres po ovoj tački dnevnog reda, izjasnićemo se naknadno.

Prelazimo na sljedeću i posljednju tačku dnevnog reda, a to je **Predlog zakona o potvrđivanju Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu između Evropske komisije i Crne Gore koju predstavlja Vlada Crne Gore o modelima sprovođenja finansijske podrške Evropske unije Crnoj Gori u okviru Instrumenata za prepristupni podršku ili IPA III.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su: Jovana Marović, potpredsjednica Vlade za spoljnu politiku, evropske integracije i regionalnu saradnju i ministarka evropskih poslova i Aleksandar Mašković, državni sekretar Ministarstva. Vidim da ministarka nije tu, pretpostavljam iz opravdanih razloga, ali tu je sa nama Aleksandar Mašković, državnim sekretar. Ovim putem ga pozdravljam.

Izvjestioci odbora su Draginja Vuksanović Stanković, Zakonodavnog odbora i Tamara Vujović, Odbora za međunarodne odnose i iseljenike.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje?

Izvolite, kolega Maškoviću.

ALEKSANDAR MAŠKOVIĆ (28.09.22 20:29:13)

Hvala, uvažena potpredsjednice.

Uvažene poslanice i poslanici,

Uz izvinjenje zbog odsustva ministarke koja je službeno van zemlje usljed posljednje runde konsultacija posvećenih naravno Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za 2022. godinu.

Dakle, pred vama je okvirni sporazum koji je tipski dokument, koji je negdje isti za sve zemlje korisnice IPA sredstava, koji pokriva sedmogodišnju perspektivu 2021. do 2027. godine.

Ovim sporazumom se definišu pravila za korišćenja fondova koji su dostupni iz ove finansijske perspektive i svakako se fondovi koriste u skladu sa pravilima koja važe i za države članice Evropske unije. Potvrđivanjem sporazuma od strane Skupštine Crne Gore, steći će se formalno-pravni uslovi da Crna Gora počne da koristi ovu finansijsku perspektivu. Negdje bih se možda kratko osvrnuo samo na glavne novine koje donosi ovaj okvirni sporazum, a to je da se u odnosu na praksu iz IPA I i IPA II glavna novina je da će državama korisnicima ove finansijske perspektive biti dostupan, biće jedinstven budžet, zajednički budžet za sve države korisnice, umjesto ranije prakse da za svaku državu bude poseban budžet. Na ovaj način Evropska komisija je negdje htjela takođe da ne samo podstakne države da mnogo bolje planiraju odnosno da mnogo bolje pripremaju projekte i realizuju ih već jednostavno da iskoristi mehanizam nagrade onim državama koje budu sposobnije da povlače više sredstava.

Na raspolaganju će u ovoj finansijskoj perspektivi biti 14,162 milijarde eura, negdje možda ono što jesu glavni kriterijumi koji će služiti za ocjenu projekata jesu strateški značaj i takođe zrelost predloženih projekata, što znači da će Crna Gora biti zaista na izazovu da mnogo bolje pristupa samim projektnim predlozima i takođe na jačanju kapaciteta koji će biti kako vezano za pripremu projekata, tako takođe za njihovu implementaciju. Novi instrument će poseban fokus staviti na vladavinu prava, jačanje demokratskih institucija, ali takođe i na jačanje ekonomije i konkurentnosti države i umjesto negdje da kažem manjeg upravljanja iz Unije ovog puta će biti mnogo veće upravljanje iz Unije, jer se programiranje zasniva na tematskim oblastima, a ne na okvirima koje imaju zemlje korisnice.

Oblasti koje će IPA III podržavati su vladavina prava temeljna prava i demokratija u iznosu od 2,09 milijardi, dobro upravljanje usklađivanje sa pravnom tekovinom strateško komuniciranje, dobrosusjedski odnosi u iznosu od 2,3 milijarde, zelena agenda i održivo povezivanje 5,9, konkurentnost na inkluzivni rast 3,08 i teritorijalna i prekogranična saradnja u iznosu od nešto manje od pola milijarde eura.

U odnosu na sisteme upravljanja i kontrole ovim okvirnim sporazumom predviđeno je da se upravljačko tijelo uspostavlja u Kancelariji nacionalnog IPA koordinatora, naravno uz mogućnost izuzetka za akcije čija je svrha jednostavna priprema IPA III za apsorpciju evropskih strukturnih i investicionih fondova. Takođe, negdje bih istakao da je cilj da se sa sistema Ex-ante pređe na Ex-post kontrolu sredstava kako bi se jednostavno jačali kapaciteti država članica da na regularan način, odnosno u skladu sa pravilima koje je propisala Evropska unija koriste evropske fondove.

Za početak bi to bilo to, svakako pošto znam da će biti prilike da kroz diskusije pružim dodatne odgovore, stojim na raspolaganju.

Hvala.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 20:33:53)

Zahvaljujem predstavniku predlagača.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Ne žele.

Prelazimo na uvodna izlaganja.

Što se tiče uvodnih izlaganja po ovoj tački dnevnog reda u ime DPS-a se javio kolega Andrija Nikolić i u ime Kluba Demokrata, Demos Tamara Vujović i u ime Kluba Demokratski front, Pokret za promjene Branko Radulović i nakon toga koleginica Daliborka Pejović.

Da li da se rotirate pošto koleginica Pejović već duže vremena moli radi nekih obaveza koje ima da li bismo njoj prvo dali riječ?

Izvolite, koleginice ako se slažete izvinite kolega.

Izvolite, koleginice Pejović.

DALIBORKA PEJOVIĆ (28.09.22 20:34:51)

Hvala, lijepa.

Izvinjavam se svima uz zahvalnost što ste mi dali priliku da vam se prva obratim, ali prosto zakazana je jedna emisija u 21.00 h i zaista bi bilo neprofesionalno da ne pođem tamo s obzirom da sam obećala uredništvu i novinarki. Zaista hvala još jednom za ovu priliku.

Upravo je to razlog zbog čega nemam namjeru da budem kritično u onoj mjeri kako sam planirala kada je ova tema u pitanju jer bih, naravno, time izazvala pretpostavljam odgovor koji ne bih mogla da odslušam i bilo bi nekorektno s moje strane, da na taj način počnem svoju diskusiju. Nevezano za vas koji ste predlagatelj i za aktuelnu ministarku, ja prosto moram da sa nekoliko samo osvrtu konstatujem, da mi treba ozbiljno da se zabrinemo kada su evropske integracije u pitanju. Upravo priča oko IPA je jedan od pokazatelja. Čini mi se da ovo što sada novi investicioni okvir za IPA bojim se da će još više i dodatno uvjeriti u saznanju i odnosu na činjenicu da mi apsolutno nemamo spreman sistem da se uhvatimo u koštac sa onim što je narednih sedam godina aktivnoga rada, da povučemo sva moguća sredstva koja nam se nude i to me ozbiljno brine. To je jedna dimenzija problema o kojoj treba da vodimo računa.

Druga je što već postoji jedna loša praksa u trošenju sredstava Evropske unije, ne kroz neuspješnost samo nego i zbog činjenice da je u nekim zemljama bilo ozbiljnih problema sa korektnim trošenjem sredstava. Zato su pooštreni kriterijumi i tamo će te vidjeti da je pooštren i sistem revizije i sistem unutrašnje kontrole, interne, eksterne evaluacije prisustva javnosti, što je jako važno i što vrlo često je znalo da izostane. Ono što je jako važno da će biti bitno prisustvo antikoruptivnih elemenata jer će jedna od organizacija, a to je Kancelarija za istraživanje prevara Evropske komisije (OLAF) biti stalno prisutna, kao jedna vrsta moritoringa postupka koji treba da proistekne i koji treba da se zasniva na principima trošenja sredstava.

Ako sam dobro pogledala statistiku što se tiče domaćih, internih odnosno eksternih procedura nemamo se baš previše razloga pohvaliti u dosadašnjem sedmogodišnjem periodu. Istina, ogromna je razlika u odnosu na ono što su ugovoreni odnosi i ugovorene usluge u odnosu na ono što je isplaćeno i tu imamo neke razlike koje mogu da zabrinu, ali se ja iskreno nadam da će sve ugovorene usluge koje su planirane biti isplaćene ili direktno sredstvima Evropske unije ili kontribucijom domaćih budžetskih institucija.

Na kraju, pošto kažem da žurim, zaista ovdje moram da iskažem ozbiljnu zabrinutost zbog kadrovskog diskontinuiteta koji uporno demonstriramo svake godine i od vlade do vlade, to je više neoprostivo. Mi se jedva borimo da napravimo kadrovska rješenja koja posebno, ne na centralnom nego mnogo više na lokalnom nivou, treba da nam daju znanje, iskustvo i mogućnosti da se što prije dođe do ovih sredstava jer nas ona više neće čekati, ko prvi dođe biće njegova, ko bude čekao nikad ih neće uzeti i nikad ih neće iskoristiti.

Tako da molim zaista za punu pažnju ovo se ne obraćam ni aktuelnom sastavu Vlade niti nekom budućem, ovo je narednih sedam godina gdje ćemo svi dijeliti sudbinu svačijega neuspjeha. Počev od nas poslanika, ministara i svih službenika koji na ovim projektima u Crnoj Gori rade.

Još jednom hvala i naravno izvinjenje.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 20:38:10)

Zahvaljujem kolegici Pejović, drago mi je što ste uspjeli ipak da danas diskutujete. Sada dajem riječ kolegici Tamari Vujović, u ime Kluba Demokrate, Demos. Izvolite kolegice Vujović.

TAMARA VUJOVIĆ (28.09.22 20:38:25)

Hvala predsjedavajuća.

Pred nama je Predlog zakona o potvrđivanju Okvirnog sporazuma o partnerstvu između Evropske komisije i Crne Gore, a uglavnom radi se o modelima i načinu na koji će se sprovesti finansijska pomoć u okviru veoma izdašnog da kažemo IPA III projekta i programa, koji obuhvata vremenski okvir 2020-2027. godine.

Ono što je rekao uvaženi državni sekretar na početku to je da IPA III donosi značajne novine. Jedna od novina je da više neće biti alocirana sredstva i dodijeljena po državama i napomenuću da je Crna Gora u prethodnom IPA okviru apsorbovala 270.000.000 eura iz ovih pretpripravnih fondova. Možemo da govorimo da li je to mnogo ili malo, da li se moglo učiniti više, ali to je nešto što stoji, a za sljedeći IPA III okvir postoje 14,5 milijardi eura koja su opredijeljena za države Zapadnog Balkana i za Tursku.

Šta je tu važno, važno je kao što smo čuli da će se projekti potvrđivati oni koji odgovaraju prioritetima koje je dala IPA, to su pet strateških grana i prioriteta i oni projekti koji su zreli. Od spremnosti države da uredi projekte da napravi projekte koji su zreli i spremni za implementaciju zavisiće od toga koliko ćemo povući sredstava. Šta to znači, da neka zemlja koja ima da kažemo tu institucionalnu memoriju što smo čuli da se kod nas stalno mijenja ta struktura koja je u Nacionalnom koordinacionom tijelu koje se tiče projekata. Mi nemamo tu velike kapacitete zbog veličine naše države, zbog ograničenosti ljudskih

resursa i čestoga mijenjanja, veoma je izazovno nama uhvatiti se u koštac sa ovim strateškim okvirom, gdje su rekli da će se naročito nagrađivati odnosno potvrđivati zreli projekti.

Još nešto što je možda moje pitanje upućeno ka sekretaru Maškoviću, gdje se kaže da je u ovome IPA III okviru nije sam opromijenjeno to da nije na države nego da je na ukupan okvir i da će biti znatno pojačana kontrola nad sprovođenjem ovih projekata. Takođe, rečeno je usvojeno je implementirana je u IPA III nova metodologija, uzima se u obzir i odluke Evropskog parlamenta i Izvještaj Evropske komisije. Pa ja sada postavljam pitanje - da li će se Izvještaj Evropske komisije i ovaj evidentni zastoj u pregovorima koji trpi Crna Gora odraziti eventualno i na obim ove pomoći i na način na koji se gleda na projekte koji dolaze iz Crne Gore? Ovdje stoji jedna rečenica koja kaže - *projekti će se dodjeljivati onim državama koji dokažu da su spremni da izvrše veće reforme u smislu da rade jedne opsežnije reforme u svom sistemu*. Kako ćemo se mi snaći na toj top listi kad mi reforme u sistemu nijesmo izveli ni one koje nas ne bi puno koštale, a to su recimo imenovanje u pravosuđe, zaključivanje 23 i 24, što je bila neka naša primarna obaveza kako ćemo tek to da radimo kada se tiče velikih infrastrukturnih složenih projekata koji su konkretni i tako dalje.

Podsjetiću takođe da smo rekli odnosno ne obraćajući se direktno vama, ali kao jedan od razloga za formiranje manjinske Vlade prema riječima ljudi koji su je sastavili bilo je da se to radi upravo zbog projekata ubrazanja projekta, odnosno procesa evropske integracije. Međutim, od toga što su bile samo da tako kažem jedne deklarativne izjave, ono što se radilo pokazuje da to i nije bio da tako kažem apsolutni prioritet. Čime to dokazujem? Znali smo da smo imali jedan da tako kažem otvoren prozor za jedan brži ulazak ili brže pristupanje Evropskoj uniji i početkom rata u Ukrajini i tom potrebom Evropske unije da pokaže da je proces proširenje još uvijek živ, tako da su nam poslali bili jedni neočekivano dobri signali, ali pod uslovima da zapravo prvo završimo ono što su naše obaveze, a što podrazumijeva i nova metodologija, da završimo obaveze iz poglavlja 23 i 24.

Uglavnom to se radi o pravosuđu, radi se o borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije i radi se o ovome o čemu zaostajemo, a to su imenovanja u pravosuđu. Onda upravo članica jedne političke partije koja formira manjinsku Vladu nije glasala ni za jednog kandidata od 18 kandidata za članove Ustavnog suda, time onemogućivši da tako kažemo do 30.07. da uđemo kroz taj prozor nenadano otvoreni. Što se tiče Sudskog savjeta, odbio se svaki dijalog između političkih partija i jednim ujedinjenim glasom govorili su upravo oni i iste kandidate predlagali koji su konstituenti manjinske Vlade. Jedno su riječi, a sasvim drugo su djela. Mi ni u tom pregovaračkom postupku nijesmo postupili onako kao što smo se dogovorili.

Naravno, sasvim je jasno da je taj proces u neku ruku već dugo pod klauzulom balansa i ostaje nam ovaj proces kome se svi, kad kažemo prosječnom građaninu Evropska unija imamo preko 80% želje naših građana da budu članovi Evropske unije moje lično mišljenje je da tu građani prvenstveno misle na evropske fondove, finansijsku pomoć i neku sigurnost koja proizilazi iz članstva, a na drugom mjestu ono što je zajednica vrijednosti Evropske unije. Zbog čega je to tako? Zato što projekti koji su, da tako kažem bili predlagani možda nijesu bili najbolje iskomunicirani u svakom slučaju nijesu išli što bliže građaninu, lokalnoj samoupravi, lokalni projekti da on osjeti zaista taj boljitak u svom svakodnevnom životu i u tom smislu trebalo bi razmišljati ko su glavni partneri kada govorimo o implementaciji IPA projekata, ko su glavni partneri i odakle treba da dođu te početne inicijative koje projekte treba da programiramo, treba da predložimo. Mislim da tu treba da budu upravo projekti koji dolaze kao plod inicijative građana, odnosno njima najbližim, a to su lokalne samouprave. Zaista ovo mislim i smatram da bi tu trebalo izvršiti jednu decentralizaciju, jer smo vidjeli da neke opštine odlično rade taj posao, odlično pripremaju projekte, a druge opštine ne, tako da smatram da bi tako građani kada bi bili, ne kažem direktni učesnici ali preko njihovih predstavnika i tako dalje NVO ili nekih susreta u lokalnim samoupravama delegirali projekte koji su njima, da tako kažemo, najbliži i samim time odatle bi se počelo i ja zaista vjerujem da bi ovaj EU entuzijazam još više rastao. To je neki predlog, pogotovo kada se tiče onoga što dolazi iz lokalnih zajednica.

Ono što ste vi kazali da će biti predmet ocjenjivanja to je koliko projekti, odnosno akcije sad se kaže imaju usaglašen taj strateški fokus, odnosno koliko više ovih strateških ciljeva ujedinjenjuju, uglavnom to će biti složeni projekti, infrastrukturni koji povezuju države koji su značajni sa aspekta i na primjer regionalnog razvoja, ali da imaju i tu zelenu komponentu i komponentu na primjer konkurentnosti. Veoma, veoma će biti teško na ovom izazovnom tržištu Zapadnog Balkana i Turske kandidovati i napraviti dobar projekat i da se ocijeni zasnovano za učinu.

Da ne bude sve tako crno, mislim u svakom slučaju možemo da primijetimo od kada se instrument pred pristupne pomoći se koristi da su određene značajna sredstva apsorbovana i zaista da građani u određenim domenima imaju utisak da ti evropski projekti su popravili njihov kvalitet života. Ovdje bih svakako navela zaštitu potrošača, bezbjedne proizvode na našem tržištu. Mislim da smo više osviješćeni po pitanju životne sredine i zaista pohvaljujem što studenti u okviru projekata iz Evropske unije mogu slobodno da se kreću i da se usavršavaju na svim evropskim univerziteti. Tu je svakako regionalni razvoj i jedna sitnica, ali ne toliko beznačajna, a to je roming. Imalo je tu elemenata koji pokazuju da nešto se ipak uradilo, nešto što je osjetno, međutim opet ćemo se vratiti ništa nam to puno ne vrijedi bez vladavine prava, zato što se vraćamo na početak gdje smo rekli da će se tako ocjenjivati nekakav ukupan naš napredak.

Najvažnije reforme su oblasti vladavine prava jer su one temelj demokratskog društva i baza i za privlačenje sigurnih investicija i tako dalje. Opet se vraćamo na taj početak. Da je potrebna nama kontrola i da nijesmo tako dobro radili govori podatak da će biti veće kontrole i govorim o otvaranju kancelarije i zbirka slučajeva nepravilnosti i prevare prepoznatih u praksi. Znači, ne kažem da je to specifičnost odlika naše države, ali lažne deklaracije, konflikt interesa, sufinansiranja i nepoštovanje pravila javnih nabavki, duplo finansiranje, lažni dokumenti, sve je bio dio jedne slike kojim su obilovali projekti i Evropske unije koji su se primjenjivali u Crnoj Gori. Kada mi shvatimo da je i to na primjer organizovani kriminal i korupcija, namještanje tendera i slično, i kada to osudimo, one koji su to zloupotrebljavali, tada ćemo doći do toga da se bolje približimo Evropskoj uniji i toj zajednici vrijednosti. Zato je jako važno da dobro vodimo računa i kome ćemo dati glas na narednim lokalnim izborima, jer mnogi gradonačelnici bivšeg režima su sada u zatvoru, a gradonačelnici opština gdje mi upravljamo nemaju nijednu jedinu mrlju. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 20:49:42)

Zahvaljujem kolegici Vujović. U ime Kluba DF-a, Pokret za promjene, Branko Radulović. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (28.09.22 20:49:51)

Hvala.

Žao mi je što tu nije potpredsjednica i ministarka za evropske poslove, jer sam očekivao sa novom Vladom, sa nekim ko dolazi iz NVO sektora, sa nekim ko je doktor nauka da će promijeniti dosadašnju praksu. Nažalost, nije se promijenila dosadašnja praksa nego i ono što je bilo se urušilo. Naš evropski put je sve gori i gori. Ovo je jedna tema kojoj se bavim 10-15 godina i napisao sam onu rezoluciju koja je prihvaćena o evropskim integracijama.

Građanima da kažem nešto. Koliko smo pametni, koliko smo Evropljani u pravom smislu toliko ćemo dobijati novca iz Evropske unije. Tada ćemo Pelješki most, kao što su oni izgraditi sa susjedima sa 10-15% ili ćemo ćemo to sa kineskim svilenim gajtanom uraditi sa 200%. Ovo je treći IPA finansijski okvir. U prvom smo pali, u drugom smo pali, treći je do 2027. godine. Evropska unija je uvela novinu, nema više para, ima sredstva za pojedine države, nego za Zapadni Balkan i Tursku biće koliko brzo idemo ka Evropskoj uniji sa jedne strane, koliko zadovoljamo demokratske kriterijume, posebno antikorupciju, a sa druge strane koliko smo na fonu nove agende Evropske unije. Kada kažem nove agende Evropske unije tada Evropska unija sa Evropskom komisijom definisala novu svoju politiku, nažalost, i sa jedne i sa druge strane tragedije koje se dešava u Ukrajini. Nijesu samo gdje su žrtve ogromne, gdje čovjek ostaje nijem, nego s druge strane je i Evropska unija promijenila svoju politiku i svoju zelenu agendu i sve ostalo.

Predlažem četiri, pet, šest godina dana institut za razvoj. Zašto institut za razvoj? Institut za razvoj da bismo mi objedinili pamet i da bi mogli da konkurišemo Evropskoj uniji sa takozvanim zelenim projektima. Mi to ne radimo, nemamo nijedan zreli projekat. Mi dobijamo sredstva, pa vraćamo ta sredstva ili počnemo, ili pokušavamo da ukrademo ta sredstva iz Evropske unije. Sramno je da sredstva koja smo dobili za zaobilaznicu, na primjer, oko Budve su vraćena. Da su zreli projekti da su na fonu zelene agende o energetici, u saobraćaju, poljoprivredi, da je to oko reformi u pravosuđu i administraciji i svemu ostalome tada bi participacija bila mnovo veća. Mi nemamo zreli projekat. Ovdje sam, nažalost, u amandmani za budžet za prošlu godnu dao da se 44.000.000 izdvoje za takozvane zrele projekte. To znači gospodo, od pametne vlade ili lokalne samouprave ili nekog drugog napraviš projektni zadatak, ono što tražiš, pa napraviš studiju izvodljivosti, pa onda napraviš idejni projekat, pa glavni projekat, pa to napraviš sa susjedom, pa onda finansirate zajedno prema Evropskoj uniji. Onda idete dinamično ka evropskim standardima i zatvaranjem poglavlja, pa onda iskoristite fondove na najkvalitetniji način, pa ta sredstva se multipliciraju i onda vi brzo, brzo, brzo idete prema Evropskoj uniji.

Ovo je pravni samookvir, ovo je nešto što daje mogućnost, moramo da ispunimo ovaj sporazum, ali mi s obzirom na pet stvari osnovnih, gdje je sekretar, izvinjavam se ne znam koja je Vaša funkcija, ali Vas pamtim kao bistroga momka iz prethodnih nekih komunikacija pošto sam i u tom odboru, koliko sam razumio, mi nijesmo još stvorili ni pregovaračke timove. Možete li zamisliti koliko ministarka radi vremena, tri-četiri mjeseca ne znam koliko, da nijesu stvoreni pregovarački timovi za pojedina poglavlja. Pa to je tragedija bre, da zajedno nije napravljen nijedan zreli projekat, pa da kažemo ovo je zreli projekat, sa ovim projektom odemo u razvoj, za ovaj projekat trebaju tolika finansijska sredstva, ekološka usaglašenost, treba tolika pamet, radna snaga, dubina i sve ostalo.

Sa ovakvom vladom, sa ovakvom reformskim kapacitetom ove vlade, da ne kažem prethodnih vlada i sprdnja koje su se dašavale nema od IPA III ništa, biće kao IPA II i kao IPA I, ništa pod bog živi. Znete li zašto su Slovenci genijalci, znate li sekretaru koliko su oni iskoristili od predpristupnih fondova? Koliki je

stepen njihov? Zašto su bolji u odnosu na Hrvate? Hrvati su malo bolji od nas, nikakvi, a Slovenci 90% i kusur. Zato sam ja tamo magistrirao, išao tamo da učim. Zato i oko Željezare zovem profesore univerziteta i za montanistiku iz Slovenije, ne zovem iz drugih krajeva. Znači, ukoliko mi ne stvorimo naučnu infrastrukturu o čemu pričam, ukoliko ne stvorim institut za razvoj, ukoliko ne stvorimo pravnu državu, ukoliko ne budemo usaglašeni sa zelenom agendom, onda nema ništa. Pričaju neki sad ćemo da napravimo termoblok 2, sad ćemo da napravimo ovo, sad ćemo da napravimo ono, kao Maksim po diviziji, đe se ja nalazim bre. Ko će ti to finansirati? Na koji način? Znači u Crnoj Gori ne da postoje još kriminalci sa našim resursima koji vladaju, koji su stvoreni evo 30 godina dana ne da neznaveni upravljaju nego Crna Gora, ja se bojim, ne znam kojim putem i kako dalje.

Pozdravite ministarku i rečite joj da manje putuje i da više dela, zato je postavljena i da opravda svoju doktorsku titulu, gora je do sada u odnosu na prethodne, a prethodna je bila kancelarija, sad je Ministarstvo i sve ostalo. Ne znam bez vas nekolicine koji ste ostali tamo što bi ona radila - niđe ništa. Ovdje treba metla.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 20:58:29)

Zahvaljujem. Ovim smo iscrpili uvodna izlaganja, povodom ove tačke dnevnog reda. Ukoliko predstavnik predlagača želi da komentariše ima pravo. Možete u završnoj riječi svakako. Izvolite. Nastavljamo dalje sa prijavljenim diskutantima.

Kolega Andrija Nikolić, konačno, izvinjavamo se što smo pravili permutaciju, ali mislim je bio red da izađemo u susret vašoj kolegini koja je imala zakazanu emisiju.

Izvolite kolega Nikoliću.

ANDRIJA NIKOLIĆ (28.09.22 20:59:11)

Sve je u redu. Hvala potpredsjednice i sam bih to učinio bez asistencije koja je došla sa predsjedavajućeg stola.

Poštovani državni sekretare,

Dozvolite samo da na početku, prije nego što se malo konkretnije osvrnem na ono što je sadržaj IPA i njene mogućnosti koje nudi državama aplikantima kažemo da je ovo tema koja može biti veoma zahvalna i za političke bilanse, ne samo za formalno-pravni okvir koji je neophodan da se ispuni kako bi se unio određeni novac u zemlju i kako bi se stavio u funkciju demokratskog razvoja zemlje koja aplicira za novac Evropske unije. Za korišćenje IPA sredstava, a to je za građane Crne Gore najplastičnija prednost koju nudi, strateška prednost koju nudi Evropska unija, neophodno je da zemlja ima političku stabilnost, da ima institucionalni red i da ima efikasnu državnu i lokalnu upravu. Koje kriterijume od navedenih trenutno ispunjava Crnu Goru? To je pitanje na koje ćemo vjerovatno svi da damo jedinstven odgovor. Zemlja je razvaljena u institucionalnom, političkom, ekonomskom, bezbjednosnom, zdravstvenom sektoru i potreban joj je ozbiljan oporavak.

Kako do oporavka to je pitanje od milion dolara u ovom trenutku, vjerovatno, ali da bi se krenulo ponovo sa neke solidne osnove, mislim da je primarni uslov da se dobije efikasna i ozbiljna vlada. Kako do nove vlade? Preko izbora - logično. Imali smo jednu koja je pala, pa smo imali drugu koja je pala, pokušaj da se sastavi treća nije uspio u Ustavom predviđenim rokovima i sad se pokušava kroz disfunkcionalnost sistema uvođenje nereda i raznih pritisaka zadržati status quo kako bi država dodatno ruinirala na svom evropskom putu. Vidjećemo koja će biti terapija da se ovo stanje propadanja zaustavi, ali oni koji su imali svoju šansu već su politički izgubili i sad treba da vidimo šta da uradimo, kako da rehabilitujemo institucije države Crne Gore, kako da oporavimo evropski put Crne Gore. Podsjetiću vas kada je riječ o političkim bilansima da naši međunarodni partneri, prevashodni oni iz Evropske unije govore da je zemlja u ozbiljnom zastoju, kada je riječ o evropskim integracijama i da je Crna Gora izgubila evropski kompaks u posljednje dvije godine. Od ocjene iz Izvještaja za 2021. godinu da je državna uprava ozbiljno pogođena snižavanjem kriterijuma kroz Zakon o državnim službenicima i namještenicima, te da je time ugrožen kapacitet naše države da zadrži iskusan kadar. Znači 42. i 43. Vlada za nepune dvije godine više od deset puta su mijenjale Uredbu o organizaciji državne uprave. To je katastrofa za zemlju koja pretenduje da ima ozbiljne i uređene institucije. Ne kažem da je sve bilo idealno i do 2020. godine, ali oni koji su poraženi na izborima 2020. godine predali su pobjednicima izbora funkcionalnu državu sa izvjesnim nedostacima koje je trebalo unapređivati, ali svakako funkcionalan sistem države, a ovo što smo danas dobili je, rekao bih jedan potpuni krah. Neko će zbog toga, danas je o tome takođe bilo riječi, morati da odgovara, ne samo politički, nadam se i krivično-pravno, jer za izdaju i za rušenje ustavno-pravnog poretka u svakoj uređenoj državi u Evropskoj uniji se mora odgovarati pred sudom.

Šta je uradila Hrvatska? Dao mi je profesor Radulović lajtmotiv. Samo prošle godine iskoristila 800.000.000 eura novca iz evropskih fondova da bi se borila protiv pandemije korona virusa. Dobila je bezvizni režim sa Sjedinjenim Američkim Državama. To su rezultati koji se ostvaruju unutar Evropske unije, a nama se ovdje već više od pola godine servira priča o Otvorenom Balkanu kao o jednoj vrsti alternative regionalnog udruživanja na vrijednostima koje nijesu evropske. Crna Gora treba da bude granica Evropske unije, a ne da se dodiruje sa Evropskom unijom, iako neki govore kako od granice Evropske unije nastupaju problemi, a da je do granice sve u radu.

Konačno, kao što sam obećao reću ću i nešto o fondu. Dakle, 14,5 milijardi eura Evropska unija izdvaja za IPA III odnosno za period od 2021. do 2027. godine.

Uz pametno upravljanje i pametan pristup o ovome što je izvor finansiranja za zemlje koje se i dalje demokratski razvijaju kao što je Crna Gora. Mi možemo za ovih šest godina da donesemo u Crnu Goru jedan budžet, a budžet je 2.5 milijarde eura, dakle uz pametno upravljanje i uz pametno apliciranje. U ovom trenutku mi nemamo administrativne kapacitete koje mogu tome da odgovore, 110 ljudi iz pregovaračke strukture je smijenjeno u mandatima prethodne dvije vlade. Pominje se da nemamo još uvijek formiranu pregovaračku strukturu, a zemlja smo koja je najdalje odmakla u procesu pregovaranja sa Evropskom unijom. Mi u ovom trenutku nijesmo spremni za ovaj institucionalni aranžman sa Evropskom unijom. Mi moramo što prije da oporavimo naše institucije, da dobijemo političku stabilnost i funkcionalnu državnu i lokalnu upravu kako bi stvorili uslove da u perspektivi donesemo novac građanima Crne Gore, novac koji nudi Evropska unija. Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVALJUĆA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 21:06:54)

Zahvaljujem kolegi Nikoliću.

Pošto sam bila i ja planirana da govorim po ovoj tački dnevnog reda, ali pošto predsjedavam neću moći, ali zloupotrijebiću samo sa jednom rečenicom da znate da je Hrvatska imala agenciju koja se bavila pisanjem projekata koju su činili univerzitetski profesori, mlađi kadar, i oni su uzimali procenat od dobijenog projekta. Radili su te usluge ne samo u Hrvatskoj nego i van Hrvatske. Meni je žao što neko to nije iskoristio, jer imali su veliko iskustvo, a ništa se ne gubi time ako oni uzimaju procenat od dobijenog projekta tako da mnoga sredstva su prošla pored nas, nažalost, nijesmo ih uhvati, a vrlo bi značilo, mislim da se i o milijardama radi. Izvinjavam se na ovoj upadici, ali mislim da je bilo korisna i dajem sada riječ kolegi Ivanoviću. On je posljednji prijavljeni diskutant povodom ove tačke dnevnog reda.

Izvolite kolega Ivanoviću.

PETAR IVANOVIĆ (28.09.22 21:08:10)

Zahvaljujem poštovana predsjedavajuća.

Poštovani građani Crne Gore, uvažene kolegice i kolege i uvaženi sekretaru Ministarstva. Želim samo par stvari da kažem.

Moj osnovni motiv zbog čega sam htio da diskutujem jeste čuveno pitanje kapaciteta, a to je jedna magična riječ kad god nešto ne možete da završite kaže nema kapaciteta ili nema dovoljno kapaciteta. I ovdje se u Crnoj Gori pod pojmom kapaciteta podrazumijeva broj ljudi i to se mehanički sabiraju ljudi. Mi nemamo dovoljno kapaciteta, jer imamo samo 150 zaposlenih, treba da zaposlimo još 120 da bismo imali dovoljno kapaciteta. Nažalost, kod nas se na kapacitet ne gleda kao na kvalitet gdje je irelevantan broj ljudi, da li to radi jedan, pet, sedam nego je pitanje kvaliteta, sposobnosti, znanja, stručnosti tih ljudi. Prema tome, zdušno se borim da se povećanje kapaciteta u Crnoj Gori vezuje za pružanje prilika stručnim i kvalitetnim ljudima, a ne da pretvaramo ljude u brojeve i rješavamo pitanje nezaposlenosti.

Drugo, ovaj program nije pitanje novca iako je nezanemarljiva suma novca u pitanju. Ovdje je riječ o idejama, o inicijativama i o znanju. Da li ih imamo ili ih nemamo? Da li postojeći kapaciteti u javnoj administraciji imaju znanje, stručnost, inicijativnost ili nemaju. Vrlo je jednostavno, ako je nemaju nećemo imati ova finansijska sredstva i tačka. Mnogo priče malo djela.

Član 16 stav 7 odnosi se na IPARD, a taj program je meni, eto tako igrom slučaja veoma dobro poznat. Šta je sa .. koliko je ovo upravljačko tijelo napredovalo tokom posljednje dvije godine? Šta je sa Strategijom razvoja poljoprivrede? Ovo je dokument koji se odnosi na period od šest godina i znam sad će neko da kaže pa čekaj usvojili smo strategiju da, ta strategija se odnosi na godinu, dvije, a šta nakon toga? Ko nama brani da imamo malo dalji pogled u budućnosti, u čemu je problem da razmišljamo dugoročno? Kako to izgleda u praksi sa svim kapacitetima koje imamo, sa brojem ljudi koji je u IPARD Agenciji utrostručen u odnosu na neko vrijeme kada sam bio ministar poljoprivrede. To izgleda ovako. Mjera 3 IPARD programa oglas je trajao 45 dana, svi poljoprivrednici u Crnoj Gori, bez obzira kako se politički

izjašnjavali, bez obzira da li su stari ili mladi, bez obzira kakve ideje imaju, imali su rok od 45 dana da dostave svoje aplikacije. Od tada do danas prošlo je gotovo sedam mjeseci. Šta je sa ugovorima? Šta je sa odgovorima IPARD agencije, šta je sa kapacitetima ove agencije, a navodno radila je tokom avgusta mjeseca? Sedam mjeseci ćutanja, pa da li to možda neki prekvalifikovani kadrovi? Znete šta u ugovoru piše? U okviru člana 16 tačka 7a da je cilj ovog programa povećanje konkurentnosti u oblasti poljoprivrede. Usklađivanje sa standardima Evropske unije, održivost proizvodnje. U članu 7b lakše poslovanje, zapošljavanje, bolji položaj poljoprivrednika, ja ne vidim ništa sporno u ovim zahtjevima, niti imamo nikakav problem sa onim što traži Evropska unija od nas. Mi imamo očigledno problem sa nedovoljnim znanjem i stručnosti onih koji su raspoređeni na pozicije jer treba da donesu neke odluke od kojih u ovom konkretnom slučaju, zbog čega sam se javio, zavisi aktivnost poljoprivrednih proizvođača.

Zbog toga je moja poruka i moja molba istovremeno da se malo bolje porazmisli o tome ko su ljudi koji učestvuju u pregovaračkim strukturama u oblasti poljoprivrede, jer mislim da vam je jako dobro poznato da je to oblast koja treba da bude ona oblast koja će uz infrastrukturu povući najveći dio finansijskih sredstava. Kako povući ta finansijska sredstva kada treba da čekate sedam mjeseci plus za neku odluku gdje ste vi trebali da reagujete un roku od 45 dana. Da vam ne govorim šta je trebalo da se uradi u roku tih 45 dana sa postojećom administracijom, to je već priča za sebe. Zato mi ovdje imamo ozbiljan problem kada govorimo sa Evropskom unijom oko usaglašavanja sa standardima. Nije pitanje da li mi volimo ili ne volimo evropske standarde i možemo li se mi sa njima uskladiti, nego je pitanje kako uvesti standarde u Crnoj Gori na ovaj način kako se radi tok om poslednje dvije godine. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 21:12:56)

Zahvaljujem kolegi Ivanoviću i sada dajem završnu riječ predstavniku predlagača i sugerisem da u završnoj riječi ne izazovete komentare i da povedete računa da ne pominjete nikoga ili dajete neke odgovore da ne bi bilo komentara, jer bih u tom slučaju zaista moram da dam riječ. Izvolite.

ALEKSANDAR MAŠKOVIĆ (28.09.22 21:13:37)

Hvala potpredsjednice.

Evo, pokušaću naravno da se osvrnem na diskusije, bez želje da izazivam bilo kakvu polemiku prosto da negdje sumiramo neke stvari. Počecu vezano za spremnost sistema koji je pomenula uvažena poslanika Pejović i loša praksa za korišćenje, rekao bih da tu, što se tiče spremnosti sistema ne bih rekao da je baš sve tako crno. Mi smo imali uspješnih projekata, je li moglo bolje, jeste, uvijek može bolje, dako da treba da radimo i te kako na jačanju kapaciteta, ali svakako i treba da radimo na obučavanju postojećeg kapaciteta. Ono što je negdje i uvaženi profesor Radulović spomenuo jeste, da mi moramo da stvaramo bazu ljudi koji će da se bave ovim projektima. Mi tu bazu imamo, donekle, izgrađenu, ali svakako moramo da jačamo, bilo to kroz memorandum sa univerzitetima da pokušamo da uključimo i profesore, ali zašto ne i studente takođe završnih godina, jer nama su potrebni mladi eksperti iz svih oblasti. Mi imamo mnogo IPA projekata koji se odnose i na infrastrukturu i na oblast zdravstva i na vladavinu prava, generalno na građevinu iz svih oblasti nama su neophodni eksperti. Tu sam potpuno saglasan da situacija definitivno mora da se popravlja, sa pozicije ne samo državnog sekretara neko nacionalnog IPA koordinatera ću zaista u narednom periodu, berem dok sam tu pokušati da dam sve od sebe da se te neke stvari unaprijede zajedno sa kolegama iz drugih resora koji se bave ovim oblastima.

Što se tiče diskontinuiteta kadrova svakako to je bilo pomenuto, postoji diskontinuitet kadrova. Imali smo određeni odliv kadrova, negdje se pokušava nadomjestiti nekim mladim kadrovima koji tek treba da prođu obuke. Ministarstvo evropskih poslova, s naše pozicije, mogu da vam kažem da kod nas nije bilo nikakvih promjena, ni dolaskom ove vlade niko nije otišao iz Ministarstva, barem niko nije otjeran da kažem iz Ministarstva. Svi kadrovi su zadržani, jer mi zaista vjerujemo Ministarstvu evropskih poslova da nam je neophodna ne samo institucionalna memorija nego su nam neophodni ljudi koji stvarno znaju da rade ovaj posao. Pričam sa pozicije mog Ministarstva koje predstavljam ovdje nije bilo bilo kakvih promjena u tom dijelu. Opet sa druge strane Ministarstvo evropskih poslova preduzima određene korake mi zajedno sa Upravom za ljudske resurse odnosno bivšom Uprave za kadrove radimo na obukama kolega iz drugih resova kako bismo negdje ojačali njihove kapacitete da mogu da sprovedu projekte.

Što se tiče prioriteta koje je uvažena poslanica Vujović pomenula EU je ta koja diktira negdje tematske oblasti. Mi pratimo tematske oblasti, ali svakako negdje prepoznavamo prioritete koji jednostavno Crna Gora mora da sprovodi, odnosno da postavi u proces evropske integracije i da li te prioritete uvijek dobro postavimo, nijesam siguran, ali svakako da postoji prostor tu da se unapređuje i nadam se da zaista

u narednom periodu ćemo i tu unapređivati iako, kažem opet, nije baš sve toliko crno, jer imali smo mi i te kako uspješnih projekata u prethodnom periodu.

Što se tiče pitanja - da li će zavisiti dalja upotreba sredstava od vladavine prava, siguran sam da hoće, ali zbog toga smo negdje i ne samo ispred Vlade nego naravno i Skupština nosi negdje odgovornost i svi činioци našeg društva i nevladine organizacije i medije i svi smo negdje tu da pokušamo zajednički, jer nama je potrebno jednostavno jedan širi konsenzus kako bismo stvari unaprijedili. Ne zavisi ovo ni od jednog pojedinca ni institucije, ovo je proces svih nas. Što se tiče Izvještaja Evropske komisije, vidjeli smo na kraju krajeva negdje, ajde nije dobro da pominjem taj primjer, ali vidjeli ste šta se desilo sa Mađarskom. Njima su ta sredstva suspendovana, a što se tiče opet negdje, da kažem i OLAF-a mislim da od toga ne treba da strahujemo, jer OLAF će nas negdje natjerati da zaista sve radimo u skladu sa zakonom iako vjerujem da je uglavnom rađeno tako, nijesam siguran opet kažem, nijesam bio možda u tom nekom periodu, nijesam se bavio tim istraživanjima da li je sve odrađeno, ali kažem opet mislim da nema razloga da od toga strahujemo.

Pomenuli ste imenovanja. Imenovanja su negdje samo dio procesa evropskih integracija, dakle to je manje negdje vezano za IPA sredstva, ali imenovanja u prasovuđu jesu bila jedan od ključnih koraka koje je Evropska komisija tražila od nas. Mislim da nije bila definitivno dobra poruka da nijesmo to uspjeli da ispunimo, ali kažem opet, to je bio jedan od koraka. Evropska komisija je tražila od nas takođe konkretnije rezultate u mnogim oblastima, nije sve počivalo ni na imenovanjima, ali jesu bili jedan od ključnih preduslova.

Kada su u pitanju opštine, tu takođe, pomenuli ste, postoji problem kadrova, ali su opštine vrlo aktivne. Neke manje, neke više, postoje neke opštine sa kojima Ministarstvo evropskih poslova planira u narednom periodu posebno negdje da kažem da radi, odnosno da im se posveti, jer postoje opštine koje ne znaju ili jednostavno nemaju kadrova da sprovedu projekte naročito u dijelu prekograničnih projekata. Opštine su tu negdje najaktivnije. Mislim, ono što je profesor pomenuo, da tu posebno moramo da radimo na nekoj bazi, da li na centralnom nivou, ali koju će moći, takođe, da koriste lokalne samouprave. Mislim da je tu jedna od ključnih stručnih stvari koje treba da radimo.

Kada je u pitanju negdje praksa koja je do sada postojala, ajde da kažem bez želje da se negdje brani Ministarstvo koje predstavljam, ali zaista bili smo u jako kratkom periodu, imali smo puni kapacitet da radimo, otpočela je rekonstrukcija pregovaračke strukture, ali moram da vam kažem da pregovaračka struktura radi i dalje u punom kapacitetu onakva kakva je bila. Mi nijesmo ukinuli pregovaračku strukturu, radne grupe postoje za svako poglavlje, tako da mi želimo, takođe, da unaprijedimo tu efikasnost zato što su neke radne grupe prosto nefunkcionalne. Pvo imaju previše članova, drugo veliki broj tih članova se nikada ne pojavljuje na sjednicama radnih grupa, pa je negdje bila ideja da se smanji broj članova radnih grupa, kako bi se poboljšala efikasnost i kako bismo to negdje pokušali da kroz imenovanje konkretnih pregovača za svaki od klastera izdignemo na neki viši nivo.

Pomenuli ste primjere iz Slovenije i Hrvatske. Ja bih takođe pomenuo poseban primjer Estonije koja je takođe jedna od manjih zemalja, a koja koristi preko 100% sredstava, tako što koriste ono što drugi nijesu u mogućnosti da iskoriste. Mi smo negdje planirali da kroz Ministarstvo javne uprave, već ima potpisan neki memorandum o saradnju, koju nažalost čini mi se još uvijek nije počelo da koristi, ali smo mi negdje kroz razgovor sa kolega iz Estonije, oni su nam dali zeleno svjetlo da kroz taj memorandum uspostavimo oneku bližu saradnju kako bismo uradili taj know how kako bismo preuzeli možda neke dobre prakse i unaprijedili naš sistem.

Takođe, negdje kroz indirektno upravljanje, opet bih pomenuo da mi prvi put samostalno upravljamo projektima, dobili smo priliku da to radimo i kažem opet bilo je tu i te kako uspješnih projekata neki manje, neki više, ali bilo je dakle, nije sve tako loše.

Što se tiče IPARD-a tu takođe postoje posebni izazovi. Poslanik Ivanović je ukazao da tu postoje problemi, takođe i u dijelu samih kadrova, ali to je negdje gdje je recimo, potpredsjednik Joković iskazao zaista spremnost da se taj dio unapređuje. Evo, vidjećemo kako će to svakako ići. Ministarstvo evropskih poslova je, naravno, u punom raspolaganju za bilo kakvu podršku.

Mislim da sam negdje obuhvatio manje-više, ako sam nešto preskočio izvinjavam se bilo je potpuno nenamjerno, ali bih takođe još jednom istakao ono što je uvaženi poslanik Nikolić pomenuo, a to je da je ovaj dio zaista jako bitan za Crnu Goru. Bitan je koliko i sami pregovori odnosno politička pozadina pregovora i Crna Gora negdje, odnosno generalno javnost, čini mi se ne pridaje dovoljno značaja ovom pitanju i mislim da i to treba negdje da se mijenja u budućnosti, jer se uvijek pridaje značaj samom usklađivanju zakona i generalno pravnog sistema sa AKI-em Evropske unije, odnosno pravnom tekovinom, a negdje se zapostavlja IPA odnosno korišćenje evropskih fondova.

Samim tim, želio bih da zaključim, nadam da svakako, imajući u vidu da je ovo jako bitan dio procesa evropske integracije negdje očekujemo da će zakon, odnosno potvrđivanje okvirnog finansijskog sporazuma, dobiti jednoglasnu podršku, kao što je to bila praksa i ranije. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆA BRANKA BOŠNJAK (28.09.22 21:23:25)

Hvala i Vama kolega Maškoviću. Sigurna sam da će ovdje biti puni konsenzus.

Konstatujem da smo pretres po ovoj tački dnevnog reda završili. Izjasnićemo se naknadno. S obzirom da sutra imamo odbore u zasijedanju i Zakonodavni odbor i Odbor za finansije i budžet povodom amandmana, dogovor je da nastavimo sa radom u pojedinostima i glasnju u 15 časova. Do tada bi trebalo da sve bude gotovo i spremno za glasanje, odnosno za raspravu u pojedinostima, a nakon toga i glasanje, tako da sutra u plenumu se vidimo u 15 sati, a do tada molim kolege poslanike da završimo sve što je na odborima kako bi bili spremni za rad u 15 sati.

Zahvaljujem i želim ugodno veče.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (29.09.22 18:25:02)

Poštovane kolege i kolegice, nastavljamo sa sjednicom Desetog vanrednog zasijedanja u 2022. godini.

Stekli su se uslovi da pređemo na izjašnjavanje o predlozima akata o kojima smo obavili pretres. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2022. godinu je prva tačka. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

Glasalo je 58 poslanika, 41 glas za, bez glasova protiv i 17 uzdržanih glasova. Objavljujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona je podnijeto 17 amandman, i to: Vlada Crne Gore dva amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona; Zakonodavni odbor dva amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona; poslanik Danilo Šaranović jedan amandman koji je u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga zakona sa pratećim zaključkom; poslanik Vladimir Martinović dva amandmana, amandman dva je sastavni dio Predloga zakona, a amandman jedan je povukao iz procedura jer je isti iskazan kroz predlog zaključka Odbora koji je prihvaćen od strane predlagača; poslanica Zdenka Popović jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona; poslanik Albin Ćeman jedan amandman koji je u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga zakona sa pratećim zaključkom; poslanici Boris Mugoša, Ivan Brajović i Damir Šehović dva amandmana sa pratećim zaključcima koje su povukli iz procedure, jer su isti iskazani kroz predlog zaključka odbora koji je prihvatio predstavnik predlagača; poslanik Momo Koprivica pet amandmana od kojih su amandmani 2 i 3 kao i amandman 5 u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga zakona, amandmani 1 i 4 u izmijenjenoj formulaciji takođe su sastavni dio Predloga zakona sa pratećim zaključcima; poslanica Tamara Vujović jedan amandman koji je povukla iz procedure jer je isti iskazan kao predlog zaključka Odbora koji je prihvaćen od predstavnika predlagača, zatim, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet prihvativši sugestiju predstavnika predlagača podnio je predlog zaključka. Poslanik Abin Ćeman podnio je predlog zaključka koji je prihvatio predstavnik predlagača, poslanik Momo Koprivica dva predloga zaključka koje takođe prihvatio predstavnik predlagača. Podvodom predloženih zaključaka Odbor za ekonomiju, finansije i budžet je podnio u formi jednog akta predlog svih zaključaka i o njemu ćemo se izjasniti nakon glasanja o Predlogu zakona u cjelini.

Zakonodavni odbor je odlučio da predloži Skupštini da utvrdi postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore". Razlozi za predloženu odluku uslovljeni su razlozima hitnosti, odnosno potrebom da se obezbijedi nesmetani radni kontinuitet u finansiranju potrošačkih jedinica i obezbjeđivanje nedostajućih sredstava za tekuću fiskalnu godinu. Stavljam na glasanje postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanje u "Službenom listu Crne Gore".

Prije prelaska na izjašnjavanje poslanik Bečić želi da reaguje.

ALEKSA BEČIĆ (29.09.22 18:28:47)

Uvažena kolegice Đurović, uvažene kolegice i kolege, poslanici Demokrata su juče najavili da će konačan stav o predlogu rebalansa budžeta zauzeti neposredno pred glasanje na bazi odnosa prema amandmanima koje smo podnijeli. Imajući u vidu sa jedne strane da su prihvaćeni praktično svih 12 amandmana i predloga zaključaka koje je podnio poslanički klub Demokrata, a da sa druge strane ovim predlogom rebalansa u konačnoj formi su planirana u potrebnom iznosu sredstva neophodna za dalju realizaciju takozvanih zakona Demokrata koji se tiču isplate dječijih dodataka za svu djecu do navršanih 18 godina, nakonada majkama, uvećanih staračkih naknada i povećanja minimalnih penzija i jednokratne naknade penzionerima do 450 eura u oktobru mjesecu, imajući u vidu sve to, poslanički Klub Demokrata je donio odluku da glasa za predlog rebalansa sa svim prihvaćenim amandmanima i predlozima zaključaka. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (29.09.22 18:29:51)

Zahvaljujem poslaniku Bečiću.

Nastavljamo dalje.

Stavljam na glasanje postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore". Izvolite, kolegice i kolege glasajte.

Očigledno da imamo negdje tehnički problem.

Poslanik Radunović, proceduralno.

SLAVEN RADUNOVIĆ (29.09.22 18:31:22)

Poštovana predsjednice, očigledno je tehnički problem. Molio bih Vas da se prozivkom glasa, jer definitivno nešto nije u redu sa tehnikom.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (29.09.22 18:31:42)

Zahvaljujem. Poslanik Živković proceduralno.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (29.09.22 18:31:46)

Primijetio sam, pošto je bilo 40 ovdje glasova, u načelu je glasalo 41 poslanik, a za razloge hitnosti je glasalo 40 poslanika, i niko od ovih 41 nije se izrazio da nije glasao, jer se dešavalo da nije bilo tehničkih mogućnosti, neko bi se izjasnio da nije glasao. Prema tome, molim vas da verifikujemo onako kako je bilo. Nemojte da pravimo lakrdiju od Skupštine.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (29.09.22 18:32:48)

Molim vas da provjerimo tehniku, pauza pet minuta.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (29.09.22 18:47:52)

Kolege i kolegice nastavljamo sa radom.

Pošto smo utvrdili ispravnost tehničke opreme objavljujem da je po prethodnom glasalo 57 poslanika, 40 glasova za, bez glasova protiv i 17 uzdržanih glasova. Objavljujem da Skupština nije utvrdila postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite, glasajte.

Glasalo je 55 poslanika, 41 glas za, jedan glas protiv i 13 uzdržanih glasova. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2022.godinu.

Stavljam na glasanje Predlog zaključka Odbora za ekonomiju, finansije i budžet. Izvolite, kolege, glasajte.

Glasalo je 54 poslanika, 41 glas za, jedan glas protiv i 12 uzdržanih glasova. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključaka Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Prelazimo na Predlog odluke o izmjenama odluke o zaduživanju Crne Gore za 2022.godinu, druga tačka. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika. Sastavni dio predloga odluke su dva amandmana Zakonodavnog odbora. Zakonodavni odbor je odlučio da predloži Skupštini da utvrdi postojanje razloga da ova odluka stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore". Razlozi za predloženu odluku uslovljeni su razlozima hitnosti, odnosno potrebom da se blagovremeno obezbijede nedostajuća sredstva za tekuću fiskalnu godinu, odnosno zbog blagovremene primjene Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2022.godinu. Stavljam na glasanje postojanje razloga da ova odluka stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore". Izvolite, glasajte.

Glasalo je 56 poslanika, 41 glas za, bez glasova protiv i 15 uzdržanih glasova. Objavljujem da je Skupština utvrdila postojanje razloga da ova odluka stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Stavljam na glasanje Predlog odluke u cjelini. Izvolite, glasajte.

Glasalo je 57 poslanika, 41 glas za, jedna glas protiv i 15 uzdržanih glasova. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke o izmjenama odluke o zaduživanju Crne Gore za 2022.godinu.

Prelazimo na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu, treća tačka. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Savljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

Glasalo je 57 poslanika, 56 glasova za, bez glasova protiv i jedan uzdržani glas. Objavljujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Sastavni dio Predloga zakona su pet amandmana Zakonodavnog odbora. Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

Glasalo je 56 poslanika, 55 glasova za, bez glasova protiv i jedan uzdržani glas. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu.

Prelazimo na Predlog zakona o obradi podataka o putnicima u vazdušnom saobraćaju u cilju sprečavanja i otkrivanja krivičnog dijela terorizma i drugih teških krivičnih djela, četvrta tačka. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

Glasalo je 56 poslanika, 56 glasova za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova. Objavljujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu. Sastavni dio predloga zakona je jedan amandman Zakonodavnog odbora. Zakonodavni odbor je odlučio da predloži Skupštini da utvrdi postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore". Razlozi za predloženu odluku uslovljeni su razlozima hitnosti, odnosno potrebom poboljšanja stanja bezbjednosti i zaštite građana.

Stavljam na glasanje postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore". Izvolite, glasajte.

Glasalo je 56 poslanika, 56 glasova za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova. Objavljujem da je Skupština utvrdila postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

Glasalo je 55 poslanika, 55 glasova za, bez glasova protiv i jedan uzdržani glas. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o obradi podataka o putnicima u vazdušnom saobraćaju u cilju sprečavanja i otkrivanja krivičnih djela terorizma i drugih teških krivičnih djela.

Prelazimo na Predlog zakona o potvrđivanju Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu između Evropske komisije i Crne Gore koju predstavlja Vlada Crne Gore o modelima sprovođenja finansijske podrške Evropske unije Crnoj Gori u okviru instrumenta za pretpristupnu podršku IPA3, peta tačka. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

Glasalo je 56 poslanika, 56 glasova za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o potvrđivanju Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu između Evropske komisije i Crne Gore, koju predstavlja Vlada Crne Gore, o modelima sprovođenja finansijske podrške Evropske unije Crnoj Gori u okviru instrumenta za pretpristupnu podršku IPA3.

Ovim je sjednica Destog vanrednog zasjedanja u 2022.godini završena.